Bibliologie

Doctrina despre Biblie

❖ **F. H. Barackman**

Cu toate că doctrina despre Sfintele Scripturi — cele șaizeci și șase de cărți canonice ale Bibliei — își are locul alături de cea a revelației speciale a lui Dumnezeu, pare mai potrivit să o abordăm înainte de studiul doctrinei despre Dumnezeu. Importanța acestui studiu este indicată de faptul că Biblia reprezintă fundamentul credinței și conduitei creștine, și calea specială prin care Dumnezeu se face cunoscut pe Sine omenirii și își face cunoscută voia. Credința oamenilor despre Biblie modelează concepția lor despre Dumnezeu și credința creștină.

[F. H. Barackman]

SENSUL TERMENULUI BIBLIE

❖ **Paul Enns**

Cuvântul biblie derivă din cuvântul grecesc ***biblion***, care înseamnă „carte“ sau „sul.” Numele vine de la ***byblos***, termen ce se referă la planta de papirus care creștea în mlaștini sau pe malurile râurilor, cu precădere de-a lungul Nilului. Pentru a produce materialul de scris, tulpina plantei de papirus era tăiată în fâșii de 30 de centimetri, care erau apoi uscate la soare. Aceste fâșii erau așezate formând rânduri orizontale pe care erau apoi lipite rânduri de fâșii verticale într-un model încrucișat, asemeni modului în care este produs astăzi placajul. Rândurile orizontale erau mai fine, fapt pentru care au fost folosite ca suprafață de scris. Mai apoi, secțiuni formate din aceste fâșii erau lipite pentru a forma un sul de până la 9 metri lungime.

Într-un final, forma de plural, ***biblia***, a fost folosită de către creștinii vorbitori de limbă latină cu referire la toate cărțile Vechiului și Noului Testament.[1]

SENSUL TERMENULUI SCRIPTURĂ

Cuvântul tradus cu „Scriptură” vine de la forma grecească a cuvântului ***graphe***, care înseamnă pur și simplu „scriere”. În Vechiul Testament o astfel de scriere avea o mare autoritate (de exemplu 2Împ 14:6; 2Cr. 23:18; Ezra 3:2; Nem. 10:34). „Scrierile” Vechiului Testament au fost în cele din urmă strânse în trei grupe intitulate Legea, Profeții și Scrierile (sau Psalmii), formând cele treizeci și nouă de cărți ale Vechiului Testament. Aceste scrieri – Scripturile – au devenit în mod oficial canonul Vechiului Testament.

În Noul Testament verbul grecesc ***grapho*** este folosit de nouăzeci de ori cu referire la Biblie, în timp ce substantivul graphe este utilizat de cincizeci și unu de ori, aproape exclusiv cu referire la

---

[1] Vezi F. F. Bruce, *The Books and The Parchaments* (Londra: Pickering & Inglis, 1971) pentru informații utile cu privire la limba Bibliei, manuscrisele antice, traducerile Bibliei și cum a ajuns Biblia până la noi. Pentru o discuție la zi despre canon, istorie și traducerile Bibliei vezi David Ewert, *From Ancient Tablets to Modern Translations* (Grand Rapids: Zondervan, 1993). O explicație fascinantă și detaliată despre pregătirea și folosirea papirusurilor este dată de Pliniu în *Istoria naturală*și citat de C. K. Barret în *The New Testament Background: Selected Documents* (New York: Harper, 1961), pp23-27

Sfintele Scripturi. Sensurile folosite în cadrul Noului Testament variază: „Scripturile," pot desemna în mod colectiv toate părțile Scripturii (de exemplu Mt. 21:42; 22:29; 26:54; Lc. 24:27, 32, 45; Io. 5:39; Rom. 15:4; 2Pet 3:16) sau secțiuni individuale ale Scripturilor (Mc. 12:10; 15:28; Io. 13:18; 19:24, 36; Fapte 1:16; 8:35; Rom. 11:2; 2Tim 3:16); expresia „Scripturile spun" poate fi pe drept considerată sinonimă cu citarea lui Dumnezeu (de exemplu Rom. 4:3; 9:17; 10:11; Gal. 4:30; 1Tim. 5:18). Ele mai sunt numite „Sfintele Scripturi" (Rom. 1:2) și „Sfintele Scrieri" (în greacă ***hiera grammata***, 2Tim 3:15). Pasajul clasic din 2Tim 3:14 accentuează faptul că aceste scrieri nu sunt niște scrieri obișnuite, ci ele sunt de fapt „insuflate de Dumnezeu" și prin urmare au autoritate și sunt fără greșeală în orice privință.[2]

ORIGINEA DIVINĂ A BIBLIEI

AFIRMAȚIILE BIBLIEI

Există multe dovezi care atestă că Biblia este o carte unică, diferită de orice altă scriere. Afirmațiile unice din Biblie atestă caracterul ei unic. De peste trei mii opt sute de ori Biblia declară că „Dumnezeu a spus" sau „Așa vorbește Domnul" (de exemplu Ex. 14:1; 20:1; Lev. 4:1; Num. 4:1; Dt. 4:2; 32:48; Is. 1:10, 24; Ier. 1:11; Ez. 1:3; etc.). Însuși Pavel a mărturisit că lucrurile pe care le scria erau poruncile lui Dumnezeu (1 Cor 14:37) recunoscute în acest fel de către credincioși (1Tes. 2:13). Petru a proclamat siguranța Scripturilor și nevoia de a asculta de Cuvântul nealterabil și sigur al lui Dumnezeu (2Pet. 1:16-21). La rândul său Ioan a recunoscut că învățătura sa venea de la Dumnezeu; a respinge învățătura sa însemna a-L respinge pe Dumnezeu (1Io. 4:6).

Ca răspuns la cei ce resping argumentul de mai sus, ar trebui menționat faptul că scriitorii care au făcut acele afirmații despre Scriptură erau niște oameni de încredere care au apărat integritatea Scripturii cu un mare sacrificiu personal. Ieremia și-a primit mesajul direct de la Domnul (Ier. 11:1-3), dar datorită faptului că a apărat Scriptura, unii au căutat să-l omoare (Ier. 11:21), chiar și familia sa l-a respins (Ier. 12:6). Profeții falși erau mai ușor acceptați (Ier. 23:21, 32; 28:1-17). Totuși, afirmațiile Bibliei despre sine nu trebuie considerate un argument sau un raționament circular. Mărturia unor oameni de încredere — în special a lui Isus, dar și a altora ca Moise, Iosua, David, Daniel și Neemia în Vechiul Testament precum și Ioan și Pavel în Noul Testament — a afirmat autoritatea și inspirația verbală a Sfintelor Scripturi.[3]

CONTINUITATEA BIBLIEI

Originea divină a Bibliei mai poate fi văzută și în continuitatea învățăturii ei, în ciuda naturii neobișnuite a compoziției sale. Ea este deosebită de toate scrierile din alte religii. De exemplu, Coranul islamic a fost compilat de un individ, Zaid ibn Thabit, sub călăuzirea socrului lui Mohamed, Abu-Bekr. În plus, în 650 d.Cr. un grup de savanți arabi au dezvoltat o versiune unitară și au distrus toate celelalte copii diferite pentru a păstra unitatea Coranului. În schimb, Biblia provine de la patruzeci de autori distincți, cu vocații diferite. De exemplu, printre scriitorii Scripturii se află Moise,

---

[2] Pentru o discuție detaliată vezi R. Mayer și C. Brown, „Scripture" în C. Brown, editor, *The New International Dictionary of New Testament Theology,* 4 vol. (Grand Rapids: Zondervan, 1978) 3:482-97.
[3] Vezi excelenta discuție a lui R. Laird Harris, *Inspiration and Canonicity of the Bible* (Grand Rapids: Zondervan, 1996), pp. 45-75. Harris demonstrează că mărturia celui menționat înainte nu este un raționament circular.

un lider politic; Iosua, un lider militar; David, un păstor; Solomon, un rege; Amos, un culegător de smochine; Daniel, un prim-ministru; Matei, un vameș; Luca, un doctor; Pavel, un rabin și Petru, un pescar.

Mai mult, Biblia nu doar că a fost scrisă de diverși autori, dar și în locuri și circumstanțe diferite. De fapt, ea a fost scrisă pe trei continente: Europa, Asia și Africa. Pavel a scris dintr-o închisoare romană, cât și din orașul Corint—ambele situate în Europa. Ieremia (probabil și Moise) a scris în Egipt, în Africa. Restul cărților au fost scrise în Asia. Probabil că Moise a scris în deșert, David și-a compus psalmii la țară, Solomon a meditat la proverbe în curțile regale, Ioan a scris pe când era exilat pe insula Patmos, iar Pavel a scris cinci din cărțile sale în închisoare.

Aparent, mulți dintre scriitorii biblici nu erau cunoscuți de ceilalți scriitori ai Scripturii și nu erau familiari cu celelalte scrieri, deoarece aceștia au scris de-a lungul unei perioade de peste o mie cinci sute de ani. Chiar și așa, Biblia este o carte minunată și unitară. Pe paginile ei nu se găsesc contradicții sau inconsecvențe. Duhul Sfânt unește toate cele șaizeci și șase de cărți ale Bibliei inspirându-i consecvența armonioasă. Toate aceste cărți învață despre triunitatea lui Dumnezeu, divinitatea lui Cristos, personalitatea Duhului Sfânt, căderea și starea de depravare a omului, cât și despre mântuirea prin har. Nu ai nevoie de mult timp să-ți dai seama că nici o ființă umană n-ar fi fost în stare să orchestreze aceste învățături armonioase ale Scripturii. Singurul răspuns este autorul divin al Bibliei.

[Paul Enns]

CONȚINUTUL BIBLIEI

- **F. H. Barackman**

Fiind revelația Sa specială (spre deosebire de revelația Sa generală prin natură), Biblia este mesajul lui Dumnezeu către om. Ea este vorbirea Lui (Evr. 1:1-2); este Cuvântul Lui, realizat prin suflarea Lui (2Tim. 3:16). Prin intermediul Scripturii Dumnezeu transmite tot ce consideră necesar să cunoască omenirea despre El. Tot prin Scriptură El ne dă informații cu privire la univers — originea, sensul, scopul, unitatea și destinul lui — informații pe care omul nu le poate descoperi pe nici o altă cale (cf. Evr. 11:3; 1Cor. 2:7-13).

Tema dominantă a Scripturii este Domnul Isus Cristos, Mântuitorul promis de Dumnezeu (Lc. 24:27, 44; Io. 1:45, 5:39; Mt.. 1:21; Gen. 3:15).

Lucrarea de ispășire făcută de Domnul Isus a fost

- ***anticipată*** în Vechiul Testament prin profeții (Is. 52:13-53:12) și tipologii (jertfele levitice),
- ***a fost împlinită*** în Evanghelii prin moartea și învierea Sa,
- ***a fost aplicată*** asupra celor ce L-au primit în Faptele Apostolilor,
- ***a fost explicată în Epistole*** și
- ***era deja terminată*** în Apocalipsa, carte care se ocupă de a doua Sa venire, de domnia Sa de o mie de ani și de începutul veșniciei.

[F. H. Barackman]

Cunoașterea lui Dumnezeu

❖ **Charles C. Ryrie**

I. Posibilitatea cunoașterii lui Dumnezeu

Este un lucru incontestabil că e ceva de dorit cunoașterea lui Dumnezeu. Dar este oare posibil lucrul acesta?

Scriptura adeverește două realități: incomprehensibilitatea lui Dumnezeu (neputința de a-L cuprinde cu mintea pe Dumnezeu) și cognoscibilitatea lui Dumnezeu. A spune că El este incomprehensibil înseamnă să afirmi că mintea nu-L poate pricepe sau pătrunde pe Dumnezeu. A spune că El este cognoscibil înseamnă a pretinde că El poate fi cunoscut. Ambele afirmații sunt adevărate dar nici una într-un sens absolut. A spune că Dumnezeu este incomprehensibil înseamnă să susții că omul nu poate cunoaște totul despre El. A spune că El este cognoscibil nu înseamnă că omul poate cunoaște totul despre EI.

Ambele adevăruri sunt afirmate în Scriptură: incomprehensibilitatea Lui în versete ca Iov 11:7 și Isaia 40:18, iar cognoscibilitatea Lui în versete ca Ioan 14:7; 17:3 și 1Io. 5:20.

II. Caracteristicile cunoașterii lui Dumnezeu

Cunoașterea lui Dumnezeu poate fi caracterizată în funcție de sursa, conținutul, progresivitatea și intențiile ei.

A. Sursa ei

Dumnezeu Însuși este Sursa cunoașterii noastre cu privire la El. Desigur, orice adevăr este adevărul lui Dumnezeu. Dar acest clișeu ar trebui formulat și folosit cu mai multă atenție decât se face în general. Numai adevărul adevărat vine de la Dumnezeu, căci de când a intrat păcatul în lume, omul a creat multe așa-numite adevăruri care nu sunt de fapt adevăruri. Mai mult decât atât, el a pervertit, a slăbit, a diluat și a corupt ceea ce era la origine adevăr adevărat venit de la Dumnezeu. Pentru noi, astăzi, singurul criteriu infailibil pentru determinarea adevărului adevărat este Cuvântul scris al lui Dumnezeu. Natura, în ciuda faptului că dezvăluie anumite lucruri despre Dumnezeu, este limitată și poate fi interpretată greșit de oameni. Mintea omenească, deși uneori genială în ceea ce poate realiza, suferă de limitări și neputințe. Experiența omenească, chiar și cea religioasă, nu este demnă de încredere ca sursă a adevărului decât dacă se conformează Cuvântului lui Dumnezeu.

Cu siguranță, cunoașterea a ceea ce constituie adevărata religie trebuie să vină de la Dumnezeu. Într-o dispensație trecută, iudaismul a fost revelat ca religia adevărată a lui Dumnezeu. Astăzi, iudaismul nu mai este adevărata religie ci numai creștinismul, iar cunoașterea adevărată a creștinismului a fost revelată prin Cristos și apostoli. Unul dintre scopurile încarnării (întrupării) Domnului a fost acela de a-L face cunoscut pe Dumnezeu (Io.1:18; 14:7). Promisiunea venirii Duhului Sfânt după înălțarea lui Cristos includea o continuare a revelației privitoare la EI și la Tatăl (Io.16:13-15; Fap.1:8). Duhul Sfânt îi dezvăluie credinciosului Scriptura pentru ca acesta să-L poată cunoaște pe Dumnezeu mai deplin.

B. Conținutul ei

O cunoaștere deplină a lui Dumnezeu este atât faptică, cât și personală. A cunoaște niște fapte despre cineva fără a-l cunoaște în mod personal limitează cunoașterea; a cunoaște pe cineva fără să

cunoști fapte în legătură cu acea persoană este ceva superficial. Dumnezeu a revelat multe lucruri cu privire la El Însuși, toate fiind importante în realizarea unei relații strânse, inteligente și benefice cu El. Dacă El ar fi revelat doar niște fapte sau realități în ce-L privea fără a da posibilitatea unei cunoașteri personale a Sa, suplimentată de o relație personală cu El, o asemenea cunoaștere faptică ar avea puțină utilitate, și cu siguranță că nu una eternă. Ca și într-o relație între oameni, relația Dumnezeu - om nu poate începe fără cunoașterea unor adevăruri minime cu privire la Persoana divină; apoi, relația personală generează dorința de a cunoaște mai multe lucruri despre Persoana divină, ceea ce aprofundează relația, și așa mai departe. Acest fel de ciclu ar trebui să fie experiența oricărui om care studiază teologia; cunoașterea despre Dumnezeu ar trebui să ne adâncească relația cu El, iar aceasta la rândul ei ne mărește dorința de a ști mai mult despre El.

C. Progresivitatea

Cunoașterea lui Dumnezeu și a lucrărilor Lui s-a revelat în mod progresiv de-a lungul istoriei. Cea mai clară dovadă este să compari teologia iudaică incompletă cu revelația deplină a teologiei creștine în ceea ce privește anumite doctrine, cum ar fi Trinitatea, cristologia, Duhul Sfânt, învierea și escatologia. Teologia biblică este cea care se ocupă de această progresie a revelației.

D. Intențiile ei

1. Să-i ajute pe oameni în obținerea vieții eterne (Io.17:3; 1Tim. 2:4).
2. Să stimuleze maturizarea creștină (2Pet. 3:18) prin cunoaștere doctrinară (Io. 7:17; Rom. 6:9, 16; Ef. 1:18) și printr-un stil de viață caracterizat de discernământ (Fil. 1:9-10; 2Pet. 1:5).
3. Să avertizeze cu privire la judecata viitoare (Os. 4:6; Evr.10:26-27).
4. Să dea naștere unei adevărate închinări față de Dumnezeu (Rom. 11:33-36).

III. Condițiile necesare cunoașterii lui Dumnezeu

A. Dumnezeu a inițiat revelația de Sine Însuși

Cunoașterea lui Dumnezeu se deosebește de orice altă cunoaștere prin aceea că omul o posedă numai în măsura în care Dumnezeu o dezvăluie. Dacă Dumnezeu nu ar iniția această revelație de Sine Însuși, nu ar exista nici o posibilitate pentru om ca să-L cunoască. De aceea, o ființă omenească trebuie să se subordoneze mai întâi lui Dumnezeu, care este obiectul acestei cunoașteri, spre deosebire de alte domenii ale cunoașterii, în care omul se plasează de obicei deasupra obiectului pe care îl cercetează.

B. Dumnezeu a creat limbajul necesar comunicării

Cu siguranță că o parte esențială a revelării lui Dumnezeu este asigurarea mijloacelor necesare comunicării acestei revelații. De asemenea, consemnarea revelației personale a lui Dumnezeu în Cristos are nevoie de unele mijloace de a înregistra și comunica acea revelație. În acest scop, Dumnezeu a creat limbajul. El l-a inventat și l-a dăruit primului bărbat și primei femei, pentru ca să le poată transmite instrucțiunile Sale (Gen. 1:28-30) și ca ei să poată comunica cu El (3:8-13). Se pare că el a jucat un rol și în supunerea de către ei a Creației necăzute și în darea de nume animalelor. Chiar

și după divizarea limbii unice de la început în numeroasele limbi de la Babel, limbile au servit ca mijloace de comunicare la orice nivel. Putem fi siguri că Dumnezeul atotștiutor a luat măsuri pentru ca limbile să fie suficiente în comunicarea revelației Sale de Sine față de oameni.

C. Dumnezeu L-a creat pe om după imaginea Sa

Atunci când Dumnezeu l-a creat pe om după imaginea (chipul) și asemănarea Lui, l-a făcut, cum era și El, ca ființă rațională, dotată cu inteligență. Inteligența omenească este, desigur, inferioară celei divine, dar este reală, nu imaginară. De aceea, omul poate înțelege semnificația cuvintelor și logica propozițiilor și paragrafelor. Păcatul a eliminat garanția că înțelegerea omului este totdeauna corectă, dar n-a distrus capacitatea ființei omenești de a înțelege.

D. Dumnezeu a dat Duhul Sfânt

Dumnezeu a dat credincioșilor Duhul Său Sfânt pentru a le dezvălui lucrurile lui Dumnezeu (Io. 16:13-15; 1Cor. 2:10). Aceasta nu-l face pe credincios infailibil, dar îi dă capacitatea de a distinge între adevăr și eroare (1Io. 2:27).

Toate aceste acțiuni ale lui Dumnezeu ne dau posibilitatea de a cunoaște și de a asculta de numeroasele porunci din Scriptură care ne cer să-L cunoaștem (Rom.6:16; 1.Cor.3:16; 5:6; 6:19; Iac.4:4).

[C. C. Ryrie]

- **H. C. Thiessen**

Când luăm în considerare caracterul Bibliei, suntem obligați să ajungem la această concluzie: Biblia este întruparea scrisă a unei revelații divine. Să privim mai întâi la cele cuprinse în Biblie. Această carte recunoaște personalitatea, unitatea și trinitatea lui Dumnezeu; ea glorifică sfințenia și dragostea lui Dumnezeu; ea afirmă că omul a fost creat direct de Dumnezeu, după asemănarea lui Dumnezeu; ea prezintă căderea omului ca pe o revoltă împotriva voii revelate a lui Dumnezeu; ea spune că păcatul nu are scuză și că se află sub condamnarea la pedeapsa veșnică; ea ne învață despre domnia suverană a lui Dumnezeu în univers; ea expune în amănunțime planul lui Dumnezeu de mântuire, precum și condițiile necesare pentru a experimenta mântuirea, ea conturează planurile lui Dumnezeu cu privire la Israel și la Biserică; ea prevestește desfășurările sociale, economice, politice și religioase din lume; ea zugrăvește culminarea tuturor lucrurilor prin venirea a doua a lui Cristos, învierea, judecata, mileniul și starea eternă. Este cert că această carte a ieșit de sub pana unui Dumnezeu infinit.

În al doilea rând, să privim la unitatea Bibliei. Deși a fost scrisă de vreo patruzeci de autori diferiți în cursul unei perioade de aproape 1600 de ani, Biblia este o singură carte. Ea are un singur sistem doctrinar, un singur standard moral, un singur plan de mântuire, un singur program pentru toate epocile. Când există mai multe relatări ale aceluiași eveniment sau ale aceleiași învățături, acestea nu sunt contradictorii, ci complementare. De exemplu, inscripția de pe cruce a fost fără îndoială următoarea: „Acesta este Isus din Nazaret, Împăratul iudeilor“. Matei spune: „Acesta este Isus, Împăratul iudeilor“ (27:37); Marcu: „Împăratul iudeilor“ (15:26); Luca: „Acesta este Împăratul iudeilor“ (23:38); iar Ioan: „Isus din Nazaret, Împăratul iudeilor“ (19:19). Legea și harul se

armonizează atunci când înțelegi natura exactă și scopul fiecăruia. Relatările despre oameni răi sau națiuni păcătoase nu ne repugnă, ci ne sunt chiar de ajutor când ne dăm seama că au fost scrise într-un spirit de dezaprobare și condamnare. Doctrina despre Duhul Sfânt își găsește armonizarea în caracterul progresiv al revelării acestui adevăr. În contrast cu scrierile mahomedane, zoroastriene și budiste, care sunt în cea mai mare parte colecții de materiale heterogene[4] fără început, cuprins sau încheiere, Biblia este un uimitor tot unitar.

Având în vedere conținutul și unitatea Bibliei, suntem obligați să conchidem că ea este întruparea unei revelații divine. Ce oameni ar fi putut să elaboreze o asemenea concepție despre lume și viață? Paché declară: „Numai Domnul, care este în afara timpului, poate vedea dintr-o privire destinul întregului univers. Din veșnicie în veșnicie, El este Dumnezeu (Ps. 90:2). Am putea spune că El cuprinde într-o imagine eternitatea care a fost înainte de noi și cea care ne stă înainte. Numai El, Cel care a inspirat toată Scriptura, ar fi putut da unicitatea de perspectivă pe care o are ea ".[5]

[H. C. Thiessen]

PRINCIPALELE DIVIZIUNI ALE BIBLIEI

❖ **F. H. Barackman**

Aceste diviziuni sunt Vechiul Testament și Noul Testament. Un cuvânt mai potrivit pentru „testament este „legământ". Legămintele lui Dumnezeu sunt declarațiile solemne adresate de El anumitor oameni privitor la ceea ce promite să facă.

VECHIUL TESTAMENT

- ***Semnificația Vechiului Testament***

Vechiul Testament își trage numele de la legământul făcut de Dumnezeu cu Israelul la Muntele Sinai (Ex. 19:1-9; 24:8). Primii creștini au dat acestei părți din Biblie titlul acesta deoarece conținutul legământului și istoria relației dintre Israel și Dumnezeu în cadrul acestui legământ alcătuiesc aproape întreagă această secțiune a Bibliei (Exodul 19 până la Maleahi 4). Aceste 39 de cărți au fost scrise în perioada 1446-430 î.Cr.

- ***Modul de aranjare al Vechiului Testament***

Biblia preia modul de aranjare al celor 39 de cărți din *Septuaginta* în limba greacă și *Vulgata* în limba latină. Acest aranjament pare să fi fost conceput în funcție de conținutul cărților. Iată o schiță a cărților din Biblie:[6]

---

[4] **ETEROGÉN, -Ă**, eterogeni, -e, adj. 1. (Despre elementele unui întreg) Diferit, felurit, deosebit; (despre un întreg) compus din elemente diferite. ◆ Cu origine sau proveniență deosebită. 2. (Înv.; în sintagma) Substantiv eterogen = substantiv neutru. – Din fr. hétérogène. [sursa: DEX '09 (2009)]

[5] Paché, *The Inspiration and Authority of Scripture* (Inspirația și autoritatea Scripturii), p. 112.

[6] „Legislativ" este aspectul care se referă la darea Legii mozaice; „executiv" se referă la împlinirea legii în viața poporului Israel. Cărțile profetice „mari" sau „mici" sunt descrise astfel în funcție de lungimea lor. De pildă, Daniel are 357 versete, iar Zaharia are 211 versete.

Istorie		Învățătură		Profeție	
Legislativ	***Executiv***	***Poezie***	***Înțelepciune***	***Profeți mari***	***Profeți mici***
Geneza până la Deuteronom	Iosua până la Estera	Iov Psalmii Cânt. Plângerile	Proverbele Eclesiastul	Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniel	Osea până la Maleahi

	- Gen.	(5) Legea / Pentateuh / Tora	Moise	---//---- în jurul sec. XV î.Cr.
	- Ex.		Moise	---//---- sec. XV î.Cr.
	- Lev		Moise	---//---- anului 1445 î.Cr.
	- Num.		Moise	---//---- 1400 î.Cr.
	- Dt.		Moise (si Iosua)	---//---- 1400 î.Cr.
Înainte de exil	- Ios.	(12) Istorice	Iosua (Eleazar, Fineas)	---//---- 1400 – 1370 î.Cr.
	- Jud.		(?) Samuel	---//---- (?) 1000 î.Cr.
	- Rut		(?) Samuel	---//---- (?) 1000 î.Cr.
	- 1Sam.		(?) Sam., Nat., Gat	---//---- 930 î.Cr.
	- 2Sam.		(?) Nat. Gat (1Cron.29:29-30)	--//--- 900 î.Cr.
	- 1Împ.		(?) Ieremia	---//---- 600 -500 î.Cr.
	- 2Împ.		(?) Ieremia	---//---- 600 – 500 î. Hr.
	- 1Cron.		(?) Ezra	---//---- 400 î.Cr.
	- 2Cron.		(?) Ezra	---//---- 400 î.Cr.
După exil	- Ezr.		Ezra	---//---- 400 î.Cr.
	- Nem.		Nemia, Ezra	---//---- 430 î.Cr.
	- Est.		(?)	---//---- 450 – 400 î.Cr.
	- Iov	(5) Poetice	(?)	(?)
	- Ps.		*	*
	- Prov.		Solomon	---//---- 900 î.Cr.
	- Ecl.		Solomon	---//---- 900 î.Cr.
	- Cânt.		Solomon	---//---- 950 î.Cr.

*David 73; Moise 1; Solomon 2; Asaf 12; Core 10/11; Heman Ezrahitul 1; Etan Ezrahitul 1

	- Is.	(5) Profeți mari	(17) Profetice	Isaia	în jurul anului 700 – 680 î.Hr
	- Ier.			Ieremia	--//-- 600 î.Cr.
	- Plan.			Ieremia	--//-- 580 î.Cr.
	- Ezec.			Ezechiel	--//-- 593 – 571 î.Cr.
	- Dan.			Daniel	--//-- 605 – 530 î.Cr.
Înainte de exil	- Os	(12) Profeți mici		Osea	--//-- 780 – 710 î. Hr.
	- Ioel			Ioel	--//-- (?) 835 î.Cr.
	- Amos			Amos	--//-- 765 – 750 î.Cr.
	- Obadia			Obadia	--//-- (?)
	- Iona			Iona	--//-- 750 – 720 î.Cr.
	- Mica			Mica	--//-- 745 – 715 î.Cr.
	- Naum			Naum	--//-- 660 – 610 î.Cr.
	- Hab.			Habacuc	--//-- 612 – 605 î.Cr.
	- Tef.			Țefania	--//-- 626 – 625 î.Cr.
După exil	- Hag.			Hagai	--//-- 612 – 605 î.Cr.
	- Zah.			Zaharia	--//-- 520 î.Cr.
	- Mal.			Maleahi	--//-- 400 î.Cr.

❖ Biblia ebraică cuprinde următoarele cărți:

Torá תורה

1. Facerea (Geneza) בראשית - (Bereshít) Întâia Carte A Lui Moise
2. Ieșirea (Exodul) שמות - (Shemot) A Doua Carte A Lui Moise
3. Leviticul ויקרא - (Vaikrá) A Treia Carte A Lui Moise
4. Numeri במדבר - (B'midbar) A Patra Carte A Lui Moise
5. Deuteronomul (A doua Lege) דברים - (Dvarim) A Cincea Carte A Lui Moise

Neviim נביאים

1. Cartea Lui Iosua Navi (Iosua) יהושע (ebr.Yehoshua)
2. Cartea Judecătorilor (Judecătorii) שופטים (ebr. Shoftim)
3. Cartea Întâi a Regilor (Cartea întâi a lui Samuel) שמואל א(Shmuel Alef)
4. Cartea A Doua a Regilor (A doua Carte a lui Samuel) שמואל ב (Shmuel Beit)
5. Cartea A Treia a Regilor (Cartea întâi a Împăraților) מלכים א (Mlakhim Alef)
6. Cartea A Patra a Regilor (A doua Carte a Împăraților) מלכים ב (Mlakhim Beit)
7. Isaia ישעיהו (Yeshayáhu)
8. Ieremia ירמיהו (Irmiyáhu)
9. Iezechiel יחזקאל (Yehezkél)
10. Osea הושע (Hoshéa)
11. Ioil יואל (Yoél)
12. Amos עמוס (Amós)
13. Avdie עובדיה (Ovadyá)
14. Iona יונה(Yoná)
15. Miheia מיכה (Míkha)
16. Naum נחום (Nahúm)
17. Avacum חבקוק (Havakuk)
18. Sofonie צפניה (Tzefanyá)
19. Agheu חגי (Hagáy)
20. Zaharia זכריה (Zeharyá)
21. Maleahi מלאכי (Malahí)

Ketuvim כתובים

1. Psalmi תהילים (ebr.Tehilim)
2. Pildele sau Proverbele Lui Solomon משלי (Mishley) adică (Mishley Shlomó)
3. Cartea lui Iov איוב (Yiov)
4. Cântarea Cântărilor שיר השירים (Shir Hashirim)
5. Cartea lui Rut רות
6. Plângerile Lui Ieremia איכה (Eikha)
7. Eclesiastul קהלת (Kohélet)
8. Estera אסתר (Estér)
9. Daniel דניאל
10. Cartea Întâi A Lui Ezrá עזרא
11. Cartea Lui Neemia (Nehemyá) *sau* Cartea A Doua A Lui Ezdra נחמיה
12. Cartea Întâi Paralipomena *sau* Cartea întâi a Cronicilor דברי הימים א (Divrey Hayamim Alef)
13. Cartea A Doua Paralipomena *sau* A doua Carte a Cronicilor דברי הימים ב (Divrey Hayamim Beit)

- **Valoarea Vechiului Testament**

Valoarea Vechiului Testament este indicată de următoarele:

1. A fost Biblia Domnului Isus și a apostolilor (Mt. 5:17-18; Lc. 24:27; Fapte. 17:2).
2. Este fundamentul Noului Testament:
   a) În ceea ce privește învățăturile elementare, precum unitatea și sfințenia lui Dumnezeu (Dt. 6:4; Is. 6:1-5; 57:15), crearea universului (Gen. 1), căderea omului (Gen. 3) și îndreptățirea prin credință (Gen. 15:6).
   b) În ceea ce privește profețiile referitoare la Domnul Isus Cristos împlinite în Noul Testament (cf. Mt. 1:22-23).
   c) În ceea ce privește programul lui Dumnezeu pentru lume, care atinge punctul culminant în lucrarea lui Cristos descrisă în Noul Testament (Ps. 2; Is. 2:1-5; Ap. 19:11-20:15).
3. Conține un bogat material ce ajută la creșterea devoțională și spirituală, cum ar fi Psalmii, pasaje biografice și de înțelepciune (Rom. 15:4; 1Cor. 10:11).
4. Prezintă numeroase detalii despre domnia de o mie de ani a lui Cristos pe pământ, detalii care nu se repetă în Noul Testament (cf. Is. 11:1-9). Totuși, în Vechiul Testament nu este revelat nimic despre lucrarea prezentă de zidire a Bisericii (Efes. 3:1-11).
5. Prezintă istoria modului în care Dumnezeu S-a ocupat de Israel, motivele existenței poporului Israel și viitoarea lor întoarcere către Dumnezeu și în țara lor.[7]

NOUL TESTAMENT

❖ *Semnificația Noului Testament*

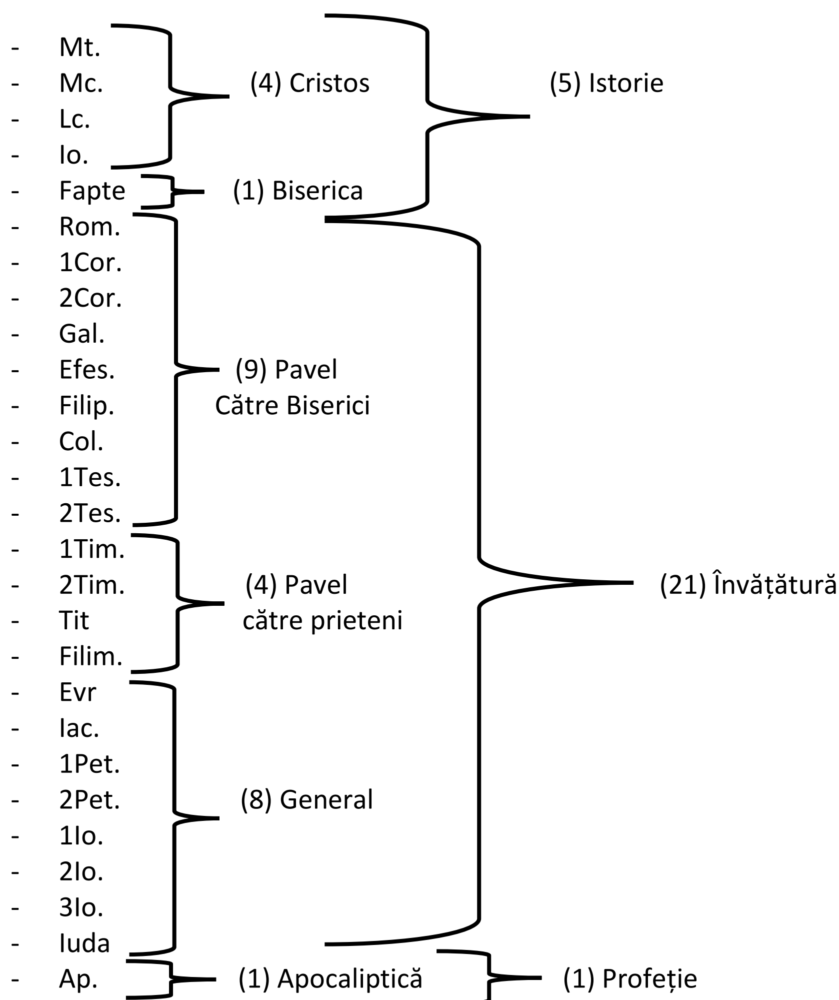
Noul Testament și-a primit numele de la Noul Legământ care a înlocuit vechiul Legământ al Legii mozaice (Evr. 10:9; 8:6-13; 2Cor. 3:6-14). Noul Legământ a fost profețit în Ieremia 31:31-34 și a devenit efectiv odată cu moartea și învierea lui Cristos (Lc. 22:20; Evr. 9:15). Această secțiune a Bibliei ne vorbește nu numai despre realizarea de către Isus a lucrării de ispășire prin care a intrat în vigoare Noul Legământ, dar dezvoltă totodată promisiunile legământului și expune voia lui Dumnezeu pentru cei care îl acceptă. Cele 27 de cărți ale Noului Testament au fost scrise în perioada 45-95 d.Cr.

❖ *Modul de aranjare al Noului Testament*

Modul de aranjare a celor 27 de cărți ale Noului Testament din Biblie adoptă ordinea versiunilor greacă și latină. Acest aranjament pare să fi fost conceput și el în funcție de conținutul cărților. Cele patru Evanghelii au fost grupate într-o secțiune numită „Evangheliile". Inițial, scrierile lui Pavel au fost strânse sub titlul „Apostolul". În timp, „Faptele Apostolilor" a devenit legătura între cele două secțiuni, la ea adăugându-se scrierile altor apostoli și ucenici ai lor, recunoscute a avea autoritate divină.

[7] Iată câteva motive pentru existența poporului Israel: să aducă mărturie despre realitatea și unitatea lui Dumnezeu, să demonstreze binecuvântarea slujirii Dumnezeului cel adevărat, să scrie și să transmită Vechiul Testament, să dea naștere Mântuitorului și să fie, în viitor, un mijloc al binecuvântării divine către lume (Rom. 3:2; 9:4; 11:13-18; Io. 4:22).

Modul de aranjare a cărților din Noului Testament este similar cu cel din Vechiul Testament:

❖ ***Valoarea Noului Testament***

Valoarea Noului Testament este indicată de următoarele aspecte:

1. Împlinește sau anticipează împlinirea a tot ce a fost prefigurat de tipologia Vechiului Testament și tot ce a fost profețit în Vechiul Testament (Mt. 5:17-18; Lc. 18:31; 21:22; Rom. 16:25-26).
2. Prezintă Fondatorul și conținutul creștinismului autentic (Lc. 1:1-4; Io 14:6; 16:12-15; Efes. 4:20-21; 2Tes. 2:15; 2Pet. 3:1-2).
3. Arată cum pot fi mântuiți păcătoșii și cum pot ei intra într-o relație corectă Dumnezeu (Io. 3:16-18, 36; Rom. 3:9-26; Efes. 2:1-10).
4. Prezintă voia lui Dumnezeu pentru poporul Său care trăiește în epoca prezentă, a Bisericii (cf. Gal. 6:2). Această voie divină pentru creștini se numește dispensația harului.
5. Prezintă programul lui Cristos pentru epoca actuală, adică zidirea Bisericii Sale (Mt. 16:18) și evenimentele asociate cu cea de-a doua venire a Sa pe pământ (Mt. 24; Ap. 4-20; 2Tes. 2).

[F. H. Barackman]

❖ **John MacArthur**

Doctrina despre Scriptură este absolut fundamentală și esențială deoarece ea identifică singura sursă autentică a întregului adevăr creștin. Scriptura pretinde în mod repetat că este Cuvântul lui Dumnezeu. Profeții au apelat la ea ca fundament al promisiunilor și judecăților lui Dumnezeu. Cristos și apostolii Săi au așezat temelia întregii doctrine creștine pe Scripturi. De peste 2.500 de ori numai în Vechiul Testament, Biblia afirmă că Dumnezeu a rostit cele scrise pe paginile ei (Is. 1:2). De la început (Gen. 1:3) până la sfârșit (Mal. 4:3), și în permanență în toată desfășurarea ei, Biblia afirmă lucrul acesta.

Expresia „Cuvântul Domnului" apare de peste patruzeci de ori în Noul Testament. Ea este echivalată cu Vechiul Testament (Mc. 7:13). Este ceea ce Isus a predicat (Lc. 5:1). A fost mesajul pe care apostolii l-au vestit (Fapt, 4:31; 6:2). A fost cuvântul primit de samariteni (Fapt. 8:14), așa cum a fost dus de apostoli (Fapt. 8:25). A fost mesajul pe care l-au primit neevreii în urma predicării lui Petru (Fapt. 11:1). A fost cuvântul pe care Pavel l-a predicat în prima sa călătorie misionară (Fapt. 13:5, 7, 44, 48-49, 15:35-36), în a doua sa călătorie misionară (Fapt. 16:32; 17:13, 18:11) și în a treia sa călătorie misionară (Fapt. 19:10). A fost punctul focal al lui Luca în cartea Faptele Apostolilor, care a relatat răspândirea amplă și rapidă a acestuia (Fapt. 6:7; 12:24; 19:20). Pavel a fost de asemenea atent ca să le spună corintenilor că el vestea cuvântul așa cum fusese dat de Dumnezeu, că nu fusese alterat și că era o manifestare a adevărului (2Cor. 2:17; 4:2). Și Pavel l-a recunoscut drept sursă a predicării sale (Col. 1:25; 1Tes.2:13).

Psalmii 19 și 119 și Proverbe 30:5-6 fac afirmații puternice despre Cuvântul lui Dumnezeu, deosebindu-l de orice altă scriere sau învățătură religioasă din istoria omenirii. Aceste pasaje justifică desemnarea Bibliei drept „sacră" (2Tim. 3:16) și „sfântă" (Rom. 1:2).

Biblia pretinde autoritatea spirituală supremă în ce privește învățătura, mustrarea, îndreptarea și instruirea în dreptate deoarece ea este Cuvântul inspirat al Dumnezeului Atotputernic (2Tim. 3:16-17). Scriptura își afirmă propria suficiență spirituală, într-o asemenea măsură încât pretinde exclusivitate în privința învățăturii ei (vezi Is. 55:11; 2Pet. 1:3-4).

Cuvântul lui Dumnezeu declară că este inerant[8] (Ps. 12:6; 119:140; Pv. 30:5; Io. 10:35) și infailibil (2Tim. 3:16-17). Cu alte cuvinte, din moment ce este adevărat în mod absolut, este și vrednic de încredere în mod deplin. Toate aceste calități se bazează pe faptul că Scriptura a fost dată de Dumnezeu (2Tim. 3:16; 2Pet. 1:20-21), ceea ce garantează calitatea sursei ei și scrierii ei inițiale.

În Scriptură, persoana lui Dumnezeu și Cuvântul lui Dumnezeu sunt într-un raport de interconectare, până acolo încât ceea ce este adevărat despre caracterul lui Dumnezeu, este adevărat despre natura Cuvântului lui Dumnezeu. Dumnezeu este adevărat, ireproșabil și credibil; prin urmare, așa este și Cuvântul Său. Ceea ce o persoană gândește despre Cuvântul lui Dumnezeu, de fapt oglindește ceea ce respectiva persoană gândește despre Dumnezeu.

Biblia deține multe trăsături importante și unice care o deosebesc de o manieră incomensurabilă de orice altă lucrare literară scrisă de vreun om. Șapte dintre cele mai semnificative caracteristici ale ei o descriu ca fiind

[8] **ineranță** sf [At: DN3 / Pl: ~țe / E: it inerranza] (Liv) Principiu romano-catolic care susține infailibilitatea textului biblic. [sursa: MDA2 (2010)]

1) activă (1Tes. 2:13; Evr. 4:12),
2) sigură (Is. 55:10-11; Lc. 16:17);
3) puternică (Rom. 1:16-17; 1Cor. 1:18);
4) vie (Io. 6:63; Evr. 4:12; 1Pet. 1:23);
5) purificatoare (E£. 5:26);
6) hrănitoare (1Pet. 2:2) și
7) sfințitoare (Ioan 17:17-19).

Tabelul de mai jos enumeră diferite simboluri pe care Scriptura le folosește pentru a reprezenta varietatea de adevăruri spirituale privitoare la Cuvântul lui Dumnezeu:

Simbol	Realitate	Texte
Isus Cristos	Personificarea Cuvântului	Io. 1:1; Ap. 19:13
Metale prețioase	O valoare inestimabilă	Argint: Ps. 12:6 Aur: Ps. 19:10; 119:127
Sământă	Sursa vieții noi	Mt. 13:10-23; Iac.1:18; 1Pet. 1:23
Apă	Curățire de păcat	Ef. 5:25-27; Ap. 21:6; 22:17
Oglindă	Autoexaminare	Iac. 1:22-25
Mâncare	Hrană pentru suflet	Lapte: 1Cor. 3:2; 1Pet. 2:1-3 Pâine: Dt. 8:3; Mt. 4:4 Carne: 1Cor. 3:2; Evr. 5:12-14 Miere: 19:10
Îmbrăcăminte	O viață înveșmântată în adevăr	Tit 2:10; 1Pet. 3:1-5
Candelă	Lumină care dă direcție	Ps. 119:105; Pv. 6:23; 2Pet. 1:19
Sabie	Armă spirituală	În exterior: Ef. 6:17 În interior: Evr. 4:12
Fir cu plumb	Etalon al realității spirituale	Amos 7:8
Ciocan	Judecată aprigă	Ier. 23:29
Foc	Judecată dureroasă	Ier. 5:14; 20:9; 23:29

[John MacArthur]

EXPLICAȚIE ȘI BAZE BIBLICE

de Wayne Grudem

Ce vrea să se spună prin expresia „Cuvântul lui Dumnezeu”? În ciuda așteptărilor noastre, expresia aceasta primește în Biblie câteva înțelesuri. Încă de la începutul acestui studiu, este important să deosebim clar aceste câteva înțelesuri.

A. „Cuvântul lui Dumnezeu” ca Persoană: Isus Cristos

Uneori, Biblia se referă la Fiul lui Dumnezeu prin expresia „Cuvântul lui Dumnezeu”. În Apocalipsa 19:13, Ioan Îl vede în cer pe Domnul Isus cel înviat și afirmă: „Numele Lui este: „Cuvântul

lui Dumnezeu”. În mod asemănător, la începutul Evangheliei după Ioan, citim: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu ” (Io. 1:1). Este clar că, în locul acesta, Ioan vorbește despre Fiul lui Dumnezeu, pentru că în versetul 14 el spune: „Și Cuvântul S-a făcut trup și a locuit printre noi, plin de har și de adevăr. Și noi am privit slava Lui, o slavă întocmai ca slava singurului născut din Tatăl”. Aceste versete (și probabil 1Io. 1:1) sunt singurele exemple unde Biblia se referă la Dumnezeu Fiul ca fiind „Cuvântul” sau „Cuvântul lui Dumnezeu”, și de aceea această întrebuințare nu este una obișnuită. Dar ea ne arată că, între membrii Trinității, Dumnezeu Fiul este în mod deosebit Cel care atât prin Persoana Sa cât și prin cuvintele Sale are rolul de a ne dezvălui caracterul lui Dumnezeu și de a ne arăta care este voia lui Dumnezeu fată de noi.

B. „Cuvântul lui Dumnezeu” ca vorbire făcută de Dumnezeu

1. Hotărârile lui Dumnezeu. Uneori, cuvintele lui Dumnezeu iau forma unor hotărâri sau porunci pline de putere care determină anumite evenimente sau lucruri sa se întâmple. „Dumnezeu a zis: „Să fie lumină!” Și a fost lumină” (Gen. 1:3). Chiar și la crearea lumii animale Dumnezeu a rostit doar câteva cuvinte pline de putere: „Dumnezeu a zis: „Să dea pământul viețuitoare, după soiul lor, vite târâtoare și fiare pământești, după soiul lor”. Și așa a fost” (Gen. 1:24). De aceea, psalmistul poate să spună: „Cerurile au fost făcute *prin Cuvântul Domnului*, și toată oștirea lor, prin suflarea gurii Lui” (Ps. 33:6).

Aceste cuvinte creatoare și pline de putere sunt deseori numite decrete sau hotărâri ale lui Dumnezeu. O hotărâre a lui Dumnezeu este acel Cuvânt al Sau care face să se întâmple ceva. Aceste hotărâri ale lui Dumnezeu cuprind nu numai evenimentele care au avut loc în timpul creației originare, ci și existența continuă a tuturor lucrurilor, pentru că Evrei 1:3 ne spune că Isus Cristos „ține toate lucrurile prin Cuvântul puterii Lui”.

2. Cuvintele lui Dumnezeu vorbite ca și comunicare personală. Uneori, Dumnezeu comunică în mod direct cu oamenii de pe pământ vorbindu-le fără intermediar. Acestea pot fi numite exemple de cuvinte ale lui Dumnezeu rostite ca și comunicare personala. Exemple de acest fel pot fi găsite peste tot în Scriptura. La începutul creației, Dumnezeu îi vorbește în mod personal lui Adam: „Domnul Dumnezeu a dat omului porunca aceasta: „Poți să mănânci după plăcere din orice pom din grădină; dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit” (Gen. 2:16 17). Chiar și după ce Adam și Eva au păcătuit, Dumnezeu vine și vorbește cu ei în mod direct si personal rostind cuvintele blestemului (Gen. 3:16 19). Un alt exemplu proeminent de comunicare personală și directă între Dumnezeu și oamenii de pe pământ se găsește în darea celor Zece Porunci: „Atunci *Dumnezeu a rostit toate aceste cuvinte*, și a zis: „Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, care te-a scos din țara Egiptului, din casa robiei. Să nu ai alți dumnezei afară de Mine” (Ex. 20:1-3). În Noul Testament, la botezul lui Isus, Dumnezeu Tatăl a vorbit din cer, zicând: „Acesta este Fiul Meu Preaiubit, în care Îmi găsesc plăcerea” (Mt. 3:17).

Pentru ascultătorii acestor cuvinte, cât și pentru alții, cărora Dumnezeu le-a vorbit în mod personal, a fost clar că acestea erau înseși cuvintele lui Dumnezeu; ceea ce auzeau ei era însăși vocea lui Dumnezeu și, de aceea, ei auzeau cuvinte care aveau autoritate divină absolută și care erau demne de crezare. A nu fi crezut sau a nu fi ascultat de aceste cuvinte ar fi însemnat a nu-L fi crezut sau a nu-L fi ascultat pe Dumnezeu, lucru care este un mare păcat.

Cu toate ca, în Scripturi, cuvintele adresate de Dumnezeu în mod personal sunt întotdeauna înțelese ca fiind înseși cuvintele lui Dumnezeu, ele sunt în același timp și cuvinte „omenești ” în sensul că sunt înțelese de oameni imediat. Faptul că aceste cuvinte aparțin unui limbaj accesibil

omului nu le limitează în nici un fel caracterul sacru și autoritatea divină: ele continua să fie în întregime cuvintele lui Dumnezeu, rostite de însuși glasul lui Dumnezeu.

Unii teologi au susținut ca, din moment ce limbajul omenesc este, într un anumit sens, întotdeauna „imperfect”, orice mesaj pe care Dumnezeu ni-l adresează în limbaj omenesc trebuie să fie la rândul lui limitat în autoritatea și veridicitatea lui. Dar pasajele de fața și multe altele care înregistrează exemple de cuvinte comunicate de Dumnezeu în mod personal unor indivizi nu atrag atenția asupra limitării autorității și veridicității cuvintelor lui Dumnezeu rostite în limbaj omenesc. Dimpotrivă, aceste cuvinte impun ascultătorilor obligația de a le crede și de a le asculta în întregime. A nu crede sau a nu asculta chiar în parte aceste cuvinte înseamnă a nu-L crede și a nu L asculta pe Dumnezeu Însuși.

3. Cuvintele lui Dumnezeu vorbite prin guri omenești. Foarte frecvent, în Scripturi ni se spune că Dumnezeu Și-a ridicat profeți prin care a vorbit. Și de data aceasta, reiese clar că, deși acestea erau cuvinte omenești, vorbite de către niște oameni obișnuiți, autoritatea și veridicitatea lor nu poate fi deloc diminuata; ele rămân în întregime cuvintele lui Dumnezeu.

În Deuteronomul 18, Dumnezeu îi spune lui Moise:

Le voi ridica din mijlocul fraților lor un proroc ca tine, voi pune cuvintele Mele în gura lui, și el le va spune tot ce-i voi porunci Eu. Și dacă cineva nu va asculta de cuvintele Mele, pe care le va spune el în Numele Meu, Eu îi voi cere socoteală. Dar prorocul care va avea îndrăzneala să spună în Numele Meu un cuvânt pe care nu-i voi porunci să-l spună, sau care va vorbi în numele altor dumnezei, prorocul acela să fie pedepsit cu moartea. (Dt. 8:18-20).

Dumnezeu i-a vorbit în mod asemănător și lui Ieremia: „Apoi, Domnul Și a întins mâna și mi-a atins gura. Și Domnul mi-a zis: „Iata, *pun cuvintele Mele în gura ta*” (Ier. 1:9). Dumnezeu îi spune lui Ieremia: „.. vei spune tot ce-ți voi porunci” (Ier. 1:7; vezi de asemenea Ex. 4:12; Num.22:38; 1Sam. 15:3, 18, 23; 1Împ. 20:36; 2Cr. 20:20; 25:15-16; Is. 30:12-14; Ier. 6:10-12; 36:29-31; și altele). Oricine ar fi pretins ca vorbește pentru Domnul, fără să fi primit un mesaj de la EI, era sever pedepsit (Ez. 13:1-7; Dt. 18:20-22).

În felul acesta, cuvintele vorbite de Dumnezeu prin gura omeneasca erau considerate la fel de autoritative și de adevărate ca și cuvintele vorbite de El în mod personal. Nu se pierdea deloc din autoritatea acestor cuvinte când acestea erau vorbite prin folosirea gurii oamenilor. A nu crede sau a nu asculta vreunul din aceste cuvinte înseamnă a nu-L crede și a nu-L asculta pe Însuși Dumnezeu.

4. Cuvintele lui Dumnezeu date sub formă scrisă (Biblia). Pe lângă cuvintele lui Dumnezeu rostite ca porunci, cuvintele lui Dumnezeu rostite ca și comunicare personală și cuvintele lui Dumnezeu rostite prin gură omenească, în Scripturi mai întâlnim câteva exemple în care cuvintele lui Dumnezeu au fost transmise sub *formă scrisă*. Primul dintre aceste exemple se găsește în narațiunea despre darea celor două table de piatră pe care erau scrise cele Zece Porunci: „Când a isprăvit Domnul de vorbit cu Moise pe Muntele Sinai, i-a dat cele doua table ale mărturiei, table de piatră, *scrise cu degetul lui Dumnezeu*” (Ex. 31:18). „Tablele erau lucrarea lui Dumnezeu, și *scrisul era scrisul lui Dumnezeu, săpat pe table*” (Exodul 32:16; 34:1,28).

> *Moise a scris legea aceasta* și a încredințat-o preoților, fiii lui Levi, care duceau chivotul legământului Domnului, și tuturor bătrânilor lui Israel. Moise le-a dai porunca aceasta: „La fiecare șapte ani ... să citești legea aceasta înaintea întregului Israel, în auzul lor ... ca să audă și să învețe să se teama de Domnul, Dumnezeul vostru, să păzească și să împlinească toate

cuvintele legii acesteia. Pentru ca și copiii lor, care n-o vor cunoaște, s-o audă și sa învețe să se teamă de Domnul, Dumnezeul vostru .. " (Dt. 31:9 13)

Cartea pe care a scris o Moise a fost după aceea depozitata lângă chivotul legământului: „După ce a isprăvit Moise în totul de scris într o carte cuvintele legii acesteia, a dat următoarea porunca leviților, care duceau chivotul legământului Domnului: „Luați cartea aceasta a legii și puneți-o lângă chivotul legământului Domnului, Dumnezeului vostru, ca să fie acolo ca martoră împotriva ta” (Dt. 31: 24-26).

La cartea aceasta a cuvintelor lui Dumnezeu s-au mai adăugat și alte cuvinte. „Iosua a scris aceste lucruri în cartea legii lui Dumnezeu” (Ios. 24:26). Dumnezeu a poruncit lui Isaia: „Du-te acum - zice Domnul - de *scrie aceste lucruri înaintea lor pe o tăblița și sapă-le într-o carte*, ca să rămână până în ziua de apoi, ca mărturie pe vecie și în veci de veci” (Is. 30:8). Dumnezeu a zis din nou lui Ieremia: „*Scrie într-o carte* toate cuvintele pe care ți le-am spus” (Ier. 30:2; compară ler. 36:2-4, 27 31; 51:60). În Noul Testament, Isus promite ucenicilor Lui că Duhul Sfânt le va aduce aminte de cuvintele pe care EI, Isus, le-a vorbit (Io. 14:26; compară 16:12 13). Pavel se simte îndreptățit să spună că fiecare cuvânt pe care îl scrie corintenilor „este o poruncă a Domnului” (1Cor. 14:37; compară 2Pet. 3:2).

Încă o dată, trebuie observat că aceste cuvinte sunt considerate a fi propriile cuvinte ale lui Dumnezeu, chiar dacă, în mare parte, ele sunt scrise de oameni și întotdeauna într-un limbaj pe care aceștia să-l înțeleagă. Cu toate acestea, ele sunt absolut autoritative și absolut adevărate: a nu le crede sau a nu le asculta este un păcat grav care aduce judecata lui Dumnezeu (1Cor. 14:37; ler. 36:29 31).

Din scrierea cuvintelor lui Dumnezeu rezulta câteva beneficii. ***În primul rând***, se realizează *păstrarea lor mult mai exactă* pentru generațiile viitoare. Pentru ca nici unul dintre aceste cuvinte sa nu se piardă dea lungul istoriei, dependenta de memorie și de repetarea tradiției orale este o metoda mai puțin demnă de încredere decât scrierea (compară Dt. 31:12-13). ***În al doilea rând***, *oportunitatea examinării repetate* a cuvintelor scrise permite studii și discuții atente, ceea ce conduce la o înțelegere mai profundă și la o ascultare mai desăvârșită. ***În al treilea rând***, cuvintele lui Dumnezeu sub formă scrisă sunt *accesibile unui număr mai mare de oameni* decât atunci când sunt păstrate numai în memorie sau prin repetare orala. Ele pot fi verificate în orice moment de către orice persoană, iar accesul la ele nu este limitat doar acelor oameni care le au memorat sau care pot fi prezenți când sunt recitate oral. Astfel, încrederea, trăinicia și accesibilitatea formei în care cuvintele lui Dumnezeu sunt păstrate sunt mult sporite prin scriere. Nu există însă nici un indiciu că autoritatea și veridicitatea lor ar fi astfel diminuate.

C. Punctul central al studiului nostru

Dintre toate formele prin care se manifestă Cuvântul lui Dumnezeu[9], punctul central al studiului nostru în teologia sistematică este Cuvântul lui Dumnezeu sub formă scrisă, adică Biblia. Aceasta este forma Cuvântului lui Dumnezeu disponibilă studiului, verificării publice, examinării

[9] Pe lângă formele de manifestare a Cuvântului lui Dumnezeu menționate mai sus, Dumnezeu mai comunică oamenilor prin diferite tipuri de „revelație generală” – adică o revelație care este dată nu doar unor anumiți oameni, ci tuturor oamenilor în general. Revelația generală include atât revelația lui Dumnezeu dată prin natură (vezi Ps. 19:1-6: Fapte. 14:17) cât și revelația lui Dumnezeu dată prin acel sentiment lăuntric despre bine și rău pus de El în inima fiecărui om (Rom. 3:15). Aceste tipuri de revelație sunt nonverbale în formă și nu le-am inclus în lista diferitelor forme ale Cuvântului lui Dumnezeu discutate în acest capitol.

repetate, constituind bază de discuții și de dezbateri colective. Ea ne vorbește și ne direcționează spre Cuvântul lui Dumnezeu ca Persoană, adică spre Isus Cristos, care astăzi nu este prezent cu noi pe pământ, în trup omenesc. Din cauza aceasta, nu putem să vedem și să imităm viața și învățătura Sa în calitate de martori oculari.

Celelalte forme ale Cuvântului lui Dumnezeu nu sunt privite ca bază primară pentru studiul teologiei. În prezent, noi nu mai auzim enunțul unor decrete date de Dumnezeu și de aceea nu le putem studia în mod direct, ci numai printr-o observare a efectelor lor. Cuvintele rostite de Dumnezeu în mod personal sunt neobișnuite, chiar și în cazurile relatate de Scripturi. Pe lângă aceasta, chiar dacă, în prezent, Dumnezeu ne-ar adresa în mod personal anumite cuvinte, nu am avea certitudinea absolută că înțelegerea lor, memorarea lor și relatarea lor ulterioară ar fi absolut exacte. Nu ne-am simți pregătiți sa putem spune altora cu toata certitudinea că mesajul respectiv a fost de la Dumnezeu, chiar dacă a fost. Cuvintele lui Dumnezeu transmise prin intermediul gurii omului au încetat să mai fie date oamenilor o dată cu formarea Canonului Noului Testament. Prin urmare, aceste alte câteva modalități de exprimare ale cuvintelor lui Dumnezeu sunt inadecvate pentru o bază primară, necesara unui studiu în teologie.

În cazul nostru, folosul cel mai mare îl putem obține studiind cuvintele lui Dumnezeu în forma în care sunt scrise în Biblie. Dumnezeu ne poruncește să studiem Cuvântul Lui în formă scrisă. Omul „binecuvântat” este omul care „Cugetă zi și noapte la Legea Domnului” (Ps. 1:1-2). Cuvintele lui Dumnezeu date lui Iosua sunt valabile și pentru noi: „Cartea aceasta a legii să nu se depărteze de gura ta; *cugeta asupra ei zi și noapte*, căutând să faci tot ce este scris în ea; căci atunci vei izbândi în toate lucrările tale și atunci vei lucra cu înțelepciune” (Ios. 1:8). Numai Cuvântul lui Dumnezeu dat sub forma Scripturilor este „insuflat de Dumnezeu” și „de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire” (2Tim. 3:16).

ÎNTREBARI PENTRU APLICAȚIE PERSONALĂ

1. Crezi că ai acorda mai mare atenție Cuvântului dacă Dumnezeu ți-ar vorbi direct din cer sau prin gura unui profet decât dacă îți vorbește prin cuvintele Scripturii? Ai fi mai repede pregătit să asculți de aceste cuvinte decât de Scripturi? Crezi că nivelul actual al răspunsului tău la cuvintele Scripturii este unul potrivit? Ce pași pozitivi poți face ca să schimbi atitudinea ta fața de Scripturi într-una mai pe placul lui Dumnezeu?
2. Când te gândești la feluritele moduri în care Dumnezeu vorbește și la frecvența cu care El comunică prin aceste mijloace cu creaturile Lui, ce concluzii poți formula cu privire la natura lui Dumnezeu și la lucrurile care-i fac plăcere?

TERMENI SPECIALI

- decret,
- porunci,
- comunicare personală,
- Cuvântul lui Dumnezeu,

[Wayne Grudem]

❖ **Thomas R. Schreiner – Teologia Noului Testament**

Cuvântul

Comentatorii au recunoscut încă demult că, în Evanghelia după Ioan, cristologia este mai explicită și mai directă decât în evangheliile sinoptice. Unul dintre termenii folosiți în mod unic cu referire la Isus este „Cuvântul" (*logos*). Atunci când privim la cristologia cuprinsă în termenul Cuvântul, trebuie să începem cu fundalul elenist.[10] Logosul în gândirea elenistă se referă atât la ideea interioară, cât și la exprimarea acestei idei în mod verbal. În stoicism, *cuvântul* conduce universul și se află în intelectul uman. Rațiunea - adică *logosul* — pătrunde toate lucrurile. În gândirea stoică, viața morală presupune trăirea în armonie cu natura. Trăirea în armonie cu natura nu înseamnă că oamenii își urmează pornirile și dorințele. Cei care trăiesc în armonie cu natura își modelează astfel viața încât să fie în armonie cu rațiunea. Cei ce-și trăiesc viața în mod rațional trăiesc în armonie cu natura. Trebuie să ne amintim, concepția stoică despre lume și viață este una panteistă. În cadrul stoic de gândire nu există niciun Dumnezeu personal, iar cursul istoriei se repetă la nesfârșit. În gândirea gnostică, logosul funcționează ca un intermediar între Dumnezeu și ființele umane. Gândirea gnostică însă nu l-a influențat pe Ioan, întrucât scrierile gnostice au apărut ulterior perioadei în care a fost scris NT.[11]

După descoperirea sulurilor de la Marea Moartă, comentatorii și-au dat seama încă o dată de afinitatea lui Ioan pentru gândirea ebraică.[12] În VT, Cuvântul lui Dumnezeu are putere, împlinind ceea ce spune El. Puterea lui Dumnezeu este evidentă în Geneza 1, pentru că tot ce spune Dumnezeu vine în ființă. Când Dumnezeu spune: „Să fie lumină", apare lumina (Gen. 1:3). Psalmistul meditează la cuvântul creator al lui Dumnezeu: „Cerurile au fost făcute prin Cuvântul Domnului, și toată oștirea lor prin suflarea gurii lui" (Ps. 33:6). În VT, Cuvântul Lui nu este considerat o entitate sau o persoană distinctă, deși în unele cazuri este folosit un limbaj poetic menit să descrie cuvântul ca și cum ar fi o entitate de sine stătătoare. Un exemplu în acest sens este Psalmul 107:20: „A trimis cuvântul Său și i-a tămăduit, și i-a scăpat de groapă." În acest context, Cuvântul lui Dumnezeu aduce viață în contextul amenințării morții. O situație similară întâlnim în Psalmul 147:18, unde la porunca lui Dumnezeu, gheața, zăpada și frigul învăluie lumea, însă natura este transformată când „El Își trimite Cuvântul Său, și le topește; pune să sufle vântul Lui, și apele curg". Schimbarea anotimpurilor nu se datorează doar cursului natural al lucrurilor. Adierile proaspete de primăvară și apele curgătoare izvorăsc din Cuvântul lui Dumnezeu.

Lumea înconjurătoare există și prosperă prin puterea suverană a lui Dumnezeu. „El Își trimite poruncile pe pământ, Cuvântul Lui aleargă cu iuțeală mare" (Psalmul 147:15). Nimic nu poate împiedica împlinirea Cuvântului lui Dumnezeu, pentru că ceea ce declară El va deveni realitate, Astfel, citim în Isaia 55:10-11: „Căci după cum ploaia și zăpada se pogoară din ceruri, și nu se mai

---

[10] Dodd (1953: 263-285) subliniază în mod deosebit Cuvântul lui Dumnezeu în VT, înțelepciunea, și tema Logosului în Filo. Pentru un studiu mai amplu asupra fundalului, vezi Keener 2003; 339-363 (deși identificarea pe care o face el între Logos și Tora este cu semnul întrebării); Cullmann 1963: 251-254; Klappert și Fries, *NIDNTT* 3:1081-1117. Ridderbos (1997: 28-36) afirmă în mod corect că nici fundalul elenist, nici cristologia înțelepciunii în forma ei matură nu asigură contextul satisfăcător pentru ceea ce spune Ioan despre Cuvânt, deși temele legate de înțelepciune sunt prezente.

[11] Remarcăm din nou lucrarea fundamentală a lui Yamauchi 1973,

[12] Pentru o analiză amănunțită a fundalului prologului din Evanghelia după Ioan, vezi Evans 1993. Evans susține că paralelele cele mai convingătoare la prolog provin din surse ebraice, nu din gnosticism sau hermetism. Vezi și Dunn 1996a: 213-250; Hurtado 2003: 366. Pentru o prezentare sumară a fundalului ebraic, vezi Cullmann 1963: 254-258; Lee 2005: 6277. Fossum (1995: 109-133) susține că cristologia lui Ioan este ancorată în învățătura biblică și postbiblică despre Numele lui Dumnezeu și Îngerul Domnului.

întorc înapoi, ci udă pământul și-l fac să rodească și să odrăslească, pentru ca să dea sămânță semănătorului și pâine celui ce mănâncă, tot așa și Cuvântul Meu, care iese din gura Mea, nu se întoarce la Mine fără rod, ci va face voia Mea și va împlini planurile Mele." Puterea Cuvântului lui Dumnezeu continuă să fie evidențiată și în literatura post-biblică. Judecățile lui Dumnezeu asupra Egiptului în perioada exodului sunt descrise după cum urmează: „Cuvântul Tău atotputernic a sărit din ceruri, de pe scaunul de domnie, în mijlocul țării blestemate, ca un războinic neînduplecat care poartă sabia ascuțită a poruncii Tale adevărate, a stat în picioare și a umplut toate lucrurile cu moarte, și a atins cerul în timp ce stătea în picioare pe pământ" (Wis. 18:15-16 *NRSV*). Targumele vorbesc și ele despre puterea Cuvântului lui Dumnezeu. Vedem lucrul acesta din parafrazarea la Geneza 1:3: „Cuvântul [memra] Domnului a zis: «Să fie lumină.» Și a fost lumină la Cuvântul (memra] Lui" (*Frg. Tg.* Geneza 1:3).[13] Cuvântul lui Dumnezeu însuflețește și ucide; el susține lumea în care trăiesc oamenii; el nu eșuează niciodată în planurile sale.

Am văzut cum Cuvântul lui Dumnezeu joacă un rol hotărâtor în crearea lumii. Cuvântul creator al lui Dumnezeu însă este și într-o strânsă legătură cu înțelepciunea. Dumnezeu a creat lumea cu înțelepciune. „Domnul m-a făcut cea dintâi dintre lucrările Lui, înaintea celor mai vechi lucrări ale Lui. Eu am fost așezată din veșnicie, înainte de orice început, înainte de a fi pământul. Am fost născută când încă nu erau adâncuri, nici izvoare încărcate cu ape; am fost născută înainte de întărirea munților, înainte de a fi dealurile, când nu era încă nici pământul, nici câmpiile, nici cea dintâi fărâmă din pulberea lumii" (Proverbe 8:22-26). Tot așa cum a fost creată prin Cuvântul lui Dumnezeu, lumea a apărut și prin înțelepciunea Lui. În Sirah, înțelepciunea este la egalitate cu Tora, Cuvântul lui Dumnezeu adresat poporului Său în legea lui Moise (Sir. 24:23). Dumnezeu a făcut lumea prin Cuvântul Său și i-a creat pe oameni în înțelepciunea Lui. „O, Dumnezeul strămoșilor mei și Domnul îndurării, care ai creat toate lucrurile prin cuvântul Tău și prin înțelepciunea Ta ai făcut omenirea să stăpânească peste făpturile create de Tine" (Wis. 9:1-2 *NRSV*).

Filo folosește cuvântul *logos* de peste o mie patru sute de ori.[14] *Logosul* este un intermediar între Dumnezeu și lume. Filo combină ideile din platonismul mediu și stoicism cu monoteismul său evreiesc. Conform lui Filo, ideile se află în mintea lui Dumnezeu, iar *logosul*, spre deosebire de poziția stoică, este inferior lui Dumnezeu care este, în ultimă instanță, incognoscibil. *Logosul* include atât gândul neexprimat, cât și gândul exprimat prin vorbire. Cum *logosul* este un intermediar, Dumnezeu acționează asupra lumii și creează prin *logos* (Filo, *Cherubim* 127). *Logosul* este întâiul născut al lui Dumnezeu și Fiul Lui și este descris ca începutul (Filo, *Confusion* 146). *Logosul* este descris ca fiind chipul lui Dumnezeu (Filo, *Flight* 101) și este numit chiar „al doilea Dumnezeu" (Filo, *QG* 2.62), deși Filo nu vrea să spună prin aceasta că *logosul* este o ființă personală sau că este divin. *Logosul* reprezintă ceea ce se poate cunoaște despre Dumnezeu. El nu reprezintă o treaptă de ființare, ci mai degrabă o treaptă în revelarea de Sine a lui Dumnezeu, precum haloul din jurul soarelui.[15] Dumnezeu este incognoscibil în Sine, dar El Se descoperă lumii prin *logos*. Se pare că acei comentatori care susțin că, în gândirea lui Filo, *logosul* este doar o personificare au dreptate,[16] întrucât monoteismul puternic al lui Filo exclude ideea că logosul este o ființă sau o realitate independentă.

Atunci când privim la Logosul sau Cuvântul prezentat în Evanghelia după Ioan, trebuie să avem în minte ecourile logosului în cultura secolului întâi. Cu toate acestea, primul care trebuie luat în

---

[13] Pentru paralelele din targume, vezi Evans 1993: 114-124.

[14] Vezi Dunn 1996a: 220. Vezi studiul despre logos la Filo în Evans 1993: 100-112. Vezi și Dodd 1953; 66-73; Segal 1977: 159-181; Kleinknecht, *TDNT* 4:77-91; Dunn 1996a: 220-230.

[15] Vezi Dunn 1996a: 226.

[16] Aceasta este concluzia studiului din Dunn 1996a: 220-230. Vezi și analiza atentă din Lee 2005; 59-75,

considerare este contextul ebraic[17]. Evanghelia după Ioan începe cu aceleași cuvinte pe care le găsim și în Geneza 1:1: „La început” (Ioan 1:1). În Geneza 1, toate lucrurile vin în ființă prin Cuvântul lui Dumnezeu, pe când în Evanghelia după Ioan, toată viața creată este atribuită Cuvântului (Ioan 1:3). Ioan, bineînțeles, meditează la începutul dinaintea începutului, întrucât „Cuvântul era cu Dumnezeu” (Ioan 1:1) înainte de crearea lumii.[18] Evanghelia după Ioan reprezintă totodată un pas înainte față de VT și de iudaismul postbiblic deoarece Cuvântul este personal și divin.[19] Ioan trece de la Cuvânt în Ioan 1:1 la „acesta” sau „El (*houtos*), subliniind încă o dată identitatea personală a Cuvântului, întrucât Cuvântul nu este o entitate abstractă. Unicitatea Evangheliei se manifestă prin afirmația lui: „Cuvântul S-a făcut trup și a locuit printre noi” (Ioan 1:14)[20] „Cuvântul” personal care a existat cu Dumnezeu din eternitate a luat trup și a devenit om. Pentru Ioan, Logosul nu este o simplă personificare, ci o persoană; nu doar cineva care a existat cu Dumnezeu din eternitate, ci unul care a intrat în istorie ca ființă umană.[21] Această declarație șocantă diferențiază Evanghelia după Ioan de orice altă scriere anterioară despre Cuvântul lui Dumnezeu.

Logosul a intrat în istorie în Persoana lui Isus, Cristosul.[22] Isus este cuvântul definitiv și final al lui Dumnezeu adresat oamenilor, exprimând și revelând cine este Dumnezeu cu adevărat. Dumnezeu este invizibil și nu a fost văzut niciodată de ochii oamenilor (Ioan 1:18). Isus, Cuvântul lui Dumnezeu, L-a explicat (*exēgeomai*) pe Dumnezeu oamenilor. Trebuie să mai precizăm faptul că, în NT, „cuvântul” se referă de obicei la Evanghelie. Ioan subliniază că Evanghelia gravitează în jurul Cuvântului întrupat, Isus. Omul Isus este revelația lui Dumnezeu, iar divinitatea Lui este ascunsă, dar nu anulată de umanitatea Lui.

Progresia în gândire din Ioan 1:1 atinge punctul culminant. Mai întâi, Cuvântul a existat din veșnicie. Nu a fost un început în care El să nu fie prezent. În al doilea rând, „Cuvântul era cu Dumnezeu.” Logosul și Dumnezeu nu sunt unul și același, pentru că pot fi distinși unul de celălalt. Cuvântul a existat cu Dumnezeu din veșnicie și a avut părtășie cu Dumnezeu. În al treilea rând, și cel mai uimitor, ne spune Ioan, „Cuvântul era Dumnezeu” (*theos ēn ho logos*). Această propoziție nu poate fi tradusă prin „Cuvântul era un dumnezeu”. Atunci când numele predicativ precedă verbul copulativ, substantivul care precedă verbul copulativ subliniază calitatea subiectului. Așadar, numele predicativ „Dumnezeu” (theos) dinaintea lui „era” indică faptul că Cuvântul este divin.[23] El este pe deplin Dumnezeu.[24] Trebuie să ne mai amintim faptul că Ioan a crescut studiind VT și că el nu tolerează politeismul. Traducerea „un dumnezeu” ar sugera politeismul, ceea ce este de neconceput la un monoteist ca Ioan. Ceea ce spune Ioan aici este că Isus este pe deplin Dumnezeu, dar în același timp că există un singur Dumnezeu.[25] Am putea trage de aici concluzia că Ioan cade în eroarea modalismului, crezând că Dumnezeu se transformă în Cuvânt? Putem elimina cu toată încrederea posibilitatea modalismului, întrucât în propoziția anterioară ni se spune: „Cuvântul era cu

---

[17] Vezi Evans 1993. Vezi și Cullmann 1963: 259.

[18] Vezi Ridderbos (1997: 24), care mai susține pe bună dreptate că deși Ioan scrie având în minte contextul din Geneza 1, nu avem de-a face aici cu un midraș pe marginea acelui capitol.

[19] 104. Vezi Dodd 1953: 275; Hurtado 2003: 367.

[20] M. M. Thompson (1988: 39-52) arată că termenul „trup“ înseamnă că Isus a devenit om.

[21] Käsemann (1968) susține că portretul lui Isus realizat de Ioan este „cu naivitate docetic”. Pentru un răspuns convingător la afirmația lui Käsemann, vezi M. M. Thompson (1988), care arată umanitatea lui Isus pe baza originilor Sale (Ioan 6:41; 7:2-9, 27, 41-44), a întrupării Sale (Ioan 1:14), a semnelor făcute de El și a morții Sale (Ioan 6:51-58; 19:34-35; 20:24-29).

[22] Schlatter (1999: 129) subliniază pe bună dreptate faptul că multe dintre întrebările noastre rămân fără răspunsuri.

[23] Pentru un studiu util asupra gramaticii din acest text, vezi Wallace 1996: 256-270. Vezi și Harris 1992: 51-71.

[24] Vezi Hofius 1987: 16-17.

[25] Vezi și Hurtado 2003: 369.

Dumnezeu." Cuvântul și Dumnezeu au existat din veșnicie și au avut părtășie unul cu celălalt. Mai mult, Ioan 1:2 repetă faptul că Dumnezeu nu este același cu Cuvântul, subliniind încă o dată că acesta din urmă era cu Dumnezeu, astfel încât Cuvântul nu poate fi Dumnezeu și atât. Prin urmare, „Dumnezeu" și „Cuvântul" sunt, într-un anumit sens, entități separate. Cuvântul este pe deplin divin, fără a compromite în felul acesta monoteismul și fără a cădea pradă modalismului. Aici ne aflăm, de fapt, în pragul paradoxului Trinității, în care Isus este pe deplin Dumnezeu, iar Dumnezeu este unul singur, dar cu toate acestea Isus nu este Dumnezeu și atât. Tatăl este și El Dumnezeu. Aici avem paradoxul că Logosul este cu Dumnezeu și în același timp este Dumnezeu.[26]

Conform Evangheliei după Ioan, nu există nicio îndoială că Isus este Dumnezeu. Evanghelia culminează cu declarația pe care o face Toma lui Isus: „Domnul meu și Dumnezeul meu!" (Ioan 20:28).[27] Ucenicii înțeleg cine este Isus cu adevărat după învierea Lui din morți. Recunoașterea divinității lui Isus face legătura cu Ioan 1:1, încadrând toată evanghelia. Același mijloc de încadrare îl întâlnim și în prolog. Traducerea cea mai bună a textului din Ioan 1:18 spune că Isus este „singurul Dumnezeu" (*monogenēs theos*).[28] Revelația pe care o aduce El despre Dumnezeu este demnă de încredere datorită relației Sale apropiate cu Tatăl („care este în sânul Tatălui") și pentru că El Însuși este divin. Dunn susține că Evanghelia după Ioan conține prima referire clară la întrupare și preexistență din toate scrierile NT. El observă în mod corect că Ioan este primul care trece de la un *logos* impersonal la Logosul întrupat, însă am văzut deja că evangheliile sinoptice vorbesc despre preexistență prin afirmațiile „Eu am venit" și în alte locuri, iar mai târziu vom vedea că Pavel, autorul Epistolei către Evrei și cartea Apocalipsa au proclamat de asemenea cu claritate preexistența Fiului (Filipeni 2:6-11; Coloseni 1:15-20; Evrei 1:1-3; Apocalipsa 1:17).[29] Cristologia lui Ioan prezintă într-o lumină îndrăzneață divinitatea lui Cristos. El este una cu Tatăl (Ioan 10:30), întrucât „Cuvântul S-a făcut trup" (Ioan 1:14). Cu toate acestea, Tatăl și Fiul sunt persoane distincte în același timp. Am remarcat înainte că Tatăl trimite și Fiul merge. Nu citim niciodată că lucrurile s-ar întâmpla invers, Fiul trimițând și Tatăl mergând. În mod clar, Tatăl are o anumită prioritate, Despre Tatăl se poate spune că este mai mare decât Fiul fără a compromite în felul acesta divinitatea Fiului (Ioan 10:29; 14:28).[30] Istoria bisericii de mai târziu a transpus aceasta în termenii esenței și funcției, ai ontologiei și economiei.

Concluzie

Una dintre întrebările cele mai importante pe care le ridică NT este aceasta: „Cine este Isus?" Evanghelia ne învață că El nu este doar Mesia, ci și Fiul lui Dumnezeu. Expresia „Fiul lui Dumnezeu" Îl prezintă pe Isus ca adevăratul Israel și adevăratul fiu al lui David. Prin urmare, în anumite contexte, cei care au spus despre Isus că este Fiul lui Dumnezeu au înțeles prin aceasta pur și simplu că El este Mesia. Numai că titlul „Fiul lui Dumnezeu" nu poate fi limitat la mesianitate, nici măcar în

[26] Cullmann (1963: 265-266) exprimă clar acest paradox, dar în același timp nu pune suficient accent pe natura ontologică a afirmației ioanine în apărarea cristologiei sale funcționale.
[27] „Aceasta este, așadar, declarația cristologică supremă a celei de-a patra evanghelii" (R. Brown 1970: 1047). Vezi și Barrett 1978: 573; Carson 1991b: 658-59; Ridderbos 1997: 648. Pentru un studiu amănunțit, vezi Harris 1992: 105-129.
[28] Vezi Culmmann 1963: 309. Cei mai mulți comentatori sunt de acord că aceasta este traducerea corectă a textului de aici (vezi Metzger 1994: 169-170; Harris 1992: 74-83; contra, Büchsel, *TDNT* 4:740; Ridderbos 1997: 59). Vezi și exegeza completă a acestui text în Harris 1992: 84-103.
[29] Preexistența este afirmată probabil și în 1 Petru 1:20.
[30] P. Anderson (1996: 260-261) arată în mod corect că Ioan îmbină cele două teme. Vezi și Hurtado 2003: 393-94.

evangheliile sinoptice. El indică totodată și relația specială și apropiată a lui Isus cu Dumnezeu. În calitate de Fiu, El are o cunoaștere reciprocă și exclusivă a Tatălui și decide cine Îl poate cunoaște pe Tatăl. Isus este Emanuel — Dumnezeu cu noi — și El promite că va fi cu poporul Său până la consumarea istoriei mântuirii.

Calitatea de Fiu a lui Isus în Evanghelia după Ioan Îl prezintă în mod clar ca fiind divin. Fiul trebuie onorat la fel cum și Tatăl este onorat, iar Tatăl și Fiul sunt una. Fiul a preexistat și a împărțit gloria cu Tatăl înainte de crearea lumii.[31] Tatăl I-a oferit Fiului Numele Său, astfel că Fiul are aceeași poziție ca Tatăl. Prioritatea Tatălui nu dispare însă în Evanghelia după Ioan, întrucât Tatăl trimite și Fiul ascultă și acționează în dependență de Tatăl. În același timp, Tatăl și Fiul Se bucură de aceeași poziție de onoare. De fapt, afirmațiile „Eu sunt" demonstrează divinitatea lui Isus, întrucât marile afirmații „Eu sunt" făcute cu referire la Domnul în Exodul și Isaia sunt aplicate aici la Isus. El a existat ca „Eu sunt" înainte să se nască Avraam. În afirmațiile „Eu sunt" vedem că Isus este pâinea vieții, lumina lumii, ușa oilor, învierea și viața și adevărata viță. Isus este Cuvântul lui Dumnezeu, precum și mesajul Lui către oameni. Fiind Cuvântul lui Dumnezeu, El a existat cu Dumnezeu încă de la început și este El Însuși Dumnezeu, fiind astfel revelația lui Dumnezeu către oameni și fiind recunoscut de Toma ca Domn și Dumnezeu.

Cristologia înaltă din evanghelii nu poate fi pusă pe seama elenismului. Ea s-a dezvoltat în cercuri evreiești. Cei care au încercat să atribuie această cristologie gnosticismului sau altor scrieri eleniste nu au reușit să o și dovedească. Rădăcinile evreiești ale cristologiei indică și faptul că în evanghelii nu avem ontologie de dragul ontologiei. Splendoarea Persoanei lui Isus înseamnă că El este Cel care salvează pe poporul Său conform promisiunilor din VT. Vestea bună a Împărăției lui Dumnezeu și promisiunea vieții veșnice sunt asigurate prin cel care este Fiul lui Dumnezeu. Cei care-și pun credința în Fiul vor fi mântuiți în ziua judecății și se vor bucura încă de pe pământ de viața veacului viitor. Poporul lui Dumnezeu poate avea siguranța că este mântuit, pentru că mântuirea lui nu vine de la unul care este un simplu om, ci este lucrarea lui Dumnezeu Însuși — Cuvântul devenit trup.

[Thomas R. Schreiner – Teologia Noului Testament]

[31] Hofius (1987: 24) susține că expresia „noi am privit slava Lui" (Ioan 1:14) indică divinitatea lui Isus.

❖ Moses Rosen – *Eseuri Biblice*

Dansul cu Cartea

...„Turmă sfântă, turmă sfântă“... Cu glas de tunet, bătrânul Reb Leibale, tapițerul, îndemna hora să pornească cu mai multă însuflețire, chema toată lumea aflătoare în sinagogă să se înlănțuie și mai strâns în dansul cu Tora în mână. Moșneagul gârbovit devenea animatorul sărbătorii. Ochii îi străluceau de o nespusă bucurie, întreaga-i ființă se dăruia acestei dănțuiri fără de sfârșit...

An de an, ori de câte ori Simhat Tora[32] pășește pragul caselor noastre de rugăciune, imaginea aceasta din timpul copilăriei mele îmi revine în minte și în suflet și devine, parcă, un simbol al sărbătorii.

Cine ar fi putut să povestească ceva despre viața lui Reb Leibale, în celelalte zile ale anului? O existență anonimă, modestă, un om ce se strecura prin viață cu dorința de a nu fi observat. Muncea din greu, spre a-și agonisi pâinea, iar atunci când intra în sinagogă, în fiece dimineață și în fiece seară, se ferea să tulbure pe alții și își rostea ruga în șoaptă. Cine ar fi putut să afirme că i-a auzit măcar glasul?

În schimb, când, în ajunul ultimei zile de sărbătoare din luna Tișri, din ciclul zilelor care inaugurează anul evreiesc, ușile lăzii sfinte se deschideau larg, iar sulurile se împărțeau enoriașilor care alcătuiau cortegiul ce avea să facă ocolul[33] sinagogii, atunci Reb Leibale devenea cu totul un alt om. O transfigurare totală se petrecea într-însul. Bătrânelul mărunt creștea parcă cu un cot, cântul său însuflețea bătrânii și copiii, verva sa răspândea râs și bună dispoziție, veselia sa devenea molipsitoare. Reb Leibale își trăia marea clipă. Părea că pentru dânsa a suferit, s-a chinuit un an întreg. Toate privirile erau atrase de acest uriaș, care domina de pe piscurile unei mărețe perfecțiuni sufletești. El devenea întruchiparea unei misiuni, înfățișa suprema noastră bucurie, explica o dramă. Era „Omul cu Cartea în brațe“.

...Așa suntem cu toții, fii ai Torei. Așa s-a împlinit întreaga noastră ființă. Oameni cu Cartea în brațe. Cu ea dănțuim, de mii de ani încoace, cel mai fermecător dintre dansuri. O cuprindem în brațe pe mireasa cea scumpă, Cartea, o mângâiem și o sărutăm, căci ea, numai ea este aleasa inimii noastre. Pentru dânsa am suferit doar atât de cumplit. Spre a-i asculta povața, ne-am supus atâtor privațiuni; spre a-i împlini idealul, am străbătut atâtea căi presărate cu spini. Ni-i mai scumpă decât toate nestematele, pentru că ea ne-a apărat de primejdii, ea ne-a îndreptat șira spinării ori de câte ori hula și ocara căutau să ne copleșească. Alături de dânsa am suferit. Trupurile ne-au fost străpunse laolaltă de ascuțite săbii, limbi de foc ne-au cuprins împreună. Soarta noastră fost și a ei. Nicicând nu ne-am părăsit unul pe celălalt. Noi am rămas mereu de veghe, ca nu cumva Cartea să piară pradă dușmanilor ei, iar ea ne-a ocrotit, ne-a dăruit puteri morale spre a nu ne prăbuși în cele mai grele încercări. Cu înfrigurare, cu ultimele puteri ce ne rămâneau, când talazurile urii căutau să ne acopere, ne încleștam de ea, căci numai ea putea să ne călăuzească spre limanul suferințelor.

„Căci ea e viața noastră“. Ce farmec ar fi avut viața noastră fără comoara învățăturii, din ale cărei bogății nesfârșite ne împărtășim mereu? Ce sens ar fi avut calvarul nostru dacă în fața ochilor

---

32 **Simhat Tora** (ebr. = Bucuria Torei) – sărbătoarea Torei. Ultima din ciclul sărbătorilor de toamnă, celebrează începutul recitirii Torei. Se situează în luna Tișri (septembrie – octombrie)

33 Ocol (ebr. = *hakafa*). Cu ocazia sărbătorii de Simhat Tora sulurile Torei erau scoase din dulapul sfânt (ebr. – *aron hakodeș*) și purtate în brațe de enoriași, care, adunați într-un cortegiu, făceau ocolul sinagogii.

nu ne-ar fi fluturat mereu drapelul neîntinat de nici o picătură de sânge, steagul pur al iubirii de oameni și de Dumnezeu, Tora?

Totul, totul au izbutit să ne ia, în decursul zbuciumatului nostru trecut, aceia care de atâtea ori au crezut că ne-au nimicit. Un singur lucru n-au izbutit însă să ne smulgă, căci l-am păzit mai mult decât lumina ochilor: Cartea. În zadar ne-au sfâșiat trupurile, crezând că astfel ne încredințează pieirii. Ei nu știau că viața noastră se află în altă parte, acolo unde pumnul lor n-a putut nicicând lovi. Săbiile lor n-au reușit niciodată să străpungă foliantele învățăturii.

Cum să n-o sărutăm, cum să n-o îmbrățișăm? De câte ori n-a fost călcată în picioare, terfelită, scuipată și batjocorită? De câte ori vâlvătaia urii n-a încercat să-i mistuie ființa? Toți dușmanii noștri, de la Antiohus[34] și până la Hitler, au simțit cât de legați suntem de ea, cât de vital suntem ancorați într-însa. Au intuit că nu ne pot nimici decât sfâșiind, arzând, distrugând Tora. De aceea, orice pogrom a început cu o năvală în sinagogă. Titus și-a înfipt sabia în Carte, în „Sfânta sfintelor“ din templul din Ierusalim (Talmud Ghitin, 58) și huliganii tuturor veacurilor i-au imitat de mii de ori gestul. Și iată... Iar e Simhat Tora, iar dănțuim strângând-o la piept. Totuși trăim. Totuși trăiește...

„N-a apus soarele lui Moșe, până când n-a răsărit soarele discipolului său Ioșua“. Acesta a fost necontenit destinul Cărții noastre: Ori de câte ori învățătura ei părea că și-a pierdut discipolii într-o parte a lumii, ori de câte ori umbre de crepuscul se lăsau în jurul ei pe unele meleaguri, razele ei răsăreau iar pe altele. Apusul învățăturii în Iudeea străveche a fost precedat de răsăritul ei în Babilon, iar asfințitul acestuia a urmat aurorei din Spania. Inchiziția lui Torquemada de-abia începuse s-o zvârle pe ruguri când strălucirea ei se arăta în Olanda. Răsfoind istoria, vom vedea de câte ori acest adevăr fost confirmat.

Sub baldachin pășesc, în ziua de Simhat Tora, doi „miri”[35]. Celui dintâi i se citesc ultimele pasaje din Tora. S-ar părea că e un final. Nu s-a stins însă ecoul acestora, când cel de al doilea „mire” capătă deosebita cinste de a i se citi cele dintâi versete biblice. Sfârșitul e un început. Crepusculul se identifică cu aurora. Învățătura nu cunoaște hotare și tocmai atunci când s-ar părea că am ajuns la capătul ei, o luăm de la început. E nesfârșit, precum e Dumnezeu, eternă ca și Dânsul...

Bătrine Reb Leibale, erou necunoscut al celei mai mărețe dintre bătălii, bătălia Cărții, luptător neînfricat al celei mai sublime dintre cauze, cauza spiritului ; a ta, a șiragului nesfârșit de precursori și de urmași ai tăi, a voastră, a tuturor celor care credeți în puterea învățăturii, e sărbătoarea aceasta, a bucuriei cu Tora.

Mireasa noastră dragă: Tora

„Zilele cutremurătoare” — IAMIM NORAIM — ale răspântiei dintre anul ce a trecut și cel ce a început le avem deja... la spatele nostru. „Socotelile“ sufletești ce le-am făcut cu acest prilej s-au încheiat. Gravitatea și emoția s-au risipit și au făcut loc unei „sărbători a bucuriei“, iar cea din urmă dintre zilele festive ale începutului de an reprezintă culmea acestei bucurii.

---

[34] Antiohus Epiphanse – rege seleucid al Siriei elenistice, în care era înglobat și statul iudeu. Antiohus a dispus elenizarea forțată a evreilor, ordonând introducerea cultului zeilor elini. Revolta Macabeilor a fost îndreptată tocmai împotriva acestor edicte ale sale (sec. II î.e.a.).
[35] Primul mire, Mirele Torei (ebr. – Hatan Tora), e cel care încheie citirea Torei, cel de-al doilea, Mirele Începutului (ebr. – Hatan Bereșit), e cel care reîncepe citirea ei.

Bucuria cu Tora e suprema bucurie a unui întreg popor care de mii de ani s-a identificat cu Cartea și cu al ei destin, n-a dat-o din mână nici pentru o clipă și i-a rămas credincios cu fanatism, cu singurul fanatism de care a fost capabil.

Anul calendaristic se confundă deci cu anul lecturii biblice. Citim cele din urmă versete ale Torei și, de îndată, reîncepem să ne adâncim în studiul lui „Bereșiti”, al Marelui Început, a cărui taină ne străduim, an de an, s-o pătrundem.

„Mireasa“ noastră dragă, Tora, e mereu tânără. Mileniile nu au izbutit să-i șteargă frăgezimea, căci ca „un izvor năvalnic“ îi sunt resursele, mereu proaspete, mereu noi, mereu nu în pas cu vremurile, ci înaintea lor. O citim, o comentăm, o învățăm, o tălmăcim, an de an; nesfârșit e numărul acelora care au „înotat“ în oceanul învățăturii sale și, totuși, din ale sale străvechi versete răsună mereu Noul, chemările de a păși înainte pe drumul spre mai bine.

E adevărat. Mai sunt și alte comori ale gândirii și simțirii care alcătuiesc patrimoniul umanității. Opere antice, clasice îți încântă sufletul cu frumusețile lor poetice. Dintr-însele respiră însă izul unei lumi de altădată ; răsfoindu-le filele îngălbenite, cutreieri lumi de mult apuse, întâlnești eroi ce aparțin unei epoci ce nu se mai întoarce. Tora însă ne aduce, cu a ei fermecătoare simplicitate; aceiași „eroi“ de acum mii de ani, pe care parcă i-am întâlnit ieri; ea evocă eterna gamă a sentimentelor umane și exprimă ecoul viu al actualității.

De aceea dănțuim cu Cartea în mână, în sunetul acordurilor de final ale începutului de an. De aceea o îmbrățișăm pe scumpa noastră mireasă, o sărutăm, îi ridicăm un baldachin, spre a săvârși iar și iar legământul nostru cu dânsa, cu un glas care străbate istoria, de la „Bereșit“ până la „Țelul vremurilor“ al erei mesianice, cu un glas care străpunge catapeteasma cerească.

Ea, Tora, e rațiunea noastră de a fi. Fără ea existența noastră n-ar avea nici un rost. Iată cum o definește, Psalmistul:

„Învățătura lui Dumnezeu întreagă este, ea ne readuce la viată“.
„Mărturia lui Dumnezeu e plină de credință, ea dă înțelepciune celui lipsit de dânsa“.
„Îndrumările lui Dumnezeu sunt drepte, ele bucură inima“.
„Porunca lui Dumnezeu e limpede, ea luminează privirile“.
„Teama de Dumnezeu e curată, veșnică îi este ființa“.
„Judecățile lui Dumnezeu sunt adevărate, ele sunt însăși Dreptatea“.

(Psalmi 19:8-10)

Cu o astfel de mireasă cum să nu te bucuri? Să cântăm deci din nou cu elan, cu voioșie: „SISU VESIMHU BESIMHAT TORA“. „Bucurați-vă, veseliți-vă, cu bucuria Torei“... Bucuria Torei sau... bucuria noastră ?

Iată însă că, o dată mai mult, o bucurie evreiască nu poate să fie întreagă. Nu de alta, dar un pic de luciditate ne rămâne chiar când ne aflăm în culmea freneziei (luciditatea asta tot de la Tora si al ei spirit critic și analitic ni se trage). Ei bine, în toiul veseliei, iată-ne treziți la realitate de o... traducere corectă a cuvintelor „SIMHAT TORA“.

Ele înseamnă „Bucuria Torei“. Deci nu se pune accentul pe bucuria noastră, ci pe cea a Torei.

În, definitiv, degeaba se bucură mirele dacă mireasa e... tristă.

Învățătura noastră nu e.... artă pentru artă. Ea nu ne izolează într-un turn de fildeș al intelectualității sau, cum formulează aceeași idee învățații Talmudului, ea nu ne limitează în cadrul strâmt al celor „patru coți ai învățăturii“.

Studiul are într-atât valoare, întrucât el este îndreptar, zi de zi, ceas de ceas, al faptei cotidiene. El are menirea de a eleva gândirea, de a înnobila simțirea cu un singur scop suprem: acela de a călăuzi viața, în toate ale ei amănunte.

În zadar, deci, ne-am bucura noi cu frumusețea plină de vrajă a învățăturii, dacă n-am transpune-o în activitatea noastră cotidiană, astfel ca litera cărții să nu rămână moartă, ci să capete viață.

Sunt deci necesare două bucurii. A noastră cu Tora și a Torei cu noi, cei care îi dăm viață, o întinerim an de an, prin a noastră deplină integrare în al ei spirit, în ale sale îndrumări.

A fi evreu nu e numai o filozofie, o concepție despre viață, un sistem de gândire; a fi evreu e, în primul rând, fapta neobosită care să coboare idealurile frumoase și gândurile nobile din cerul formulărilor teoretice pe pământul banalei, dar binecuvântatei practici cotidiene.”

Marele nostru predecesor, Gaonul Meer Leibiș Malbim, care a păstorit acum mai mult de un veac obștea evreiască din București, s-a lovit de o serie de moravuri care l-au nedumerit. Oamenii care făgăduiau (NEDER) danii pentru obște nu se țineau de cuvânt. Pe de altă parte, de Simhat Tora, când e o străveche datină sărutarea Torei, care e purtată în mijlocul obștii, el văzu mulți enoriași care se limitau doar a atinge cu mâna Sulul Sfânt și a duce apoi mâna la gură, sărutând-o. Malbim exclamă atunci : „Eu știam că daniile se împlinesc cu mâna și Tora se sărută cu gura. Aici văd că lucrurile se întâmplă de-a-ndoaselea. Oamenii făgăduiesc danii doar cu gura, iar când să sărute Tora, o fac aceasta doar... cu mâna“.

Să ne bucurăm deci cu Tora astfel ca și ea să se bucure cu noi.

[Moses Rosen – *Eseuri Biblice*]

INSPIRAȚIA BIBLIEI

❖ **F. H. Barackman**

Vom analiza în continuare modul cum a fost produs Cuvântul lui Dumnezeu. Pentru aceasta trebuie să facem distincție între trei termeni teologici: ***revelație***, ***iluminare*** și ***inspirație***. ***Revelația*** se referă fie la acțiunea prin care Dumnezeu Își face cunoscut adevărul (Gal. 1:12; Ef. 3:3; 1Cor. 2:9-10), fie la adevărul revelat de El (Ap. 1:1). Pe de altă parte, ***iluminarea*** privește acțiunea lui Dumnezeu prin care El ne dă înțelegerea adevărului Său (1Cor. 2:11-12; 1Io. 2:20, 27; Ef. 1:17-18). În contrast cu acești termeni, ***inspirația*** se referă la producerea adevărului lui Dumnezeu în cuvinte omenești, vorbite sau scrise (1Cor. 2:13; 2Pet. 1:21; 2Tim. 3:16). Ne vom îndrepta atenția către acest ultim termen.

[F. H. Barackman]

❖ **Carl F. H. Henry**

Susține oare învățătura autorilor biblici că Scripturile iudeo-creștine sunt Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu?

S-ar putea ca mulți să fie surprinși de faptul că termenii ***inspiro*** și ***inspiratio*** sunt mai degrabă de origine latină și nu din limbile originare, ebraică și greacă, și că Biblia latină ***Vulgata*** folosește cuvintele acestea pentru a descrie o multitudine de fenomene. Traducătorii latini folosesc verbul ***inspiro*** în traducerea textelor din Genesa 2:7, 2Timotei 3:16, 2Petru 1:21, precum și în *Înțelepciunea* apocrifă 15:11 și în *Eclesiasticus* 4:12; ei folosesc substantivul ***inspiratio*** în 2 Samuel 22:16, Iov 32:8, Psalmul 17:6 și Faptele 17:25. În general vorbind, echivalentele englezești ***to inspire*** și ***inspiration*** sunt folosite mai rar în versiunile moderne. Dar într-o formă sau alta, termenul a fost păstrat în traducerea textului din 2Timotei 3:16 (KJV: „inspiration"; RSV: „inspired") și teologii de toate convingerile au făcut din textul acesta un centru viu al discuțiilor și controverselor lor.

Alan Richardson are dreptate să spună că scriitorii biblici și Biserica apostolică „nu au elaborat nici o teorie a «inspirației» Scripturii" — așa cum n-au elaborat o teorie nici despre „încarnare" (întrupare) sau alte locuri comune ale credinței creștine. Dar el greșește atunci când face observația că „până la urmă, cuvântul și ideea de inspirație nu sunt de natură biblică" („Scripture" , 4:249a). Într-adevăr, *Revised Standard Version* introduce termenul în mai multe pasaje unde el nu apare în ebraică (Exod 35:34) sau în greacă (1Cor. 12:11; 1Tes. 1:6) și diluează astfel sensul lui specializat, un sens care este cel puțin implicit în alte versete (de ex., Mt. 22:43/Mc. 12:36, unde se spune că profetul David a vorbit despre Cristos „în Duhul" și unde RSV dă următorul sens: „David însuși, inspirat de Duhul Sfânt... a declarat"; de asemenea, în 1Tim. 1:18, unde moștenirea lui Timotei include instruirea lui în scrierile inspirate). Termenul grecesc, este adevărat, apare numai o singură dată în textul grecesc: „Întreaga Scriptură este ***theopneustos***" sau „inspirată de Dumnezeu" (2Tim. 3:16). Dar a interpreta această referire, așa cum face Richardson, în sensul că „Dumnezeu a suflat în țărâna uscată a cuvintelor Scripturii suflarea de viață" (cf. Gen. 2:7, unde Dumnezeu a suflat în țărâna pământului și l-a creat pe om) înseamnă a pierde esențialul, căci ***theopneustos*** pune accentul tocmai pe acțiunea de insuflare din partea lui Dumnezeu ca activitate divină.

Observația mai veche a lui James Orr este încă actuală; el scrie: „S-ar putea să-i surprindă pe cei ce nu au analizat subiectul cu atenție să descopere cât de puternică, deplină și exactă este mărturia Scripturii în ce privește propria ei inspirație" *(Revelation and Inspiration,* pag. 160*)*. Iar Edward John Carnell remarcă: „Suntem, desigur, liberi să respingem doctrina concepției Bibliei despre sine, dar dacă procedăm așa, distingem modalitatea prin care determinăm substanța oricărei doctrine

creștine. Dacă alegem ceea ce vrem noi înșine să credem, și nu ceea ce ne învață Biblia, nu facem altceva decât să scoatem încă o dată în evidență greșeala logică (și existențială) de a încerca să rămânem și cu plăcinta și cu banii“ (Scrisori către editor, *Christianity Today*, oct., 14, 1966, pag. 23). „În culmea puterii ei, recunoaște C. F. Evans, Biserica a afirmat că Biblia este inspirată“ („The Inspiration of the Bible“, pag. 27).

Când James Barr afirmă că „evanghelicii ar crede probabil în” inspirația biblică, „chiar dacă ea nu ar fi afirmată în Biblie” numai din cauza eficienței dinamice a Scripturii în experiența religioasă (*Fundamentalism*, pag. 260-261), el impune în mod gratuit concepții greșite neoortodoxe și moderniste asupra practicii evanghelice. Barr citează Confesiunea de la Westminster („Sfânta Scriptură... mărturisește cu prisosință despre sine că este Cuvântul lui Dumnezeu; cu toate acestea, deplina noastră convingere și asigurare în ce privește adevărul infailibil, și autoritatea divină a acestuia, vine din lucrarea lăuntrică a Duhului Sfânt, care aduce mărturie prin și cu Cuvântul din inimile noastre“) și schimbă nejustificat sensul, astfel încât să întemeieze argumentul în favoarea inspirației în totalitate pe convingerea lăuntrică.

Între textele care se referă în mod decisiv la faptul că Dumnezeu a fost Cel care ne-a dat Scriptura și la autoritatea lor datorată acestui fapt sunt 2Timotei 3:14-16, 2Petru 1:19-21 și Ioan 10:34-36.

2Timotei 3:14-16 declară: „Tu să rămâi în lucrurile pe care le-ai învățat și de care ești deplin încredințat, căci știi de la cine le-ai învățat: din pruncie cunoști Sfintele Scripturi, care pot să-ți dea înțelepciunea care duce la mântuire, prin credința în Cristos Isus. Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire.“

Aici apostolul Pavel îl îndeamnă pe Timotei să continue cu credincioșie în adevărurile pe care le-a învățat într-un cămin creștin (1:5) și de la apostolul însuși (1:13; 3:10). Încă din copilăria noastră scrierile sacre pot să ne facă înțelepți în privința mântuirii în Isus Cristos (3:15).

Așadar, în contextul acesta, Pavel subliniază originea divină și valoarea incomparabilă a Sfintei Scripturi (3:16). Modul de exprimare al acestor versete cheie ridică două probleme de o importanță majoră: (1) dacă afirmațiile în favoarea Scripturii sunt făcute în numele ei în mod colectiv sau distributiv și (2) dacă activitatea divină afirmată aici în legătură cu Scriptura este descrisă corect de către concepțiile despre inspirație predominante în multe cercuri creștine. Contrar afirmațiilor unor cercetători, prima întrebare nu conține sugestia din partea lui Pavel că nu toate segmentele Scripturii sunt inspirate divin. Indiferent dacă Pavel vorbește despre „fiecare Scriptură“ sau despre „toată Scriptura“, el îi atribuie o calitate „theopneustică“ și afirmă valoarea ei în consecință; indiferent dacă este contemplată în întregimea sa ori la nivelul părților ei componente, Scriptura se distinge printr-una și aceeași pretenție referitoare la sursa și valoarea ei. Interpretarea, marginală în unele traduceri, „fiecare Scriptură este inspirată de Dumnezeu și de folos“ înseamnă că scrierile sacre la care apostolul s-a referit anterior (v. 15) sunt inspirate divin și de folos în fiecare pasaj al lor; cu alte cuvinte, nici un verset nu trebuie exclus sau neglijat.

Pavel derivă valoarea specială a Scripturii din fundamentarea ei divină și folosește termenul *theopneustos* pentru a exprima relația lui Dumnezeu cu scrierile sacre. Scripturile în forma lor scrisă sunt un produs al inspirației divine, adică sunt „expirate“ divin și de aceea își datorează realitatea lor unică suflării dătătoare de viață a lui Dumnezeu (cf. Gen. 2:7), întocmai cum și omul însuși Îi datorează existența lui distinctă. În felul acesta, Pavel trece dincolo de simpla instrucție apostolică orală și afirmă validitatea și valoarea permanentă a scrierilor inspirate.

Traducerea „Fiecare Scriptură inspirată este de folos pentru instruirea în ce privește adevărul și pentru respingerea erorii“ (***NEB***) conține implicația nefericită și nenecesară că trebuie să se facă distincție în cadrul Scripturii între ceea ce este și ceea ce nu este inspirat și de folos. Dar importanța declarativă a cuvântului ***theopneustos*** este clară. Pasajul poate fi tradus mai corect astfel: „Fiecare Scriptură, întrucât este inspirată de Dumnezeu, este și de folos...“ (Warfield, *The Inspiration and Authority of the Bible*, pag. 134). Cu alte cuvinte, fiecare pasaj din Scriptură este inspirat divin.

2Petru 1:19-21 afirmă: „Și avem cuvântul prorociei făcut și mai tare, la care bine faceți că luați aminte ca la o lumină care strălucește într-un loc întunecos, până se va crăpa de ziuă și va răsări luceafărul de dimineață în inimile voastre. Fiindcă mai întâi de toate să știți că nici o prorocie din Scriptură nu se tâlcuiește singură. Căci nici o prorocie n-a fost adusă prin voia omului, ci oamenii au vorbit de la Dumnezeu, mânați de Duhul Sfânt.” Aici apostolul Pavel pune în opoziție „basmele meșteșugit alcătuite“ cu cunoașterea pe care o au creștinii despre „puterea și venirea Domnului nostru Isus Cristos”, fiindcă aceasta din urmă se bazează pe declarația martorilor oculari, „ca unii care am văzut noi înșine cu ochii noștri mărirea Lui“ (1:16). Dar adevărul revelat este înălțat ca fiind ceva mai mult decât niște simple cuvinte ale unor martori oculari. Ceea ce-i confirmă originea supranaturală și validitatea permanentă este natura sa de „cuvânt profetic“ (1:19), adică de profeție scripturală (1:20).

Datorită punerii în frază a acestei idei, se ridică întrebarea dacă expresiile „Nici o prorocie din Scriptură” și „cuvântul prorociei“ se referă numai la acele porțiuni din Scriptură care sunt profetice din punct de vedere formal, fiindcă dezvăluie în mod supranatural scopurile lui Dumnezeu altfel necunoscute, sau, întrucât întregul corp al Scripturii este caracterizat în altă parte drept revelator și profetic, sunt avute aici în vedere scrierile colective? Chiar dacă acceptăm primul sens (mai restrâns), restul Scripturii ar fi numai pentru moment pierdut din vedere și n-ar putea fi deduse în privința ei nici un fel de implicații negative.

Apostolul scrie atât pozitiv, cât și negativ despre originea Scripturii. În primul rând, el respinge originea ei umană. Nici o profeție, spune el, „nu se tâlcuiește singură“ (1:20); adică Scriptura nu își are temeiul în cercetarea și investigația umană sau în reflecția filozofică. Sau, așa cum este redată ideea aceasta în ***New English Bible***: „Nimeni nu poate interpreta singur vreo profeție din Scriptură.“ Afirmația aceasta este întărită printr-o afirmație secundară: „nici o prorocie n-a fost adusă prin voia omului“ (1:20); pe scurt, originea Scripturii nu se datorează inițiativei umane, „căci nu dintr-un capriciu omenesc au profețit oamenii din vechime“ (NEB). În al doilea rând, Petru afirmă că originea Scripturii este divină: „oamenii au vorbit de la Dumnezeu“ (1:21). Nu are nici un rost ca pasajul să fie tradus: „oamenii sfinți ai lui Dumnezeu au vorbit“, ca în cazul traducerii *New James Version*, căci contextul creează o opoziție atât de evidentă între originea divină și cea umană, încât accentul pus pe originea divină este în afara oricărei îndoieli.

Mai mult, acești purtători de cuvânt, adaugă apostolul, au fost „mișcați” sau „mânați”“ de Duhul Sfânt (1:21). În această privință, pasajul din Petru merge mai departe decât cel din 2Timotei 3:16. Deși ambele pasaje afirmă în mod absolut originea divină a Scripturii, acela din Petru identifică mai clar acțiunea Duhului Sfânt și, prin folosirea unui contrast edificator, clarifică natura acestei activități divine. 2Petru 1:17-21 folosește de patru ori și în diferite forme verbul *pherō*, care înseamnă a aduce, a purta sau a duce, a fi luat ca de vânt, a produce, a rosti (ca pe un cuvânt) sau a ține (o cuvântare). (Evrei 1:3 folosește cuvântul *pherōn* în propoziția: Fiul lui Dumnezeu „ține toate lucrurile cu Cuvântul puterii Lui”.) În a doua parte a versetului 21, unde este descris modul în care Duhul Sfânt transmite cuvintele, se folosește același verb *pherō* care este utilizat și în prima parte, unde se spune că profeția nu își are originea în mijloacele omenești. Cuvântul profetic nu a fost adus în ființă „prin voia omului“, ci a fost produs mai degrabă de Duhul. *New English Bible* exprimă lucrul

acesta astfel: „Ei erau oameni, dar împinși de Duhul Sfânt, ei au rostit cuvintele lui Dumnezeu" (1:21b). Motivul pentru care cuvântul profetic este sigur — mai sigur decât cel al mărturiei oculare — este că Dumnezeu este sursa lui și că oamenii special aleși au vorbit prin mijlocirea Duhului.

În Ioan 10:34-36 citim: „Isus le-a răspuns: «Nu este scris în Legea voastră: «Eu am zis: Sunteți dumnezei?» Dacă Legea a numit «dumnezei» pe aceia cărora le-a vorbit Cuvântul lui Dumnezeu – și Scriptura nu poate fi desființată — cum ziceți voi că hulesc Eu, pe care Tatăl M-a sfințit și M-a trimis în lume? Și aceasta pentru că am zis: Sunt Fiul lui Dumnezeu.»"

Aici Isus apelează la Scripturi pentru a se împotrivi acuzației de blasfemie adusă de către iudeii ofensați. Este demn de remarcat faptul că Isus recurge la un pasaj din Psalmi (82:6) ca lege (cf. Ioan 12:34, 15:25), întrucât evreii împărtășeau acest sentiment al forței legale a Scripturii Vechiului Testament (cf. Ioan 12:34); apostolul Pavel se referă și el în Galateni 4:21-22, 1Corinteni 14:21 și Romani 3:19, de exemplu, la pasaje din Genesa, Psalmi și Isaia considerându-le lege. Literatura rabinică folosește uneori Tora pentru întregul Vechiul Testament. Astfel, Edwyn C. Hoskyns comentează: „«Legea» aici... și în literatura rabinică (vezi Strack-Billerbeck) cuprinde întregul *corpus* al Scripturilor Vechiului Testament" (*The Fourth Gospel*, pag. 391).

Nu numai că Isus prezintă ceea ce este scris în Scriptură ca lege, dar El adaugă în mod explicit: „și Scriptura nu poate fi desființată" (10:35). El conferă Scripturii, ca întreg inviolabil, o autoritate divină. Autoritatea Scripturii, afirmă El, nu poate fi anulată, fiindcă ea este indestructibilă.

Este important de observat că acest comentariu se referă nu numai la singurul pasaj scos în evidență de către Isus, ci la Scriptură ca document literar întreg. Această autoritate inalienabilă a Scripturii este afirmată, de fapt, chiar și cu privire la un pasaj superficial, ce pare să aibă doar o importanță întâmplătoare: „Am spus: Sunteți dumnezei". Cu alte cuvinte, declarația lui Isus atestă în mod clar că întregul corpus al Scripturii este un document plin de autoritate; nici măcar elementele întâmplătoare sau incidentale nu trebuie deprivate de autoritatea divină. În pasajul citat, unor oameni precum magistrații li se acordă demnitate divină, datorită funcțiilor lor oficiale în serviciul justiției. Deși este posibil ca remarca lui Isus că până și judecătorii corupți sunt stimați din cauza slujbei lor s-ar putea să conțină o notă de satiră, aceasta nu face ca argumentul să fie *ad hominem*[36]. Adevărata forță a argumentului se găsește în contrastul marcat al lui Isus: „Dacă Legea a numit «dumnezei» *pe aceia cărora le-a vorbit Cuvântul lui Dumnezeu* — și Scriptura nu poate fi desființată — cum ziceți voi că hulesc *Eu, pe care Tatăl M-a sfințit și M-a trimis în lume?* Și aceasta pentru că am zis: «Sunt Fiul lui Dumnezeu!»" (10:35, 36, subl. aut.)

Pasajele acestea arată clar că Isus Cristos a considerat că Scriptura a fost dată pe cale divină (Ioan 10:35) și că apostolii au considerat nu numai că ea - este produs al Duhului Sfânt (2Pet. 1:21), dar și că oferă – în forma unei relatări verbale cu valoare permanentă – informațiile necesare pentru mântuirea omului (2Tim. 3:16). Nu este nevoie să considerăm aceste pasaje drept altceva decât o oglindă a ceea ce au afirmat și au exemplificat de regulă apostolii în apelul lor la Scriptură și ca fiind într-un acord perfect cu învățătura expresă și implicațiile evidente ale mesajului lui Isus Însuși. Scriptura este invocată invariabil ca purtătoarea unei autorități divine inerente. Pe baza acestui

[36] Un argument ***ad hominem***, cunoscut și ca ***argumentum ad hominem*** (latină: „argument la persoană", „argument împotriva omului") constă în a riposta, la un argument sau la o afirmație despre un fapt, prin atac la persoana care a prezentat argumentul sau a făcut afirmația, în loc să se adreseze subiectul argumentului sau să se furnizeze o dovadă contra afirmației. Această eroare logică se referă la criticile sau atacul la persoana care face afirmațiile și prin care se încearcă discreditarea argumentului

Cuvânt scris al lui Dumnezeu, apostolii pun în discuție cele mai venerabile tradiții și chiar pe cei mai influenți lideri religioși și le cer socoteală.

Barr respinge ca pe un „nonsens“ ideea că „Biblia ca întreg «pretinde» că este inspirată în mod divin“. El susține că „nu «Biblia» este cea care «pretinde» că este inspirată în mod divin“ și că nu putem vorbi despre Biblie ca despre o entitate care prezintă „o concepție despre sine însăși“ (*Fundamentalism*, pag. 78). În măsura în care Barr subliniază „absența din Noul Testament a unor «pretenții» clare și lipsite de ambiguitate” în ceea ce privește ineranța întregului „Nou Testament așa cum îl avem noi astăzi“ (pag. 78), el are dreptate. Referirile lui Isus la Scriptură au în vedere în primul rând Vechiul Testament, cu excepția unor pasaje anticipative, ca cel din Ioan 14:26. Însă „este imposibil să se demonstreze“, comentează Barr, că afirmațiile din epistole „se referă în mod expres și exclusiv la același grup de cărți care constituie astăzi canonul Noului Testament și întregul nostru canon biblic“ (ibid.). Într-adevăr, Barr privește ideea canonicității cu scepticism; el recunoaște că — spre deosebire de evanghelicii tradiționali — „unii dintre noi... pot probabil să trateze canonul cu o oarecare ușurință” (pag. 79). Modul în care se referă fundamentaliștii la inspirație, comentează el, „se întoarce în timp la o perioadă în care se presupunea că există o limită tradițională pentru «scriptură»” (ibid.).

Nu putem face aici dreptate argumentelor pro și contra care țin de fapt de domeniul introducerii în Noul Testament și care guvernează discuțiile legate de canon. Cu toate acestea, se poate aduce un argument mai puternic în favoarea canonului prezent decât cel admis de Barr. Trebuie să arătăm că respingerea de către Barr a inspirației biblice se bazează pe refuzul lui anterior de a accepta revelația propozițională. El afirmă că numai anumite surse precum 2Timotei sau 2Petru fac unele afirmații, și încă afirmații „mai degrabă indefinite“, cu referire la inspirația „anumitor scrieri” (ibid., pag. 78). Însă, oricât de „indefinite“ ar fi ele, 2Timotei 3:16 subliniază că Scriptura — fie că este luată distributiv, fie colectiv, este un produs divin. 2Petru 3:15-16, singura referire a unui apostol la scrierile altuia, numește lucrările Paveline drept Scripturi. Această referire la scrisorile lui Pavel ca „înțelepciune inspirată“ reflectă o situație în care epistolele apostolului au fost considerate ca unele care au o autoritate identică cu cea a scrierilor Vechiului Testament; de aceea, ele acoperă o mare parte a Noului Testament. Probabil că ar trebui să se remarce faptul că în 2Timotei 3:15 Pavel vorbește despre „sfintele Scripturi“ în relație cu mesajul mântuirii „în Cristos Isus“.

Dar, susține Barr, „nu contează prea mult dacă pasaje ca 2Timotei 3:16 sau 2Petru 1:20 se referă într-adevăr la canonul actual. „Este foarte probabil” crede Barr, ca aceste cărți să aparțină „ultimelor straturi“ și să fie „marginale“ Noului Testament și ele „pot exprima numai... orientări limitate de opinie ale unei perioade în care miezul și extensia Noului Testament erau deja subiecte care țineau de domeniul trecutului“ (ibid., pag. 78-79). Barr crede că este „foarte probabil“ ca „autorul cărții 2Timotei să nu fi cunoscut unele dintre cărțile care formează actualul Nou Testament sau... să le fi considerat neautentice și este posibil... ca el să fi inclus în rândul «scripturilor» și câteva documente care acum sunt considerate postbiblice sau apocrife“ (pag. 79). Caracterul foarte ipotetic al acestor comentarii este evident; ceea ce le păstrează unitatea este insistența lui Barr în favoarea unei datări postPaveline și postpetrine tocmai a acelor cărți care conțin cea mai explicită învățătură referitoare la inspirația scripturală. El protestează vehement împotriva părerii că 2Timotei și 2Petru provin literal sau substanțial de la apostolii ale căror nume le poartă. Criticii afirmă, subliniază el, că Pavel nu a scris Timotei sau Tit și că Petru nu a scris 2 Petru.

Cu toate acestea, anumite considerații depind în mare măsură de discutarea acestor scrisori. Expresia „preaiubitul nostru frate Pavel” (2Pet. 3:15) reflectă un context în care Petru și Pavel sunt considerați cei mai de seamă apostoli, cum este cazul și în Faptele Apostolilor. Argumentul din 2Petru se învârte în cele din urmă în jurul autenticității paternității acestei epistole, și atât prologul,

cât și afirmația explicită „aceasta este a doua epistolă pe care v-o scriu“ indică paternitatea petrină. Mai mult, 2Timotei a fost adesea numită pe bună dreptate „cântecul de lebădă“ al lui Pavel, căci aici apostolul întemnițat trece făclia credinței în mâinile unui succesor, o situație întru totul firească. În plus, toate cele trei epistole pastorale reclamă paternitatea Pavelină și nu există nici o dovadă că Biserica Primara ar fi crezut vreodată altfel, după cum nici în conținutul lor nu este nimic străin de învățătura lui Pavel. Barr poate milita în favoarea unei datări târzii, dar cercetători care susțin păreri foarte divergente, precum William F. Albright, George E. Ladd și John A. T. Robinson declară că argumentele în favoarea unor datări târzii sunt neconvingătoare.

Cu o nuanță de sarcasm, Barr întreabă: „De ce... n-a inclus Sfântul Pavel în scrisorile lui adresate romanilor și galatenilor o afirmație puternică privitoare la inspirația divină, așa cum ar fi făcut cu siguranță un Pavel al zilelor noastre?” (ibid., pag. 67). În Epistola către Romani, Pavel a inclus una dintre cele mai puternice afirmații cu privire la statutul divin al Vechiului Testament; iudeilor, spune el, li s-au încredințat „cuvintele“ (*logian*) lui Dumnezeu (Rom. 3:2, ***KJV***, ***RSV***, ***NEB***; ***NIV***: „înseși cuvintele lui Dumnezeu). Petru reia termenul („să vorbească cuvintele lui Dumnezeu“, 1Pet. 4:11) atunci când amintește de chemarea specială a creștinului. Dar deja în 1Tesaloniceni, indiscutabil una dintre primele scrisori ale lui Pavel, autorul identifică mesajul apostolic drept „cuvântul Domnului“ (1:8) și îi îndeamnă pe cititori să-l accepte ca atare (2:13; cf. 1:6). Mai mult, Pavel subliniază că apelul apostolic nu are o sursă supusă erorii, ci izvorăște din încredințarea divină (2:3-4). El indică rolul scrierii apostolice în transmiterea doctrinei și moralei (4:9-15). El consideră că cuvântul pe care l-a consemnat în scris este o sursă de mângâiere învestită cu autoritate (4:18). De aceea, încă de la început accentul pus asupra cuvântului scriptural poate fi văzut clar alături de învățătura orală a apostolilor (4:9, 18; 5:1); într-adevăr, încheindu-și epistola, Pavel scrie: „vă rog fierbinte ca epistola aceasta să fie citită tuturor fraților” (5:27), conferindu-i astfel un rol în cadrul serviciilor de închinare comparabil numai cu cel al scrierilor Vechiului Testament. Alte pasaje care reflectă inspirația apostolică se găsesc nu numai în scrierile târzii, ci și în cele timpurii (cf. 2Tes. 2:13). Mai mult, accentul pus pe Scriptura inspirată implică nu o distincție în interiorul scrierilor, ci între ele.

Cu toate acestea, puține doctrine creștine sunt astăzi atât de greșit înțelese și atât de răstălmăcite ca doctrina inspirației Sfintei Scripturi. După cum spune Klaas Runia, indiferent că este vorba astăzi despre moderniștii clasici sau despre neoliberali, „abia dacă mai este lăsat vreun loc pentru inspirație” în concepțiile lor. Protestanții moderni au subțiat această doctrină până când teologia lor a devenit un haos; chiar și acolo unde își păstrează vitalitatea, concepția lor este lipsita de stabilitate. Runia continuă: „Ei doresc să păstreze un oarecare gen de iluminare, dar... de aceeași natură cu cea pe care o primesc toți credincioșii. Ea poate fi puțin «mai înaltă» sau «mai puternică», dar... aceasta este numai o diferență de grad. Despre Biblie nu se poate spune altceva decât că este inspirata deoarece inspira”, ceea ce reduce inspirația la „un concept subiectiv” (*„What Do Evangelicals Say about the Bible?”*, pag, 6). Unii teologi creștini care încearcă să depășească astfel de limitări resping, totuși concepția istorică, conform căreia textele scripturale sunt Cuvântul lui Dumnezeu; ei susțin mai degrabă ca Scriptura devine“ Cuvântul lui Dumnezeu când și dacă cititorul îl aude și se supune Duhului Sfânt care vorbește prin aceste scrieri. „În timp ce liberalul subiectivează și relativizează inspirația, neoortodoxul o actualizează. Aceasta este ceva ce se întâmplă din nou și din nou” (ibid.).

Deși Biserica apostolică nu a subscris la anumite ipoteze mai târzii referitoare la inspirație, cum ar fi concepțiile mecaniciste despre dictarea divină, inspirarea marcării vocalelor etc, ea afirmă totuși inspirația scripturală. Mai mult, importanța acestei teme în Scriptură depășește cu mult folosirea foarte rară a terminologiei formale. Concepția referitoare la „Cuvântul Domnului“ este foarte comună în Vechiul Testament și se spune că ceea ce a primit și a scris Moise sunt cuvintele Domnului (Exod 24:3-4). Profeții au fost profund conștienți de inspirația divină atunci când au

comunicat Cuvântul lui Dumnezeu. Acel Cuvânt al lui Dumnezeu pe care se bazează profeții nu reprezintă niciodată doar gândirea, experiența sau cuvântul lor, ci mai degrabă gândirea și Cuvântul lui Dumnezeu; Natan face o distincție expresă între acestea două (2Sam. 7:3-5). Isus a confirmat prin mărturia Lui nu numai autoritatea profeților Vechiului Testament, dar faptul că înșiși autorii Vechiului Testament sunt niște instrumente inspirate de Duhul lui Dumnezeu. Formula folosită adesea de El, „este scris", subliniază relevanța prezentă a Scripturii ca voce vie a lui Dumnezeu, în timp ce forma la timpul trecut a verbului, *gegraptai*, poate fi tradusă și „stă scris"; în altă parte Isus leagă ceea ce spun Scripturile străvechi (la timpul prezent) de contemporanii Lui (Mt. 13:14; Lc. 20:42; Ioan 5:45).

Profeții, Isus și apostolii, au susținut cu toții că Dumnezeu a vorbit și vorbește prin Scripturi. Mai mult, ei au considerat că Scriptura însăși este „Cuvântul lui Dumnezeu", o denumire care îi accentuează acesteia atât originea, cât și natura (cf. Mc. 7:13; Rom. 96; Evr. 4:12). Cuvântul lui Dumnezeu a venit nu de la profeți, ci „prin" ei (Mt. 21:4-5; Lc. 18:31). Ceea ce a spus David despre Cristos Fiul a spus „prin Duhul" (Mc. 12:36). Ceea ce a rostit Moise este „Cuvântul lui Dumnezeu" (Mc. 7:10, 13). Scriptura este Cuvântul lui Dumnezeu (Ioan 10:34); ce spune Scriptura spune Dumnezeu (Mt. 19:4-5).

John Marsh face observația că Isus din Nazaret „ia, sau evanghelistul Îl prezintă ca luând, aceeași atitudine față de Scriptură ca Biserica Primară. Același Vechi Testament a avut autoritate atât pentru iudaism, cât și pentru creștinism" (*The Gospel of St. John*, pag. 405). John W. Wenham spune în legătură cu modul în care folosește Isus Scriptura că întrebarea Lui „«Oare n-ați citit...?» este echivalentă cu «Știți voi că Dumnezeu a spus...?» (cf. Mt. 12:3; 19:4; 21:16; 22:31; Mc. 2:25; 12:10, 26; Lc. 6:3)" (*Christ and the Bible*, pag. 27). Expresii precum: „Oare n-ați citit" și „Este scris" (Mt. 11:10; 21:13; 26:24, 31; Mc. 9:12-13; 11:17; 14:21, 27; Lc. 7:27; 19:46) se aplică nu numai la enunțurile profetice oraculare, ci la toate părțile Scripturii, fără discriminare — la istorie, legi, psalmi, profeții (pag. 27). Istoricul bisericesc Adolf Harnack a susținut că Cristos a fost una cu iudeii și cu întreaga Biserică Primară, printr-un devotament total față de autoritatea infailibilă a Scripturii; criticul nou-testamental H. J. Cadbury s-a declarat odată mai sigur de faptul istoric că Isus a susținut concepția iudaică predominantă privitoare la o Biblie infailibilă decât de faptul că Isus a crezut în propriul lui mesianism (cf. Kenneth Kantzer, în *The Church's Worldwide Mission*, pag. 31). Rudolf Bultmann recunoaște că „Isus a fost întotdeauna de acord cu cărturarii vremii Lui în ce privește acceptarea fără rezerve a autorității Legii [Vechiului Testament]... Isus nu a atacat Legea, ci Și-a asumat autoritatea ei și a interpretat-o" (*Jesus and the Word*, pag. 61-62).

Concepția nou-testamentală despre inspirația autorilor Vechiului Testament este cu siguranță și concepția lui Isus Cristos. Ca și El, această concepție afirmă în mod absolut atât originea divină a Scripturii, cât și autoritatea ei divină. Cuvântul lui Dumnezeu este o moștenire dată „prin" profeți, considerați niște instrumente divine (expresia apare adesea în Matei; cf. și Fapte 1:16; 2:16; 28:25; Rom. 9:29). Expresia „cuvintele lui Dumnezeu" apare în Faptele Apostolilor 7:38, Romani 3:2; Evrei 5:12 și 1Petru 4:11. Apostolii Noului Testament nu sunt mai puțin conștienți de inspirația lor decât profeții Vechiului Testament; apostolul Ioan insistă asupra acestui adevăr în contextul unui test confesional: „Noi însă suntem din Dumnezeu; cine cunoaște pe Dumnezeu ne ascultă...Prin aceasta cunoaștem duhul adevărului și duhul rătăcirii" (1Ioan 4:6), concluzie care ne amintește de Ioan 14:26.

[Carl F. H. Henry]

❖ **Paul Enns**

Pentru că Biblia este insuflată de Dumnezeu (2Tim. 3.16) și scrisă de oameni călăuziți de Duhul Sfânt (2Pet. 1:21), ea este demnă de încredere și corectă în modul în care-L descrie pe Isus Cristos. De fapt, există o legătură între cele două aspecte ale revelației speciale: Scriptura poate fi numită Cuvântul viu în formă scrisă (Evrei 4:12), pe când Isus poate fi considerat Cuvântul viu, întrupat (Io. 1:1, 14). În cazul lui Cristos a avut loc o naștere umană, însă Duhul Sfânt a umbrit acel eveniment (Lc. 1:35), asigurând un Cristos fără păcat. În cazul Scripturilor exista o origine umană, dar Duhul Sfânt a supravegheat scriitorii (2Pet 1:21), asigurând astfel un Cuvânt inerant. Biblia prezintă cu acuratețe revelația specială a lui Dumnezeu în Cristos.

[Paul Enns]

❖ **John MacArthur**

Dumnezeu a inițiat descoperirea și revelarea de Sine față de omenire (Evr. 1:1).[37] Mijloacele au variat; uneori a fost prin intermediul ordinii create și alteori, prin viziuni/vise sau prin rostiri profetice (Evr. 1:1-3). Însă cele mai detaliate și mai inteligibile dezvăluiri de Sine au fost prin afirmațiile scrise ale Scripturii (1Cor. 2:6-16). Cuvântul scris al lui Dumnezeu este unic prin faptul că reprezintă singura revelație a lui Dumnezeu care afirmă în mod limpede păcătoșenia omului și asigurarea de către Dumnezeu a unui Mântuitor.

Revelarea lui Dumnezeu a fost captată în scrierile Scripturii prin intermediul inspirației, care are de-a face mai mult cu procesul prin care Dumnezeu S-a revelat pe Sine, decât cu realitatea revelației de Sine. În 2Timotei 3:16 este făcută această afirmație când se spune că „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu”, Petru explică procesul acesta: „Nicio profeție din Scriptură nu vine din propria interpretare a cuiva. Căci nicio profeție n-a venit vreodată prin voia omului, ci oameni sfinți ai lui Dumnezeu au vorbit călăuziți de Duhul Sfânt” (2Pet. 1:20-21). În felul acesta, Cuvântul lui Dumnezeu a fost protejat, atunci când a fost consemnat inițial, de orice eroare umană prin ajutorul lucrării Duhului Sfânt (cf. Dt. 18:18; Mt. 1:22). Procesul inspirației este descris cel mai clar de către Zaharia, când descrie Scriptura drept „legea,... cuvintele... [trimise de] Domnul oștirilor, prin Duhul Său, prin profeții de mai înainte” (Zah. 7:12). Această lucrare a Duhului a cuprins deopotrivă părțile componente (cuvintele) și întregul scrierilor originale.

[John MacArthur]

[37] Următoare două paragrafe sunt adaptate după MacArthur, *MacArthur Study Bible: English Standard Version,* xviii-xix.

TEORII FALSE ALE INSPIRAȚIEI

Pentru înțelegerea corectă a doctrinei inspirației divine a Scripturii, este bine să examinăm mai întâi câteva doctrine false care ne vor arăta ce nu este inspirația divină.

- **Charles C. Ryrie**

Cu toate că multe concepții teologice admit că Biblia este inspirată, felul în care această inspirație este înțeleasă variază mult de la o teologie la alta. Unii înțeleg inspirația ca referindu-se la autori, alții la scrieri, alții la cititori. Unii o leagă de mesajul general al Bibliei, alții de ideile ei, alții de cuvintele ei. Unii includ aici ineranța, mulți nu.

Aceste diferențe fac necesară o mai mare precizie în definirea doctrinei despre Biblie. În trecut, convingerea privitoare la inspirația plenară a Bibliei putea fi exprimată într-o singură propoziție: „Cred în inspirația Bibliei". Dar când unii s-au îndoit că inspirația se extinde la cuvintele Bibliei, a devenit necesar să se precizeze: „Cred în inspirația verbală a Bibliei". Pentru a combate învățătura că nu toate părțile Bibliei sunt inspirate, acum trebuie spus: „Cred în inspirația verbală și plenară a Bibliei". Apoi, deoarece unii au refuzat să accepte că Biblia este în întregime adevărată, a fost necesar să se spună: „Cred în inspirația verbală, plenară, infailibilă și inerantă a Bibliei". Dar când infailibilitatea și ineranța au ajuns să fie înțelese ca referindu-se doar la chestiuni legate de credință, nu și la celelalte afirmații (fapte istorice, genealogii, relatări despre Creație, etc.), a devenit necesar să se adauge noțiunea de „ineranță nelimitată". Fiecare nouă adăugire a fost necesară datorită apariției unor învățături greșite.

[Charles C. Ryrie]

- ### Inspirația naturală

- **F. H. Barackman**

Aceasta teorie afirmă că Biblia a fost scrisă de oameni foarte talentați (genii sau oameni cu capacități creative deosebite), cum ar fi poeții, muzicienii și alții asemenea lor.

Obiecția mea la această teorie este că face din Biblie produsul unor oameni și, deci, subiect al erorii umane. Concepția corectă despre inspirația divină susține că ea este lucrarea lui Dumnezeu Duhul Sfânt în și prin oameni (2Pet. 1:21).

[F. H. Barackman]

- **M. J. Erickson**

Teoria intuiției face în mare măsură din inspirație o deosebită forță de pătrundere. Unii reprezentanți ai aripii stângi a liberalismului susțin un asemenea punct de vedere. Inspirația este exercitarea unui dar deosebit, probabil unul asemănător cu o abilitate artistică, însă cu toate acestea este o înzestrare naturală, o trăsătură permanentă. Scriitorii Scripturii au fost niște genii religioase. Poporul evreu avea un anumit dar în domeniul religios, la fel cum unele grupuri de oameni par să aibă aptitudini speciale pentru matematică sau pentru limbi. Pe această bază, inspirația scriitorilor

Scripturii nu a fost deloc diferită în esența ei de cea a altor mari gânditori religioși și filozofici, cum sunt Plato, Buddha și alții. Prin urmare Biblia este o literatură religioasă remarcabilă, care reflectă experiențele spirituale ale poporului evreu

[M. J. Erickson]

❖ **John MacArthur**

Cei care susțin această perspectivă afirmă că autorii divini au găsit inspirație pentru scrierea Scripturii nu la Dumnezeu, ci în ei înșiși. După cum compozitorii, artiștii, arhitecții și scriitorii au fost inspirați în realizarea măreților lor capodopere, tot așa scriitorii biblici au fost purtați într-un mod natural în procesul de scriere a Scripturii. Autorii au fost bărbați care au dobândit o înțelegere spirituală uluitoare prin intermediul sensibilității și înzestrării lor excepționale. Drept urmare, operele lor au avut calitatea unor scrieri inspirate.

Obiecția evidentă față de această perspectivă este că, în vreme ce recunoaște paternitatea umană a Scripturii, neagă sau ignoră pretenția biblică privind paternitatea divină (2Tim. 3:16; 2Pet. 1:20-21). Această perspectivă îi ridică la loc de cinste pe autorii umani ai Bibliei, însă neagă că Dumnezeu a avut efectiv vreo legătură cu paternitatea ei. Potrivit acestei teorii, nu Dumnezeu a scris Biblia, că niște bărbați inteligenți și spirituali.

O altă deficiență fatală a acestei perspective este că niște oameni inteligenți, religioși n-ar fi scris o carte care să condamne omenirea în totalitate. Astfel de oameni n-ar fi scris o carte care vestea că mântuirea vine doar de sus. Astfel de oameni încearcă să-și asigure singuri mântuirea. Toate celelalte religii promovează minciuna mortală potrivit căreia omul își aduce propria contribuție la mântuire prin fapte ale moralității, generozității sau ale ritualurilor. Ei nu vor să se încreadă exclusiv în jertfa desăvârșită adusă de Fiul lui Dumnezeu. Ca o mențiune finală, nici chiar cei mai nobili dintre oameni n-ar fi putut vreodată să născocească o persoană precum Isus Cristos. Nici chiar cele mai abile minți n-ar fi putut inventa un personaj care să întreacă în înțelepciune, curăție, dragoste, dreptate și perfecțiune orice ființă umană care a trăit vreodată.

[John MacArthur]

❖ **Carl F. H. Henry**

Concepția biblică evanghelică neagă faptul că inspirația constă în primul rând din sporirea de către Dumnezeu a puterilor psihice sau a energiilor creatoare ale profeților și apostolilor. Inspirația biblică este ceva diferit de o manifestare înviorătoare sau izbitoare a geniului poetic, literar sau artistic. Locul inspirației va fi găsit în cazul acesta într-o dispoziție interioară specială a scriitorilor aleși sau în imaginația umană diferențiată oarecum în mod divin de fanteziile autorilor de mituri ai Babilonului și Egiptului antic (cf. Barth, *Church Dogmatics*, III/1, pag. 92-93).

Dar a descrie inspirația divină în termenii unei frenezii interioare, ai entuziasmului sau ai unei incitări mantice înseamnă a grefa motive păgâne pe reprezentările biblice. Platon are un dialog, *Ion*, în care vorbește despre inspirația poetică prin puterea divină. „Nu există nici o invenție în el până când nu este inspirat și nu-și iese din simțuri, iar mintea nu-i mai aparține: dacă nu a ajuns la starea aceasta, el este lipsit de putere și incapabil de a-și rosti oracolele... Dumnezeu ia mintea poeților și îi folosește pe aceștia ca slujitori ai Lui, așa cum îi folosește și pe divinatori și pe profeții sfinți, pentru ca noi cei care îi auzim să știm că cei ce rostesc cuvintele acestea neprețuite într-o stare de

inconștiență vorbesc nu de la ei, ci Dumnezeu este vorbitorul și că prin ei El conversează cu noi" (*The Works of Plato*, 4:287). Astfel de teorii ar identifica relația lui Dumnezeu cu Scriptura ca fiind doar anterioară, mai presus sau dincolo de Biblie, deci anterioară sau superioară scrierilor; ele se concentrează asupra inspirației în experiența profetică sau apostolică și îi înțeleg în mod greșit natura.

A spune că Scriptura este insuflată de Dumnezeu (2Tim. 3:16) exclude orice derivare de la o presupusă divinitate latentă în om și subliniază în schimb o inițiativă sau o îmboldire divină (2Pet. 1:21). A reduce inspirația la scriitori, așa cum a făcut William Sanday în ale sale Bampton Lectures (*Inspiration*) din 1893, zădărnicește scopul inspirației. G. W. H. Lampe insistă că inspirația este „o calitate mai degrabă a persoanelor decât a scrierilor ca atare și există puține îndoieli că ceea ce se înțelege prin aceasta este că Scripturile... sunt produsul oamenilor care au fost special inspirați și împuterniciți de către divinul Duh" („Inspiration and Revelation", 2:713b). Într-adevăr, Biserica creștină a afirmat întotdeauna că profeții și apostolii au fost inspirați în mod divin. Ei sunt temelia Bisericii (Efes. 2:20) și în mărturia lor pentru Cristos apostolii au fost ocrotiți de Duhul adevărului (Ioan 15:26). Dar atunci când Scriptura vorbește despre inspirație, ea nu se oprește numai la inspirarea persoanei, ea afirmă ceva specific și despre textele scrise.

De asemenea, ea nu zădărnicește scopul inspirației, limitând-o la concepte mentale diferite de cuvinte, deoarece ideile neexprimate corect nu reușesc să fie comunicări ale adevărului. Accentul biblic cade nu asupra conceptelor și ideilor, ci asupra Scripturii inspirate. Comentând ideea că inspirația divină se referă la gândurile scriitorilor biblici, dar nu se extinde și asupra cuvintelor, Harold Lindsell face următoarea observație: „Gândurile, atunci când sunt consemnate, trebuie transpuse în cuvinte. Și dacă cuvintele sunt congruente cu ideile, ele, nu mai puțin decât ideile, dobândesc o mare importanță. Cuvintele au sensuri specifice. A presupune că gândurile sunt inspirate, dar cuvintele care le exprimă nu sunt, înseamnă a aduce prejudicii gândurilor (*The Battle for the Bible*, pag. 33). În ce privește slăbiciunile lor, teologul baptist A. H. Strong a suplimentat teoria conceptuală a inspirației, care se opune teoriei verbale, subliniind supravegherea scriitorilor Bibliei de către Duhul lui Dumnezeu, ceea ce a exclus „eroarea esențială": „Se pare că autorii Scripturii au fost atât de influențați de către Duhul Sfânt, încât au perceput și au simțit până și noile adevăruri pe care erau chemați să le publice ca pe niște descoperiri în mințile lor și au fost lăsați în seama propriilor lor minți în ce privește exprimarea acestor adevăruri, cu excepția faptului că au fost împiedicați în mod supranatural să selecteze cuvinte greșite și, atunci când a fost nevoie, le-au fost date cele corecte... De aceea, inspirația nu este verbală, deși noi susținem totuși că nici o formă a cuvintelor văzute în contextul lor nu ne va spune că a fost admisă vreo eroare esențială în Scriptură" (*Systematic Theology*, 1:216). Deși Strong subliniază în mod lăudabil credibilitatea Scripturii, slăbiciunea teoriei lui constă în reprezentarea inspirației ca un fenomen interior petrecut în scriitori și mai puțin ca o calitate a scrierilor.

Inspirația are de-a face în principal cu relația lui Dumnezeu cu Scriptura și abia în al doilea rând cu relația lui Dumnezeu cu scriitorii. Gordon H. Clark remarcă pe bună dreptate: „Biblia pune un accent mai mare pe inspirația cuvintelor decât pe inspirația apostolilor și profeților" (*Karl Barth's Theological Method*, pag. 209). În cuvintele lui Warfield: „Scriitorii biblici nu concep Scripturile ca pe un produs uman inspirat de Duhul Sfânt, sporindu-i-se astfel calitățile sau fiind înzestrat cu noi calități, ci ca pe un produs divin realizat prin mijlocirea omului" (*The Inspiration and Authority of the Bible*, pag. 153).

[Carl F. H. Henry]

• Inspirația universală sau mistică

❖ F. H. Barackman

Aceasta teorie susține că cei ce au scris Biblia au fost inspirați în același mod în care sunt inspirați oamenii plini de Duhul Sfânt din zilele noastre, atunci când pregătesc sau rostesc o predică, doar că, în cazul scriitorilor Bibliei, această inspirație a fost într-o măsură mai mare.

Obiecția mea la această teorie este că ea nu face distincție între profetul care, fiind inspirat în mod divin, rostește Cuvântul lui Dumnezeu și predicatorul care proclamă Cuvântul lui Dumnezeu interpretându-l și aplicându-l la nevoile ascultătorilor. Întrucât implică înțelegerea umană, această teorie face Scriptura subiect al erorii umane. Concepția corectă despre inspirația divină este că ea reprezintă o lucrare specială a Duhului Sfânt în și prin anumiți oameni umpluți de El (2Pet. 1:21; 1Pet. 1:10, 11). Inspirația oamenilor de către Duhul Sfânt este diferită de umplerea și iluminarea făcute de El.

[F. H. Barackman]

❖ M. J. Erickson

Teoria iluminării susține că există o influență a Duhului Sfânt asupra autorilor Scripturii, dar că ea cauzează doar o intensificare a puterilor lor naturale. Nu există o comunicare specială a adevărului, nici călăuzire în vederea celor scrise, ci numai o sensibilitate și o receptivitate sporită în materie de probleme spirituale. Efectul Duhului este unui de intensificare sau de elevare a conștiinței autorului. El nu este diferit de efectul substanțelor stimulente pe care le iau uneori studenții pentru ca să-și intensifice vigilența sau să-și amplifice procesele mentale. Astfel, lucrarea de inspirație diferă numai în grad, nu și în gen, de lucrarea Duhului cu toți credincioșii. Rezultatul acestui tip de inspirație este o capacitate sporită de a descoperi adevărul[38]

[M. J. Erickson]

• Inspirația conceptelor

❖ F. H. Barackman

Această teorie susține că Dumnezeu a dat proorocilor Săi și scriitorilor Bibliei gânduri sau idei din adevărul divin, îngăduindu-le să le exprime în propriile lor cuvinte, după cum și le-au amintit și le-au înțeles.

Obiecția mea la această teorie este că ea face din Biblie un produs uman și subiect al erorii umane. Concepția corectă despre inspirația divină susține că inspirația divină este verbală, ea extinzându-se asupra fiecărui cuvânt din Scriptură și asupra formei gramaticale a fiecărui cuvânt (2Pet. 1:20; 1Cor. 2:13; cf. Io. 10:34-36; Gal. 3:16; Mt. 5:18).

[F. H. Barackman]

[38] Auguste Sabatier, *Outlines of a Philosophy of Religion*, New York, James Pott, 1916, p. 90.

❖ **Charles C. Ryrie**

Aberația evidentă a acestei concepții este aceasta: Cum sunt exprimate ideile? Prin cuvinte. Schimbă cuvintele și vei schimba ideile. Cele două nu pot fi separate. Pentru ca ideile să fie inspirate, este imperativ necesar ca și cuvintele care le exprimă să fie inspirate. Unii par să îmbrățișeze concepția inspirației ideilor ca o reacție la caricatura inspirației verbale privită ca o dictare. Ei înțeleg că dacă inspirația este extinsă la cuvinte, acestea trebuie să fi fost dictate de Dumnezeu. Pentru a evita această concluzie, ei îmbrățișează ideea că Dumnezeu a inspirat numai ideile, în timp ce cuvintele au fost alese de autori, uneori nu în modul cel mai corect. Cumva, ideile intenționate de Dumnezeu au ajuns la noi neschimbate.

[Charles C. Ryrie]

❖ **John MacArthur**

Unii teologi, predicatori și erudiți biblici susțin inspirația conceptuală. Cu alte cuvinte, ei spun că Dumnezeu nu le-a dat niciodată scriitorilor Bibliei cuvintele exacte pe care urmau să le scrie; mai degrabă, Dumnezeu le-a făcut parte de idei generale sau de impresii, iar aceștia le-au exprimat prin propriile cuvinte. De pildă, El a sădit conceptul de dragoste în gândirea lui Pavel, iar într-o zi acesta a început să scrie 1 Corinteni 13.

Această perspectivă asupra inspirației susține că Dumnezeu a sugerat o direcție generală în ce privește revelația, însă bărbații au primit libertatea de a spune ceea ce au dorit, aceasta fiind explicația (în opinia celor care adoptă această poziție) pentru care Biblia ar conține atât de multe greșeli. Această perspectivă este o negare a inspirației verbale. Ea neagă că Dumnezeu a inspirat chiar și cuvintele Scripturii. Teoria conceptuală a inspirației a fost populară în rândul teologilor neo-ortodocși, care cred că Biblia conține Cuvântul lui Dumnezeu, dar că nu este Cuvântul lui Dumnezeu.

Potrivit acestei teorii, Dumnezeu a inspirat ideile în mintea autorilor, dar nu le-a comunicat aceste concepte în cuvinte propriu-zise. Într-o altă formulare, Dumnezeu Și-a transmis adevărul către scriitori, însă inspirația nu se aplică și cuvintelor, ci doar doctrinei comunicate prin intermediul scrierilor respective. O astfel de abordare Îi îngăduie lui Dumnezeu să fie veridic în ceea ce le-a comunicat autorilor umani, în același timp lăsând loc unor imperfecțiuni în ceea ce a fost scris efectiv. Conform acestei perspective, fie că Dumnezeu S-a adaptat la limitările scriitorilor umani, fie că a lăsat în seama lor transmiterea adevărului Său prin cuvintele lor, se poate explica rezonabil motivul pentru care ceea ce autorii umani au scris nu este neapărat factual exact.

Totuși, Scripturile afirmă în mod repetat că sunt în întregime veridice (Ps. 119:43, 160; 2Tim. 2:15). Isus Însuși afirmă despre Cuvântul lui Dumnezeu că este adevărul (Io. 17:17). Mai mult, Biblia nu spune niciodată că autoritatea și mesajul Scripturii s-ar limita doar la conceptele sau ideile comunicate într-o manieră generală prin cuvintele de pe fiecare pagină. Dimpotrivă, Dumnezeu are o mare preocupare față de Cuvântul Său și interzice orice imixtiune în poruncile Lui (Dt. 4:2; 12:32). Scriptura confirmă inspirația la nivelul cuvintelor atunci când spune: „Orice cuvânt al lui Dumnezeu este încercat. El este scut pentru cei ce se încred în El. Nu adăuga nimic la cuvintele Lui, ca să nu te pedepsească și să fii găsit mincinos” (Pv. 30:5-6). Această grijă este exprimată la fel de serios în ultima carte a Bibliei, așa cum se întâmplă și în Legea lui Moise (Ap. 22:18-19). O interdicție similară prezentă în Ieremia (26:1-2) face ca această restricție divină să fie un element notabil în toate cele patru secțiuni majore ale revelației scrise: în Lege, în Profeți, în Scrieri și în Noul Testament. Dumnezeu o repetă în fiecare secțiune majoră, într-o manieră categorică și limpede: preocuparea lui Dumnezeu nu este ca doar conceptele să fie adevărate, ci și cuvintele să fie pe deplin inspirate. Inspirația divină este prezentă la nivelul fiecărui cuvânt.

- ## Inspirația variabilă

❖ **F. H. Barackman**

Această teorie afirmă că unele părți din Biblie sunt mai inspirate decât alte părți inspirate, în vreme ce anumite părți nu sunt inspirate deloc. Am două obiecții la această teorie: unu — inspirația divină este de așa natură încât nu admite grade diferite de inspirație, ea este absolută; doi — fără ajutorul lui Dumnezeu, omul nu este capabil să aprecieze dacă un text este sau nu inspirat. Concepția corectă este că inspirația divină este plenară, ea extinzându-se în egală măsură asupra tuturor părților Bibliei (2Tim. 3:16). Deși unele părți ale Bibliei „inspiră" mai mult (exercitând o influență mai mare asupra cititorului), toate părțile Scripturii sunt inspirate de Dumnezeu în aceeași măsură.

[F. H. Barackman]

❖ **M. J. Erickson**

Următoarea întrebare pe care trebuie să o punem este cu privire la problema **intensității inspirației**. A fost inspirația doar o influență generală, implicând poate sugerarea conceptelor, sau a fost atât de completă încât până și alegerea cuvintelor reflectă intenția lui Dumnezeu?

Atunci când examinăm felul în care scriitorii Noului Testament au folosit Vechiului Testament, apare o particularitate interesantă. Uneori găsim indicii care atestă că ei considerau fiecare cuvânt ca fiind semnificativ, precum și fiecare silabă și fiecare semn de punctuație. Uneori întregul lor argument se sprijină pe un punct subtil din textul pe care îl iau în considerație. De exemplu, în Ioan 10:35 Isus Își întemeiază argumentul pe întrebuințarea pluralului în Psalmul 82:6: „Dacă Legea a numit «dumnezei» pe aceia cărora le-a vorbit Cuvântul lui Dumnezeu - și Scriptura nu poate fi desființată — cum ziceți voi că hulesc Eu, pe care Tatăl M-a sfințit și M-a trimis în lume? Și aceasta pentru că am zis: «Sunt Fiul lui Dumnezeu»? În Matei 22:32, unde Isus citează din Exodul 36, „Eu sunt Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac, și Dumnezeul lui Iacov", problema depinde de timpul verbului, ceea ce Îl face să tragă concluzia; „Dumnezeu nu este un Dumnezeu al celor morți, ci al celor vii." În versetul 44 tăria argumentului se sprijină pe sufixul posesiv: „Domnul a zis Domnului Meu." În acest ultim caz Isus spune în mod expres că atunci când David rostise aceste cuvinte el fusese „insuflat de Duhul". După câte se pare David a fost călăuzit de Duhul Sfânt să folosească formele specifice pe care le-a folosit, până la nivelul unui detaliu atât de minuțios ca posesivul din „Domnul Meu". (Același citat apare în Fapte 2:34-35.) Iar în Galateni 3:16 Pavel își bazează argumentul pe singularul din Geneza 12:7: „Nu zice: «Și semințelor» (ca și cum ar fi vorba de mai multe), ci ca și cum ar fi vorba numai de una: «Și seminței tale», adică Cristos." De vreme ce scriitorii Noului Testament au considerat că aceste detalii din Vechiul Testament sunt autoritare (în calitate de rostiri ale lui Dumnezeu Însuși), în mod evident ei au considerat că alegerea cuvintelor și chiar a formei cuvintelor a aparținut Duhului Sfânt.

Un alt argument cu privire la intensitatea inspirației este faptul că scriitorii Noului Testament I-au atribuit lui Dumnezeu unele afirmații din Vechiul Testament care inițial nu au fost puse pe seama Lui în mod specific. Un exemplu notabil este Matei 19:4-5, unde Isus întreabă: „Oare n-ați citit că Ziditorul de la început i-a făcut parte bărbătească și parte femeiască și a zis: ...?" El continuă apoi să citeze din Geneza 2:24. Totuși, în original afirmația nu Îi este atribuită lui Dumnezeu. Este doar un comentariu pe marginea evenimentului creării femeii din bărbat. Însă cuvintele din Geneza sunt citate de Isus ca fiind ale lui Dumnezeu; Isus chiar pune aceste cuvinte sub forma unui citat direct. Evident, în mintea lui Isus tot ceea ce spunea Vechiul Testament era spus de Dumnezeu. Alte

exemple de atribuire lui Dumnezeu a unor cuvinte care inițial nu au fost puse pe seama Lui sunt Fapte 4:25, citând Psalmul 2:1-2; Fapte 13:35, citând Psalmul 16:10; și Evrei 1:6-7, citând Deuteronom 32:43 (Septuaginta; cf. Ps. 97:7) și Psalmul 104:4.

Pe lângă aceste texte specifice, trebuie să observăm că Isus Și-a prezentat adeseori citatele din Vechiul Testament cu formula „Este scris." El considera că tot ceea ce spunea Biblia are greutatea rostirilor lui Dumnezeu. Este autoritar. Bineînțeles că aceasta nu se referă specific la întrebarea în ce măsură s-a extins sau nu lucrarea inspiratoare a Duhului Sfânt asupra alegerii cuvintelor, însă arată o identificare totală a scrierilor Vechiului Testament cu Mesajul lui Dumnezeu.

Pe baza acestui gen de material didactic, s-ar putea trage concluzia că inspirația Scripturii a fost atât de intensă încât s-a extins chiar asupra alegerii anumitor cuvinte. Totuși, dacă trebuie să ținem seama și de fenomenele Scripturii, și de caracteristicile cărții, atunci descoperim ceva oarecum diferit. Dewey Beegle a dezvoltat o teorie a inspirației care se bazează în primul rând pe fenomene.[39] El observă, de exemplu, că în Biblie există câteva probleme cronologice care sunt foarte greu de armonizat. Una dintre cele mai importante este domnia lui Pecah. O alta este cronologia lui Avraam. Beegle face observația că în Fapte. 7:4 Ștefan spune că părăsirea Haranului de către Avraam a avut loc după moartea tatălui său. Cunoaștem din Geneza că la nașterea lui Avraam, Terah avea 70 de ani (11:26) și că a murit în Haran la vârsta de 205 ani (11:32); prin urmare Avraam era de 135 de ani la moartea tatălui său. Totuși, Avraam a părăsit Haranul la vârsta de 75 de ani (Geneza 12.4), ceea ce ar fi cu aproximativ 60 de ani înainte de moartea tatălui său, Pe baza unor discrepanțe atât de evidente, Beegle conchide cu siguranță că nu există o autoritate a cuvintelor specifice. Acest lucru ar implica dictarea.

Beegle observă de asemenea că în Noul Testament se pot găsi citate din cărți nebiblice. De exemplu, Iuda 14 citează 1Enoh 1:9 și Iuda 9 citează din Înălțarea lui Moise. Aceste două cazuri prezintă o problemă pentru argumentul care spune că citarea în Noul Testament indică credința scriitorului în inspirația și, prin urmare, în autoritatea materialului citat. Căci dacă materialului din Vechiul Testament i se atribuie autoritate în virtutea faptului că a fost citat în Noul Testament, n-ar trebui ca această autoritate să-i fie atribuită și acestor două cărți apocrife? Beegle conchide că citarea în Noul Testament nu este o dovadă suficientă a inspirației și a autorității unui material.

[M. J. Erickson]

- **Paul Enns**

Pot fi adresate niște întrebări problematice adepților acestei poziții: care secțiuni din Biblie sunt inspirate și care conțin greșeli? Cine determină care sunt porțiunile din Scriptură vrednice de încredere și cele care conțin erori? (Eratiștii au păreri diferite în listele lor cu erori.) Cum poate fi doctrina separată de istorie? (De exemplu, narațiunea despre nașterea lui Isus din fecioară conține atât istorie, cât și doctrină.) Cum poate fi Biblia o carte de încredere într-o anumită secțiune, în timp ce în alta conține erori?

[Paul Enns]

[39] Beegle, *Scripture, Tradition, and Infallibility*, p. 175-97,

• Teoria verbală

❖ M. J. Erickson

Teoria verbală insistă asupra faptului că influența Duhului Sfânt se extinde dincolo de dirijarea gândurilor, asupra alegerii cuvintelor întrebuințate pentru comunicarea mesajului. Lucrarea Duhului Sfânt este atât de intensă, încât fiecare cuvânt este întocmai cel pe care Dumnezeu vrea să îl întrebuințeze în acel moment pentru a exprima mesajul. De regulă se specifică cu mare grijă că aceasta nu este totuși dictare[40]

[M. J. Erickson]

• Inspirația prin dictare

❖ F. H. Barackman

Această teorie susține că fiecare cuvânt al Scripturii a fost dictat de Dumnezeu și că scriitorii Bibliei au consemnat aceste cuvinte ca niște stenografi.

Obiecția mea la această teorie este că ea nu explică stilul caracteristic al scriitorilor și faptul că dictarea nu exclude eroarea în auzirea și consemnarea cuvintelor. Concepția corectă despre inspirația divină este aceea că Duhul Sfânt a încorporat stilul literar, vocabularul, individualitatea, inteligența și temperamentul scriitorului și a produs prin el cuvintele exacte ale lui Dumnezeu. Atunci când porțiuni din Biblie au fost dictate, inspirația divină a guvernat atât vorbitorul, cât și scriitorul (cf. Ier. 36:4; Rom. 16:22).

[F. H. Barackman]

❖ M. J. Erickson

Pasajele în care se menționează că Duhul îi spune cu exactitate autorului ce să scrie, sunt considerate valabile pentru toată Biblia. Aceasta înseamnă că nu există un stil distinctiv care poate fi atribuit diferiților autori de cărți biblice. Numărul celor care susțin efectiv acest punct de vedere este mult mai mic decât numărul celor cărora le este atribuit, întrucât majoritatea adepților teoriei verbale depun mari eforturi pentru a se disocia de adepții teoriei dictării. Există totuși câțiva care ar accepta această etichetare.[41] Cu toate că Jean Calvin și alți reformatori au folosit expresia *dictare* când descriau inspirația, pare improbabil ca ei să fi avut în vedere ceea ce este denumit în realitate prin acest termen.[42]

[M. J. Erickson]

---

[40] J. I. Packer, *Fundamenlalism and the Word of God*, Grand Rapids, Eerdmans, 1958, p. 79.
[41] John R. Rice, Our God-Breathed Book - The Bible, Murfreesboro, Tenn., Sword of the Lord, 1969, p. 192, 261 și urm., 277 și urm., Rice acceptă termenul *dictare*, însă dezaprobă expresia dictare mecanică.
[42] De ex., Calvin, comentând 2Timotei 3 16, spune că „Legea și Profeții nu reprezintă o doctrină transmisă după voia și plăcerea oamenilor, ci sunt dictate de Duhul Sfânt” — *Commentaries on the Epistles to Timothy, Titus, and Philemon*, Grand Rapids, Eerdmans, 1957, p. 137-42, cf. J. I. Packer, „Calvin's View of Scripture” în *God's Innerant Word*, ed. John W. Montgomery, Minneapolis, Bethany Fellowship, 1974, p. 102-03, Marvin W. Anderson, *The Battle for the Gospel*, Grand Rapids, Baker, 1978, p. 76-78.

❖ **Carl F. H. Henry**

Că Sfintele Scripturi sunt un produs al dictării divine mecanice. Afirmațiile care descriu inspirația în termenii unei dictări supranaturale nu sunt fidele Scripturilor, sunt nereprezentative pentru doctrina evanghelică și dăunătoare pentru cunoașterea teologică. Nici Biblia, nici lucrările teologice de referință ale evanghelicilor nu ne învață un asemenea punct de vedere extrem.

Autorii Scripturii nu sunt fantome din afara istoriei, pe care Duhul Sfânt îi controlează ca pe niște roboți. Chiar și în Evanghelii, autorul biblic dă dovadă de o anumită candoare în ce privește folosirea surselor umane (Lc. 1:1-2). Biblia nu pretinde nicăieri, așa cum face Cartea lui Mormon, că ar fi căzută din cer. Ea nu pretinde, cum face Coranul, că ar fi fost revelată direct din ceruri, prin intermediul îngerilor ca și carte sacra o copie pământească a unui original ceresc, despre care se spune că i-a fost descoperită lui Mohamed în timpul stărilor lui extatice — care nu poate fi nici măcar atinsă fără îndeplinirea ritualului de spălare a mâinilor.

Coranul este o colecție de scrieri, întocmită după moartea lui Mohamed, care reiterează ceea ce se crede că a auzit Mohamed de la Allah și a repetat mai târziu (xvii.108; xx.1; 1xxvi.23; xxvii.6; xxviii.85). Mohamed a considerat că revelațiile lui sunt preluate de pe o tăbliță cerească (Ixxxv.22) — „mama scripturii” sau scriptura originară (Xliii.4; cf. iii.7), o carte ascunsă pe care numai cei puri o pot atinge (1vi.79). Concepția lui de bază este una privitoare la o carte bine păzită care există în ceruri (*al-kitab*), comunicată profetului porțiune cu porțiune — deși nu în întregime — într-o versiune arabă inteligibilă pentru Mohamed și poporul lui (cf. xii.1; xiii.37; xx.113; xxvi.192 etc), Coranul conține doar puține și obscure aluzii la procesul comunicării acestor revelații; este învăluit într-o taină pe care Mohamed fie că n-a putut, fie că n-a vrut s-o dezlege“ („Al-Kur'an“, în *Shorter Encyclopedia of Islam*, pag. 274). Împrejurările extatice mai degrabă anormale care i-au imprimat convingerea de nezdruncinat că trebuie să proclame un cuvânt profetic îl leagă mai puțin de profeții și de apostolii biblici și mai mult de un șir care îl cuprinde și pe purtătorul de cuvânt mormon Joseph Smith, deși el pretinde că reprezintă culmea unei succesiuni de profeți care a început cu Adam și Isus, recunoscând însă că, spre deosebire de Isus, el nu a putut face minuni. Cercetătorii Coranului observă că acesta „oferă puține sugestii în privința modalității de transmitere a acestor inspirații; le acoperă un văl pe care Profetul fie că nu a putut, fie că nu a dorit să îl ridice cu totul“; cu toate acestea, el pare pe deplin convins că „spiritul se găsea tot timpul în apropierea lui pentru a-i comunica revelațiile“ („Muhammad“, în ibid., pag. 393). Ca dovadă a adevărului învățăturii sale, Mohamed subliniază adesea armonia dintre ea și religiile antice ale revelației și ale Cărții, iudaismul și creștinismul (cf. Sura x.94), deși el nu a avut o cunoaștere directa a limbilor ebraică și greacă și reflectă atât surse midrașice, cât și materiale canonice. Mai mult, tradițiile religioase pe care se bazează, în ciuda insistenței lui asupra acordului deplin al acestora cu religia revelată anterior, nu afirmă filiația divină a lui Isus Cristos și deci este posibil să fi fost ebionite[43]. Această împrejurare poate explica de ce Mohamed a pus accent numai pe umanitatea lui Isus.

Acuzația că evanghelicii se închină Bibliei ca unui fetiș este fără valoare. Criticii au asemănat uneori accentul pus pe promisiunile biblice cu atitudinea lui Israel față de șarpele de aramă (Num. 21:8) care, deși ajută la concentrarea asupra așteptării mesianice (Ioan 3:14), a devenit totuși un obiect al idolatriei și a trebuit să fie distrus (2Împ. 18:4). C. A. Briggs le-a ținut isonul atunci când s-a

[43] **ebioníți** s. m. pl. Erezie și sectă iudaizantă rigoristă din sec. 1 d. Hr., existentă în Palestina transiordaniană, având două ramuri: unii recunoșteau nașterea miraculoasă a lui Iisus Hristos, alții îl socoteau fiul lui Iosif și al Mariei, renegându-i divinitatea. Ambele ramuri respectau legea mozaică, cinstind însă numai Evanghelia după Matei, în limba aramaică, și respingând toate epistolele sf. apostol Pavel, pe care-l socoteau apostat. – Din ebr. *ebjonim* „sărac”. [sursa: D. Religios (1994)]

plâns că inspirația verbala este o „barieră“ care separă ființele umane „de Biblie” și apoi a subliniat că „nu este nimic divin în text — în literele, cuvintele sau propozițiile lui” (citat în Carl E. Hatch, *The Trial of Charles A. Briggs*, pag. 32).

James Barr face observația ca deși Biblia stabilește forma și caracterul religiei fundamentaliste, nici măcar fundamentaliști nu cred „că Biblia este Mântuitorul și Domnul. Din acest punct de vedere, este greșit sa se spună, cum se spune uneori, că ei pun Biblia în locul lui Cristos” (*Fundamentalism*, pag. 36). Cu toate acestea, Barr identifică într-un mod greșit Biblia drept „simbolul absolut și perfect” al religiei fundamentaliste (pag. 37). Evanghelicii nu s-au închinat niciodată Bibliei, transferându-i atribute care-i aparțin numai lui Dumnezeu. Nu putem epuiza tot ce se poate spune despre Cuvântul lui Dumnezeu atunci când vorbim de Scriptură, nici nu putem pune semnul egalității între profeți și apostoli, pe de o parte, și Duhul Sfânt, pe de alta. Faptul că israeliții au numit șarpele de bronz Nehushtan și că i-au adus sacrificii a fost una, dar este cu totul altceva că evanghelicii recunosc autoritatea derivată a ceea ce spune Scriptura, ca atunci când, de exemplu, Noul Testament vorbește despre Vechiul Testament în termenii a ceea ce „Dumnezeu zice” sau „Duhul Sfânt zice“ (cf. Fapte. 1:16; 3:24-25; 1Cor. 6:16 etc.).

G. Voetius și V. Polanus au greșit în mod clar în ce privește ideea lor extremă că inspirația divină s-a extins cu siguranță până și asupra punctelor care reprezintă vocalele, datorită declarației lui Cristos că nici o iotă sau nici o frântură de literă nu vor trece până când „se vor împlini toate acestea“ (Mt. 5:17-19). Realitatea este că textele biblice autografe nu au aceste puncte vocalice. Înregistrarea specifică a punctelor vocalice în textul ebraic a fost adăugată pentru prima dată de către masoreți (c. 600-900 A.D.), la multe secole, și în unele cazuri chiar la multe milenii, după ce au fost compuse textele. Unii au susținut inspirația punctelor vocalice deoarece ei au crezut în mod greșit că punctele vocalice țin de textul originar. James Barr susține că teologii protestanți care sprijină inspirația divină a punctelor vocalice nu s-au dedat la „absurditatea ultimă și suverană“ a teoriei inspirației, așa cum se spune despre ei adesea; mai degrabă, verdictul lor a fost „rezonabil“ și „poate singura teorie logică”, deoarece punctele vocalice funcționează ca determinanți ai sensului și ei nu au știut că „punctele vocalice au fost o înregistrare grafică târzie a tradiției orale și nu aparțin scrierilor originare” (Review of J. K. S. Reid, *The Authority of Scripture*, pag. 92).

Barr spune că ideea conform căreia punctele vocalice au fost inspirate în mod divin — pe care el o impută în mod excesiv „celei mai mari părți a ortodoxiei“ — „are sens numai dacă se pornește de la ipoteza că inspirația a fost înțeleasă ca dictare, sau ca incluzând dictarea“ (*Fundamentalism*, pag. 298). Dar aceasta nu este totul; credința (pe care Barr o aprobă cu întârziere) că inspirația este verbală va fi orientată în această direcție, întrucât punctele vocalice slujesc la fixarea sensului. Barr susține de fapt că interesul masoretic pentru punctele vocalice reflectă convingerea că inspirația a avut legătură „Cu forma verbală exactă“ și, mai mult, că inspirația divină a avut legătură cu „scrierea cărților“ (ibid.).

Teologii protestanți moderni prezintă de regulă în mod greșit, ba chiar răuvoitor, doctrina inspirației verbale ca pe o teorie a dictării. În măsura în care este posibil ca Grigore cel Mare să fi dat în unele afirmații ale sale impresia că inspirația divină înlocuiește cu totul orice paternitate umană a scrierilor, noi trecem dincolo atât de ceea ce afirmă Scriptura însăși, cât și de ceea ce afirmă doctrina evanghelică a inspirației. Brunner folosește termenii „dicteu automat și inspirație verbală“ dintr-o singură răsuflare și în mod interschimbabil (*Revelation and Reason*, pag. 128; cf. pag. 273-274). El sporește această confuzie, adăugând că inspirația verbală reclamă copii lipsite de eroare; el argumentează că deoarece Luther a făcut corecturi în text, este posibil ca el să nu fi crezut în inspirația verbală (pag. 127, n. 21). Alan Richardson afirmă și el în mod greșit că fundamentalismul susține o modalitate de inspirație biblică, „ce consideră cuvintele scrise ale Bibliei ca fiind dictate divin“ („Fundamentalism“, în

Chambers's Encyclopedia, edițiile din 1950 și 1957). Heinz Zahrnt nu citează nici un fel de surse, ci se bazează, se pare, numai pe o imaginație fertilă atunci când scrie: „Conform înțelegerii ortodoxe a Scripturii, aceasta nu este elaborată și transmisă la fel ca orice altă carte; Dumnezeu Însuși a dictat-o și scriitorii, deposedați de orice individualitate umană, au slujit numai ca instrumente automate ale Duhului Sfânt. Mai mult, așa cum Dumnezeu S-a îngrijit de redactarea Scripturii, el a avut o grijă deosebită și față de transmiterea ei, astfel ca ceea ce a dictat El să se păstreze fără eroare sau elemente false de-a lungul tuturor veacurilor" (*The Historical Jesus*, pag. 30). Dar, după cum remarcă Pinnock, dificultățile concepției evanghelice despre Biblie „rareori sunt cele pe care le presupun oponenții noștri și, de fapt, nu sunt atât de dificil de soluționat și de persistente ca acelea care năpăstuiesc diferitele alternative curente" (*Biblical Revelation*, pag, 17).

James Barr este conștient de faptul că teologii evanghelici resping doctrina dictării divine, deși el îi numește pe Jacob Huttar și pe j. A. Quenstedt niște scolastici protestanți postreformiști care, cel puțin în unele scrieri, au aderat la dictarea divină. În calitate de dușman ferm al ineranței verbale, Barr insistă, într-un efort de a-i stânjeni pe cei care susțin această doctrină, că teoria dictării poate fi greșită, însă „ea are o oarecare logică" (*Fundamentalism*, pag. 290). El observă că evanghelicii i se împotrivesc pe temeiul particularităților stilistice evidente și al vocabularului diferiților scriitori. Însă el uită să menționeze că evanghelicii împărtășesc de multă vreme acest accent ulterior al său, și anume că inspirația divină nu a apărut *ex machina*, ci a încoronat o lungă perioadă de pregătire providențială, care implica diverse experiențe. Barr susține că întrucât evanghelicii se reîntorc în lumea modernă atunci când insistă asupra pregătirii psihologice a autorilor, ei se îndepărtează repede de ea atunci când criticii declară că scriitorii biblici au adoptat categoriile mitului și ale legendei. Dar trebuie făcută o distincție clară între limbajul care aparține unei anumite culturi și prin care nu numai scriitorii inspirați divin, dar și majoritatea ființelor umane declară că transmit un adevăr transcultural, pe de o parte, iar, pe de altă parte, ideea că atunci când scriitorii vorbesc despre încarnarea divină în Isus, despre nașterea din fecioară și despre învierea în trup, ei intenționează să transmită doar legendă sau mit.

Este ceva arbitrar să se apeleze la spectrul „teoriei dictării" pentru a respinge Scriptura inspirată verbal, așa cum face Hans Küng. Küng arată faptul că comisia curială pregătitoare pentru Vatican II a împărtășit aceeași concepție greșită atunci când, chipurile pentru a evita „o interpretare mecanicistă impersonală a originii Scripturii" (Küng citează aici aprobator comentariile lui Gillmeier din *Commentary on the Documents of Vatican II*, pag. 204), ei au eliminat toate reflectările ineranței scripturale. Küng schematizează doctrina Scripturii inspirate, reducând-o la o doctrină în cadrul căreia „autorii cărților apar ca niște ființe-fantomă anistorice, prin care Duhul Sfânt face totul în mod direct" (*Infallible? An Inquiry*, pag. 209).

Deja cu un secol în urmă, A. A. Hodge și B. B. Warfield au insistat asupra unei diferențieri necesare între inspirația scripturală și dictarea verbală: „Marea majoritate a celor care obiectează la afirmația că Inspirația este de natură verbală sunt îmboldiți în plus și de sentimentul, mai mult sau mai puțin definit, că expresia aceasta implică faptul că inspirația este, în esența ei, un proces al dictării verbale sau că, cel puțin într-un mod oarecare, iluminarea gândirii sau inspirația scriitorului a avut loc prin intermediul controlului pe care Dumnezeu l-a avut asupra cuvintelor acestuia... Susținătorii doctrinei celei mai stricte a Inspirației — insistând că ea este de natură verbală — nu vor să spună că, într-un fel sau altul, gândurile au fost inspirate cu ajutorul cuvintelor, ci doar că supravegherea divină, pe care noi o numim Inspirație, s-a extins asupra expresiei verbale a gândurilor autorilor sacri ca și asupra gândurilor respective și că, de aceea, considerată ca o relatare, ca o redare în cuvinte a revelației divine, Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu adresat nouă" („Inspiration", *Presbyterian Review 6* [aprilie 1881]: 232-244).

„Declarația de la Chicago în legătură cu ineranța biblică", aprobată de asociația Consiliului Internațional al Ineranței Biblice în octombrie 1978, supusă apoi unor revizuiri ulterioare, respinge cu hotărâre dictarea, dar, din nefericire, sugerează în unele pasaje cauzarea divină a fiecărui cuvânt ales, Se spune că Scriptura este „dată de Dumnezeu pe de-a-ntregul și în mod verbal" („A Short Statement", #44); mai mult, citim că Dumnezeu „i-a determinat pe acești scriitori să folosească însăși cuvintele pe care le-a ales El"

(Articolul VIII) (vezi Note suplimentare, Capitolul 8). Accentul pus pe legătura dintre gândire și cuvinte, atât în revelația propozițională, cât și în inspirația verbală, este oarecum neclar.

Obiecția că inspirația biblică este o dictare mantică — anume că dacă Duhul controlează cuvintele, „scriitorii le-au primit cu siguranță fie în transă (scriere automată), fie ca niște secretari" - ignoră faptul că foarte puține lucruri din Biblie se apropie cât de cât, dacă se apropie într-adevăr, de extazul mantic predominant în unele dintre religiile antice păgâne. Geoffrey W. Bromiley face diferențierea între inspirația biblică și misticism, pornind de la patru aspecte:

- „În primul rând, Biblia nu face afirmații neinteligibile sau sporadice.
- În al doilea rând, aspectul divin nu constă din providență, soartă sau un destin de nepătruns.
- În al treilea rând, cuvintele Bibliei, deși sunt adesea oraculare în ce privește forma lor, nu sunt obscure sau aluzive.
- În sfârșit, există o calitate etică a cuvântului și lucrării lui Dumnezeu în Scriptură", („The Inspiration and Authority of Scripture", în *Holman Family Reference Bible*).

Deși nu este tocmai corect să se vorbească despre o dublă paternitate sau despre o co-paternitate divino-umană a Scripturii, autorii biblici au fost ceva mai mult decât niște simpli secretari particulari ai Divinității, niște scribi sau niște copiști; uneori ei înșiși au avut secretari particulari care scriau pentru ei. Ei au fost *auctores secundarii* (vezi Barth, *Church Dogmatics*, I/2, pag. 503-526) și numeroasele lor diferențe de personalitate și stil sunt aduse și ele în literatura sacră. Inspirarea de către Duhul Sfânt a autorilor aleși implică o confluență specială a divinului cu umanul. Participarea simultană a lui Dumnezeu și a omului la unul și același eveniment, fie el de natură istorică (Fapte. 2:23) sau literară (2Pet. 1:21), este o doctrină deloc străină de teismul biblic.

[Carl F. H. Henry]

❖ **John MacArthur**

Teoria dictării inspirației.[44] Această perspectivă sugerează că Dumnezeu le-a dat autorilor umani ai Bibliei exact cuvintele pe care să le scrie. Procesul inspirației presupune ca ei să aștearnă doar în scris acele cuvinte în mod literal. Autorul uman a fost numai un instrument pe care Dumnezeu l-a folosit asemenea unui stilou spre a-Și așeza cuvintele pe o pagină. Fără îndoială că Scriptura menționează situații de dictare divină, precum instrucțiunile date de Dumnezeu lui Moise, când a consemnat Legea pe Muntele Sinai (Ex. 34:27), cuvintele date lui Ieremia, prin care trebuia să se adreseze poporului din Ierusalim (Ier. 30:2), și cele către Ioan, pe insula Patmos, destinate celor

[44] Prezenta secțiune și următoarea sunt adaptate după John MacArthur, *Why Believe the Bible?*, Baker Books ed. (Grand Rapids, MI: Baker, 2015), 40, 43-44, copyright© 2015 by Baker Books, a division of Baker Publishing Group.

+-șapte biserici din Asia Mică (Ap. 2:1, 8, 12, 18; 3:1, 7, 14). În toate aceste cazuri, Dumnezeu le-a dat autorilor umani cuvintele exacte prin intermediul dictării. În situațiile de mai sus, inspirația a presupus efectiv scrierea revelației lui Dumnezeu cuvânt cu cuvânt.

Cu toate acestea, dacă întreaga Biblie ar fi fost compusă prin dictare divină, atunci ne-am fi așteptat să găsim un singur stil și un vocabular consecvent de la un capăt la altul. Am fi avut o consemnare lipsită de individualitatea limbajului și stilului autorilor umani. Însă, în textele Scripturii, tocmai opusul poate fi constatat (Dt. 3:23-25; Rom. 9:1-3). Argumentul cheie împotriva dictării mecanice este că fiecare carte a Bibliei oferă dovezi lămuritoare despre personalitatea scriitorului. Fiecare carte etalează o natură și o modalitate de exprimare diferite. Fiecare autor are un stil aparte. Dumnezeu ar fi putut folosi în mod exclusiv dictarea pentru a comunica adevărul în felul acesta. De fapt, El nu avea nevoie să Se folosească de oameni. Însă stilul de scriere al Bibliei dovedește variații. Limbajul și vocabularul de asemenea evidențiază diversitate. De la un autor la altul, personalitatea fiecăruia răzbate sesizabil. Cititorul poate simți emoțiile care i-au încercat pe autorii umani atunci când au așezat în scris Cuvântul lui Dumnezeu.

Însă, persistă întrebarea: cum e posibil ca, în același timp, cuvintele Bibliei să fie ale unor oameni precum Petru și Pavel, dar să fie și cuvintele lui Dumnezeu? O parte a răspunsului la această întrebare complexă este pur și simplu că Dumnezeu i-a făcut pe Petru și Pavel, și pe ceilalți scriitori ai Scripturii, să fie tocmai oamenii pe care i-a dorit, formându-i fiecăruia personalitatea. El le-a influențat ereditatea și cadrul existenței. Le-a influențat viețile și, în același timp, le-a oferit libertatea de alegere și de voință. Iar atunci când bărbații aceștia au fost exact ceea ce El a dorit ca ei să fie, le-a direcționat alegerea liberă și benevolă a cuvintelor, astfel încât au scris întocmai cuvintele lui Dumnezeu.

Dumnezeu i-a modelat pentru a deveni acei bărbați pe care putea să-i folosească spre a exprima adevărul Lui, iar pe urmă, Dumnezeu a selectat în mod literal cuvintele din viețile, din personalitățile, din vocabularul și din emoțiile lor. Cuvintele au fost ale lor, însă, în realitate, viețile lor au fost modelate de Dumnezeu într-un asemenea mod încât au consemnat cuvintele lui Dumnezeu Însuși. Prin urmare, este posibil să spui că Pavel a scris cartea Romani și, de asemenea, să spui că Dumnezeu a scris-o, și să ai dreptate în ambele privințe.

[John MacArthur]

• Inspirația barthiană

❖ Charles C. Ryrie

Karl Barth (1886-1968), cu toate că a fost unul dintre cei mai influenți teologi din istoria recentă, a susținut o concepție greșită și periculoasă cu privire la inspirație, concepție care continuă să se răspândească. Barthienii se alătură de obicei școlii liberale a criticii biblice. Totuși, ei predică adesea în același fel ca evanghelicii. Aceasta face ca barthianismul să fie mai periculos decât liberalismul declarat.

Pentru teologul barthian, revelația se centrează în Isus Cristos. Dat fiindcă El este centrul cercului revelației, Biblia este plasată undeva la periferie. Isus Cristos este Cuvântul (așa cum și este), dar Biblia servește ca martor al Cuvântului, al lui Cristos. Mărturia Bibliei depusă în ceea ce privește Cuvântul este neregulată și variabilă; adică, unele părți din ea sunt mai importante în mărturia lor decât alte părți. Părțile mai importante sunt cele care mărturisesc despre Cristos. Totuși, asemenea

părți, deși importante, nu sunt neapărat corecte sau exacte. Într-adevăr, barthienii îmbrățișează concluziile liberalismului cu privire la Evanghelii, conform cărora acestea ar conține erori.

Barthienii îi acuză pe evanghelici că, în privința inspirației, aceștia ar susține concepția dictării. Conform acestei concepții, scriitorii biblici ar fi fost niște mașini de scris la care Dumnezeu Și-a bătut mesajul. Desigur, nu aceasta este concepția ortodoxă despre inspirație.

Explicând semnificația lui 2Timotei 3:14-17 și 2Petru 1:21, Barth accentuează că nici unul dintre aceste pasaje nu ne îndreptățește să credem că autorii ar fi avut experiențe neobișnuite. Inspirația, spune el, trebuie înțeleasă ca „actul revelației prin care profeții și apostolii, în umanitatea lor, au devenit ceea ce sunt, și singurul prin care ei pot deveni și pentru noi ceea ce sunt“ (*Church Dogmatics* — Dogmatică bisericească, I, 2, 563). Indiferent de ceea ce înseamnă o asemenea afirmație, ea susține în mod clar că textul Bibliei este un produs omenesc plin de erori, dar care poate deveni Cuvântul lui Dumnezeu atunci când ne copleșește.

Expresia „când ne copleșește“ ne aduce aminte de componenta existențială a concepției barthiene cu privire la inspirație. Biblia devine Cuvântul lui Dumnezeu atunci când Cuvântul lui Dumnezeu, Cristos, ne vorbește prin paginile ei. Ca și revelația, inspirația accentuează latura subiectivă, experiența existențială. (Vezi Dewey M. Beegle, *The Inspiration of the Scripture* — Inspirația Scripturii, Philadelphia: Westminster Press, 1963, p.126-31).

Poate o asemenea Biblie să aibă vreo autoritate? Da, declară barthienii. Autoritatea ei constă în întâlnirea prin credință cu Cristosul Scripturii. Biblia, deoarece indică spre Cristos, are o autoritate instrumentală, nu una intrinsecă. Iar acele părți care ni-L arată pe Cristos au o mai mare autoritate decât altele. Totuși, toate părțile conțin erori.

În rezumat: Barthianismul susține că Biblia (B) ne îndrumă spre Cristos Cuvântul (C). În realitate însă, nu putem cunoaște nimic despre C decât prin B și nu avem deja o idee clară despre C prin care să testăm corectitudinea lui B îndrumătorul. De fapt, Biblia este cea care ni-L zugrăvește pe Cristos, adică tot ceea ce știm despre El provine din Biblie. Deci, dacă Biblia conține erori, portretul lui Cristos este eronat. Și, fără nici o îndoială, în concepția barthiană Biblia conține erori.

Subtilitățile acestor diverse abateri în concepțiile cu privire la inspirație ne obligă să ascultăm și să citim cu mare atenție ceea ce au oamenii de spus despre ea. Cuvintele pot părea adesea corecte, ortodoxe (fidele Bibliei), dar ele pot fi doar o mască a unei concepții complet greșite despre inspirație. Datele biblice ne dau doctrina corectă. Orice altceva trebuie testat în funcție de aceste date.

[Charles C. Ryrie]

Probleme care apar la formularea unei teorii a inspirației

❖ **M. J. Erickson**

Pe agenda fiecărei persoane care încearcă să formuleze o teorie a inspirației ar trebui să se afle câteva întrebări. Acestea trebuie puse neapărat în cazul în care se dorește o înțelegere deplină a naturii inspirației.

1. Putem să formulăm noi oare o teorie a inspirației? Ar trebui să fie limpede că o asemenea întrebare trebuie pusă încă înainte de începerea operației. Unii ar putea fi de părere că o asemenea operație nu este nici necesară și nici folositoare. Ar trebui pur și simplu să întrebuințăm Biblia, fără a teoretiza pe marginea naturii ei. Ar trebui să fim mulțumiți de faptul că Biblia este inspirată, în loc să ne întrebăm cum anume a fost inspirată. Totuși, acest argument este greșit. Realitatea este că felul în care folosim Biblia va fi influențat de ceea ce credem despre natura ei. O vom folosi, mai mult sau mai puțin conștient, în funcție de o anumită teorie implicită despre natura ei. Din acest motiv ar fi de dorit să elaborăm propria noastră concepție despre inspirație.

O altă obiecție este că Biblia nu prezintă o doctrină completă despre ea însăși. Ar trebui să ne limităm la întrebuințarea terminologiei și a conceptelor biblice, Totuși, dacă acest sfat ar fi urmat în mod consecvent, înțelegerea noastră biblică și teologică ar fi sărăcită considerabil. Biblia nu folosește termenul de *Trinitate*, însă este nevoie de acest concept dacă vrem să înțelegem materialul biblic. În mod similar, scriitorii biblici nu discută despre „Q" sau Logia, și nici termenul de *istorie salvifică* (*Heilsgeschichte*) nu apare în canon. Totuși, acestea fac parte din mecanismul analitic pe care-l întrebuințăm ca să înțelegem mai bine adevărul biblic, Într-o manieră similară, pentru o înțelegere mai completă a Bibliei este dezirabilă și necesară o înțelegere mai completă a naturii inspirației (chiar dacă subiectul nu este dezvoltat în Scriptură).

Obiectivul nostru nu este în primul rând să stabilim cum anume a fost inspirată Biblia; adică noi nu facem cercetări cu privire la procesul sau metoda prin care Dumnezeu a înfăptuit inspirația Bibliei. E nevoie și de o asemenea cercetare, însă noi ne întrebăm în primul rând în ce măsură este inspirată Biblia. Întrebarea noastră se situează între *dacă* și *cum* este Biblia inspirată; cu alte cuvinte, *ce* anume este inspirat în Biblie.

2. Ne asigură oare Biblia o temelie pentru a ajunge la înțelegerea inspirației ei? Dacă în Biblie nu se găsește o teorie completă de acest gen, există oare cel puțin o temelie suficientă pe care să putem construi o asemenea teorie? Și dacă da, suntem noi oare deciși să acceptăm și să urmăm punctele de vedere ale scriitorilor Scripturii asupra acestui subiect, sau ne simțim liberi să criticăm, să modificăm sau să respingem chiar modul lor de înțelegere?

3. Ar trebui oare să considerăm în cadrul teoriei noastre că cea mai importantă este învățătura Bibliei cu privire la ea însăși, sau să accentuăm în primul rând natura Scripturii, caracteristicile pe care le prezintă ea? Putem să le denumim pe acestea materialul didactic și, respectiv, fenomenele Scripturii. Se face uneori referire la cele două abordări sub denumirea de abordare deductivă și, respectiv, inductivă, însă această terminologie este oarecum derutantă. Majoritatea teoriilor despre inspirație întrebuințează ambele tipuri de material. Întrebarea crucială este: Care tip de material va fi interpretat în lumina celuilalt? Diferențele cele mai semnificative între teoriile evanghelice despre inspirație apar probabil în acest punct.

4. Este oare inspirația uniformă de la un capăt la celălalt al Bibliei, sau există diferite grade sau nivele de inspirație? Nu ne întrebăm aici despre natura materialului, ci mai degrabă despre natura și gradul inspirației. Este posibil oare ca în unele locuri din Biblie cuvintele care au fost scrise

să fi fost efectiv dictate, în timp ce în alte locuri să fi avut loc doar o dirijare a gândurilor scriitorului, iar în altele să fi existat poate doar impulsul de a scrie?

5. Este oare inspirația o calitate detectabilă? Există ceva unic în materialul inspirat, astfel încât să-l putem detecta sau recunoaște ca text inspirat? Răspunzând afirmativ la această întrebare, unii liberali au ajuns în extrema de a spune efectiv că „inspirat“ este egal cu „inspirativ”. Gradul de inspirație poate fi evaluat prin investigarea măsurii în care o porțiune din materialul scris îl inspiră pe cititor. Pe aceste considerente, Predica de pe munte a fost privită ca mult mai inspirată decât genealogiile. Poate fi determinată oare canonicitatea prin această metodă; pot fi găsite, de exemplu, diferențe calitative între Epistola către Evrei și Păstorul lui Hermas?[45] Dacă se susține că există diferite grade de inspirație în cadrul canonului, ar trebui să fie posibilă sortarea acelor diferențe.

6. Cum se raportează inspirația la folosirea surselor? Înseamnă oare că tot ce este scris a fost dat într-un fel sau altul într-o anumită manieră imediată de către Duhul Sfânt? Sau folosirea surselor îngăduie folosirea documentelor istorice, poate chiar angajarea în cercetări extinse?

7. Dacă inspirația include folosirea surselor, le garantează ea oare acuratețea? Dacă scriitorul Scripturii a folosit o sursă istorică ce a conținut o eroare, l-a călăuzit și dirijat oare Duhul Sfânt într-o asemenea manieră încât el să corecteze acea eroare? Sau inspirația însemna doar că autorul a relatat cu exactitate ceea ce se găsea în documentul întrebuințat, chiar dacă aceasta presupunea introducerea unei erori?

8. Are de-a face oare inspirația cu modelarea și pregătirea materialului înainte de întrebuințarea lui efectivă de către autorul Scripturii? În unele cazuri, de la întâmplarea evenimentului și până la consemnarea lui în Scriptură se scurgeau perioade lungi de timp. În acest interval comunitatea credincioșilor transmitea, selecta, modifica, amplifica și condensa materialul primit. Afectează oare inspirația și aceste procese? S-a extins oare călăuzirea divină și asupra celor întâmplate cu această tradiție transmisă sau toate acestea au fost guvernate doar de legale firești ale psihologiei de grup și ale formării tradiției?

9. Se raportează oare inspirația în linii mari sau de aproape la scriitorul Scripturii? Cu alte cuvinte, este oare inspirația ceva ce caracterizează numai momentul efectiv al scrierii, sau implică și experiențe anterioare care îl pregătesc pe autor pentru acel moment? Implică inspirația și formarea personalității autorului, a profilului lui, a vocabularului lui, a întregului lui mod de a considera lucrurile?

10. Este oare inspirația o calitate legată în mod permanent de scriitorul Scripturii, sau, ca să zicem așa, de funcția de profet sau de apostol; sau este ea o influență specială apărută la un moment dat? Dacă inspirația este o calitate permanentă, atunci, în virtutea slujbei, orice lucru pe care l-a scris un profet sau un apostol în legătură cu o problemă de interes spiritual sau religios va fi inspirat și prin urmare autoritar. Astfel, orice rând scris de Pavel, orice scrisoare ce tratează despre viața creștină, va fi inspirată și ar trebui inclusă în canon doar din pricina autorului ei. În al doilea caz, cel în care inspirația este o influență specială, va fi considerat Scriptură doar ceea ce a scris Pavel sub influența specială a Duhului Sfânt.

11. Trebuie atribuită inspirația pe bună dreptate scriitorului Scripturii sau Scripturii pe care a scris-o el? În primul caz, inspirația ar avea de-a face mai ales cu relația dintre Dumnezeu și autor.

[45] **Păstorul lui Herma** sau, mai simplu, Păstorul, este o carte creștină, astăzi apocrifă, din secolul al II-lea, pe care unii Părinți ai Bisericii au considerat-o canonică și au inclus-o în lista cărților Noului Testament, fiind inserată între Faptele Apostolilor și Epistolele Sfântului Apostol Pavel [sursa https://ro.wikipedia.org/wiki/P%C4%83storul_lui_Herma]

Ea ar fi ceva ce Dumnezeu face apostolului sau profetului. În cel de-al doilea caz, accentul e pus mai mult asupra produsului rezultat. O altă posibilitate este să se combine aceste două opțiuni: este inspirat în primul rând autorul, iar în al doilea rând scrierea.

12. În final, cu cât din materialul autorului are de-a face inspirația? Ea ține numai de problemele legate de răscumpărare, astfel că atunci când scriitorul abordează probleme secundare, cum sunt știința și istoria, el o face pe cont propriu? Sau operează inspirația și în domeniul celorlalte probleme?

CONCEPȚIA CORECTĂ DESPRE INSPIRAȚIE

Definirea inspirației

- **Paul Enns**

Inspirația este necesară pentru a păstra revelația lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu S-a revelat pe Sine, dar consemnarea acelei revelații nu este una corectă, atunci revelația lui Dumnezeu poate fi pusă sub semnul întrebării. Din acest motiv, inspirația garantează acuratețea revelației.

Inspirația poate fi definită ca acțiunea de supraveghere a Duhului Sfânt exercitată asupra autorilor biblici, astfel încât, deși a scris fiecare după stilul și personalitatea sa, rezultatul final a fost Cuvântul lui Dumnezeu scris—autoritar, vrednic de încredere și fără greșeală în forma sa originală. Prezentăm în continuare câteva definiții date de unii teologi evanghelici de prestigiu.

Benjamin B. Warfield: „Inspirația este definită în mod obișnuit ca influența supranaturală exercitată de către Duhul lui Dumnezeu asupra autorilor sacri, prin care scrierile lor primeau o încredere divină.“[46]

Edward J. Young: „Inspirația este lucrarea de supraveghere a lui Dumnezeu exercitată asupra scriitorilor Bibliei, datorită căreia aceste Scripturi dețin o autoritate și o încredere divină, motiv pentru care nu au nici o greșeală.”[47]

Charles C. Ryrie: „Inspirația este... lucrarea de supraveghere a lui Dumnezeu exercitată asupra autorilor umani astfel încât, folosindu-și personalitățile individuale, ei au compus și au consemnat fără greșeală revelația Sa omului, în scrierile originale.“[48]

O definiție adecvată a inspirației conține câteva elemente importante:

(1) elementul divin — Dumnezeu Duhul Sfânt a influențat scriitorii asigurând acuratețea scrierii;

(2) elementul uman — autorii umani au scris în funcție de stilul lor individual și de personalitatea lor;

[46] B. B. Warfield, *The Inspiration and Authority of the Bible* (Philadelphia: Presbyterian & Reformed, 1984), p. 131

[47] Edward j. Young, *Thy Word is Truth* (Grand Rapids: Eerdmans, 1957), p. 27

[48] Charles C. Ryrie, *A survey of Bible Doctrine* (Chicago: Moody, 1972), p. 38

(3) rezultatul acestui proces de scriere divino-uman este înregistrarea adevărului lui Dumnezeu fără greșeală;

(4) inspirația se extinde și asupra modului în care scriitorul a ales să-și aleagă cuvintele;

(5) inspirația are de a face cu manuscrisele originale.

Termenul *inspirație*, în uzanța sa teologică, provine din Biblia în latină Vulgata, în care verbul *inspiro* apare atât în 2Timotei 3:16, cât și în 2Petru 1:21. Cuvântul inspirație este folosit pentru traducerea grecescului *theopneustos*, un hapax legomenon (ceea ce înseamnă că apare o singură dată în Noul Testament Grecesc), găsit în 2Timotei 3:16. *Theopneustos* înseamnă „insuflat de Dumnezeu" și accentuează o emanare a lui Dumnezeu. Din acest motiv ar fi mai potrivită folosirea cuvântului suflare, pentru că acesta accentuează faptul că Scriptura este produsul suflării lui Dumnezeu. Scripturile nu sunt doar insuflate de Dumnezeu, ci mai degrabă ele sunt rezultatul suflării lui Dumnezeu.

- **John MacArthur**

Dumnezeu, prin Duhul Său, a inspirat fiecare cuvânt scris de autorii umani în fiecare dintre cele șaizeci și șase de cărți ale Bibliei în documentele originale (autografe). Inspirația descrie procesul cauzalității divine din spatele paternității Scripturii. Se referă la acțiunea directă a lui Dumnezeu asupra autorului uman respectiv care a avut drept urmare crearea unei revelații scrise perfect. Ea vorbește despre lucrarea tainică a Duhului Sfânt prin care El a folosit personalitatea, limbajul, stilul și contextul istoric individual al fiecărui scriitor pentru a produce niște scrieri cu autoritate divină. Aceste lucrări au fost cu adevărat rezultatul atât al autorului uman, cât și al Duhului Sfânt. Adevărul acesta este în armonie cu termenul folosit de Pavel în 2Timotei 3:16 (***theopneustos***). Acest cuvânt grecesc transmite ideea că „Dumnezeu a suflat" Scripturile prin intermediul scriitorilor biblici. „Toată Scriptura este suflată de Dumnezeu" (***ESV***) ar putea fi cea mai exactă modalitate de a traduce 2Timotei 3:16. Este de primă importanță aici recunoașterea că pretenția biblică privitoare la inspirație este una a supravegherii divine. Dumnezeu a produs Scripturile influențând direct gândurile autorului uman. Rezultatul s-a concretizat în cuvintele cu autoritate divină și inerante scrise în autografe.

[John MacArthur]

- **M. J. Erickson**

Prin inspirația Scripturii noi înțelegem acea influență supranaturală a Duhului Sfânt asupra scriitorilor Scripturii care a făcut ca scrierile lor să fie o înregistrare exactă revelației și sau care a avut ca rezultat faptul că ce au scris ei este realmente Cuvântul lui Dumnezeu.

Dacă, după cum am susținut în capitolul precedent, revelația este acea comunicare cu omul inițiată de Dumnezeu ce conține adevărul pe care omul trebuie să-l cunoască pentru a se raporta cum se cuvine la Dumnezeu, atunci ar trebui să fie evident și de ce anume este inspirația necesară. Deși revelația aduce foloase în momentul comunicării ei celor care o primesc, este foarte posibil ca acele foloase să dispară în cazul celor care se află dincolo de cercul ei imediat.

De vreme ce Dumnezeu nu-Și repetă revelația pentru fiecare persoană în parte, trebuie să existe o cale de a o înregistra. Ea ar putea fi înregistrată, firește, printr-o redare orală sau prin fixarea ei într-o tradiție precisă, și cu siguranță acest lucru a fost eficient în perioada survenită uneori între apariția revelației inițiale și consemnarea ei în scris. Totuși, de această înregistrare se leagă anumite probleme atunci când sunt implicate perioade lungi de timp, întrucât tradiția orală este supusă eroziunii și modificării. Cine a jucat vreodată acel joc de societate în care o persoană șoptește o povestire alteia, care o transmite în șoaptă persoanei următoare și așa mai departe până ce toți jucătorii iau cunoștință de ea, și-a putut face o idee bună despre cât de ușor poate fi deformată tradiția orală. Și la aceeași concluzie va ajunge și cel care observă felul în care se răspândesc zvonurile. Deși nu trebuie subestimată tenacitatea neobișnuită a memoriei orientale și decizia povestitorului de a fi credincios tradiției, este evidentă nevoia de ceva mai mult decât o repovestire orală.

În timp ce revelația este comunicarea adevărului divin de la Dumnezeu la om, inspirația se asociază mai mult cu transmiterea acelui adevăr de la primul recipient (recipiente) la celelalte persoane, fie atunci, fie ulterior. Astfel, revelația ar putea fi considerată o acțiune verticală, iar inspirația una orizontală. Trebuie să observăm că deși revelația și inspirația sunt de obicei luate împreună, este posibil să o avem pe una din ele fără cealaltă. Există cazuri de inspirație fără revelație. În unele cazuri Duhul Sfânt i-a determinat pe scriitorii Scripturii să consemneze cuvintele necredincioșilor, cuvinte care cu siguranță nu au fost revelate în mod divin. Se prea poate ca unii scriitori ai Scripturii să fi menționat probleme care nu le-au fost revelate în mod special, ci erau informații la dispoziția oricui care era dispus să facă investigațiile necesare. E foarte posibil ca genealogiile, atât cele din Vechiul, cât și din Noul Testament (consemnarea arborelui genealogic al lui Isus) să aibă acest caracter. A existat și revelație fără inspirație: cazuri de revelație care nu au fost consemnate, deoarece Duhul Sfânt nu a determinat pe nimeni să le pună pe hârtie. Ioan face tocmai această observație în Ioan 21:25, când afirmă că dacă ar fi fost scrise toate lucrurile pe care le-a făcut Isus, „cred că nici chiar în lumea aceasta n-ar fi putut încăpea cărțile care s-ar fi scris“. Dacă, așa cum am susținut în capitolul precedent, toate cuvintele și acțiunile lui Isus au fost cuvinte și acțiuni ale lui Dumnezeu, atunci Duhul a fost după câte se pare foarte selectiv în inspirarea autorilor biblici.

[M. J. Erikson]

- **John MacArthur**

Este adevărat că Dumnezeu a folosit oameni failibili pentru a produce Scriptura. Însă, în același timp, Dumnezeu a făcut ca prin ei să fie aduse cuvinte infailibile și inerante. După cum o persoană poate trasa o linie dreaptă cu un băț strâmb, tot așa Dumnezeu a produs o Biblie inerantă prin niște oameni imperfecți. Cea mai evidentă și directă paralelă este întruparea. Scriptura consemnează zămislirea miraculoasă a Fiului fără de păcat al lui Dumnezeu în pântecele Mariei (Mt. 1:18-25; Luca 1:26-38). Maria a fost o păcătoasă, asemenea tuturor celorlalți descendenți ai lui Adam, și totuși Dumnezeu a folosit-o pentru a-L aduce pe Isus pe pământ. Faptul că Dumnezeu a recurs la o unealtă failibilă si păcătoasă n-a limitat în niciun fel abilitatea lui Dumnezeu de a-L aduce în lume pe Mântuitorul cel fără de păcat (2 Cor. 5:21). Isus a fost pe deplin fiul Mariei (Mt. 1:25) și pe deplin Fiul lui Dumnezeu (Io. 1:14) – și totuși n-a fost întinat de natura păcătoasă a Mariei. În același mod, Dumnezeu a folosit mijloace omenești pentru redactarea Scripturilor fără a compromite integritatea revelației.

Lucrul acesta este adevărat cu toate că El a folosit diferite tipuri de eforturi umane în procesul de scriere. Atunci când Moise a scris cuvintele lui Dumnezeu pe care El i le-a poruncit Dumnezeu (Ex. 24:4; Lev. 1:1; 4:1; 6:1, 8,24; Num. 1:1; 2:1) sau atunci când a scris profetic pe baza propriilor experiențe, totul s-a făcut sub inspirație divină (Dt. 31:24-29). Luca și-a scris lucrarea sa în două volume pe baza cercetării personale (Lc. 1:1-4; Fapt. 1:1-3). Matei și Ioan au scris pe baza experiențelor lor oculare și a reamintirii inspirate de Duhul a ceea ce s-a spus și s-a întâmplat (Ioan 14:26). În unele cazuri, Pavel le-a comunicat altora cu multă autoritate propriile raționamente, acestea fiind parte din componența Scripturii (1Cor. 7:25; 14:37). Dumnezeu a utilizat mijloace omenești în vederea compunerii Cuvântului Său inerant. Însă Biblia nu este doar produsul unor oameni failibili, reprezintă în același timp totalitatea cuvintelor Duhului Sfânt pe deplin infailibil (1Tes. 2:13; 2Tim. 3:16; 2Pet. 1:20-21).

[John MacArthur]

Faptul inspirației

- **M. J. Erickson**

Începem prin a observa că de la un capăt la celălalt al Scripturii există pretenția sau chiar premisa originii ei divine, sau a echivalenței ei cu vorbirea efectivă a Domnului. Acest argument este uneori nesocotit pe baza faptului că este circular. Există o dilemă cu care se confruntă orice teologie (sau de fapt orice alt sistem de gândire) atunci când vorbește despre autoritatea de la temelia ei. Fie că își bazează punctul de pornire pe ea însăși, caz în care se face vinovată de gândire circulară, fie că se sprijină pe o cu totul altă fundație decât cea pe care își întemeiază tot restul articolelor, caz în care se face vinovată de inconsecvență. Orice student care urmează cursuri postuniversitare se deprinde repede să joace asemenea farse dialectice necinstite. Observați, totuși, că noi suntem vinovați de o gândire circulară doar în cazul în care mărturia Scripturii este cea care este autorizată să decidă problema. Însă în mod cert trebuie să se țină seama de pretenția scriitorului Scripturii ca ceva care face parte din procesul formulării ipotezei noastre cu privire la natura Scripturii. În cursul evaluării ipotezei se va ține desigur seama și de alte considerente. Ceea ce avem aici este întrucâtva asemănător cu un proces penal. Inculpatului i se permite să depună mărturie în favoarea lui. Totuși, această mărturie nu este considerată decisivă; adică, după ce a auzit că inculpatul se declară ,,nevinovat", judecătorul nu va spune imediat: „Eu îl găsesc pe inculpat nevinovat.” Pentru a determina credibilitatea mărturiei inculpatului se cer și se analizează mărturii suplimentare. Însă mărturia lui este admisă.

Când se răspunde la acuzația de a se fi utilizat un raționament circular trebuie avut în vedere încă un element. Când cineva consultă Biblia pentru a determina concepția autorilor despre Scripturi, el nu presupune neapărat inspirația ei. Această persoană o poate consulta doar ca pe un document istoric care ne înștiințează că autorii ei l-au considerat Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu. În cazul acesta Biblia nu este privită ca fiindu-și propriul ei punct de pornire. Cineva se face vinovat de gândire circulară doar dacă pornește de la premisa inspirației Bibliei, iar apoi întrebuințează această premisă drept garanție că pretenția Bibliei de a fi inspirată este legitimă. Nimeni nu se face vinovat de gândire circulară dacă nu prezintă pretenția scriitorilor Scripturii ca dovada ultimă. Este permis să se întrebuințeze Biblia ca document istoric dându-i-se voie să pledeze în propria sa favoare.

Există câteva moduri în care Biblia mărturisește despre originea ei divină. Unul dintre ele este concepția autorilor Noului Testament cu privire la Scripturile din vremea lor, pe care noi le-am denumi astăzi Vechiul Testament. 2Petru 1:20-21 este un exemplu decisiv: „Fiindcă mai întâi de toate, se știți că nici o prorocie din Scriptură nu se tâlcuiește singură. Căci nici o prorocie n-a fost prin voia omului; ci oamenii au vorbit de la Dumnezeu, mânați de Duhul Sfânt.” Petru afirmă aici că prorociile din Vechiul Testament nu erau de origine omenească. Ele nu fuseseră produse prin voința sau decizia omului. Ele au fost mai degrabă cauzate sau născute (φερόμενοι[G5342] = pheromenoi) de Duhul lui Dumnezeu. Impulsul care a dus la consemnarea lor a fost de Ia Duhul Sfânt. Din acest motiv, cititorii lui Petru trebuie să acorde atenție cuvântului profetic, întrucât el nu este pur și simplu cuvântul omului, ci este Cuvântul lui Dumnezeu.

Un al doilea text este al lui Pavel din 2Timotei 3:16: ,,Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în dreptate. Versetul acesta face parte dintr-un pasaj în care Pavel îl sfătuiește pe Timotei să stăruie în învățăturile pe care le primise. Pavel presupune că Timotei este familiarizat cu ,,scrierile sacre" (v. 15) și îl îndeamnă să stăruie în ele deoarece ele au o inspirație divină (sau mai corect, sunt „țâșnite din Dumnezeu” sau „insuflate de Dumnezeu”). Imaginea creată aici este că ele sunt produse în mod divin, întocmai cum Dumnezeu a pus suflare de viată în om (Gen. 2:7). Din acest motiv sunt necesare pentru maturizarea treptată a credinciosului, astfel încât omul lui Dumnezeu să poată fi „desăvârșit și cu totul destoinic pentru orice lucrare bund” (2Tim. 3:17). Nu se spune nimic despre autoritatea sau lipsa de autoritate a Scripturilor în probleme diferite de aceste preocupări spirituale practice, cum ar fi legăturile dintre Biblie și problemele istorice sau științifice, însă această omisiune nu pare semnificativă dacă se are în vedere contextul.

Când ne întoarcem la cele predicate de Biserica primară, găsim o înțelegere similară a Vechiului Testament. În Fapte 1:16 Petru spune: „Fraților, trebuia să se împlinească Scriptura spusă de Duhul Sfânt mai înainte, prin gura lui David...” și continuă apoi prin a cita Psalmul 69:25 și Psalmul 109:8 cu privire la soarta lui Iuda. Este remarcabil aici că Petru nu numai că socotește cuvintele lui David ca fiind demne de încredere, ci afirmă de fapt că Dumnezeu a vorbit prin gura lui David. David a fost, ca să spunem așa, „gura lui Dumnezeu". Aceeași idee, și anume că Dumnezeu a vorbit prin gura profeților, se găsește și în Fapte 3:18, 21 și 4:25. Kerygma așadar, pune semnul egal între „este scris în Scriptură” și „Dumnezeu a spus”.

Aceasta se potrivește foarte bine și cu mărturia profeților. Ei au declarat necontenit: „Așa vorbește Domnul." Mica a scris: ,,... ci fiecare va locui sub vița lui și sub smochinul lui, și nimeni nu-l va mai tulbura. Căci gura Domnului oștirilor a vorbit" (4:4). Ieremia a spus: „lată însă cuvintele pe care le-a rostit Domnul asupra lui Israel și asupra lui Iuda" (30:4). Isaia a afirmat: „Așa mi-a vorbit Domnul și m-a înștiințat" (8:11). Amos a declarat: „Ascultați cuvântul acesta, pe care-l rostește Domnul împotriva voastră, copii ai lui Israel" (3:1). Și David a spus: „Duhul Domnului vorbește prin mine, și cuvântul Lui este pe limba mea" (2Samuel 23:2). Afirmații ca acestea, care apar mereu la profeți, arată că ei au fost conștienți de faptul că erau „mânați de Duhul Sfânt" (2Petru 1:21).

În cele din urmă, observăm poziția pe care a susținut-o chiar Domnul nostru cu privire la scrierile Vechiului Testament. În parte, noi putem deduce această poziție din felul în care S-a raportat El la concepția despre Biblie pe care au susținut-o oponenții Lui, fariseii. (Aceasta a fost și concepția îmbrățișată de majoritatea iudeilor din acea vreme.) El nu a ezitat niciodată să corecteze ideile lor greșite și să le îndrepte interpretările eronate ale Bibliei. Totuși, nu le-a contestat sau corectat niciodată concepția despre natura Scripturii. Era în dezacord cu ei doar în privința interpretării pe care o dădeau Bibliei, sau a tradițiilor pe care le adăugaseră la conținutul Scripturilor. În discuțiile și disputele cu oponenții Lui, Isus a citat în repetate rânduri din Scripturi. Cu ocazia triplei Sale ispitiri,

Isus i-a răspuns de fiecare dată lui Satan cu un citat din Vechiul Testament. El a vorbit despre autoritatea și permanența Scripturii: „Scriptura nu poate fi desființată" (Ioan 10:35); „câtă vreme nu va trece cerul și pământul, nu va trece o iotă sau o frântură de slovă din Lege, înainte ca să se fi întâmplat toate lucrurile" (Matei 5:18). Două lucruri erau considerate sacre în Israelul din vremea lui Isus: Templul și Scripturile. Isus nu a ezitat să atragă atenția asupra caracterului efemer al celui dintâi, întrucât nu avea să mai rămână piatră pe piatră din el (Matei 24:2). Există prin urmare un contrast izbitor între atitudinea Lui fată de Scripturi și atitudinea Lui fată de Templu.

Din cele prezentate până acum putem trage concluzia că mărturia unanimă a scriitorilor Scripturii este că Biblia a originat de la Dumnezeu și este mesajul adresat-de El omului. Aceasta este inspirația Bibliei; trebuie acum să ne întrebăm ce înseamnă ea. Și acesta este momentul în care încep să apară diferențe în concepții.

[M. J. Erickson]

Metoda formulării unei teorii a inspirației

- **M. J. Erickson**

Înainte de a merge mai departe, trebuie să examinăm cele două metode fundamentale de formulare a unei teorii a inspirației. Prima metodă, specifică, de exemplu, operelor lui B. B. Warfield și școlii de teologie „Princeton School“ care s-a inspirat de la el și de la Charles și A. A. Hodge, pune accentul principal pe ceea ce spun scriitorii biblici despre Biblie și pe acea concepție despre Biblie care reiese din modul lor de a o folosi.[49] A doua abordare constă din a stabili cu ce se aseamănă Biblia, din a analiza variatele moduri în care scriitorii relatează evenimentele, și din a compara relatările paralele. Această a doua abordare caracterizează metoda lui Dewey Beegle[50]

Metoda folosită în elaborarea doctrinei despre inspirație ar trebui să meargă în paralel cu metoda folosită pentru formularea altor doctrine. În problema sfințirii credinciosului, prima metodă ar accentua pasajele biblice de natură didactică ce descriu și definesc sfințirea. Cea de-a doua abordare ar examina cazurile unor creștini de astăzi și ar încerca să determine care sunt lucrurile pe care le-a produs de fapt sfințirea în viața lor. Această abordare ar folosi exemple biblice (narațiuni și descrieri) precum și biografii istorice și contemporane ale unor creștini. În problema desăvârșirii, cea dintâi dintre metode ar lua în considerare ceea ce propovăduiesc Pavel și alți scriitori ai Scripturii ca doctrină în domeniul acestui subiect, iar cea de-a doua metodă ar examina dacă creștinii manifestă într-adevăr o viață în desăvârșire. În cazul în care problema ar fi dacă Isus a fost sau nu lipsit de păcat în viața Lui pământească, prima metodă ar consulta pasajele doctrinale scrise în scopuri didactice cum este Evrei 4:15. A doua abordare ar examina în schimb relatările despre viața iui Isus, și ar pune întrebarea dacă blestemarea smochinului, alungarea schimbătorilor de bani din Templu, denunțarea cărturarilor și a fariseilor, comportamentul Lui în Grădina Ghetsimani în noaptea în care a fost trădat, și alte acțiuni similare au fost cu adevărat acțiunile unei persoane lipsite de păcat, sau dacă nu cumva ar trebui mai degrabă interpretate ca exemple de irascibilitate, mânie și teamă, care la un om obișnuit ar fi numite păcat.

În privința doctrinelor tocmai enumerate, modul de abordare al acestei cărți (și al celor mai mulți teologi care accentuează autoritatea supremă a Bibliei) este acela de a pune accentul principal

[49] Benjamin B. Warfield, „The Biblical Idea of Inspiration” în *The Inspiration and Authority of the Bible*, ed. Samuel G Craig, Londra, Marshall, Morgan and Scott, 1951, p. 131-165.
[50] Dewey Beegle, *Scripture, Tradition, and Infallibility*, Grand Rapids, Eerdmans, 1973.

pe materialul didactic și de a acorda fenomenelor un loc secundar. Astfel, ele vor fi interpretate în lumina materialului didactic. Orice bun sistematician va fi consecvent în ceea ce privește metoda pe care o folosește. Astfel, temelia noastră pentru doctrina inspirației va fi materialul didactic. Fenomenologia Scripturii va fi folosită pentru a ajuta la determinarea semnificației materialului didactic. Un exemplu în acest sens este doctrina lipsei de păcat a lui Isus. Pasaje ca Evrei 4:15 stabilesc doctrina; narațiunile despre viața lui Isus ne ajută să înțelegem ce anume este compatibil cu ea și ce anume este exclus de acest concept. Ambele aspecte sunt necesare, însă unul trebuie să aibă un accent special, și consecvența metodologiei teologice dictează să se înceapă mai degrabă cu învățăturile decât cu fenomenele. Învățăturile ne vor da forma doctrinei, în timp ce fenomenele ne vor ajuta să adăugăm conținutul.

Trebuie spuse câteva cuvinte despre diferența dintre învățătura biblică despre Scriptură și fenomenele care iluminează natura Scripturii, întrucât există o confuzie considerabilă cu privire la aceste două probleme. Prin învățătura biblică despre Scriptură noi înțelegem doctrina susținută de Isus și apostoli (și alți autori biblici) cu privire la natura Bibliei. Ținând seama de gradul de inspirație sau de intensitatea inspirației, această doctrină nu este de obicei specificată explicit, însă adeseori poate fi dedusă din cele ce au spus ei despre Scripturi sau din felul în care priveau ei învățătura Scripturilor. Isus și apostolii considerau că Scriptura este autoritară deoarece credeau că Dumnezeu îl îndrumase pe scriitorul biblic — ceea ce scrisese el era ceea ce spusese Dumnezeu. Faptul că ei considerau că până și cele mai nesemnificative detalii sunt importante arată că erau convinși că inspirația divină se extindea chiar și asupra celor mai mici amănunte. De aici putem deduce doctrina pe care au susținut-o ei cu privire la gradul și intensitatea inspirației divine a Scripturilor.

Fenomenele, pe de altă parte, se referă mai degrabă la cum sunt în realitate Scripturile, decât la ceea ce au crezut autorii despre propriile lor scrieri sau despre scrierile oricui altcuiva. Aici începem să ne angajăm în compararea pasajelor paralele, evaluând gradul de acuratețe al scrierilor, și în alte activități similare, Observați cu atenție distincția dintre materialul didactic și fenomene în următorul exemplu, care are de-a face cu doctrina sfințirii și a perseverării. Faptul că Ioan Marcu i-a părăsit pe Pavel și pe Barnaba, iar mai târziu a redevenit folositor, este un fenomen (adică ceva făcut de Marcu) ce poate arunca lumină asupra acestor doctrine. Poziția oficială a lui Pavel asupra acestui lucru face parte din materialul didactic; faptul că Pavel s-a împăcat cu Marcu și l-a primit înapoi, cu toate că nu există aici nici un comentariu explicit legat de sfințire și perseverare, ne dă posibilitatea să deducem câte ceva despre acestea. În acest caz specific noi ne extragem cunoașterea atât din fenomen (Marcu a redevenit folositor), cât și din învățătura lui Pavel (dedusă din faptul că Pavel l-a găsit din nou folositor pe Marcu) și din scrierile lui Pavel (2Tim. 4:11). Cu toate acestea, există o distincție logică între fenomen și materialul didactic. Această distincție ar trebui urmărită cu grijă — mai ales atunci când investigăm natura Scripturi. Căci în acest caz, subiectul investigării este și sursa materialului didactic.

[M. J. Erickson]

Sfera de cuprindere a inspirației

❖ John MacArthur

Unul dintre cele mai importante pasaje din tot Noul Testament în privința inspirației Scripturii este 2Timotei 3:16, unde Pavel afirmă deopotrivă o revendicare a inspirației lui Dumnezeu îndeosebi cu privire la scrierile Vechiului Testament (și, prin extensie, la cele ale Noului Testament) și o perspectivă inerantă asupra Scripturii. Dar, din pricina importanței acestui text, aproape fiecare

cuvânt din declarația lui Pavel a fost atacat de sceptici. Câteva decizii specifice vor determina felul dominant în care se poate interpreta acest verset.

Prima este expresia „toată Scriptura". În original, adjectivul feminin la singular „toată", alături de substantivul feminin la singular „Scriptura", pot fi înțelese în mai multe moduri, Este aproape dincolo de orice îndoială că termenul tradus prin „Scriptură" se referă efectiv la Scriptură. Însă, comentatorii dezbat sfera acestui sens. Să fie oare o referire la un anumit pasaj din Scriptură, așa cum insistă unii, sau să fie o referire la Scriptură ca întreg, așa cum afirmă alții? Prima variantă are avantajul absenței articolului hotărât care să-i susțină pledoaria în ambele situații. Dacă aceasta este cea corectă, atunci Pavel subliniază utilitatea „tuturor pasajelor individuale care alcătuiesc întregul". Însă, varianta a doua pare cea mai potrivită. Este adevărat că „toată" înseamnă de regulă „fiecare", atunci când este atașată unui substantiv lipsit de articol, însă regula aceasta nu este absolută. Un substantiv poate fi la forma hotărâtă fără articol. Aproape sigur că aceasta este situația aici. Cuvântul „Scriptură" (gr. graphe) mai este folosit de cel puțin două ori (Rom. 1:2; 16:26) într-un sens hotărât — chiar și fără articol. Utilizarea acestui cuvânt pe tot parcursul Noului Testament pare a confirma că termenul „Scriptura" este folosit în mod colectiv ca o denumire adecvată pentru Biblie în întregul ei. Aceste considerații fac ca sintagma „toată Scriptura" să fie varianta de preferat. Drept urmare, mărturia lui Pavel din acest pasaj este, întâi de toate, una care vizează totalitatea Scripturii. Însă, chiar dacă este adoptată varianta cealaltă, nu există prea mare diferență în a evidenția natura inspirată a „totalității" sau a „părților individuale". Ideea pe care Pavel o subliniază fără echivoc este că, întregul și părțile Scripturii, fără excepție, sunt inspirate de Dumnezeu.

A doua chestiune importantă care trebuie lămurită ar putea fi și cea mai vitală pentru discuția de față. Ea vizează definirea acestui hapax legomenon biblic, care este tradus de regulă prin „inspirată de Dumnezeu" (theopneustos), și, în special, sensul lui în relație cu „toată Scriptura". Termenul în sine este un cuvânt compus, care este redat cel mai bine prin „suflată de Dumnezeu". Ideea de inspirație provine, de fapt, așa cum este bine atestat, de la redarea inspirata (latinescul pentru „inspirație") în Vulgata. Prin urmare, cuvântul desemnează acțiunea divină din procesul de scriere a textului biblic.

Dincolo de definirea termenului în sine, discuția se deplasează spre relația dintre acest termen și expresia precedentă, „toată Scriptura". Unii consideră că „insuflată de Dumnezeu" este un adjectiv atributiv. Dacă așa stau lucrurile (și, sintactic, este posibil), atunci expresia sună astfel: „toată Scriptura care este insuflată de Dumnezeu". Însă, o astfel de redare implică faptul că unele pasaje din Scriptură nu ar fi inspirate. Perspectiva corectă este ca această structură să fie considerată un adjectiv predicativ. Într-o astfel de situație, expresia poate fi redată, așa cum este cazul în majoritatea traducerilor moderne englezești, astfel: „toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu". Redarea aceasta este susținută de dovezile sintactice sensibil superioare care sunt în favoarea acestei perspective, de argumente contextuale și de multe afirmații biblice similare. Prin urmare, în baza mărturiei lui Pavel către Timotei, toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu. Astfel, se poate afirma în mod absolut despre ea că este folositoare omului lui Dumnezeu. Paternitatea ei divină o face folositoare. De aceea, prin extensie, aceeași paternitate divină implică ineranță și infailibilitate. Concluzia că unele pasaje scripturale nu ar fi inspirate ar compromite integritatea Dumnezeului Căruia i-a fost atribuită paternitatea ei – și nu doar a câtorva părți ale Scripturii, ci a totalității ei.

În legătură cu sfera expresiei „toată Scriptura", este suficient să aruncăm o privire scurtă în Prima Epistolă a lui Pavel către Timotei, unde apostolul scrie: „Căci Scriptura zice: Să nu legi gura boului când treieră bucatele, și: Vrednic este lucrătorul de plata lui" (1Tim. 5:18). Pavel citează atât din Legea lui Moise (Dt. 25:4), cât și din Evanghelia după Luca (Lc. 10:7), și ambelor le atribuie titlul de „Scriptură". Cu toate că accentul principal al textului din 1Timotei nu este inspirația, nu poate fi

trecut cu vederea faptul că afirmația lui Pavel, potrivit căreia „toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu”, așază calitatea paternității divine a scrierilor lui Luca pe același nivel cu cel al Vechiului Testament. Lucrul acesta este în deplină armonie cu descrierea făcută de Petru procesului de inspirație și autentificării prealabile făcute de Isus Noului Testament.

[John MacArthur]

- **M. J. Erickson**

Trebuie să ne întrebăm acum cu privire la sfera de cuprindere a inspirației, sau, ca să spunem aceasta într-un mod oarecum diferit, să ne întrebăm cu privire la ceea ce este inspirat. **Întreaga Biblie trebuie să fie considerată inspirată, sau numai anumite porțiuni din ea**?

O soluție ușoară ar fi să citām 2Timotei 3.16: „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos...“ Totuși, există aici o problemă care constă din faptul că în prima parte a acestui verset există o ambiguitate. Textul sună simplu: πᾶσα[G3956] γραφὴ[G1124] θεόπνευστος[G2315] καὶ[G2532] ὠφέλιμος[G5624] (*pasa graphē theopneustos kai ōphelimos* = toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos) . Îi lipsește verbul copulativ ἐστί[G2076]. Trebuie inserat oare verbul între γραφὴ[G1124] și θεόπνευστος[G2315]? În acest caz textul ar spune efectiv: „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos.“ Sau ar trebui plasat oare verbul copulativ după θεόπνευστος[G2315]? Atunci propoziția ar suna: „Toată Scriptura insuflată de Dumnezeu este de asemenea de folos.” Dacă se adoptă prima interpretare, s-ar afirma inspirația întregii Scripturi. Dacă se aderă la cea de-a doua, fraza ar accentua utilitatea întregii Scripturi insuflate de Dumnezeu. În orice caz, pe baza contextului nu se poate determina cu adevărat ce anume a intenționat Pavel să transmită. (Ce reiese din context este că Pavel avea în minte un set bine definit de scrieri, cunoscute de Timotei din pruncie. Este greu de crezut că Pavel a încercat să facă o distincție între Scriptura inspirată și cea neinspirată din cadrul acelor scrieri.)

Putem găsi noi oare ajutor suplimentar în ceea ce privește această problemă în alte două texte citate anterior — 2Petru 1:19-21 și Ioan 10:34-35? La prima vedere acest lucru nu pare realizabil, din moment ce primul se referă în mod specific la profeție, iar cel de-al doilea la Lege. Totuși, din Luca 24:25-27 reiese că „Moise și toți prorocii“ este egal cu „toate Scripturile“, și din Luca 24:44-45 că „Legea lui Moise, Prorocii și Psalmii” este egal cu „Scripturile“, În Ioan 10:34, atunci când Isus Se referă la Lege, El citează în realitate din Psalmul 82:6. În Ioan 15:25 El Se referă la o frază care se găsește în Psalmul 35:19 ca la „vorba scrisă în Legea lor“. În Matei 13:35 El vorbește despre „ce fusese vestit prin prorocul care zice” și citează apoi din Psalmul 78:2. Mai mult decât atât, Pavel se referă la câteva tipuri diferite de pasaje prin cuvântul „Lege“: la Isaia 28:11-12 (în 1Cor. 14:21); la Psalmi și Isaia (în Rom. 3:19) și chiar la Geneza 16:15 și 21:9, care sunt pasaje narative (în Galateni 4:21-22). Și Petru se referă la „cuvântul prorociei“ (2Petru 1:19) și la orice „prorocie din Scriptură” (v. 20) într-un asemenea mod încât ne determină să credem că se are în vedere întreaga colecție de scrieri acceptată “ mod obișnuit în acea vreme. Reiese că „Lege“ și „prorocie” erau adesea folosite pentru a desemna întreaga Scriptură iudaică.

Poate fi extinsă oare această înțelegere a inspirației în așa fel încât să cuprindă și cărțile din Noul Testament? Această problemă nu poate fi rezolvată atât de ușor. Avem câteva indicii în favoarea credinței că ceea ce făceau acești scriitori era de aceeași natură cu ceea ce făcuseră scriitorii din Vechiul Testament. O referință explicită a unui autor al Noului Testament la scrierile unui altuia este 2Petru 3:16. Petru se referă aici la scrierile lui Pavel și are în vedere dificultatea

înțelegerii unor lucruri din ele, pe care, spune el, „cei neștiutori și nestatornici le răstălmăcesc *ca și pe celelalte Scripturi*". Astfel Petru pune scrierile lui Pavel în rând cu alte cărți, probabil familiare cititorilor, care erau considerate drept Scriptură. Mai mult decât atât, Ioan identifică cele scrise de el cu Cuvântul lui Dumnezeu: „Noi însă suntem din Dumnezeu; cine cunoaște pe Dumnezeu, ne ascultă; cine nu este din Dumnezeu, nu ne ascultă. Prin aceasta cunoaștem duhul adevărului și duhul rătăcirii" (1Ioan 4:6). E face din cuvintele lui un etalon. În plus, întreaga carte a Apocalipsei conține indicații în legătură cu faptul că Ioan era conștient că i se poruncește să scrie, În Apocalipsa 22:18-19 el vorbește despre pedeapsa care va cădea asupra oricui va adăuga sau va scoate ceva din cele ce au fost scrise în această carte profetică. Expresia de aici este similară avertismentului care apare de trei ori în scrierile canonice ale Vechiului Testament (Dt. 4:2; 12:32; Pv. 30.6). Pavel a scris că Evanghelia primită de tesaloniceni venise prin Duhul Sfânt (1Tes. 1:5), și că ei au acceptat o așa cum era ea în realitate, ca pe Cuvântul lui Dumnezeu (2:13). Deși întrebarea referitoare la ce cărți trebuie incluse în canonul Noului Testament este o altă problemă, trebuie să fie limpede că acești scriitori ai Noului Testament priveau Scriptura ca pe ceva ce se extindea din perioada profetică până în vremea lor.

O altă întrebare care trebuie pusă este dacă **inspirația a fost o acțiune specifică a Duhului Sfânt în anumite momente specifice, sau a fost o calitate permanentă posedată în virtutea a cine erau scriitorii.** Ca să formulăm întrebarea într-un mod diferit, a fost oare inspirația o activitate intermitentă sau continuă a Duhului Sfânt? După cum am observat anterior, una din poziții leagă inspirația de funcția profetică sau apostolică în sine[51]. Potrivit acestui punct de vedere, atunci când Isus i-a însărcinat pe apostoli să Îl reprezinte, El le-a dat autoritatea să definească și să prezinte adevărul. Cei care susțin acest punct de vedere evocă de obicei episodul însărcinării apostolilor de către Isus din Matei 16:17-20, în care EL i-a dat lui Petru cheile Împărăției, subliniind că ceea ce tocmai spusese Petru îi fusese revelat de către Tatăl ceresc, nu prin intermediul cărnii și sângelui. Trimiterea din Matei 28:19-20 și promisiunile legate de lucrarea de călăuzire, învățare și iluminare a Duhului Sfânt (Ioan 14-16) sunt de asemenea considerate ca dovezi în favoarea acestui punct de vedere. Inspirația Duhului Sfânt, conform acestei poziții, este de fapt echivalentă cu a fi umplut cu Duhul Sfânt. Ori de câte ori un profet sau apostol va proclama mesajul creștin, el va vorbi adevărul, în virtutea funcției lui și prin intermediul Duhului Sfânt.

Poate fi însă acest punct de vedere asupra inspirației în acord cu informațiile din Scriptură? Reiese mai degrabă că puterea de a proroci nu era constantă. În Ezechiel 29.1, de exemplu, există o precizare foarte exactă (în acest caz exactitatea merge până la a desemna ziua) a momentului în care Cuvântul Domnului a venit la Ezechiel. Același lucru este valabil și în cazul venirii Cuvântului lui Dumnezeu la Ioan Botezătorul (Lc. 3:1-2). Există de asemenea o datare precisă în cazul Elisavetei și al lui Zaharia (Lc. 1:41-42, 59-79). Mai mult, unii care nu erau profeți au profețit. Acest lucru a fost adevărat cu privire la Balaam (Num. 22:28-30) și Saul (1Sam. 19:23-24).

Acest caracter intermitent a fost valabil și în cazul altor daruri supranaturale. Capacitatea de a vorbi în limbi neînvățate în prealabil a venit pe neașteptate asupra ucenicilor (Fapte. 2:4), și nu există nici o indicație că ei ar fi continuat să practice acest dar. În Fapte 19:11-12 citim că Dumnezeu a săvârșit minuni extraordinare prin mâinile lui Pavel, dar nu există nici o indicație că aceasta ar fi fost o manifestare regulată. Este logic să se presupună că inspirația în vederea scrierii Scripturii a fost și ea intermitentă.

În final, observăm că au existat perioade în care apostolii păreau să se abată de la ceea ce era voia lui Dumnezeu pentru ei, și de la practicarea adevărului spiritual. Petru, de exemplu, a făcut

[51] Paul Schanz, *A Christian Apology*, New York, Pustet, 1891-1896; cf. Honore Coppieters, „Apostels", în *The Catholic Encyclopedia*, ed. Charles G. Herbermann și colab, New York, Encyclopedia Press, 1907, vol. 1, p. 628.

un compromis prin faptul că a renunțat să mai mănânce cu neamurile când au venit anumiți iudei (Gal. 2:11-12). Pavel a găsit că este necesar să îl corecteze public (2:14-21). Totuși, nici Pavel însuși nu era perfect. Una dintre cele mai mari lupte bisericești din toate timpurile a avut loc între el și Barnaba (Fapte. 15:38-41). Cearta dintre ei devenise atât de gravă încât au considerat că trebuie să se despartă unul de celălalt. Chiar dacă noi nu suntem în stare să determinăm natura și proporțiile vinovăției, se pare că Pavel era cel puțin în parte greșit. Obiecția că acești oameni au greșit în acțiunile lor, și nu în învățătura lor, nu este prea convingătoare, de vreme ce învățarea altora se face tot atât de mult prin a fi un exemplu ca și prin proclamare. Din cele mai sus menționate trebuie trasă concluzia că inspirația nu a fost o problemă permanentă și continuă legată inseparabil de funcția de profet sau apostol. Deși se poate să fi fost uneori operativă și în alte momente decât acela al scrierii Scripturii, cu siguranță că inspirația nu s-a extins la toate enunțurile și scrierile autorului.

[M. J. Erickson]

❖ **Charles C. Ryrie**

Întreaga Biblie este insuflată de Dumnezeu. Aici este vorba de metoda inspirației. Forma este pasivă, indicând faptul că Biblia este rezultatul insuflării lui Dumnezeu. Dacă, prin contrast, forma ar fi activă, ar însemna că Biblia se referă la Dumnezeu sau vorbește despre El. Desigur, lucrul acesta este adevărat dar nu aceasta vrea să spună Pavel în acest verset. Cuvântul „a inspira" înseamnă o respirație sau o absorbție spre interior, dar cuvântul original are sensul de „expirație", de transmitere spre exterior. Aceasta ne spune că Dumnezeu a „expirat" ceva, și anume Scriptura. Desigur, autorii umani au scris textele, dar Biblia este rezultatul acțiunii de insuflare a lui Dumnezeu.

Întreaga Biblie este de folos. Aceasta exprimă scopul inspirației. Folosul ei constă în învățătură, mustrare, corectare și deprindere în dreptate, pentru ca cel credincios să fie destoinic, pregătit și complet echipat în orice aspect al vieții. Biblia nu trebuie pusă într-un muzeu pentru a fi admirată, ci trebuie folosită în viața noastră.

În rezumat: Punând împreună cele trei idei din 2.Timotei 3:16, versetul ne învață că întreaga Biblie a venit de la Dumnezeu ca să ne arate cum să trăim.

2.Petru 1:21

Acest verset ne explică felul în care Dumnezeu S-a folosit de autorii umani ca să ne dea Biblia. Duhul Sfânt i-a îmboldit sau i-a mânat. Folosirea aceluiași verb în Fapte 27:15 ne ajută să înțelegem ce înseamnă că „i-a îmboldit" sau „i-a mânat" pe autori. Chiar înainte ca vasul care îl ducea pe Pavel la Roma să naufragieze pe insula Malta, a fost o furtună puternică. Deși aveau multă experiență, marinarii n-au mai putut s-o controleze, ci în final au lăsat corabia în voia vântului. În același fel în care corabia a fost dusă, mânată de vânt, Dumnezeu i-a direcționat și i-a mânat pe autorii umani folosiți de El să scrie cărțile Bibliei. Deși vântul era forța aceea puternică ce mișca corabia, marinarii nu dormeau și nu stăteau inactivi. În mod asemănător, Duhul Sfânt era forța călăuzitoare ce i-a condus pe autori care, totuși, au jucat un rol activ în scrierea Bibliei.

Dar acest verset conține încă o idee importantă. El afirmă că nu voința autorilor a fost cea care a direcționat scrierea Bibliei. Același verb apare și în ultima parte a versetului. Astfel, profeția nu a apărut prin voia oamenilor, ci a Duhului Sfânt. Această observație are implicații asupra chestiunii inerantei Bibliei. Nu voința omului, inclusiv voința de a greși, a fost cea care a creat Biblia,

ci a Duhului Sfânt, care nu poate să greșească. Autorii umani au fost desigur activi, dar ceea ce au scris era determinat nu de voința lor supusă greșelilor, ci de Duhul care este adevărat și infailibil.

B.B. Warfield, comentând textul din 2Petru 1:21, a subliniat acest punct: „În această declarație deosebit de clară și precisă există câteva lucruri care se cer analizate cu atenție. În primul rând, negarea clară a părerii că profeția — prin care înțelegem aici întreaga Scriptură — își datorează originea inițiativei omenești: „Nici o profeție n-a fost adusă vreodată prin voința omului”. La fel de puternică este afirmația că sursa profeției este în Dumnezeu. Cu toate că a fost rostită de oameni, aceștia au vorbit de la Dumnezeu. O clauză remarcabilă este introdusă aici, în așa fel încât accentul să cadă pe ea. Aceasta ne explică cum a fost posibil ca oamenii, în timp ce vorbesc, să nu vorbească de la ei înșiși, ci de la Dumnezeu. Vorbind astfel sub influența hotărâtoare a Duhului Sfânt, lucrurile pe care le-au vorbit nu erau de la ei, ci de la Dumnezeu“ (*The Inspiration and Authority of the Bible —* Inspirația și autoritatea Bibliei, Philadelphia: Presbyterian and Reformed, 1948, p. 136).

În rezumat: 2Petru 1:21 afirmă că Dumnezeu S-a folosit de oameni ca să ne dea o Biblie în întregime adevărată.

1Corinteni 2:13

Aici, Pavel aduce argumentul că revelația lui Dumnezeu ne-a fost dată în cuvinte. Aceasta neagă teoria după care inspirația se extinde numai la gândurile pe care Dumnezeu a vrut să ni le facă cunoscut, nu și la cuvintele în care erau exprimate aceste gânduri. Susținerea unei asemenea concepții îți permite să renunți la ineranța textului, căci ar fi posibil ca cineva să exprime gânduri adevărate (de la Dumnezeu) și în cuvinte greșite (de la oameni). Dar Pavel a pus accentul pe faptul că mesajul lui Dumnezeu a fost dat în cuvintele textului.

Faptul că Pavel folosește cuvântul „vorbim“ nu înseamnă că nu se referă la scrierile lui. Să observăm că Petru a spus că Pavel „a vorbit“ în scrierile lui (2Pet. 3:16). Prin urmare, „vorbirea în cuvinte“ se poate referi la scrisorile lui Pavel.

În rezumat: Acest verset ne învață că înseși cuvintele Bibliei sunt inspirate,

Varietatea materialelor

Dumnezeu i-a îmboldit pe autorii umani să introducă în Scriptură o mare varietate de date.

1. Materialul care a venit direct de la Dumnezeu. Cele două pietre pe care erau scrise cele zece porunci au provenit direct de la Dumnezeu (Dt. 9:10).

2. Materiale rezultate în urma unor cercetări. Deși unele părți ale Bibliei au fost scrise în mod direct (ca de exemplu unele dintre scrisorile lui Pavel), altele au necesitat o cercetare a faptelor înainte de a fi scrise. Evanghelia lui Luca este un exemplu de acest fel (Lc. 1:1-4). Luca n-a fost martor ocular al evenimentelor din viața lui Cristos. Pentru a consemna aceste fapte, el trebuia fie să le afle printr-o revelație specială de la Dumnezeu, fie să le descopere prin propria lui cercetare. În prologul Evanghelici lui, Luca ne spune că ***(a)*** a consultat martori oculari ai vieții și lucrării lui Cristos; ***(b)*** a folosit scrieri disponibile cu privire la anumite părți ale lucrării Sale; ***(c)*** a cercetat cu atenție și a analizat toate sursele pe care le-a avut; ***(d)*** și-a planificat aranjarea sistematică a materialului obținut; și ***(e)*** Duhul Sfânt l-a îmboldit și mânat în timpul scrierii, așa încât tot ce a scris a fost corect și adevărat.

3. Material profetic. Aproximativ un sfert din Biblie este material profetic (deși, desigur, o parte din profeții s-au împlinit deja). Adevărata profeție poate veni numai de la Dumnezeul adevărat și atotștiutor. Nici un autor uman nu poate născoci niște profeții care să fie adevărate în proporție de sută la sută.

4. Material istoric. O mare parte a Bibliei conține istorie, și o face în mod corect. Cele mai multe porțiuni istorice au fost scrise de persoane care au participat în mod direct la evenimente (de exemplu Luca, tovarășul de călătorie al lui Pavel, Fapte. 16:10-13; 20:5—21:18; 27:1-28:6, relatează despre multe dintre călătoriile lui Pavel, sau Iosua care a cucerit Canaanul și apoi a relatat lucrul acesta în Cartea lui Iosua). Istoria Creației a trebuit, desigur, să-i fie revelată de Dumnezeu lui Moise, ea neavând martori umani, și Moise a scris despre ea la mult timp după ce a avut loc.

5. Alte materiale. Biblia relatează și lucruri neadevărate, ca de exemplu minciunile lui Satan (Gen.3:4-5), dar o face într-un mod corect. Ea conține și citate din scrierile unor oameni care nu sunt salvați (Tit. 1:12). Ea mai conține pasaje care au un puternic caracter personal și emoțional (Rom. 9:1-3). Dar toate materialele sunt corect redate.

În rezumat: Această varietate a materialului ei demonstrează că uneori Dumnezeu a revelat lucruri în mod supranatural și direct; alteori i-a lăsat pe autorii umani să-I compună mesajul folosindu-și libertatea de expresie. Dar El a insuflat produsul final, ghidându-i pe autori în moduri diferite, încât aceștia să ne dea mesajul Lui în cuvintele Bibliei.

[Charles C. Ryrie]

Procesul inspirației

- **John MacArthur**

Etapele efective, în urma cărora au fost scrise cărțile Bibliei, sunt numeroase și variate. Moise a scris Pentateuhul sub directa coordonare a lui Dumnezeu. Uneori, Dumnezeu i-a dat cuvintele specifice pe care să le scrie (Ex. 34:27); alteori, Moise și-a inclus propriile gânduri (Deut. 3:23-26). David a scris mulți psalmi, care au fost adunați în cartea Psalmilor. Unii au fost rezultatul unor evenimente specifice din viața lui (Psalmul 32; 51), în vreme ce alții s-au născut din experiențele sale generale de viață (Psalmul 23). Unii scriitori au studiat subiectul înainte de a scrie. Solomon a cercetat și a strâns multe proverbe (Ecl 12:9), iar după aceea, el și alții le-au compilat în ceea ce este astăzi cartea Proverbe (Pv. 1:1; 10:1; 25:1).

Matei și Ioan și-au scris evangheliile pe baza experiențelor personale cu Isus. Luca n-a fost un martor ocular al evenimentelor consemnate în evanghelia sa. EI le-a investigat în amănunțime înainte de a le scrie atent și ordonat (Luca 1:14). Aproape sigur că această investigație a presupus intervievarea multora dintre apostoli și alți martori oculari. Unor scriitori biblici li s-a făcut parte de revelație specială printr-un vis sau printr-o vedenie, al cărei rezultat a fost alcătuirea Scripturii. Apostolul Ioan a primit o vedenie a Domnului Isus înviat pe când era în exil, pe insula Patmos, iar pe urmă i s-a cerut să scrie celor șapte biserici tot ceea ce a auzit și văzut (Ap. 1:9-11).

Chiar și procesul de scriere în sine a fost uneori unic în ce privește autorii și cărțile compuse de aceștia. Ieremia i-a dictat scribului său, Baruc, cel care a înfăptuit scrierea propriu-zisă, cuvintele primite de la Dumnezeu (Ier. 36:32); Pavel s-a folosit în mod frecvent de un scrib sau un secretar specializat pe scris care să-i scrie epistolele după dictare. Acesta este motivul pentru care, în câteva situații, Pavel își încheie epistolele cu o notă scrisă de propria-i mână — prin care se certifica faptul că epistola vine de la el (1Cor. 16:21; Col. 4:18; 2Tes. 3:17). Epistola sa adresată sfinților din Roma include chiar și un salut din partea lui Terțiu, cel care a așternut o în scris (Rom. 16:22). În câteva

ocazii, Pavel a scris cu mâna lui întreaga epistolă (Gal. 6:11; Fim. 19). Dincolo de toate aceste trăsături numeroase și variate de compoziție, Dumnezeul Duhul Sfânt coordona scrierea fiecărui cuvânt din Scriptură.

Petru definește cel mai bine procesul inspirației în 2Petru 1. În contextul propriului martiraj iminent, el vorbește mai întâi despre nevoia rămânerii lângă adevăr (2Pet. 1:12-14). Înainte de a avertiza cu privire la învățătorii falși, el afirmă veridicitatea Scripturii care nu este produsul scriitorilor umani, ci al Duhului Sfânt care a lucrat prin ei. El își începe explicația prin a face referire la propria experiență de martor al transfigurării lui Cristos (Mc. 9:1-13, 2Pet. 1:18). Pe baza acesteia, el spune: „Și avem cuvântul profeției făcut și mai sigur, la care bine faceți că luați aminte, ca la o lumină care strălucește într-un loc întunecos, până se va lumina de ziuă și va răsări luceafărul de dimineață în inimile voastre" (2Pet. 1:19). Dat fiind modul în care este dezvoltată în versetul 20, sintagma „cuvântul profeției" este în mod clar o referire la Scriptură. Expresia „făcut și mai sigur" poate fi înțeleasă în două moduri: în sens confirmativ sau comparativ. Dacă este luată într-un sens confirmativ (ca predicativ), atunci semnificația este că acel cuvânt al profeției este chiar mai credibil datorită experiențelor oculare de care au avut parte Petru și ceilalți scriitori. Astfel de semne fac „cuvântul profeției" și mai cert și credibil în totalitate. O alegere mai bună ar fi să urmăm sensul comparativ (ca atributiv). Deși o experiență precum cea trăită de Petru pe Muntele Transfigurării este o mărturie uluitoare despre Cristos, există o mărturie chiar mai trainică despre Dumnezeu „cuvântul prorociei" Sale — adică Scriptura. Motivul vizează modalitatea în care a fost compusă.

„Cuvântul profeției" (Scriptura) este mai cuprinzător, mai durabil și mai cu autoritate decât experiența.[52] Chiar mai specific, Cuvântul lui Dumnezeu este o revelație și mai temeinică a învățăturilor despre persoana, ispășirea și a doua venire a lui Cristos, chiar mai autoritară decât experiențele autentice oculare ale apostolilor.

Petru descrie procesul compoziției în felul următor: „Știind aceasta mai întâi de toate, că nicio profeție din Scriptură nu vine din propria interpretare a cuiva. Căci nicio profeție n-a venit vreodată prin voia omului; ci oameni sfinți ai lui Dumnezeu au vorbit călăuziți de Duhul Sfânt" (2Pet. 1:20-21). Expresia „profeție din Scriptură" identifică în mod definitiv „cuvântul profeției" ca fiind textul biblic. Ideea „nu vine din propria interpretare a cuiva" înseamnă că ceea ce au scris autorii biblici nu s-a identificat cu opiniile, ideile sau interpretările lor personale despre evenimentele pe care le-au văzut sau despre mesajele pe care le-au redactat. Consemnarea lucrurilor scrise de ei „n-a venit vreodată prin voia omului". Cu alte cuvinte, în spatele întocmirii cărților biblice n-a stat o inițiativă umană. În schimb, Petru afirmă foarte direct că, atunci când autorii umani scriau, de fapt, Dumnezeu vorbea prin ei. Lucrul acesta este similar mărturiei lui David: „Duhul Domnului vorbește prin mine și Cuvântul Lui este pe limba mea" (2 Sam. 23:2). A fost un proces miraculos care a implicat în mod direct atenția personală și puterea direcționată a Duhului Sfânt. Termenul „călăuziți" este cel utilizat în Faptele Apostolilor pentru a descrie o corabie purtată de vânt (Fapt. 27:15, 17). În procesul de scriere a Scripturii, profetul comunica, prin penița sa, Cuvântul lui Dumnezeu. De asemenea, Duhul Sfânt Se mișca în permanență pentru a transmite Cuvântul lui Dumnezeu prin acel profet. La final, cele scrise au fost pe deplin cuvintele autorilor umani, în limbajul și stilul propriu, și din perspectivele lor personale; însă, sub directa coordonare a lui Dumnezeu, prin Duhul Său, pe fiecare pagină au fost așezate chiar cuvintele lui Dumnezeu. Astfel, la final, avem pe fiecare pagină a celor șaizeci și șase de cărți ale Bibliei cuvintele divine, inspirate și autoritare ale lui Dumnezeu.

[John MacArthur]

[52] Acest paragraf este adaptat după MacArthur, *MacArthur Study Bible: English Standard Version*, 1904.

❖ **M. J. Erickson**

La acest punct se ridică de obicei obiecția că inspirația care se extinde asupra alegerii cuvintelor devine inevitabil dictare. Răspunsul la această acuzație ne va obliga să discutăm puțin pe marginea ***procesului inspirației***. Trebuie să observăm aici că scriitorii Scripturii, cel puțin în toate cazurile în care le cunoaștem identitatea, nu erau novici în credință. Ei ÎL cunoscuseră pe Dumnezeu, învățaseră de la El și practicaseră de o vreme viața spirituală. Prin urmare Dumnezeu fusese la lucru în viața lor de câtva timp, pregătindu-i prin intermediul unor variate experiențe familiale, sociale, educaționale și religioase pentru sarcina pe care aveau să o îndeplinească. De fapt, Pavel sugerează că el a fost ales încă înainte de a se fi născut (,,... Dumnezeu - care m-a pus deoparte din pântecele maicii mele, și m-a chemat prin harul Său - ...” (Galateni 1:15)). Dumnezeu a fost la lucru de-a lungul întregii sale vieți modelându-l și dezvoltându-l pe autorul individual. Astfel, de exemplu, experiențele pescarului Petru și ale medicului Luca au creat acel gen de personalitate și concepție despre lume și viață care aveau să fie folosite mai târziu la scrierea Scripturii.

Se presupune uneori că vocabularul specific unui anumit scriitor este elementul uman din Scriptură, o limitare în cadrul căreia Dumnezeu a trebuit să lucreze în mod inevitabil atunci când a dat Biblia. Totuși, pe baza celor observate recent, știm că vocabularul scriitorilor Scripturii nu a fost în mod exclusiv un factor uman. Vocabularul lui Luca a rezultat din educația lui și din întreaga lui gamă de experiențe; în toate acestea Dumnezeu fusese la lucru, pregătindu-l pentru sarcina lui. Vocabularul pe care l-a avut Luca a fost vocabularul pe care a plănuit Dumnezeu să îl aibă și să îl folosească. Înzestrat cu acest fond de cuvinte intenționate de Dumnezeu, autorul a început apoi să scrie. Astfel, cu toate că inspirația în sens strict se referă la influența Duhului Sfânt în momentul efectiv al scrierii, ea presupune un lung proces de lucrare providențială a lui Dumnezeu cu autorul. Apoi, în momentul efectiv al scrieri, Dumnezeu dirijează gândirea autorului. De vreme ce Dumnezeu are acces la însuși procesele de gândire ale ființei omenești, și, în cazul credinciosului, îl locuiește pe individ prin persoana Duhului Sfânt, acesta nu este un lucru dificil, îndeosebi când individul se roagă pentru iluminare și dă dovadă de receptivitate. Procesul nu este mult diferit de telepatia mentală, deși este mai interiorizat și mai personalizat.

Este însă posibil un asemenea control al gândirii fără ca el să fie dictare? Amintiți-vă că scriitorul Scripturii L-a cunoscut pe Dumnezeu de multă vreme, s-a adâncit în adevărul care a fost revelat, și a cultivat viața de devoțiune. Este posibil ca cineva care este în această situație, să „gândească gândurile iui Dumnezeu”, chiar dacă i-a fost doar sugerată o nouă direcție. Fenomenologul Edmund Husserl avea un discipol și asistent devotat în persoana lui Eugen Fink. Fink a scris o interpretare a filozofiei lui Husserl, pe care maestrul a aprobat-o. Se relatează că atunci când Husserl a citit articolul lui Fink, al a exclamat: „E ca și cum l-aș fi scris eu însumi!“ Ca să dau un exemplu personal: o secretară lucra de mulți ani la o biserică. La începutul păstoririi mele acolo, eu îi dictam scrisorile. După aproximativ un an eu îi puteam spune tendința generală a gândirii mele, iar ea îmi putea scrie scrisorile, folosindu-mi stilul. Odată am introdus o scrisoare pe care o redactasem împreună cu președintele comitetului financiar. Secretara era atât de familiarizată cu vocabularul și stilul fiecăruia dintre noi doi, încât a făcut cu succes critica sursei (fiind absolventă de seminar), identificând documentul M și documentul E. La sfârșitul celui de-al treilea an eu puteam să-i înmânez pur și simplu o scrisoare primită și să-i spun să răspundă la ea, deoarece noi discutaserăm deja atât de multe probleme bisericești, încât ea îmi cunoștea efectiv intențiile în majoritatea domeniilor. Cazurile lui Eugen Fink și al secretarei mele dovedesc că este posibil — fără dictare — să se cunoască ce anume vrea să transmită o altă persoană. Observați, totuși, că aceasta presupune o relație profundă care se întinde pe o lungă perioadă. Așa că un scriitor al Scripturii, date fiind

circumstanțele pe care le-am descris, putea să transmită — fără dictare — mesajul lui Dumnezeu exact în modul în care dorea Dumnezeu ca El să fie consemnat.

Există, desigur, porțiuni din Biblie în care se vede că Domnul a spus efectiv: „Scrie: «...».” Aceasta îndeosebi în materialul profetic și apocaliptic. Faptul că acesta este uneori cazul nu trebuie, totuși, să ne facă să ne îndoim că procesul descris anterior a fost cel obișnuit și normativ. Nici nu trebuie să ne facă să considerăm materialul profetic și apocaliptic mai inspirat decât restul Bibliei (și prin urmare să fie interpretat diferit). Mai mult decât atât, deși am observat deja că există, spre deosebire de pasajele care prezintă indicii ale dictării, unele materiale în Scriptură care nu sunt revelate în mod special (de ex., date istorice disponibile în momentul scrierii), asemenea materiale biblice nu sunt lipsite de inspirația lui Dumnezeu. Nu există, așadar, nici o corelare specială între genul literar și inspirație; adică, un anumit gen literar nu este mai inspirat decât un altul. Deși facem uneori discriminare între anumite porțiuni din Scriptură pe baza potențialului lor diferit de a ne edifica în diferitele tipuri de situații, aceasta nu înseamnă că ele reflectă grade sau tipuri diferite de inspirație. În timp ce Psalmii pot da mai multă satisfacție personală și pot inspira mai bine, decât 1Cronici, aceasta nu înseamnă că ei sunt mai inspirați. Inspirația este prezentă independent de aplicabilitatea imediată.

Deși inspirația conferă o trăsătură specială scrierii, această trăsătură nu poate fi întotdeauna ușor recunoscută și apreciată. Pe de-o parte, la materialele devoționale și Predica de pe munte această trăsătură tinde să iasă în evidență și poate fi destul de ușor identificată. Aceasta se datorează parțial subiectului lor. În alte cazuri, cum sunt narațiunile istorice, trăsătura specială dată de inspirație poate să țină în schimb de acuratețea înregistrării, lucru care nu este apreciat la fel de ușor sau de direct. Cu toate acestea, cititorul sensibil va detecta probabil de-a lungul întregii Biblii o anumită trăsătură care indică în mod evident inspirația.

Faptul că s-ar putea să nu fim în stare să identificăm trăsătura specifică a inspirației într-un anumit pasaj nu trebuie să modifice interpretarea pe care o dăm acestui pasaj. Noi nu trebuie să îl considerăm mai puțin autoritar. Fiindcă întreaga Scriptură este inspirată verbal și trebuie interpretată în consecință. Inspirația verbală nu reclamă o interpretare literală a pasajelor care au evident o natură simbolică, cum este „cei ce se încred în Domnul își înnoiesc puterea, ei zboară ca vulturii” (Isaia 40:31). Este nevoie să se ia foarte în serios sarcina interpretării, și să se facă un efort inteligent plin de bun simț pentru a se descoperi mesajul pe care a vrut să-l transmită Dumnezeu.

În această carte inspirația este concepută ca ceva ce se referă atât la scriitor, cât și la scriere. În primul sens, scriitorul este cel care este obiectul inspirației. În orice caz, pe măsură ce scriitorul redactează Scriptura, trăsătura inspirației este transmisă și scrierii. Ea este inspirată într-un sens derivat.[53] Aceasta se aseamănă mult cu definirea revelației ca fiind atât actul revelării cât și mesajul revelat. Am observat că inspirația presupune o perioadă extinsă de lucrare a lui Dumnezeu cu scriitorul. Lucrul acesta nu implică numai pregătirea scriitorului, ci și pregătirea materialului pe care îl va folosi el. În timp ce inspirația în sensul ei strict nu se referă la consemnarea și transmiterea acestui material, providența care călăuzește acest proces nu trebuie trecută cu vederea.

În acest capitol noi am avut în vedere problema metodei și am ales să ne bazăm concepția despre inspirație pe Biblie prin accentuarea învățăturilor ei cu privire la propria ei inspirație, în timp ce am dat un loc important, dar secundar, fenomenelor Scripturii. Am încercat să construim un model care să dea locul cuvenit ambelor considerente.

---

[53] Trebuie observat că 2Petru 1:20-21 se referă la autori, în timp ce 2Timotei 3:16 se referă la ceea ce au scris ei. Astfel dilema dacă inspirația are de-a face cu scriitorul sau cu scrierea se dovedește a fi o problemă falsă.

Alte probleme care au fost ridicate în partea de început a acestui capitol vor fi tratate în capitolul despre ineranță. Acestea sunt (1) dacă inspirația implică corectarea erorilor care ar fi putut fi prezente în sursele consultate și întrebuințate, și (2) dacă inspirația implică dirijarea gândirii și scrierii scriitorului de către Dumnezeu în cadrul tuturor subiectelor pe care le abordează el, sau doar în cadrul celor mai „religioase".

Întrucât Biblia a fost inspirată, putem fi încredințați de faptul că avem îndrumare divină. Faptul că noi nu am trăit pe vremea când au avut loc pentru prima oară evenimentele și învățăturile revelatoare nu ne lasă săraci din punct de vedere spiritual sau teologic. Noi avem o călăuză sigură. Și suntem motivați să o studiem intensiv, deoarece mesajul ei este cu adevărat Cuvântul lui Dumnezeu adresat nouă.

[M. J. Erickson]

❖ **John MacArthur**

În spatele compunerii celor șaizeci și șase de cărți ale Bibliei a stat cârmuirea divină care a orchestrat providențial fiecare aspect al creării lor. Aceasta a cuprins totul, de la ocazia scrierii, până la structura personală unică și la experiențele autorilor individuali. Prezentarea acestor factori ne va face să dobândim o apreciere plenară a magnitudinii puterii și înțelepciunii divine etalate în Scriptură.

PREGĂTIREA SCRIERILOR

Pregătirea scrierii fiecărei cărți a Bibliei include în mod evident contextul istoric în care s-a petrecut respectiva lucrare. Multe dintre situații sunt ușor de identificat. Pentateuhul a fost scris de către Moise în contextul imediat al exodului și pe parcursul primelor etape de cucerire a Țării Făgăduinței. Psalmii au fost scriși adesea în împrejurările imediate ale autorilor umani sau ca o expresie a închinării derivate din anumite lucrări făcute de Dumnezeu pentru poporul Său. Eclesiastul oferă o relatare inspirată despre lecțiile spirituale învățate de Solomon de-a lungul vieții sale. Cărțile profetice sunt pline de referințe istorice prin care pot fi identificate împrejurările în care au fost scrise, precum și chestiunile specifice imediate și din viitor despre care discută.

O privire de ansamblu asupra cărților Noului Testament scot la iveală același lucru. Evanghelia după Luca este singura dintre cele patru care îl identifică în mod concret pe autor. Însă, toate patru prezintă limpede persoana și lucrarea lui Isus ca o dovadă că El este Cristosul. De asemenea, ele îl îndrumă pe cititor către concluzia că mântuirea este disponibilă prin credința în El și în lucrarea Lui de pe cruce. Doar Luca indică faptul că scrie nu în calitate de martor ocular, ci pe baza unei cercetări minuțioase care a stat la baza lucrării sale în două volume (Lc. 1:1-4; Fapt. 1:1-3). Cu toate acestea, este clar, pe baza conținutului tuturor celor patru evanghelii, că toate au la bază aceleași evenimente istorice.

Fiecare epistolă a Noului Testament izvorăște dintr-un context istoric specific care l-a determinat pe autorul uman să o scrie. Epistola către Romani a fost scrisă de Pavel ca o prezentare a persoanei sale și a lucrării sale cu Evanghelia pentru sfinții din Roma — în parte pentru că a intenționat să le ceară sprijinul în călătoria sa spre Spania (Rom. 1:11-13; 15:22-25). Pavel a scris ambele epistole către corinteni în urma numeroasele chestiuni care s-au ivit în biserica din Corint. Epistolele pastorale (1, 2 Timotei și Tit) au fost adresate unora dintre colegii săi de slujire. Fiecare a

fost scrisă dintr-o situație de viață și de lucrare distinctă, și toate cele trei scrisori oferă instrucțiuni specifice privitoare la rezolvarea problemelor din slujirea de la Efes și Creta. Până și cartea Apocalipsa a fost scrisă în contextul exilului lui Ioan (Apoc. 1) și în cel istoric valabil la jumătatea anilor 90 d.Cr. în cele șapte biserici cărora li se adresează Cristos (Apoc. 2-3).

Fiecare dintre aceste contexte istorice a fost folosit de Dumnezeu pentru a pregăti cadrul în care urma să fie redactat Cuvântul Său inspirat divin. Aranjarea providențială a tuturor persoanelor, problemelor, laudelor, personalităților, culturilor, guvernărilor și provocărilor sociale și seculare — și toate celelalte — au lucrat împreună spre a asigura contextul intenționat de Dumnezeu în care să fie scrisă fiecare carte a Bibliei.

PREGĂTIREA SCRIITORILOR

Pe lângă orchestrarea evenimentelor istorice, care au pregătit contextul scrierii cărților biblice, Dumnezeu i-a pregătit și pe autori. Ca ilustrare a acestui aspect, să luăm în considerare cartea Psalmilor. Acolo găsim unele dintre cele mai emoționante, mișcătoare și glorificatoare porțiuni ale Bibliei. Ele descriu cu însuflețire cele mai diverse stări, de la exclamații de laudă și până la implorări disperate pentru izbăvire. Psalmii au fost scriși explicit și implicit în contexte istorice numeroase și variate. Unii au la bază împrejurări tragice sau potențial fatale. Alții au fost compuși în mod specific pentru a stârni atitudinea adecvată în poporul lui Dumnezeu când urca spre Ierusalim ca să ia parte la închinare. În totalitate, psalmii sunt încărcați de emoții și cugetări ale oamenilor, ivindu-se din experiențe reale ale vieții.

Mulți dintre psalmi au fost scriși de David — cântărețul plăcut al lui Israel. Așa că, atunci când el spune că Duhul Domnului a vorbit prin el și că pe limba lui a fost însuși cuvântul Domnului atunci când și-a compus psalmii, implicația este că procesul de inspirație a presupus mai mult decât doar a-i fi date cuvintele pe care să le scrie (2Sam. 23:2). Cuvintele acestea, care au fost pe limba lui și care au fost transcrise de mâna lui, au fost efectiv cuvintele lui Dumnezeu Însuși. În același timp, aceste cuvinte au fost rezultatul lucrării Duhului Sfânt prin David, unealta umană. Dumnezeu S-a folosit de această unealtă, cu toate elementele personalității, limbajului, experiențelor, trăirilor, afecțiunilor și stilului.

Așadar, de pildă, în Psalmul 23 sunt articulate chiar cuvintele personale ale lui David. Atunci când, în versetele introductive, el descrie grija iubitoare a Domnului ca Păstor al său, Cel care „mă paște pe pășuni verzi”, sunt exprimate simultan credința personală a lui David și cuvintele inspirate ale lui Dumnezeu (Ps. 23:2). Atunci când David trece la persoana a doua și i se adresează lui Dumnezeu direct spunând: „Nu mă tem de niciun rău, căci Tu ești cu mine” (Ps. 23:4), acestea sunt tot cuvintele lui David, însă sunt totodată și cuvintele Duhului lui Dumnezeu care a produs acest text scriptural inspirat. Nicăieri procesul de inspirație nu încalcă personalitatea, limbajul ori stilul autorului uman: Dimpotrivă, include toate aceste elemente, precum și contextul istoric imediat în care a fost scris textul. Dumnezeu i-a pregătit pe autorii umani să fie folosiți ca instrumente ale Sale pentru alcătuirea Cuvântului Său.

Dumnezeu a pregătit în mod providențial pe fiecare autor uman ca să fie exact instrumentul de care El a avut nevoie pentru a scrie cartea (sau cărțile) respective. Începutul a fost crearea omului după chipul Său. Astfel, omului i-a fost conferită abilitatea gândirii și comunicării cu Dumnezeu într-un mod care face revelația divină posibilă și inteligibilă. Dumnezeu poate să comunice cu omul întrucât l-a creat într-un asemenea mod încât să faciliteze interacțiunea verbală și gândirea

rațională. Această pregătire a cuprins descendența și experiențele de viață ale fiecărui autor – cele apropiate și cele îndepărtate.

Providența lui Dumnezeu a cuprins strămoșii îndepărtați ai fiecărui autor. Zestrea personală a multor scriitori biblici este vizibilă în mod frecvent în textele Scripturii. Probabil că toți scriitori biblici, cu excepția lui Luca, au fost evrei. Unii au avut o descendență preoțească. Alții au avut origini regale. Toți au fost destinați pentru lucrările rânduite în mod divin cu mult înainte de venirea lor pe lume (Ier. 1:5; Gal. 1:15). Aceasta ne arată că selectarea de către Dumnezeu a autorilor umani n-a fost o urgență de ultim minut. Dumnezeu a cârmuit până și pe toți strămoșii profeților ca să fie exact cine a dorit El să fie. A făcut această selecție ca să-Și poată transmite Cuvântul Său inspirat prin zestrea unică a fiecăruia.

Această pregătire providențială i-a conferit fiecărui scriitor o perspectivă unică, un punct de vedere care includea aproape fiecare domeniu al vieții. Fiecare scriitor a fost influențat de factori care aveau de-a face cu locul și timpul său. Fiecare a avut o ereditate, un mediu, o educație, o creștere aparte, precum și interese, experiențe și chiar relații personale aparte. Fiecare scriitor și-a avut propriul vocabular și stilul unic de scriere ca urmare a influenței tuturor acestor factori diverși.

Mai presus de toate aceste experiențe contextuale, stă însă lucrarea directă a lui Dumnezeu. El i-a pregătit și i-a păstrat în mod providențial pe scriitorii biblici ca să devină poporul Său și profeții Săi în curgerea naturală a vieții. Dumnezeu le-a asigurat profeților resursele materiale astfel încât să trăiască și să ajungă la maturitate. I-a păzit pe fiecare dintre ei de orice rău descalificant anterior chemării lor. I-a oprit pe cei care, altminteri, i-ar fi nimicit. La vremea Sa potrivită, i-a chemat la slujirea pe care o rânduise pentru ei. Și a făcut toate acestea după ce anterior orchestrase fiecare împrejurare a vieților lor ca să-i atragă la Sine. Dumnezeu a făcut ca toate lucrurile să lucreze împreună spre binele lor, pregătindu-i pentru scrierea Cuvântului inspirat (Rom. 8.28), conform planului Său. Warfield a exprimat adevărul de mai sus într-un mod precis, explicând că pregătirea pe care Dumnezeu a acordat-o autorilor umani a fost „fizică, intelectuală, spirituală, care a avut de-a face cu toată derularea vieților lor și, fără îndoială, a început cu strămoșii lor îndepărtați, obiectivul fiind de a-i aduce pe oamenii potriviți în locurile potrivite la timpurile potrivite, cu înzestrările, impulsurile, cunoștințele potrivite spre a scrie tocmai acele cărți care le-au fost rânduite."[54]

Un exemplu excelent al acestui întreg proces este ilustrat de Moise și scrierea Pentateuhului. Moise s-a născut în seminția lui Levi, din părinți aflați în robia din Egipt. Însă, edictul lui Faraon anterior nașterii lui Moise a fost cel care i-a determinat creșterea și educația. Pentru a-i păstra viața, mama lui a fost constrânsă să-l predea în mod subtil în mâinile fiicei lui Faraon ca să fie crescut ca fiu al ei. Această întorsătură a evenimentelor a făcut ca, în primii patruzeci de ani ai vieții sale, Moise să primească cea mai înaltă și cea mai strălucită pregătire pe care o putea oferi Egiptul (Fapt. 7:22). Dar el și-a cunoscut și obârșia. A fost martor ocular la suferința și nedreptățile aduse de Faraon asupra poporului său. Aceste suferințe l-a făcut să ia situația în propriile mâini, însă eforturile sale s-au încheiat cu fuga din Egipt, care la rândul ei l-a determinat să petreacă următori, patruzeci de ani ca cioban (Exod 1-2).

Aceasta este etapa în care devine vizibilă intervenția divină providențială în viața lui Moise. În Exodul 3, Dumnezeu i S-a arătat lui Moise într-un rug aprins. L-a chemat pe Moise să fie unealta prin care urma să-Și elibereze poporul din robia Egiptului. Totuși, Moise era într-o stare atât de umilă încât nu era convins că el era omul potrivit pentru respectiva lucrare. Cei optzeci de ani de până atunci ai vieții lui l-au învățat un lucru: nu putea să facă această lucrare prin propriile puteri.

[54] Benjamin B. Warfield, *The Inspiration and Authority of the Bible* (Louisville: SBTS Press, 2014), 155.

Dumnezeu îl pregătise pe deplin pentru această chemare. Și totuși, nu Moise I-a scos poporul din robie, ci Dumnezeu Însuși, folosindu-se de o unealtă omenească pe care a pregătit-o optzeci de ani pentru această însărcinare. Următorii patruzeci de ani ai vieții și slujirii lui Moise sunt relatați în cărțile Exod, Levitic, Numeri și Deuteronom. Acestea consemnează realizările divine printr-un instrument uman. Dumnezeu n-a depins niciodată de Moise ca să-Și înfăptuiască planurile, aspect evidențiat clar de interdicția adresată lui Moise de a intra în Țara Făgăduinței din pricina păcatului său (Num. 27:12-14). Dumnezeu n-a avut nevoie de Moise ca să-Și îndeplinească scopurile Sale mărețe; cu toate acestea, El a fost pe deplin în stare să folosească un profet uman failibil și chiar păcătos ca să-Și realizeze planul Său perfect.

Același lucru este valabil în ce privește scrierea Pentateuhului de către Moise. Educația și pregătirea formală amplă primite de Moise ca urmare a creșterii în casa lui Faraon sunt evidente numaidecât în scrierea Torei. Primele cinci cărți ale Legii au fost compuse în mod formal ca niște documente legale și consemnări istorice detaliate. Este posibil ca Moise să fi compus Geneza, în parte, pe baza consemnărilor la care ar fi avut acces în timpul studiilor sale din Egipt. De asemenea este posibil ca pregătirea lui Moise să fi inclus accesul la alte tratate antice ale Orientului Apropiat și la alte coduri legale care, într-o anumită măsură, să-l fi influențat în compunerea secțiunilor judiciare din Lege. În același timp, Moise a avut parte de o experiență recurentă a apropierii directe de Dumnezeu în timpul cât a scris Pentateuhul. Drept urmare, n-a depins în ultimă instanță de surse externe. Primele cinci cărți ale Bibliei constituie lucrarea lui Dumnezeu și, în același timp, a lui Moise. Sentimentele pe care Moise le descrie arată că aceste cărți conțin întru totul cuvintele lui (Dt. 1:37; 3:23-26), și totuși, într-o manieră perfectă, acele cuvinte transmit prin penița lui Moise chiar cuvintele lui Dumnezeu.

Dovezile acestei paternități duale sunt multiple și evidente pe întreg cuprinsul Bibliei. Scriptura evidențiază în mod clar unicitatea fiecărui autor. Moise a fost educat în Egipt. Pavel a avut parte de o pregătire rabinică de cel mai înalt nivel ca discipol al lui Gamaliel (Fapt. 22:3) și chiar a fost versat în filosofiile grecești ale stoicilor și epicurienilor. Luca a fost medic (Col. 4:14). David a fost păstor, soldat și rege. Solomon a fost crescut ca prinț și a trăit ca rege. Daniel a fost format ca om de stat. Petru și Ioan au fost pescari. Matei a fost colector de taxe. Iacov și Iuda au fost fiii unui tâmplar. Fiecare scriitor a avut o zestre, o creștere și un mediu de factură unică. Fiecare este un amestec de experiențe de viață prin care Dumnezeu l-a trecut în mod providențial. Și toți acești factori au lucrat împreună spre a-i modela pe acești oameni devenind tocmai acele instrumente pe care le-a intenționat Dumnezeu, ca să producă acele scrieri cu autoritate divină. Această unicitate este vizibilă în fiecare carte a Bibliei. De pildă, fiecare dintre cele patru evanghelii conține relatări și informații similare, și totuși fiecare oglindește perspectiva și deciziile de conținut unice ale autorului lor — sub influența cârmuitoare a Duhului Sfânt. Nu există contradicții între cei doi autori, uman și divin.[55]

Toate aceste elemente distinctive, unice în plan social, cultural, istoric, emoțional, existențial, educațional și practic, sunt reflectate de limbajul și stilul lucrării fiecărui autor uman. În același timp, o influență divină constantă umbrește cărțile Scripturii, indicând faptul că în scrierea acestor șaizeci și șase de cărți, Dumnezeu a folosit profeți umani care să-I compună scrierile cu autoritate divină. Aceste elemente pregătitoare ale inspirației afirmă în mod inevitabil că Scriptura este o lucrare pe deplin providențială și miraculoasă, o revelație inerantă scrisă care a fost produsă de Dumnezeu.

---

[55] Vezi John MacArthur, *One Perfect Life: The Complete Story of the Lord Jesus* (Nashville: Thomas Nelson, 2012), 13-15.

❖ **Carl F. H. Henry**

1. Textul Scripturii este inspirat în mod divin ca un depozitar obiectiv al limbii. Atacul împotriva inspirației verbale în sensul ortodox al cuvântului este întotdeauna un asalt împotriva Bibliei ca depozitară lingvistică a revelației. Concepția biblică și evanghelică nu limitează inspirația divină la o simplă activitate internă petrecută în psihicul scriitorilor, ci îi recunoaște importanța dincolo de psihologia subiectivă a profeților și apostolilor aleși. Concepțiile nebiblice referitoare la inspirație întunecă natura inspirației biblice, afirmând numai inspirația autorilor, nu și pe aceea a adevărurilor scrise pe care ei le enunță. Doctrina biblică a inspirației, pe de altă parte, leagă activitatea lui Dumnezeu de adevărurile și cuvintele exprese ale Scripturii. Învățătura Noului Testament corelează inspirația cu scrierile sacre și cu afirmațiile lor verbale.

Numai pentru că trece cu vederea accentul evanghelic pus pe revelația „propozițională poate James Barr să creadă că marchează un punct împotriva creștinilor conservatori atunci când minimalizează importanța consemnării inspirate verbal, considerând-o nesemnificativă, pe temeiul că „semnele de pe hârtie nu sunt adevărate sau false. Ele au sens numai prin legătura lor cu semantica limbii în care sunt scrise“ (*Fundamentalism*, pag. 301).

În schimb mișcarea liberală a afirmat: „poate că ideile au fost inspirate, sau conținutul general..., sau oamenii care l-au scris..., dar cuvintele ca atare nu au fost inspirate“. Dar, comentează Barr, „nu este foarte clar dacă se presupune că au fost inspirați scriitorii, dar nu și propozițiile și cuvintele pe care le-au scris, sau că au fost inspirate ideile, dar nu și forma verbală în care sunt exprimate. Enunțurile teologice despre statutul Bibliei pot să fie foarte bine niște enunțuri despre forma sa verbală sau lingvistică. Ceea ce știm noi despre autori, idei, teologia lăuntrică și așa mai departe, se știe în ultimă instanță din forma verbală (aș prefera să spun, «forma lingvistică») a Bibliei... Ca în orice altă lucrare lingvistică, forma verbală este modalitatea de comunicare a sensului. Dacă forma verbală a Bibliei ar fi diferită, atunci sensul ei ar fi diferit” (ibid.).

Există o recunoaștere foarte binevenită a acestui fapt din partea criticilor, după mai multe decenii de caricaturizare caustică de către neevanghelici a accentului evanghelicilor pus pe inspirația verbală. Inspirația plenară sau verbală a fost considerată nu rareori drept problema care separă concepția despre Biblie neevanghelică de cea evanghelică. (Distincția dintre inspirația plenară și cea verbală este în mare măsură de natură semantică, deoarece ambii termeni exclud inspirația parțială. Termenul plenar semnifică faptul că inspirația se extinde asupra întregului — nu numai asupra ideilor, ci și a cuvintelor.) Recunoașterea lui Barr va sluji pentru încă o dată la concentrarea atenției asupra importanței acestei doctrine, oricât ar mai susține el că nu consideră problema ca fiind cu adevărat „foarte importantă“ (ibid).

Însă accentul înnoit al lui Barr pe inspirația verbală rupe relațiile cu conservatorii, sacrificând ineranța biblică și aplicând calitatea de inspirație verbală în primul rând la procesul formării tradiției ebraice și creștine, mai degrabă decât rezervând-o pentru proclamarea profetico-apostolică, orală sau scrisă. El asimilează Scriptura cu tradiția și subordonează doctrina Scripturii doctrinei Bisericii (ibid., pag. 288). În concepția lui Barr, inspirația „nu garantează deloc acuratețea formei verbale, cu atât mai puțin pe cea a relatării istorice, a datării, a atribuirii paternității și așa mai departe... În cele din urmă, inspirația verbală nu este foarte importantă și nu trebuie să ne neliniștim prea mult din cauza ei.

Prin contrast, J. M. Creed remarcă faptul că adevărul religiei revelate a putut fi găsit pe parcursul secolelor îndelungate de istorie creștină numai în scrierile inspirate: „Dacă vreunui creștin aparținând unei biserici între sfârșitul secolului al doilea și ultimele decenii ale secolului al optulea i

s-ar fi pus o întrebare în legătură cu conținutul religiei creștine, răspunsul lui nu ar fi putut să nu se refere la faptul că adevărurile religiei creștine sunt conținute în cărțile inspirate ale Scripturii sfinte" (*The Divinity of Jesus Christ*, pag. 105).

Dar Barr declară că atașarea strictă a inspirației verbale la „scopul scrierii" este „aproape cu totul nepotrivită acum" (*Fundamentalism*, pag. 293). El renunță la folosirea scripturală a termenului în principal pentru ceea ce stă scris atunci când găsește locul principal al inspirației verbale „nu în scrierea cărților sacre, ci în procesul formării tradiției în Israel și în Biserica Primară" și o raportează „numai într-un mod indirect și de departe... la scrierea efectivă a cărților" (pag. 288). „Ce putem spune despre copiile mai vechi, despre edițiile anterioare și despre tradiția orală de unde au fost luate mai târziu relatările pentru a fi consemnate în scris?", întreabă el (pag. 293-294). Barr consideră că este imposibil „să se separe momentul originii unei cărți biblice de preistoria ei și să se postuleze o intervenție divină specială în acest moment" (pag. 294). Dar de ce anumite cărți biblice, ca de exemplu scrisoarea lui Pavel către Filimon, nu ar fi putut să se nască din inspirația spontană? Cu toate acestea, unii cercetători evanghelici nu contestă că uneori o perioadă îndelungata de pregătire providențială și apoi o perioadă extinsă de scriere, au putut foarte bine să contribuie la obținerea produsului final. Luca vorbește despre examinarea atentă a surselor (cf. Lc. 1:1-4). Însă evanghelicii afirmă că inspirația califică în mod unic și plenar Scriptura ca pe un depozitar literar. Nu există nici o bază exterioară pentru concepția lui Barr că scrierea unor cărți ale Vechiului Testament „ar fi putut dura sute de ani" (ibid.) și nici cărțile Scripturii nu afirmă lucrul acesta pe paginile lor.

Mai mult, Barr insistă fără nici un fel de garanție că „nici o idee modernă viabilă despre inspirație... nu poate fi localizată la un anumit moment al «dăruirii» originale sau în textele autografe originale; dimpotrivă, ea trebuie să fie un aspect al tradiției totale a lui Israel și a Bisericii, o tradiție cunoscută nouă în mod direct prin Biblie, însă prin studiul istoric al mai multor surse, dintre care Biblia este doar una" (ibid.).

Dacă prin inspirație se înțelege ceea ce înțelege și Biblia, trebuie să respingem ideea lui Barr că „nu există vreo formă unică a cuvintelor care ar putea fi considerată singura variantă inspirată" (ibid.).

Barr declară că este dificil pentru creștinii contemporani „fie și numai să-și imagineze... caracterul strict, precis și cantitativ" pe care evanghelicii l-au atribuit doctrinei inspirației verbale, anume că „Dumnezeu a inspirat un set finit și unic de cuvinte, pe acestea și nu pe altele, adică toată acea serie de cuvinte care sunt consemnate în textele autografe" (ibid., pag. 295). Însă trebuie ca cineva să sufere de o sărăcie a fanteziei pentru a găsi că această concepție este cu totul de neimaginat. Deoarece Barr însuși a recunoscut cu întârziere că inspirația verbală — concepția potrivit căreia inspirația divină s-a extins asupra cuvintelor — „poate fi argumentată rezonabil" (ibid.), putem întreba ce cuvinte, altele decât cuvintele finite sau seturile finite de cuvinte ar putea participa la inspirația divină și, dacă nu toate cuvintele, ce altceva decât o serie întreagă de cuvinte consemnate undeva ca fiind complet distincte?

Barr speculează că evanghelicii localizează inspirația în textele autografe pentru „a exclude cât mai mult posibil orice rol activ al tradiției bisericești în formarea și păstrarea Scripturii" (ibid., pag. 297). Dar acest lucru produce mai degrabă confuzie și este în unele privințe inexact. Nimic nu împiedică tradiția Bisericii să păstreze Scripturile alături de o altă tradiție, sau pur și simplu ca tradiție. Dar faptul că Scriptura își datorează originea tradiției Bisericii este o altă problemă. Iată ce crede Barr, care adaugă cu încredere: „așa cum văd probabil cercetătorii lucrurile astăzi, procesul transmiterii tradiției orale, transformând-o într-un mijloc scris, traducând-o uneori și într-o altă limbă, producând un text final, copiind și păstrând textul acesta și adăugându-i comentarii exegetice într-unul din stadiile acestea sau în toate, nu poate fi separat, ci... formează un complex total al tradiției" (ibid.).

Concepția evanghelică istorică a inspirației nu neagă deloc faptul că textul poate să fi trecut uneori printr-un proces contributiv complex, dar afirmă că, în curentul larg al tradiției, Duhul lui Dumnezeu a garantat o singură tradiție autentică, scrierile profetico-apostolice inspirate. Barr face observația că „inspirația verbala, așa cum o aplică evanghelicii conservatori, este total irelevantă pentru a funcționa în istorie și în formarea textelor așa cum o realizăm noi acum" (ibid.). Însă aceasta înseamnă pur și simplu a spune că noi nu suntem profeți și apostoli inspirați, și ca dacă pretindem că lucrarea noastră este inspirată în sens biblic, noi facem acest lucru în mod gratuit.

În ce privește inspirația, după concepția critică modernă a lui Barr, ea face totuși parte din mișcarea totală a tradiției din care a ieșit Biblia" (ibid., pag. 298). Această reinterpretare a inspirației nu poate decât să ducă la o confuzie masivă. Mulți nespecialiști în domeniul teologiei vor saluta vestea că criticii biblici au decis acum că „Biblia este inspirată", mai exact este „inspirată verbal" (Barr este dispus chiar să accepte inspirația divină și în privința punctelor vocalice). Abia mai târziu vor ajunge ei să-și dea seama că inspirația — pe care creștinismul istoric a rezervat-o pentru proclamarea orală și scrierile apostolice — este acum ruptă de textele autografe inerante și aplicate tuturor copiilor existente și tuturor versiunilor, precum și tradiției orale, multiplelor fragmente ale tradiției scrise, tuturor stadiilor care au intrat în pregătirea unui text, în copiere și traducere; mai mult, că inspirația în această nouă proiecție nu mai este rezervată cărților canonice, ci este considerată de fapt o înzestrare chiar și a criticilor biblici moderni. Căci, așa cum susține Barr, dacă inspirația divină nu garantează inerența, cum și afirmă unii cercetători neevanghelici și unii mediatori, atunci „inspirația nu mai poate fi folosită ca un argument împotriva criticismului biblic" (ibid., pag. 303), un termen pe care Barr îl leagă de obicei de revizuirea modernă a teologiei creștine istorice. Astfel, doctrina clasică a inspirației, care a apărut în contextul insistenței scripturale asupra autorității divine, este transformată într-un argument modern care conferă o aprobare specială reevaluării critice a Bibliei și reformulării critice a Dumnezeului Bibliei. De aceea, studiul biblic modern abandonează Cuvântul scris al lui Dumnezeu care cercetează gândurile și intențiile cititorului (Evr. 4:12), numai pentru a-l înălța pe cercetătorul critic la rangul de persoană care decide dacă, de ce și când merită să fie ascultați scriitorii tradiționali și, de asemenea, ce tradiție modernă trebuie să dețină rolul principal. Prin ceea ce criticii moderni ridică la demnitatea de proces în teologie a devenit posibil să se subscrie semantic la inspirație; așadar, cercetătorii biblici, pe această bază critică, găsesc că este posibil să interpreteze întregul conținut al Scripturii în mod contextual și cultural, sau literar, în termenii mitului și, de aceea, să se submineze importanța cognitivă revelațională a Bibliei.

Biblia nu sancționează ideea lui Barr că „dacă trebuie să ne gândim în cele din urmă la inspirație, ea trebuie să se extindă... într-o oarecare măsură și asupra tradiției postbiblice, precum și asupra materialelor prescripturale folosite de către autori (ibid., pag. 294). Desigur, scriitorii inspirați ai Noului Testament citează și interpretează materialele Vechiului Testament și reflectă propria lor proclamație orală inspirată. Dar extinderea de către Barr a inspirației la tradiția prescripturală și la tradiția postbiblică subminează de fapt accentul evreiesc și cel creștin istoric pus pe un canon unic care conține cărți ce se disting de toate celelalte prin inspirația lor divină. Mai mult, ea substituie în mod operativ un canon fluid al tradiției, suspendat la rândul lui de evaluările schimbătoare ale școlii critice dominante la un moment dat, care tinde să exalte concepțiile ei preferate, considerându-le tradiția Bisericii contemporane și o distilare autentică a tradiției biblice. Scrierile care sunt apoi considerate imediat a fi inspirate în mod excepțional sunt acelea care conțin construcțiile de ultimă oră ale cercetătorilor critici contemporani.

De aceea, reafirmarea ambiguă de către Barr a inspirației nu trebuie să pună în umbră la fel de insistenta respingere din partea lui a Scripturii, complet sau în parte, ca și Cuvânt scris al lui Dumnezeu. Acuzația lui cea mai puternică împotriva evanghelicilor vizează faptul că aceștia

consideră Scriptura drept Cuvântul veritabil al lui Dumnezeu. În tratarea evanghelică a pasajelor doctrinare ale Bibliei, protestează el, „cuvintele biblice sunt considerate... o transcriere exactă și directă a intenției lui Dumnezeu” (ibid., pag. 54). Fundamentalismul susține că „adevăratul autor al Bibliei a fost Dumnezeu. Dumnezeu a revelat ceea ce a dorit El despre Sine, dând o informație sau alta fiecăruia dintre scriitorii umani“ (pag. 65).

Interpretarea Bibliei de către Karl Barth ca mijloc prin care Dumnezeu Își comunică în mod sporadic Cuvântul Său paradoxal — o teorie care, observă Bromiley, substituie „caracterul inspirator inspirației” Scripturii — redefinește doctrina inspirației în mod dinamic și o leagă de psihicul credinciosului. Într-un mod similar, James D. Smart scrie: „Prin aceste cuvinte și nu prin altele ne vorbește Dumnezeu și, *atunci când ne vorbește*, știm că nu mai există nici un alt fel de inspirație decât inspirația verbală“ (*The Interpretation of Scripture*, pag. 195-196, subl. aut.). George S. Hendry afirmă și el că acolo unde lipsește un răspuns plin de credință dat confruntării cu Cuvântul lui Cristos, „Biblia constă din cuvinte umane care, la fel ca toate celelalte cuvinte, sunt supuse erorii... Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu numai prin inspirația lui Dumnezeu“ („The Exposition of Holy Scripture“, pag. 36), adică numai printr-un act divin contemporan, care face ca Biblia să nu mai fie un simplu set de cuvinte, ci Cuvântul care ne pretinde și ne inspiră ascultarea. Scriptura este importantă numai ca indicator spre Cuvântul personal care se mișcă într-un mod dinamic prin ea. Astfel de concepții despre Scriptură nu sunt derivate din Scriptură; mai degrabă sunt influențate de teoriile filozofice moderne, din respect pentru care doctrina creștină este modificată, în timp ce reprezentările biblice sunt ignorate.

2. Mai departe, **concepția evanghelică afirmă că inspirația nu violează umanitatea profeților și apostolilor, ci este întru totul consecventă cu ea.** Duhul lui Dumnezeu a folosit din plin capacitățile scriitorilor aleși, astfel încât scrierile lor reflectă diferențe de ordin psihologic, biografic și chiar socio-istoric. Discutând problema inspirației biblice, teologii neevanghelici prezintă în repetate rânduri în mod eronat concepția evanghelică, în sensul că aceasta reclamă oarecum violarea sau neglijarea umanității autorilor Scripturii. Brunner scrie: „Biblia este mărturia umană, și ca atare nu infailibilă, despre revelația divină din cadrul Vechiului Legământ și din cadrul istoriei Fiului încarnat al lui Dumnezeu” (*Revelation and Reason*, pag. 276). Ipoteza de bază pare să fie aceea că Dumnezeu pur și simplu nu poate să facă ființele umane să spună adevărul și că în măsura în care oamenii rămân niște ființe umane, ei trebuie să distorsioneze ceea ce spune Dumnezeu despre Sine și despre scopurile Sale.

Barth afirmă că „noi nu putem nicidecum nega” faptul că autorii Scripturii sunt „toți vulnerabili și de aceea capabili să greșească chiar și în ce privește religia și teologia... dacă nu vrem să îi privăm de umanitatea lor, dacă nu vrem să ne facem vinovați de docetism. Cum pot ei să fie martori, dacă lucrurile nu stau așa? (*Church Dogmatics*, 1/2, pag. 509-510). Aprecierea aceasta pare să însemne că mărturia biblică nu poate să fie o mărturie adevărată atâta vreme cât nu conține și mărturie falsă. În unele pasaje Barth preferă să vorbească nu despre erorile din Biblie, ci mai degrabă despre „Capacitatea de a greși“ a scriitorilor; însă, în acest context, el insistă asupra capacității universale de a greși (ibid., pag. 509 și urm.) și susține că în „Scriptură există în mod necesar contradicție și eroare.

Clark remarcă faptul că „singura ipoteză explicabilă din care pot fi deduse astfel de ipoteze este prejudecata ciudată că umanitatea lor este violată dacă apostolii redau în mod corect informații revelate“ (*Karl Barth's Theological Method*, pag. 190).

„Corect definită și apărată“, spune Barr, ideea inspirației verbale „nu este deloc incompatibilă cu erudiția critică și cu teologia modernă”. Atunci cum își propune Barr să o

redefinească? Nu în sensul că aceasta înseamnă și atrage după sine „infailibilitate și ineranța totală a Bibliei,... unitatea cărților și așa mai departe". În consecință, Barr toarnă un conținut nou într-o formă veche. Respingând inspirația verbală, intenția neevanghelică „a avut dreptate" în afirmația ei că Biblia nu este perfectă, ci trebuie să fie înțeleasă „prin procesele umane de gândire ale scriitorilor" (*Fundamentalism*, pag. 287). Se pare că Barr vrea să spună că scriitorii biblici nu au putut spune adevărul (chiar dacă acesta ar fi fost inspirat divin), deoarece au fost ființe umane. Ce ar dori ei să spună, arată el, este că Biblia este „inspirată verbal, dar ea rămâne failibilă; ea nu este inerantă; și cercetarea ei trebuie să pornească de la examinarea ei ca și carte care cuprinde perfecțiunile lui Dumnezeu" (ibid.). Barr crede că cercetătorii protestanți ar fi trebuit să urmeze fără ezitare cursul trasat de unii cercetători catolici ai Bibliei: inspirația fără ineranță.

„Recuperarea" de către Barr a inspirației verbale separă doctrina aceasta de „ideea că Dumnezeu a transformat exact cuvintele potrivite. ...Cuvintele ar fi pe deplin umane și în mod evident cuvinte ale oamenilor, rostite în contextul caracteristic al propriei lor vremi și supuse limitărilor acelui context" (ibid., pag. 288). Teologia evanghelică va saluta ideea că Dumnezeu nu a dictat cuvintele; consecvenți personalităților lor diferite și particularităților lor stilistice, profeții și apostolii inspirați au vorbit de fapt într-un limbaj care aparținea vremii și locului lor. Însă ce trebuie să facem în contextul inspirației verbale cu insistența lui Barr asupra cuvintelor inexacte și asupra limitării situaționale? Barr nu ne lasă multă vreme în dubiu: nu numai că cuvintele pe deplin umane „vor fi supuse greșelilor în ce privește problemele ce țin de istorie și de geografie, dar ele pot încorpora și mituri și legende, fără nici o bază istorică. Mai mult, ele trebuie supuse greșelilor, patimilor, defectelor și păcatelor umane, și chiar și luate ca doctrine... ele nu vor fi finale și infailibile, ci va trebui să fie analizate și evaluate cu respect, dar și critic, de către comunitatea Bisericii" (ibid.).

Implicațiile accentului pus de Barr pe caracterul supus greșelii în ce privește inspirația sunt multiple. Barr nu discută aici relevanța lui cristologică, însă în altă parte el critică aspru fundamentalismul pentru că minimalizează umanitatea lui Isus. Dacă pentru a-Și asuma o natură umană autentică a fost nevoie ca și Cristos să aibă parte de natura umană supusă greșelii, noi L-am pierdut pe Isus ca Învățător inerant al doctrinei; chiar dacă învățătura Lui a fost inerantă, noi avem conținutul ei numai în cuvintele „pe deplin umane" ale scriitorilor Noului Testament. Întrucât Barr subliniază că „comunitatea Bisericii" trebuie să evalueze critic Scripturile presupuse a nu fi scutite de greșeli, fie că Biserica posedă un fel sau o cantitate de inspirație superioară aceleia a scriitorilor biblici, fie că ne confruntăm aici cu cazul unuia care greșește și îl conduce pe un altul care greșește. Și poate oare cineva să treacă cu vederea implicația ulterioară — intenționată sau nu – că întrucât comunitatea creștină trebuie să urmărească evaluarea „critică" a Bibliei, noi trebuie să-i vedem pe criticii biblici ca Barr — și cu siguranță că nu ca pe niște cercetători care ar putea pune serios la îndoială elaborările lor critice — și anume purtători iluminați ai gnozei contemporane, chiar dacă nici Barr nu poate să evite formele de gândire umane și particularitățile istorico-culturale?

Barr ne spune cu candoare că el nu va porni din punct de vedere teologic „de la ideea unei «revelații» anterioare, a cărei comunicare este funcția esențială a Scripturii (ibid., pag. 288). Revelația „nu va fi... articolul prim și inițiator în afirmarea credinței creștine: cu alte cuvinte... autoritatea nu este primul lucru care trebuie afirmat, nici lucrul din care trebuie derivate toate celelalte" (ibid.). După ce a deposedat mărturia biblică de adevărul asigurat pe cale divină și după ce a făcut loc prejudecăți culturale și legendei, nu mai este de mirare că Barr se vede fără legături sigure cu revelația și autoritatea divină. Mai mult, după ce a subordonat doctrina Scripturii și inspirației ei Bisericii, a cărei tăiș este puternic ascuțit în cazul erudiției critice reprezentate de critica superioară, nu trebuie să surprindă pe nimeni ca, în urma reflecției, Barr întreabă dacă, la urma urmelor, „termenul «inspirație verbală» este foarte potrivit, foarte caracteristic sau foarte util" (ibid., pag. 289).

Cu toate acestea, comentează Barr, „pare a fi folositor” totuși să se afirme în formă revizuită „cunoștințele valide limitate folosite în ideea fundamentalistă... În orice caz, este esențial ca acest concept fundamentalist de inspirație verbală să fie complet demontat” (ibid.). Dar dacă demontarea aceasta duce, așa cum cu siguranță crede Barr că se întâmplă, la pierderea priorității revelației și autorității divine, precum și la pierderea validității învățăturii lui Isus și, în cele din urmă, la acceptarea învățăturii failibile a criticilor contemporani ca voce divină în cadrul Bisericii, ar fi bine să se cerceteze din nou insistența evanghelicilor asupra inspirației plenar-verbale în propriii săi termeni.

Cu o trufie remarcabilă, mulți moderniști (departe de orice afirmare a inspirației transcendente speciale) au pretins finalitate pentru comunicarea a ceea ce s-a presupus a fi conținutul autentic al creștinismului, pretinzând, în același timp, că dacă apostolii inspirați ar fi comunicat adevărul infailibil despre Cristos și despre credința creștină, umanitatea lor ar fi suferit oarecum o breșă.

Dar faptul că Duhul Sfânt S-a folosit de autori umani nu necesită sau nu reclamă nicidecum erori în cele scrise de ei. Concepția lui Barth că umanitatea scriitorilor biblici pretinde failibilitatea lor duce, după cum remarcă Clark, la consecința devastatoare că Dumnezeu nu poate inspira verbal nici măcar o singură propoziție adevărată — ținând cont de faptul că în alte condiții argumentul bazat pe incompatibilitatea dintre umanitate și infailibilitatea verbală s-ar prăbuși (*Karl Barth's Theological Method*, pag. 203).

3. De asemenea, **inspirația nu pune capăt failibilității umane a profeților și apostolilor.** În viața lor de zi cu zi ei au rămași niște oameni failibili, supuși greșelilor, greșind adesea. Doctrina inspirației biblice nu neagă faptul că scrierile sacre au o cantitate considerabilă de simplă învățătură umană care a fost acumulată în cadrul contextului cultural limitat al scriitorilor, învățătură a cărei formă și conținut este pe bună dreptate disputată de către generația noastră. Bărbații și femeile Bibliei împărtășeau cultura epocii lor.

Dar concepțiile revelaționale ale scriitorilor nu pot fi criticate ca fiind legate de o anumită cultură numai din cauză că revelația și inspirația au fost adaptate gândirii și limbajului uman și au implicat cuvinte și expresii caracteristice vremii în care au trăit profeții și apostolii. Aceste aspecte formale se atașează cu necesitate oricărei comunicări istorice a unor informații inteligibile, indiferent dacă este vorba de descoperire divină sau nu. Mesajul biblic se concentrează, într-adevăr, de la început și până la sfârșit într-o revelație istorică, iar forma lingvistică specifică a conținutului ei revelat și inspirat este un aspect al acestei particularități istorice. Dar dacă el nu poate comunica adevărul din cauza acestei particularități istorice, nimic altceva nu poate să-l comunice, au afirmat criticii acestei concepții.

Nici faptul că profeții și apostolii și-au susținut adesea pozițiile lor doctrinare în mijlocul unor controverse nu poate să militeze împotriva naturii inspirate a conținutului acestora. C. K. Barrett afirmă că „nici o negare a vreunei doctrine valide a inspirației Scripturii nu este implicată în recunoașterea faptului că teologia lui Pavel a evoluat în situații concrete sub imboldul evenimentelor și mai ales al controversei“ (*A Commentary on the Second Epistle to the Corinthians*, pag. 42).

Acuzându-i pe scriitorii biblici de o dependență contestabilă și greșită de concepția culturală limitată a trecutului, criticii moderni cad repede pradă a două prejudecăți antibiblice.

În primul rând, prea adesea critica modernă a concepțiilor timpurii presupune în mod arbitrar infailibilitatea așa-zisei concepții moderne despre lume. În cadrul unei observații demne de remarcat, Barth ne amintește că „în raport cu concepția generală despre lume și om, înțelegerea și cunoașterea epocii noastre poate să nu fie nici divină, și nici măcar solomonică” (*Church Dogmatics*, I/2,

pag. 509). Clark afirmă că „filozofia secolelor al XIX-lea și al XX-lea nu este în mod necesar mai bună decât aceea a epocilor anterioare, nici nu trebuie să îndrăznim să presupunem că știința noastră cea mult-lăudată nu va fi niciodată discreditată” (*Karl Barth's Theological Method*, pag. 195). Evident că scriitorii biblici nu au posedat datele enciclopedice ale secolului al XX-lea, care în multe privințe ar fi sporit cunoștințele lor trecute; pe de altă parte, întreaga erudiție contemporană nu ar fi conferit infailibilitate unui filozof sau profet din epocile timpurii, după cum nu conferă infailibilitate nici contemporanilor.

A doua prejudecată contemporană, popularizată de Heidegger și preluată de Bultmann ca ipoteză teologică este aceea că istoricitatea înțelegerii anulează orice pretenție de adevăr obiectiv. Realitatea este înțeleasă prin înțelegere de sine atunci când urmărim investigarea fenomenală a lumii cunoscute prin experiență. Aici posibilitatea adevărului universal valabil, chiar și pe baza revelației divine, este exclusă; se consideră că toate afirmațiile despre istorie și realitate reflectă contribuția creatoare a cunoscătorului, astfel încât nu pot fi considerate valabile nici un fel de informații despre ceea ce este adevărat în mod independent și obiectiv. Mai trebuie să ni se spună prin ce prerogativă revelațională specială a fost garantată pentru Heidegger și Bultmann dacă această informație deosebit de profundă este validă. Dacă gânditorii moderni pot achiziționa astfel de informații cu o validitate comprehensivă, în ciuda particularității lor istorice și în afara revelației divine, atunci nu trebuie adusă nici o acuzație împotriva profeților și apostolilor care reașează un mesaj transcendent pe temelia unei descoperiri divine. De aceea, această concepție istoricistă critică nu numai că prezintă deschis cea de-a doua prejudecată împotriva adevărului obiectiv valabil, dar în același timp conține în secret și prima prejudecată, adică presupusa finalitate a unei concepții moderne despre realitate.

Concepția evanghelica despre inspirație nu afirmă că profeți și apostolii au fost infailibili, nici ca în învățătura lor ei au fost scutiți de limitările impuse de orizontul cultural al vremii lor. Mai degrabă, ceea ce afirmă ea este că scriitorii inspirați nu învață – ca doctrină – concepții aparținând culturii în care trăiesc.

4. De asemenea, **concepția evanghelică susține că inspirația divina este limitată la un mic grup de mesageri care au fost aleși în mod divin să comunice omenirii cu autoritate Cuvântul lui Dumnezeu.** Această inspirație nu este un fenomen universal, după cum nu este nici împărtășită cu necesitate și în mod real de către toți sau cei mai mulți dintre oamenii devotați și ascultători de Dumnezeu.

Pretenția în ce privește inspirația verbală care a apărut prima dată în contextul revelației profetico-apostolice a fost mai târziu însușită de către mișcările religioase postcreștine pentru a-și sprijini documentele proprii. Musulmanii, de exemplu, cred că cuvintele Coranului i-au fost descoperite pe cale verbală lui Mohamed și că forma lor textuală exactă a fost inspirată în mod supranatural. Pretenții similare au fost ridicate de către cultele eretice moderne, inclusiv de către martorii lui Iehova și cristodelfieni. Mormonii cred că președintele Bisericii lui Isus a Sfinților din Zilele de pe Urmă, după cum este recunoscută formal organizația lor, poate primi revelații în vederea călăuzirii Bisericii ca întreg. De la originea ei în 1930, Biserica Mormonă i-a exclus de la ordinare pe membrii ei de culoare. În 1978 președintele acestei biserici a anunțat o „revelație [divină]... anume, că a venit ziua“ când astfel de restricții ce țin de rasă și de culoare nu mai trebuie să existe, o schimbare de tactică tot atât de importantă ca și îndepărtarea tardivă a poligamiei în anii 1890. Astfel de evoluții cultice nu oferă nici o bază pentru respingerea Bibliei ca revelație autoritară obiectivă sau pentru convingerea că concepția evanghelică duce cu necesitate la astfel de concepții contrare. Biblia nu trebuie considerată responsabilă nici pentru curentele religioase care îi contrazic învățătura.

A rămas ca unii critici moderni ca James Barr să extindă pretenția inspirației verbale — deși disociată de ineranță — nu numai asupra literaturii religioase antice prebiblice și postbiblice, ci și asupra scrierilor contemporane și moderne. Formularea lui Barr o rupe în principiu cu doctrina biblică a inspirației miraculoase. Dacă prescriptura, postscriptura sau chiar antiscriptura ar fi la fel de inspirate pe cale divină ca și Scriptura, ar fi inutil să se sublinieze că Scriptura este inspirată de Dumnezeu (2Tim. 3:16).

După părerea lui Barr, „inspirația nu are nimic de-a face cu ineranța sau cu infailibilitatea. Ea ar trebui să aibă de-a face în primul rând nu cu procesul formării Scripturii, ci cu cel al formării tradiției în Israel și în Biserica Primară...; în al doilea rând, ar avea de-a face cu procesul transformării acestei tradiții în Scriptură și în al treilea rând, dar mai puțin important, cu procesul limitării la canonul sacru... Producerea tradiției, și în cele din urmă a Scripturii este... «un rezultat secundar» al adevăratei lucrări a liderilor” (*The Bible in the Modern World*, pag. 131). Barr declară că nu poate să spună mai multe despre „modalitatea“ în care Dumnezeu a fost „«cu» poporul Lui” decât să adauge că acest lucru s-a petrecut „în Duhul“ – nu punând la dispoziție „legături intelectuale“, ci ca o prezență personală – și această relație nu s-a deosebit în esență de cea pe care o are prezența divină astăzi. Ceea ce poate face să fie potrivit ca liderii biblici să fie numiți «inspirați» într-un sens special, adaugă el, este că ei au funcționat la un nivel diferit al formulării tradiției“ (pag. 132). Însă Barr insistă că nu trebuie să se admită existența nici unui agent divin transcendent; Duhul secondează întreaga gândire și acțiune umană, astfel încât Scriptura nu implică nici o intervenție supranaturală. El susține că „o concepție modernă ar... trebui să abandoneze“ accentul tradițional pus pe o „modalitate specială“ de comunicare directă a lui Dumnezeu cu persoane ca profeții, împreună cu o „încetare a acestei modalități de comunicare odată cu sfârșitul perioadei biblice“ (pag. 17). „Astăzi... trebuie să credem că comunicarea lui Dumnezeu cu oamenii perioadei biblice nu a fost în termeni diferiți de modalitatea în care comunică El cu profeții Lui de astăzi” (pag. 17-18).

Deși această teorie cu privire la natura Bibliei poate să fie „atrăgătoare“ pentru Barr (ibid., pag. 132), această atracție abia dacă rezidă în eventuala asemănare a ei cu ceea ce arată și ne învață profeții, apostolii sau Isus din Nazaret despre Scriptură. Contrastul puternic creat de ei între o tradiție autorizată de Dumnezeu și tradițiile oamenilor, raportarea originii textelor scripturale la inițiativa și porunca divină, legarea de către ei a Duhului lui Dumnezeu de un conținut rațional-verbal distinct de gândirea și activitatea profeților și apostolilor, toate sugerează că scrierile lui Barr nu reflectă de fapt realitățile moștenirii biblice. În loc de aceasta, el adaptează și transformă aceste realități în deferență față de ceea ce devine cu repeziciune o tradiție neoprotestantă contemporană care erodează inspirația scripturală. Dacă concepția teologică modernă necesită o asemenea lipsă de logică cum ar fi corelarea inspirației divine cu ineranța, ne-am aștepta la o un apel serios la rațiune care să ducă fie la îndoieli serioase în ceea ce privește validitatea teologică, fie la respingerea conceptului de inspirație, în loc de așa-zisa păstrare a inspirației într-un sens pe care scrierile biblice inspirate îl resping.

Ceea ce a făcut posibil ca modernismul să-l ridice pe om la nivelul unui profet și apostol a fost filozofia ei exagerată despre imanența divină; mai întâi i-a pus pe toți oamenii și întreaga istorie pe același plan, apoi, exaltând metodologia empirică și dogma evoluționistă, i-a ridicat pe moderniști la o înțelegere religioasă superioară. Respectul lui Schleiermacher pentru panteism a fost deja evident în *On Religion*: *Speeches to its Cultured Despisers*, unde a căutat să confere religiei o semnificație universală, însă a făcut lucrul acesta trivializând inițiativa și activitatea specială a lui Dumnezeu: „Ce este revelația? Orice comunicare nouă și originala a Universului cu omul; și orice sentiment elementar este inspirație pentru mine.” H. R. Mackintosh rezumă astfel perspectiva lui

Schleiermacher: „Nicăieri nu există vreo acțiune a lui Dumnezeu pe care să fim justificați s-o numim *specială*” (*Types of Modern Theology*, pag. 71).

În opoziție cu această abordare, Biblia subliniază caracterul „o dată pentru totdeauna” al revelației și inspirației divine, ca apariții ale unei inițiative divine restrânse și stabilește pe această bază poziția și autoritatea unică a profeților și apostolilor. Deși Noul Testament spune despre creștini că sunt participanți la noul legământ și sunt „învățați de Dumnezeu” (*theodidaktoi*, 1Tes. 4:9), el rezervă denumirea de *theopneustos* scrierilor sacre (2Tim. 3:16; cf. Ioan 6:46-47); pe această bază a fost mai târziu corelat cel de-al doilea termen cu scripturile canonice. Inspirația lui Dumnezeu este garantată numai într-un moment special, într-un loc special și într-un mod special, nu întotdeauna și oriunde. Cu atât mai puțin este disponibilă pentru omul secolului al XX-lea în cadrul unui experiment efectuat la comandă care are drept scop să satisfacă o abordare științifică empirică a lui Dumnezeu. Conform concepției evanghelice, revelația specială și inspirația divină caracterizează numai proclamația profetică și apostolică; fenomenul inspirației nu continuă și în prezent, nici măcar într-un mod sporadic. După cum s-a exprimat Luther: „Am putea să facem un Nou Testament tot atât de bun ca cel scris de apostoli“ dacă am fi în aceeași relație cu Duhul Sfânt, dar întrucât „nu avem Duhul într-o manieră la fel de bogată și puternică, trebuie să învățăm de la ei și să bem cu umilință din fântânile lor“.

5. Concepția evanghelică crede că Dumnezeu a revelat informații aflate dincolo de resursele naturale ale tuturor ființelor umane, inclusiv ale profeților și apostolilor. Doctrina biblică are o bază autoritară numai datorită comunicării adevărurilor special revelate unor mesageri aleși: Țofar, prietenul lui Iov, exclude observația ca modalitate de descoperire definitivă a naturii și scopului lui Dumnezeu (Iov 11:7-8); deși unele dintre afirmațiile lui Țofar sunt în altă parte denunțate de Dumnezeu (42:7), aici afirmația lui este în acord total cu accentul din Romani 11:33 că judecățile și căile lui Dumnezeu sunt „nepătrunse“ și cunoscute numai pe baza descoperirii divine.

Teologii neoprotestanți fac distincția între Scriptură și revelație prin separarea netă a revelației personale și/sau istorice de faptul inspirației biblice; ei transferă locul descoperirii divine în confruntarea personală interioară sau în evenimentele exterioare unice, independente de inspirația profetico-apostolică. Doctrina revelației poate fi corelată în mod corect și necesar cu actele răscumpărătoare unice și cu iluminarea spirituală a credinciosului. Dar revizionismul teologic neoprotestant privează Biblia de autoritate textuală obiectivă și înlocuiește revelația propozițională cu întâlnirea personală sau mărturia normativă scrisă cu unele situații revelatoare pentru sensul istoriei care sunt ambivalente din punct de vedere cognitiv. Pinnock remarcă faptul că „trecerea de la propozițional la personal este ideea favorită a teologilor sistematici [neoprotestanți], iar trecerea de la literatură la istorie este preferată de către cercetătorii [critici] ai Bibhei” (*Biblical Revelation*, pag. 23). Dar „cele două concepții, revelația ca întâlnire și revelația ca activitate, ambele minimalizează aspectul noetic[56] al revelației și nu reușesc să facă dreptate tiparului revelației divine din Scriptură“ (pag. 26). Disjuncția deliberată dintre revelația specială și Scriptura sacră a așezat un vag ecou al Eternului în locul Cuvântului clar al lui Dumnezeu. Barth ar fi trebuit să restabilească ordinea între teologii contemporani prin a reafirma adevărurile revelate divin, în special prin insistența lui că omul ajunge să-L cunoască pe Dumnezeul triunic nu prin teologie naturală, ci numai prin descoperirea specială a lui Dumnezeu.

[56] **NOÉTIC, -Ă,** *noetici, -ce,* adj. (Fil.) Care se referă la procesul de gândire. [Pr.: *no-e-*] – Din fr. **Noétique** [sursa: DEX '09 (2009)]

În ciuda afirmației lui anterioare că doctrina inspirației divine verbale a Scripturii este o invenție postreformistă, Emil Brunner a trebuit să admită mai târziu că Jean Calvin, Melanchton și Luther au subscris la ea și că identificarea Cuvântului lui Dumnezeu cu cuvintele Scripturii se găsește nu numai în A doua epistolă a lui Pavel către Timotei (3:16), ci chiar și mai devreme, în Vechiul Testament. Nu trebuie să surprindă pe nimeni că, respingând ideea că Scriptura este Cuvântul lui Dumnezeu (*Revelation and Reason*, 118) și declarând că doctrina inspirației verbale este o formulare inadecvată a autorității Bibliei (pag. 127), Brunner declară apoi că Biblia — în ciuda priorității ei ca și mărturie originală în favoarea revelației — „se găsește la același nivel ca și mărturia Bisericii" (pag. 145). În cazul acesta legătura dintre Biblie și revelație este întru totul periclitată. Dar este semnificativ faptul că Biserica, în confesiunile ei istorice, a atribuit întotdeauna Bibliei un rol diferit și superior în raport cu revelația comparativ cu Brunner, un rol superior celui al Bisericii, și din această perspectivă trebuie să se admită că ideea revelației ca eveniment sporadic care mai are încă loc este o ficțiune neoortodoxă.

Gordon Clark face referire la un pasaj în care chiar și Barth admite că apostolul Pavel a vorbit despre inspirația verbală (*Church Dogmatics*, I/2, pag. 168). Ceea ce este și mai curios este ideea lui Barth că în loc să lase Biblia să îi controleze, oamenii au elaborat doctrina revelației verbale ca un fel de baricadă pentru a controla Biblia. „Nu prea onorăm Biblia, și nu-i facem nici o favoare, afirmă Barth, când o identificăm în mod direct... cu revelația însăși... Concepția istorică a Bibliei, cu al ei cult al eroilor și doctrina inspirației verbale sunt produse ale aceleiași epoci și ale aceluiași spirit... Ele au mutilat mijloacele prin care omul a pretins în perioada Renașterii că controlează Biblia și a ridicat astfel bariere împotriva controlului acesteia asupra lui, ceea ce reprezintă câștigul ei suplimentar" (*Church Dogmatics*, I/1, pag. 126-127). Afirmațiile acestea conțin fără îndoială considerabile informații greșite referitoare la Biblie și reflectă de asemenea o înțelegere greșită a revelației. Tocmai încrederea lor în autoritatea revelațională a Scripturii a adus viețile lui Luther și ale fiilor și nepoților Reformei la modalități noi și Scripturale de credință și acțiune – departe de obiceiurile medievale îndelung statornicite.

Mai mult, Clark insistă că accentul pus de Barth numai asupra răspunsului subiectiv duce la „identificarea directă a revelației și Biblia" nu poate scăpa de scepticism ca și consecință logică a sa. Barth afirmă: „Acolo unde Cuvântul lui Dumnezeu este un eveniment, revelația și Biblia sunt una în realitate, și încă cuvânt cu cuvânt" (*Church Dogmatics*, I/1, pag. 127). A spune că numai atunci când o auzim în felul acesta Biblia devine Cuvântul lui Dumnezeu mai degrabă decât al altcuiva, iar dacă nu o auzim în felul acesta este cuvântul altcuiva, inversează ceea ce este adevărat în cazul tuturor celorlalte relații omenești în așa măsură, încât este foarte suspect. Pornind de la premisele lui Barth, observă Clark, dacă aceleași cuvinte sunt auzite de doi oameni diferiți, „ele pot să fie și să nu fie Cuvântul lui Dumnezeu în același timp" (*Karl Barth's Theological Method*, pag. 168).

Într-adevăr, Barth se concentrează asupra lui Isus ca și Cuvânt interior: „Din punct de vedere literal... noi suntem preocupați de cuvântul singular al lui Dumnezeu Însuși, rostit... foarte direct. Dar în Biblie noi suntem invariabil preocupați de încercările umane de a repeta și de a reproduce, în gânduri și expresii umane, acest Cuvânt al lui Dumnezeu în situații umane definite... Într-un caz avem *Deus dixit*, în celălalt avem *Pavelus dixit*. Acestea sunt două lucruri diferite" (*Church Dogmatics, I/1*, pag. 127). Acest pasaj, deși distinge revelația de Biblie, face puține pentru a clarifica relația dintre ele, relație asupra căreia Barth insistă în altă parte, deși în context Barth propune să explice „că ele nu sunt întotdeauna una, în ce măsură nu sunt una și în ce măsură unitatea lor este într-adevăr o realitate... El afirmă: „Revelația asupra căreia se concentrează mărturia biblică... este, din punct de vedere pur formal, diferită de cuvântul mărturiei în măsura în care un eveniment în sine este diferit de cea mai bună și mai veridică relatare a lui" și că acest contrast „lasă în urmă orice analogie" atunci

când în revelație suntem preocupați de Isus Cristos," Aici Barth mută accentul de pe auzirea cuvintelor Bibliei, care într-o serie de evenimente repetabile pot deveni pentru noi Cuvântul lui Dumnezeu, pe evenimentul Isus Cristos, a cărui încarnare este realizată o dată pentru totdeauna. Cum se poate crede în mod serios, ne întrebăm noi, că scriitorii biblici caută „să repete și să reproducă" încarnarea? Și nu cumva tocmai încrederea noastră în încarnarea lui Dumnezeu în Cristos implică certitudinea că „gândurile și expresiile umane" din Epistole și din Evanghelii comunică adevărul revelației, mai exact că – în ciuda părerii lui Barth — *Deus dixit* și *Pavelus dixit* nu sunt deloc „două lucruri diferite?" „Ele nu sunt diferite din punct de vedere material, dacă propozițiile sunt identice, comentează Clark; după cum nu sunt diferite nici din punct de vedere formal, dacă Dumnezeu vorbește prin Pavel" (*Karl Barth's Theological Method*, pag. 169).

Întocmai ca în cazul doctrinelor alegerii și providenței, G. C. Berkouwer îi urmează și în cazul inspirației și autorități Scripturii pe teologii neoortodocși în a respinge o „corelație veșnică" cu gândul și scopul lui Dumnezeu și îmbrățișează mai degrabă o teologie a Cristosului Bibliei. În scrierile lui de mai târziu, Berkouwer respinge atribuirea lui Dumnezeu a paternității reale a Scripturii în orice modalitate cauzala (*The Triumph of Grace in the Theology of Karl Barth*, pag. 47) și prezintă o concepție activistă cu privire la inspirația biblică, concepție pentru care, de fapt, el îl criticase anterior pe Barth. Prioritatea harului este păstrată, afirmă el, prin a vorbi despre Scriptură numai ca mărturie în favoarea lui Cristos (pag. 53). Comentând această concepție, Cornelius Van Til recunoaște pe bună dreptate că Berkouwer continuă să considere Scriptura drept revelația directă a lui Dumnezeu adresată omului (*The Defense of the Faith*, vol 1: *The Doctrine of Scripture*, pag. 152). Dar, așa cum remarcă Van Til, Berkouwer nu reușește să vadă că abandonând inspirația obiectivă a Scripturii, autoritatea și înțelepciunea ei, el pune în pericol până și scopul teologic al Scripturii în ce privește credibilitatea mărturiei ei despre Cristos. Berkouwer susține că concepția formală a ineranței scripturale eclipsează aspectul uman și cel istoric și face chiar ca „Evangheliile să pară lipsite de credibilitate" (ibid., pag. 211); pe de altă parte, o concepție teologică acceptabilă nu este preocupată de „precizia perfectă" care exclude orice fel de „subiectivitate interpretativă". Dar cum anume „subiectivitatea interpretativă" poate să păstreze teleologia lui Cristos, dacă se susține că Scriptura — ca singura sursă de informații cognitive despre Isus din Nazaret — este supusă erorilor, trebuie să fie evident numai pentru aceia care sunt familiarizați cu paradoxul. Deși Berkouwer nu merge tot atât de departe ca și Barth, el manifestă totuși influențe kerygmatice în luările lui de poziție de mai târziu.

Separând Scriptura de Cuvântul lui Dumnezeu și apelând apoi la evenimentele sporadice în care se spune că acestea se unesc și corelând limitarea adevărului și a autorității Bibliei cu răspunsul subiectiv al omului, Barth distruge în principiu nu numai orice concepție semnificativă despre Scriptură, dar și revelarea Cuvântului lui Dumnezeu, fapt atestat de Scriptură.

Desigur, Barth afirmă că nu trebuie să se vorbească de „nici un fel de distincție în ce privește gradul sau valoarea" între Cuvântul lui Dumnezeu ca revelație, Biblie sau proclamație. „În măsura în care Biblia afirmă cu adevărat revelația, ea nu este mai puțin Cuvântul lui Dumnezeu decât revelația însăși" (*Church Dogmatics*, I/1, pag. 136). La aceasta, Clark pune întrebarea evidentă: ce criteriu ne oferă Barth pentru a putea stabili această „măsură în care" — ca să știm până unde afirmă Biblia într-adevăr revelația? Pornind de la supoziții evanghelice, dificultatea dispare: Biblia este ea însăși criteriul. Dar atunci când Barth ne lasă să alăturăm două lucruri, „unul... verbal — textul Bibliei, și celălalt un eveniment slab definit un coeficient istoric sau poate psihologic irațional, inexprimabil prin natura sa și neinteligibil, cum se mai poate face vreo comparație?" (*Karl Barth's Theological Method*, pag. 174).

Ceea ce trebuie subliniat împotriva concepției lui Barth este ca astăzi — și întotdeauna începând cu sfârșitul erei apostolice Biserica și lumea a avut revelația specială numai în textul verbal

al Bibliei. Daca, așa cum afirma Barth, revelația este în primul rând altceva decât Scriptura și apare totuși din când în când în experiența acelora care îi răspund acesteia și dacă conținutul ei nu este identic cu cuvintele Scripturii, ci este un alt fel de adevăr, Barth alimentează în consecință un misticism sau un gnosticism revelațional pentru care nu se poate avea nici un fel de simpatie, nici în mărturia istorică a Bisericii, nici în Scripturi. Pentru cei care au Scripturile profetico-apostolice, acest „altceva" revelațional, cum remarcă Clark, nu este nici posibil, nici necesar (ibid., pag. 174).

Într-un remarcabil comentariu critic la adresa lui Tillich, Barth îndrăznește să spună: „Dumnezeu Se revelează în propoziții cu ajutorul limbajului — a limbajului uman, mai exact... Astfel, personalitatea Cuvântului lui Dumnezeu nu trebuie exagerată în defavoarea caracterului său verbal" (*Church Dogmatics*, I/1, pag. 156). Dar, dacă Barth vrea să spună că Cuvântul lui Dumnezeu este limbajul rațional oferit în mod obiectiv în formă propozițională, el abia dacă mai poate să spună că „noi nu putem stabili niciodată retrospectiv ce este Dumnezeu sau ce este Cuvântul Lui: El trebuie să ne repete mereu și mereu lucrul acesta, să-l repete întotdeauna din nou" (*Church Dogmatics*, I/1, pag. 146). Într-adevăr, Barth adaugă că noi putem spune numai „indirect" ce este Cuvântul lui Dumnezeu. Afirmațiile umane se găsesc într-o relație frântă cu Cuvântul lui Dumnezeu; după cum se exprimă Barth, ele corespund cu „inadecvarea umană, cu discontinuitatea care poate caracteriza numai propozițiile umane când se pune problema corespunderii lor cu natura Cuvântului lui Dumnezeu" (I/1, pag. 150). Pentru Barth, Cuvântul lui Dumnezeu înseamnă „Dumnezeu vorbește", dar „Cuvântul lui Dumnezeu nu este... un concept care trebuie definit... nici un conținut, nici o idee... nici măcar adevărul cel mai înalt... Este *adevărul*, deoarece acela care-l rostește este Dumnezeu..." (I/1, pag. 155). „Adevăratul conținut al vorbirii lui Dumnezeu... nu trebuie astfel niciodată conceput și reprodus de noi ca un adevăr general" (I/1, pag. 159). „Cuvântul Scripturii, prin care ne vorbește Dumnezeu, devine cu adevărat diferit în trecerea din gura lui Dumnezeu în urechea noastră și în gura noastră... Conținutul lui real rămâne de neînțeles pentru noi de pe tărâmul nostru" (I/1, pag. 160).

Dacă această afirmație nu opune Cuvântul lui Dumnezeu caracterului verbal al acestuia, atunci cu greu ar mai putea fi imaginat un exemplu mai evident. Ea erodează în principiu faptul că Dumnezeu vorbește, căci — după cum Îl descrie Barth aici – El nu vorbește inteligibil; adevărul Lui este de neînțeles și Cuvântul Lui indefinibil.

6. În continuare, **evanghelicii insistă că Dumnezeu este autorul ultim al Scripturii. Duhul Sfânt este Cel care comunică scrierile profetico-apostolice.** De aceea, în lumina inspirației sale divine, mesajul scriptural este identificat ca și conținut transmis de către „Duhul Domnului", de „gura Domnului" și drept ceea ce a „spus Duhul Sfânt prin gura (profeților lui aleși)". Adevărul a ceea ce au scris apostolii și profeții este garantat de către Duhul Sfânt.

După cum ne amintește Gerhard Kittel, modul în care Noul Testament citează Vechiul Testament nu lasă nici un fel de îndoială asupra faptului că „Dumnezeu Însuși este considerat cu fermitate drept Cel care vorbește în Scriptură. Singura problemă este că această înțelegere nu este o teorie care îi înlătură sau îi exclude pe autorii umani. Oamenii aceștia nu sunt introduși numai în mod indirect ca intermediari, ci direct, ca adevărații subiecți ai celor spuse... În cea mai mare parte, formulele prin care sunt citați autorii umani sunt interschimbabile cu cele care se referă la subiectul divin. Aceste fapte sunt dovezi convingătoare că coexistența acestor două grupuri de formule nu implică vreo intersectare sau vreo antiteză pentru autorii Noului Testament" („*Legō*: Word and Speech in the New Testament", 4:111).

Natura divină a Scripturii nu este diminuată atunci când scriitorii prezintă Scriptura ca fiind rostită sau scrisă de către oameni, după cum nici accentul pus de ei pe faptul că Dumnezeu este sursa supraumană și vorbitorul în Scriptură nu exclude subiecții umani cărora și prin care este dat

Cuvântul divin. Faptul că unele citate nou-testamentale ale Vechiului Testament nu menționează un vorbitor sau scriitor uman nu înseamnă că scriitorul Noului Testament încearcă să evite recunoașterea implicării umane, și nici că citarea numai a unui autor al Vechiului Testament — fie el Moise, David sau Isaia - neagă inspirația și paternitatea divină a textului. Dumnezeu este Cel care rostește Cuvântul, fie explicit, fie implicit. Tesalonicenii au primit Cuvântul rostit de apostolul Pavel așa cum este el cu adevărat, ca pe Cuvântul lui Dumnezeu (1Tes. 2:13). De paternitatea lui Dumnezeu depinde eficiența Cuvântului; de aceea, nici un efort uman și pământesc nu poate în cele din urmă să-l zădărnicească (2Tim. 2:9).

Warfield scrie: „Biserica... a susținut de la început că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu în sensul în care cuvintele ei, deși scrise de oameni și purtând veșnic imprimate asupra lor însemnele originii lor umane, au fost scrise totuși sub o astfel de influență a Duhului Sfânt încât sunt cuvintele lui Dumnezeu, expresia adecvată a gândirii și voinței Lui“ (*Inspiration and Authority of the Bible*, pag. 173). Revelația ia uneori o formă care implică întreaga personalitate a receptorului și comunicatorului ei, o formă pe care, spre deosebire de profeția Vechiului Testament, Warfield a numit-o „operare concurentă“ („Revelation“, 4:2580a). Aici „enunțarea adevărului divin este obținută prin acționarea puterilor umane — cercetarea istorică, argumentarea logică, gândirea etică, aspirația divină - sub guvernarea, supravegherea, îndrumarea și controlul Duhului Sfânt, spre deosebire de „preluarea activității de către Duhul revelator", ca în cazul revelației profetice. „Nu trebuie să se creadă că Duhul stă în afara puterilor umane folosite pentru scopul avut în vedere, gata să adauge la inadecvările pe care le-ar putea avea acestea și să șteargă orice defecte de care ar putea da dovadă ele, ci ca lucrare confluentă, în, cu și prin ele, înălțându-le, îndrumându-le, controlându-le și invigorându-le, astfel încât, ca instrumente ale Lui, ele se ridică mai presus de sine și sub inspirația Lui fac lucrarea Lui și Îi ating scopul. Produsul... obținut cu ajutorul lor este produsul Lui prin ele“. Această operare concurentă caracterizează scrierile epistolare ale Noului Testament, unde revelația și inspirația converg adesea.

Conciliul Vatican I a spus despre Scripturi: „Sub inspirația Duhului Sfânt, ele îl au ca autor pe Dumnezeu.“ El a respins pe bună dreptate orice interpretare mecanicistă impersonală a originii Scripturii și a negat înlocuirea activității umane a scriitorilor. La schițarea revelației (Articolul 12), comisia curială pregătitoare a declarat vag că scriitorul biblic nu este „instrumentul“, ci mai degrabă „adevăratul autor“, în timp ce Dumnezeu a fost identificat nu ca „autor principal", ci doar ca „autor“. Ultima propoziție din Vatican II declară: „orice este rostit de către autorii inspirați sau de către scriitorii sacri trebuie considerat ca fiind rostit de către Duhul Sfânt..."

Cu toate acestea, este eronat să se vorbească, așa cum fac unii, de divinitatea Scripturii sau de umanitatea ei. În ciuda trăsăturilor ei foarte omenești, Biblia are cu siguranță ceva mai mult decât autoritate umană; de aceea unii cercetători au numit-o o carte divino-umană. Dar această caracterizare este confuză, deoarece implică un *tertium quid*[57] de caracteristici. Dar nici a face o analogie între încarnare și inscripturare nu este foarte util, fiindcă deși fiecare implică aspectul divin și uman, fiecare face lucrul acesta în moduri distincte; Dumnezeul-om și Dumnezeul-carte nu sunt analogii echivalente. În încarnare o persoană divină își asumă o natură umană lipsită de păcat alături de natura sa divină; în cazul inscripturării, Duhul Sfânt supraveghează în mod selectiv ființe umane păcătoase și supuse erorii în vederea proclamării inerante, orală și scrisă, a mesajului lui Dumnezeu.

[57] **Tertium quid** se referă la un al treilea element neidentificat care este în combinație cu două elemente cunoscute. Fraza este asociată cu alchimia. Este latinescul „al treilea ceva" (literal, „al treilea ce"), o traducere a expresiei grecești *triton ti* (τρίτον τί). Expresia greacă a fost folosită de Platon (360 î.Cr.) și de Irenæus (c. 196 d.Cr.). [sursa: https://en.wikipedia.org/wiki/Tertium_quid]

7. Concepția evanghelică afirmă că întreaga Scriptură este inspirată de Dumnezeu - Scriptura ca întreg, cât și toate părțile ei. Ideea gradelor de inspirație, idee întâlnită la Philo și împrumutată de la Platon, nu are nici un suport în textul biblic. Evanghelismul istoric a insistat asupra inspirației plenare a Bibliei; cu alte cuvinte, că Scriptura este inspirată în totalitatea ei. A accentua inspirația verbală plenară nu înseamnă altceva decât a scoate în evidență ceea ce această concepție implică cu necesitate: întrucât este avută în vedere Biblia ca text scris, inspirația se extinde la fiecare cuvânt. Chiar și în unele pasaje incidentale Isus și apostolii au făcut apel la cuvintele Scripturii ca la unele care au autoritate (Ioan 10:34-35; Gal. 3:16). Întregul conținut, atât cel istoric, cât cel teologic și moral, este demn de încredere și util (Rom. 4:23; 9:17; 15:4; 1Cor. 9:10; 10:11; Gal. 3:8, 22; 4:30; 1Pet. 2:6).

8. Concepția aceasta, că întreaga Scriptură este inspirată, este doctrina istorică a tuturor denominațiilor. Toate corpurile mari de credincioși au afirmat explicit doctrina inspirației și autorității Bibliei.

Abia în secolul al XX-lea și-au compromis denominațiunile protestante majore, cum ar fi Biserica Prezbiteriană Unită din SUA, angajamentele tradiționale din deferență față de teoriile critice moderne. Adoptând noua Mărturisire de credință din '67 în cadrul a 179-a adunări generale, Biserica Prezbiteriană Unită a abandonat poziția Mărturisirii de credință de la Westminster, conform căreia Biblia este Cuvântul scris al lui Dumnezeu.

Constituția cu privire la revelația divină a Bisericii Romano-Catolice, aprobată de Conciliul Vatican II a declarat: „Realitățile revelate divin, care sunt conținute și prezente în textul Sfintei Scripturi, au fost scrise sub inspirația Duhului Sfânt.“ Biserica Romano-Catolică, „bazându-se pe credința erei apostolice, acceptă ca sacre și canonice cărțile Vechiului și Noului Testament, întregi și complete, cu toate părțile lor, pe temeiul că, scrise sub inspirația Duhului Sfânt (cf. Ioan 20:31; 2Tim. 3:16; 2Pet. 1:19-21; 3:15, 16), Îl au pe Dumnezeu ca autor al lor și au fost transmise ca atare Bisericii”. Firește, Roma restrânge foarte mult și chiar anulează paternitatea Scripturii, corelând-o cu tradiția orală și cu funcția învățăturii Bisericii ca reședință a interpretării infailibile. O astfel de îndepărtare a stabilit un precedent pentru teologia liberală, care, la rândul ei, a adăugat și alți factori alături de Scriptură pentru a-i formula doctrina specifică despre paternitate. În cazul liberalismului, nu numai tradiția și ierarhia bisericească în funcția ei educativă au devenit surse ale revelației, ci și cultura, experiența și reflecția umană.

A păstra tăcerea asupra inspirației divine a Scripturilor înseamnă, în consecință, a atenua lucrarea lui Dumnezeu și a minimaliza lucrarea Duhului. După cum spune Bromiley, inspirația Scripturii „este parte a esenței creștinismului. A o mărturisi face parte din a fi creștin... Scriptura își proclamă propria ei inspirație ca parte a ceea ce spune ea despre Dumnezeu Duhul Sfânt“ („The Inspiration and Authority of Scripture“ [*Eternity*], pag. 12). El insistă că „orice lucrare a Duhului este o suflare, o «spirație»“ și lucrarea continuă a Duhului nu trebuie să fie negată ca aspect vital al lucrării divine. Dar, spune el mai departe, „într-un sens important inspirația este o lucrare terminată, ca și ispășirea lui Cristos. Inspirația a avut loc în istorie, fiind exercitată asupra autorilor“ (ibid., pag. 14).

În lumina caracterului lor inspirat, scrierile biblice au fost copiate cu răbdare, distribuite în întreaga lume și traduse în toate limbile globului și apoi în idiomurile generațiilor succesive. Nici o carte nu a fost tradusă în atâtea limbi și versiuni ca Biblia. Ca și Cuvânt inspirat al lui Dumnezeu, ea se arată încă puternică și cu neputință de respins chiar și dincolo de cortina de fier a conflictului geografic și cortina de catifea a neglijării ecleziastice.

[Carl F. H. Henry]

- **F. H. Barackman**

Deși această concepție a fost enunțată pe scurt în secțiunea anterioară, doctrina corectă despre inspirația divină poate fi rezumată în felul următor: Scripturile sunt inspirate în sensul că ele sunt produsul suflării lui Dumnezeu. Mai exact, ele sunt o lucrare specială a Duhului Sfânt (2Tim. 3:16). Cei care au rostit și au scris cuvintele lui Dumnezeu au fost inspirați în sensul că asupra lor a acționat Duhul Sfânt pentru a produce adevărul lui Dumnezeu în limbaj uman (2Pet. 1:21). Să analizăm în continuare aspectele inspirației Scripturii.

- **Definiții**

Inspirația divină este acțiunea prin care Duhul Sfânt a dat anumitor oameni capacitatea de a primi revelația specială a lui Dumnezeu și de a o comunica sau scrie în limbile lor și cu stilurile lor, fără eroare sau omisiune, ca fiind cuvintele exacte ale lui Dumnezeu (2Pet. 1:21).

Inspirația plenară înseamnă că fiecare parte a celor șaizeci și șase de cărți canonice ale Bibliei este în mod egal rezultatul inspirației divine (2Tim. 3:16).

Inspirația verbală înseamnă că inspirația divină se extinde asupra fiecărui cuvânt al Scripturii și asupra formelor lui gramaticale (cf. Gal. 3:16).

- **Observații**

1. În cazul celor ce au scris Biblia, inspirația divină este valabilă numai atunci când ei au vorbit sau au scris Cuvântul lui Dumnezeu. Ea nu are legătură cu celelalte acțiuni sau scrieri ale lor (cf. 2Sam. 7:3).

2. Cei care au rostit sau au scris Cuvântul lui Dumnezeu sub inspirație divină, au fost feriți nu numai de orice eroare de comunicare, ci și de orice omisiune. Mesajele lor vorbite sau scrise au fost complete și exacte în limitele stabilite de Dumnezeu. În plus, ei nu au spus sau scris, sub inspirație divină, mai mult decât a vrut Dumnezeu.

3. Cu toate că Dumnezeu nu a fost de acord cu toate acțiunile sau afirmațiile îngerilor și ale oamenilor consemnate în Scriptură, inspirația divină a asigurat o consemnare biblică inerantă[58] a acțiunilor și cuvintelor lor.

4. Inabilitatea noastră de a înțelege cum Duhul Sfânt a folosit oameni supuși greșelii pentru a realiza o consemnare inerantă nu reprezintă un motiv suficient de întemeiat pentru a-i nega putința de-a o face și faptul că a făcut acest lucru. Într-adevăr, noi nu înțelegem deplin nici una din lucrările Duhului Sfânt ca, de pildă, nașterea din nou.

5. Inspirația divină privește doar cuvintele celor ce au vorbit și scris mesajul lui Dumnezeu. Traducerile și copiile Scripturii folosite de noi cuprind atât erori reale cât și erori aparente. Erorile reale sunt greșeli care s-au strecurat în text la copiere (cf. 2Cron. 36:9 cu 2Împ. 24:8: corect „optsprezece” în loc de „opt”) sau la traducere (Jud. 12:7, corect „șase“ în loc de „zece”). Se găsesc, de asemenea, erori citate incluse de Dumnezeu în text pentru învățătura noastră, precum minciuni (cf. Gen. 3:4; 2Împ. 5:22), acuzații false (Iov 22:5-11) și evaluări greșite (Luca 7:39). Analiza textului

[58] ***inerantă*** *sf* [At: DN[3] / Pl: *~țe* / E: it ***inerranza***] (Liv) Principiu romano-catolic care susține infailibilitatea textului biblic. [sursa: MDA2 (2010)]

Bibliei a descoperit majoritatea erorilor de scriere. Erorile aparente nu sunt erori reale, ci dificultăți izvorâte din lipsa noastră prezentă de cunoștințe privitoare la limbile textului original sau la contextul cultural și istoric al textului (cf. Fapte. 9:7 cu 22:9 în greacă).

Duhul Sfânt a supravegheat în așa fel transmiterea Scripturilor încât copiile actuale să fie practic infailibile în învățăturile lor. Deși ele nu sunt efectiv inspirate, copiile bune ale scrierilor originale inspirate, precum și traducerile bune ale acestor copii sunt practic inspirate și potrivite scopului divin pentru care au fost păstrate. Putem astfel afirma, fără ezitare, că deținem Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu, în măsura în care traducerile redau adevărul scrierilor originale. Multitudinea de manuscrise originale ne dau suficiente dovezi în ceea ce privește conținutul original al Scripturilor ca să putem crede că versiunile prezente ale Bibliei conțin un text plin de autoritate și demn de încredere.[59]

6. Având în vedere că Biblia este suficientă în materie de credință și conduită și datorită indiciilor date de unele pasaje, precum Proverbe 30:5-6, 1Corinteni 13:8; Apocalipsa 22:18, 19, se pare că n-au mai fost revelații speciale după încheierea canonului Noului Testament de la sfârșitul secolului întâi. Alcătuită din șaizeci și șase de cărți canonice, Biblia este revelația scrisă și completă a lui Dumnezeu. Este de remarcat faptul că religiile false și sectele își întemeiază doctrinele pe presupuse revelații suplimentare apărute alături de Biblie sau în locul ei.

7. Biblia susține că revelația specială a lui Dumnezeu își are originea la Dumnezeu Tatăl (Ap. 1:1), a fost transpusă în limbaj uman prin lucrarea Duhului Sfânt în oameni (1Cor. 2:13; 2Pet. 1:21) și a fost transmisă prin prooroci și scriitori ai Biblia ca fiind cuvintele exacte lui Dumnezeu (Dt. 18:18; Evr. 1:1-2). În calitate de Revelator al Tatălui (Mt. 11:27), Domnul Isus nu S-a limitat numai la a vorbi cuvintele Tatălui, ci a și manifestat, prin viața Sa pe pământ, caracterul și lucrările Tatălui (Io. 12:49-50; 1:14; 14:9-11). Pe de altă parte, având revelația Noului Testament de la Tatăl, El a transmis-o apostolilor și colaboratorilor lor prin Duhul Sfânt (Io. 16:13-15; 1Cor. 2:13; Efes. 4:20-21; Ap. 1:1).

8. Dumnezeu a vorbit foarte rar prin oameni nemântuiți (2Cron. 35:21-22; Io. 11:49-51).

[F. H. Barackman]

MĂRTURIA BIBLIEI CU PRIVIRE LA INSPIRAȚIA SA

❖ **F. H. Barackman**

Pe lângă dovezi precum confirmarea dată de experiența creștină, există mărturia Scripturii cu privire la inspirația ei (2Tim. 3:16).

[59] Acuratețea textului Vechiului Testament a fost confirmată de Sulurile de la Marea Moartă. Există 5.000 copii din primele secole ale anumitor părți din Noul Testament grec, aproximativ 50 copii ale Noului Testament grec întreg și 20.000 copii ale anumitor părți dir din Noul Testament sau ale Noului Testament în întregime în diferite alte limbi.

INSPIRAȚIA VECHIULUI TESTAMENT

Deși nu toate cărțile Vechiului Testament conțin afirmații cu privire la inspirația lor divină, fiecare carte face parte dintr-o secțiune în care există asemenea afirmații. În Vechiul Testament ebraic găsim trei astfel de secțiuni (Luca 24:44): ***Legea*** **(Tora)**, care constă din cele cinci cărți ale lui Moise (Pentateuhul); ***Profeții*** **(Neviim)**, care cuprind „Profeții timpurii" (Iosua, Judecători, 1 și 2 Samuel, 1 și 2 Împărați) și „Profeții târzii" (Isaia, Ieremia, Ezechiel, cei doisprezece profeți mici); și ***Scrierile*** **(Ketuvim)**, alcătuite din cărțile poetice (Psalmii, Iov, Proverbele, Cântarea cântărilor, Eclesiastul, Plângerile lui Ieremia) și cărțile istorice (Rut, Estera, Daniel, Ezra-Neemia, 1 și 2 Cronici,).

Acest aranjament pare a avea la bază rangul profetic al scriitorului fiecărei cărți. În primul rând sunt scrierile lui Moise, cel mai mare dintre profeți, cu care Domnul a vorbit față în față (Ex. 33:11; Num. 12:7-8; Dt. 34:10). Urmează scrierile celor care au fost profeți de profesie, ca Isaia și Iona, apoi scrierile celor care au avut darul profetic, dar care au urmat alte vocații, ca David și Daniel.

1. MĂRTURIA SCRIITORILOR VECHIULUI TESTAMENT

Anumiți scriitori ai fiecărei secțiuni a Vechiului Testament ebraic aduc mărturie în sprijinul inspirației lor: Legea (Ex. 20:1; 32:16; Lv. 27:34; Num. 36:13), Profeții (Ios. 24:26-27; 1Sam. 3:18-19; Is. 1:1-2; Ier. 1:1-2; Ez. 1:3) și Scrierile (Ps. 45:1; Ecl. 1:16; 12:9). Găsim dovezi despre inspirația divină a acestor secțiuni și în alte porțiuni ale Vechiului Testament: despre Lege în 1Împărați 2:3, despre Profeți în Neemia 9:20 și Daniel 9:2, 10 și despre Scrieri în 2Samuel 23:1-2 și 1Împărați 4:29-32.

[F. H. Barackman]

2. MĂRTURIA LUI ISUS

❖ **Paul Enns**

Perspectiva lui Cristos asupra Bibliei.[60] În determinarea naturii inspirației biblice, nu există nimic mai important decât identificarea părerii pe care Cristos a avut-o cu privire la Scripturi. Este evident că nici o altă persoană nu ar trebui să aibă o părere despre Scripturi diferită de a Sa. Viziunea Sa asupra Scripturilor trebuie să fie factorul determinant, norma, în formularea oricărei poziții. Acesta este argumentul fundamental al lui R. Laird Harris. În apărarea doctrinei inspirației Scripturilor el nu folosește ca argument principal pasajele din 2Timotei 3:16 sau 2Petru 1:21 (cu toate că le recunoaște valabilitatea), ci argumentează din perspectiva viziunii pe care a avut-o Cristos despre Scripturi.[61]

(1) Inspirația întregii Scripturi. Citând Vechiul Testament, Cristos a dat crezare inspirației întregului Vechi Testament. În Matei 5:17-18 Cristos a afirmat că nu va trece nici cea mai mică frântură din lege fără să se împlinească. În versetul 17 El s-a referit la Lege sau Proroci, o expresie frecvent folosită cu referire la tot Vechiul Testament. În această afirmație puternică, Isus a proclamat inspirația Vechiului Testament în întregime.

---

[60] Vezi lucrarea excelentă despre perspectiva lui Isus asupra Bibliei de Robert P. Lightner, *The Saviour and the Scripture* (Philadelphia: Presbyterian & Reformed, 1966), pp. 60-73

[61] R. Laird Harris, *Inspiration and Canonicity of the Bible* (Grand Rapids: Zondervan, 1969), p. 45 și în continuare.

În Luca 24:44, Isus a reamintit ucenicilor Săi că toate lucrurile scrise despre El în Legea lui Moise, în Proroci și în Psalmi *trebuie* să se împlinească. Ucenicii nu au înțeles învățăturile din Vechiul Testament referitoare la moartea și învierea lui Cristos, dar datorită inspirației acestuia, evenimentele profețite *trebuiau* să se împlinească. Cu această denumire întreită a Vechiul Testament, Cristos afirma de fapt inspirația și autoritatea întregului Vechi Testament.

Când Isus a dezbătut cu evreii necredincioși dreptul Său de a fi numit Fiul lui Dumnezeu, El le-a îndreptat atenția asupra Psalmului 82.6 și le a reamintit că „Scriptura nu poate fi desființată" (Io. 10:35). „Aceasta înseamnă că Scriptura nu poate fi golită de forța ei prin faptul că este privită ca eronată."[62] Merită observat faptul că Isus s-a referit la un pasaj mai degrabă nesemnificativ din Vechiul Testament când a afirmat că Scriptura nu poate fi dată la o parte sau anulată.[63]

(2) Inspirația secțiunilor. Cristos a citat cu generozitate și frecvent din Vechiul Testament. Argumentele sale se bazau pe integritatea pasajului vechi-testamentar pe care îl cita. Prin acest fel de argumentare, Cristos afirma totodată inspirația textelor individuale sau ale cărților din Vechiul Testament. Câteva exemple vor fi suficiente. Când Isus l-a întâlnit pe Satan la ispitire, El a respins argumentele diavolului făcând referire la Deuteronom. În Matei 4:4, 7 și 10 Isus a citat din Deuteronom 8:3; 6:13, 16, arătând că Satan nu avea dreptate când afirma că acele cuvinte scrise în Deuteronom trebuiau să se împlinească. În Matei 21:42 Isus a citat din Psalmul 118:22 care afirmă că Mesia trebuia să sufere respingere. În Matei 12:18-21 Isus a citat din Isaia 42:1-4 arătând că dispoziția Sa pașnică și tandră, precum și atitudinea Sa inclusiv față de neamuri fuseseră prevestite în scrierile profetice.

Acestea sunt doar câteva exemple care scot în evidență faptul că Cristos a citat din diferite secțiuni ale Vechiului Testament, afirmând astfel inspirația și autoritatea lor.

(3) Inspirația cuvintelor. Apărând doctrina învierii în discuția Sa cu saducheii, Isus a citat din Exod 3:6 (un lucru semnificativ deoarece saducheii credeau doar în Pentateuh): „Eu sunt Dumnezeul lui Avraam." În cadrul acestui răspuns întreg argumentul lui Isus se baza pe cuvintele „Eu sunt." Se pare că Isus a folosit verbul pe care textul ebraic îl sugera doar. În acest fel El susținea Septuaginta (versiunea grecească) care include verbul. Acea versiune a fost apreciată de mulți contemporani ai Domnului, considerând-o practic egală cu Scripturile originale.

Susținând învierea, Isus a adus aminte saducheilor că Exod 3:6 spunea „Eu sunt." El elaborează această afirmație: „Dumnezeu nu este un Dumnezeu al celor morți ci al celor vii." Dacă cuvintele Vechiului Testament nu erau inspirate, argumentul Său era inutil, dar dacă cuvintele Vechiului Testament erau cu adevărat inspirate, atunci argumentul Său avea o greutate colosală. De fapt, argumentul lui Isus se baza pe folosirea timpului prezent în acea afirmație. Doctrina învierii putea fi afirmată deoarece în Exod 3:6 scria: „Eu sunt..."; Dumnezeu este Dumnezeul unor patriarhi vii.

Un exemplu similar se găsește în Matei 22:44 unde Isus, discutând cu fariseii, le-a explicat că conceptul lor despre Mesia era greșit. Fariseii credeau că Mesia este un răscumpărător politic, însă Isus le-a arătat citând din Psalmul 110:1 că David, cel mai mare împărat al lui Israel, l-a considerat pe Mesia mai mare decât sine, numindu-L Domn. Întregul argument al lu Cristos stă într-o singură expresie „Domnul meu." Citând Psalmul 110:1, Isus și-a bazat argumentul pe inspirația concretă a cuvintelor „Domnul meu." Dacă Psalmul 110:1 nu ar fi spus exact „Domnul meu" argumentul lui

[62] Leon Moris, *The Gospel According to John* (Grand Rapids: Eerdmans, 1971), p.527
[63] Vezi discuția excelentă asupra lui Ioan 10:35 din B. B. Warfield, *The Inspiration and Authority of the Bible* (Philadelphia: Presbyterian & Reformed, 1984), p. 138

Cristos ar fi fost în zadar. Un alt exemplu este folosirea de către Isus în Ioan 10:34 a Psalmului 82:6 unde întregul Său argument se sprijină pe cuvântul „dumnezei."

(4) Inspirația literelor. În mai multe din afirmațiile Sale Cristos a dezvăluit credința Sa că inclusiv literele din Scriptură erau inspirate. În Matei 5:18 Isus a declarat că „nu va trece o iotă sau o frântură de slovă din Lege, înainte ca să se fi întâmplat toate lucrurile." Termenul „iotă" se referă la litera din alfabetul ebraic numită *yodh*, care arată ca un apostrof ('). „Frântura de slovă" se referă la distincția minusculă dintre două litere ebraice. Un echivalent ar fi deosebirea dintre litera O și Q. Doar acea „codiță" mică deosebește un Q de un O. Isus a accentuat că toate detaliile scrierilor din Vechiul Testament aveau să se împlinească până la ultima literă.

[Paul Enns]

- **F. H. Barackman**

Respectul Domnului Isus față de Vechiul Testament este o puternică mărturie în favoarea inspirației acestei părți a Bibliei.

a. Domnul Isus a recunoscut atât Vechiul Testament în întregime (Io. 5:39; Luca 24:44-46), cât și cele trei secțiuni ale sale, drept Scripturi (Mc. 7:8-13; Mt. 13:13-14; Io. 10:34-35).

b. În cuvântările Sale consemnate în Evanghelii există referiri la 14 cărți din Vechiul Testament: Geneza (Mc.. 10:6-8), Exodul (Lc. 18:20), Numeri (Io. 3:14), Deuteronomul și Leviticul (Lc. 10:26-28), 1Samuel (Mc. 2:25), 1Împărați (Mt. 12:42), Psalmii (Mc. 12:10), Isaia (Lc. 4:17-21), Daniel (Mt. 24:15), Osea (Mt. 9:13), Iona (Mt. 12:40), Zaharia (Mt. 26:31) și Maleahi (Mt. 11:10).

c. Domnul Isus a crezut în istoricitatea persoanelor și evenimentelor din Vechiul Testament: Abel (Lc. 11:51), Noe și potopul (Mt. 24:37-39), Moise (Io. 3:14), David (Lc. 20:41), Iona și peștele (Mt. 12:40), Daniel (Mt. 24:15) și creația omului și instituirea divină a căsătoriei (Mt. 19:47).

d. El S-a supus autorității Vechiului Testament (Mt. 5:17; 26:54; Lc. 18:31). Deși a încălcat legea tradiției iudaice atunci când ea venea în conflict cu voia Tatălui (cf. Io. 9:16), Domnul Isus nu a încălcat niciodată legea lui Dumnezeu așa cum a fost dată ea în Vechiul Testament (Mt. 3:17; 5:17; 17:5; Io. 8:29).

e. Domnul Isus a avut deplină încredere în învățăturile Vechiului Testament. Aceasta se vede din faptul că El a apelat la ele în timpul ispitirii Sale (Mt. 4:4, 7, 10), a făcut referire la declarația lui Dumnezeu despre căsătorie (Mt. 19:4-6) și la doctrina învierii (Mt. 22:29-32).

f. Domnul Isus a declarat că Scriptura nu poate fi desființată (Io. 10:35). În context, Domnul a spus că Scriptura, pe care El a identificat-o drept Cuvântul lui Dumnezeu, nu poate fi anulată ca și când afirmațiile ei ar fi neadevărate.

[F. H. Barackman]

3. MĂRTURIA SCRIITORILOR NOULUI TESTAMENT

Pe lângă mărturia lui Isus prezentată în Evanghelii, câțiva scriitori ai Noului Testament aduc dovezi despre inspirația Vechiului Testament.

a. Ei citează din toate cărțile Vechiului Testament sau fac aluzii la ele, cu excepția Cântării Cântărilor.[64]

b. Ei numesc Vechiul Testament „Scriptură” (Lc. 24:27, 44-45; Fapte. 17:11; 18:24; Rom. 1:2), declarând chiar că este „însuflat de Dumnezeu” (2Tim. 3:16).

c. Ei se referă Ia fiecare secțiune a Vechiului Testament ebraic ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu: Legea (Rom. 10:5-7, 17), Profeții (Rom. 9:25; Evr. 10:15) și Scrierile Ap. 1:15-16; 4:24-26).

[F. H. Barackman]

❖ **Paul Enns**

Perspectiva lui Pavel asupra Bibliei. (1) Inspirația Vechiului și Noului Testament. În 1Timotei 5:18, Pavel și-a prefațat remarcile sale cu „Scriptura spune.” După aceea a citat din Deuteronom 25:4 și Luca 10:7, atribuind astfel statutul de Scriptură atât Vechiului cât și Noului Testament. Pavel afirma de fapt că Noul Testament este tot atât de mult Cuvântul lui Dumnezeu inspirat cât și Vechiul Testament.

(2) Inspirația cuvintelor. În afirmația clasică a lui Pavel din 2Timotei 3:16, apostolul amintește cititorului că toată Scriptura este „inspirată de Dumnezeu.” Așa cum s-a arătat mai devreme, „inspirată de Dumnezeu” în greacă este cuvântul *theopneustos*, însemnând „insuflată de Dumnezeu.” Acesta este cu adevărat un verset important de care trebuie ținut cont în ce privește subiectul inspirației și al inerantei, și care, înțeles corect, rezolvă problema.

Trebuie observate câteva lucruri. În primul rând, faptul că Scriptura este insuflată de Dumnezeu arată originea divină a acesteia. Acest lucru este în concordanță cu profeții vechi-testamentari care au primit mesajul din gura lui Dumnezeu, așa cum arată afirmațiile lor frecvente: „Așa vorbește Domnul.” Prin urmare, mesajul rostit de profeți era mesajul primit de ei de la Domnul (vezi Ex. 4:15; 7:1-2; Ier 1:9, etc.). De aceea, așa cum cuvântul dat profeților era veridic și de încredere, tot așa și Scripturile, care sunt insuflate de Dumnezeu, sunt veridice și exacte, pentru că ambele vin din gura lui Dumnezeu. Pavel pune accentul pe originea Scripturilor: ceea ce este insuflat de Dumnezeu este „rezultatul suflării creative a Celui Atotputernic.”[65] Faptul că *theopneustos* apare la diateza pasivă și nu la diateza activă, accentuează și mai mult că originea Scripturilor este una divină și nu una umană.[66]

(3) Întreaga Scriptură este insuflată de Dumnezeu. Young clarifică acest lucru afirmând: „Dacă Pavel se referă la «fiecare Scriptură», atunci el privește la diferite porțiuni din Biblie, adică se gândește la Scriptură în mod distributiv. În acest caz el afirmă că orice pasaj am lua în considerare, acesta este inspirat de Dumnezeu. Pe de altă parte, dacă el vrea să spună «toată Scriptura» atunci este clar că se referă la Scriptură ca întreg. În ambele cazuri el afirmă că la orice ne-am referi prin «scriptură,» acel ceva este inspirat de Dumnezeu.”[67]

În plus, tot ceea ce este insuflat de Dumnezeu este desemnat ca Scriptură. În timp ce termenul „Scriptură” din versetul 16 este înțeles uneori doar ca referire la Vechiul Testament, se

---

[64] Kurt Aland, Matthew Black, Bruce M, Metzger și Allen Wikgren, *The Greek New Testament* [*Noul Testament în greacă*] (London: United Bible Societies, 1966), p. 897 ș.u.
[65] B. B. Warfield, *The Inspiration and Authority of the Bible* (Philadelphia: Presbyterian & Reformed, 1984), p. 296.
[66] Vezi E. J. Young, *Thy Word is Truth,* pp. 20-21, cât și B. B. Warfield *The Inspiration and Authority of the Bible*, p.272
[67] Ibid., p. 19.

poate argumenta și ideea că Pavel folosea denumirea Scriptură nu doar pentru Vechiul Testament, ci și pentru porțiunile din Noul Testament care fuseseră scrise până în acel moment (de exemplu, Pavel trebuie să fi considerat Evanghelia după Luca canonică [1Tim 5:18]) și poate chiar pentru întreg Noul Testament, parte a acestuia urmând să fie scrisă în viitor.[68]

Pavel a concluzionat că atât Vechiul cât și Noul Testament sunt insuflate de Dumnezeu, avându-și originea în Dumnezeu și nu în om. Astfel, Pavel își afirmă credința în inspirația verbală.

Perspectiva lui Petru asupra Bibliei. Învățătura lui Petru cu privire la Scripturi coincide cu cea a lui Pavel. În 2Petru 1:21 Petru accentuează că nici un pasaj biblic nu este rezultatul voinței umane, ci mai degrabă este rezultatul puterii călăuzitoare a Duhului Sfânt. Petru identifică Scripturile cu „cuvântul prorociei” (v. 19), „o prorocie din Scriptură” (v. 20) și „prorocie” (v. 21). El declară că Scriptura este „ceva pe deplin de încredere.”[69] În versetul 21, Petru explică motivul pentru care este Scriptura de încredere. Asemeni lui Pavel, Petru afirmă că Scripturile își au originea în Dumnezeu. Cu toate că oamenii au scris cuvintele Scripturii, ei au făcut după cum au fost conduși [în greacă *pheromenoi*] de Duhul Sfânt. De aceea recunoaște Petru credința sa în inspirația verbală, în măsura în care Duhul Sfânt a îndrumat scriitorii Scripturii în alegerea cuvintelor lor. Acest adevăr poate fi ilustrat de imaginea unui om care merge la magazinul universal dintr-un centru comercial. Deoarece este grăbit, pentru a ajunge la nivelul al doilea, el continuă să meargă chiar și după ce s-a urcat pe scările rulante. Cu toate că el continuă să meargă, scările rulante îl poartă, urcându-l la nivelul al doilea. În același fel, deși scriitorii biblici au scris în funcție de abilitățile lor educaționale și de stilurile lor distincte, Duhul Sfânt îi conducea, asigurându-se de acuratețea tuturor lucrurilor scrise.

În 2Petru 3:16, Petru se referă la scrierile lui Pavel spunând că învățătorii falși le răstălmăcesc, așa cum fac și cu restul Scripturilor. În această afirmație unică Petru plasează scrierile lui Pavel la același nivel cu Scripturile Vechiului Testament.

[Paul Enns]

- **John MacArthur**

Natura inspirației cere ca procesul de verificare a inspirației Bibliei să fie în egală măsură unul divin. Aceste dovezi care se autoatestă sunt numeroase pe parcursul Scripturilor.

Vechiul Testament este identificat ca fiind Cuvintele lui Dumnezeu. Scriptura afirmă de mii de ori despre cuvintele ei că sunt chiar cuvintele lui Dumnezeu. De multe ori, textul afirmă în mod specific: „Dumnezeu a spus (Ex. 17:14, 19:3, 6-7; 20:1; 24:4, 34:27). Ezra a numit Vechiul Testament „cuvintele Dumnezeului lui Israel!” (Ezra 9:4; cf. 10:3). În cele 176 de versete ale Psalmului 119, de douăzeci și patru de ori Scriptura este numită „Cuvântul (cuvintele) Domnului”, și de 175 de ori acesta înalță Cuvântul lui Dumnezeu folosind câteva sinonime diferite. Profeții și-au identificat mesajele scrise ca fiind Cuvântul Domnului, prin afirmații precum: „Ascultă cuvântul Domnului” (1Împ. 22:19; 2Împ. 20:16) și prin alte expresii asemănătoare. De la început până la sfârșit, Vechiul

[68] H. Wayne House, „Biblical Inspiration in 2Timothy 3:16”, *Biblioteca Sacra,* 137 (January-March, 1980): 56-57.
[69] William F. Arndt și F. Wilbur Gingrich, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian LiteratureI* ediția a doua, revizuită de F. Wilbur Gingrich și Frederick W. Danker (Chicago: U. of Chicago, 1979), p. 138.

Testament pretinde că este în întregime Cuvântul lui Dumnezeu. Majoritatea teologilor se referă la această caracteristică a întregii Scripturi (adică a fiecărui cuvânt) ca fiind ***inspirație plenară***.

Vechiul Testament consemnează vorbirea directă a lui Dumnezeu. Narațiunea introductivă din Geneza afirmă că Dumnezeu a creat prin declarații verbale directe. Pur și simplu, El Și-a exprimat dorința ca un element al creației să existe, și acel ceva a venit în ființă din nimic (Gen. 1:3, 6, 9, 11, 14, 20, 24). Găsim porunci divine care transmit cu autoritate așteptările lui Dumnezeu de la făpturile create de El (Gen. 1:26, 28-29; 2:16-17). Găsim aplicarea unor judecăți divine care consemnează evaluarea faptelor săvârșite de făpturile Lui și care scot la iveală consecințele acelor fapte (Gen. 3:13-19). De asemenea, găsim consemnate în Vechiul Testament mai multe discuții între Dumnezeu și anumite persoane. Dumnezeu l-a chemat pe Avram din țara Ur și i-a vorbit direct în mai multe rânduri despre detaliile legământului pe care l-a făcut cu el (Gen. 12:1-3; 15:1-21). Chemarea lui Moise este o relatare amănunțită a conversației pe care Dumnezeu a avut-o cu el și în care i-a explicat rolul său în eliberarea Israelului din robia egipteană (Exod 3:1-4:23). Imediat după moartea lui Moise, Dumnezeu i-a vorbit direct lui Iosua, dându-i învățătură despre rolul său în cucerirea Țării făgăduinței (Ios. 1:8-9). Vechiul Testament consemnează multe afirmații directe ori discuții pe care Dumnezeu le-a avut cu profeții Săi (1Împ. 14:5). Unele dintre aceste revelații sunt verbale (1Sam. 3:21). Altele sunt sub forma viselor sau a vedeniilor (1Împ. 3:5). Toate sunt consemnări ale vorbirii divine.

Vechiul Testament consemnează vorbiri profetice din partea lui Dumnezeu. Începând cu Moise (Exod 3:15), profeții Domnului au fost recunoscuți ca mesageri învestiți cu autoritate și trimiși de Dumnezeu, care vorbeau direct din partea Lui. Autoritatea lor era de așa natură încât rostirile lor venite din partea Domnului erau considerate ca vorbirea lui Dumnezeu Însuși. Lui Moise i s-a spus să meargă direct la Faraon și să i se adreseze din partea Domnului spunând: „Așa vorbește Domnul" (Ex. 4:22). Acest tipar este urmat pe tot parcursul Vechiului Testament de către profeții lui Dumnezeu (vezi Ios. 7:13, 24:2, 27; Ghedeon, Jud. 6:7-18; Samuel, 1Sam. 2:27; 10:18, 15:2; Natan, 2Sam. 12:7, 11; și mulți alții, 1Împ. 11:31, 12:24, 13:1-2; 13:21; 14:3-7). Atunci când un profet vorbește din partea Domnului, formula folosită tipic pentru decretul lui Dumnezeu este „Așa vorbește Domnu!", și de multe ori, profetul vorbește la persoana întâi (de exemplu 1Împ. 20:13). Formula standard de încheiere este „zice Domnul", împreună cu folosirea repetată a afirmațiilor la persoana întâi, pentru a demonstra că ceea ce profetul declara, de fapt Dumnezeu declara prin el (Ez. 20:1-45).

În același mod în care Dumnezeu i-a dat lui Moise tocmai cuvintele pe care le-a dorit rostite sau scrise, EI i-a capacitat și pe alți profeți să vorbească din partea Lui (Ex. 4:11-12). David a recunoscut că Dumnezeu vorbea prin el atunci când a spus: „Duhul Domnului vorbește prin mine și cuvântul Lui este pe limba mea" (2Sam. 23:2). Însuși faptul că profeții vorbeau direct în Numele Domnului a impus ca Dumnezeu să ofere instrucțiuni privind modalitatea deosebirii între profeții adevărați și cei falși (Dt. 12:32; 13:1-5, 18:15-22)

Vechiul Testament consemnează cuvântări dictate de Dumnezeu. În Vechiul Testament se găsesc câteva relatări care au fost scrise în urma instrucțiunilor date de Dumnezeu (Ex. 34:27). La finalul vieții sale, lui Moise i s-a poruncit să scrie în cartea finală a Legii toate cuvinte pe care Domnul i le-a poruncit (Dt.. 31:24-26). Cu alte ocazii, Dumnezeu l-a îndemnat pur și simplu să scrie ceea ce s-a petrecut (Ex. 17:14). Ambele forme sunt în egală măsură autoritare și inspirate divin în ce privește compoziția lor. În cazul lui Ieremia, el a fost îndemnat să scrie toate cuvintele pe care Dumnezeu i le-a spus (Ier. 30:1-4). Atunci când David și-a redactat psalmii, a știut că Dumnezeu era Cel care vorbea prin el, și totuși, psalmii davidici sunt în mod clar rezultatul gândurilor, cuvintelor și emoțiilor lui David. Indiferent de procesul efectiv de compoziție, cele scrise au fost considerate întocmai

cuvintele lui Dumnezeu transmise prin profetul Său uman. Ceea ce profetul a scris, Dumnezeu a revelat.

[John MacArthur]

❖ **Paul Enns**

O concluzie evidentă pe care o putem trage este că Isus Cristos a avut o părere foarte înaltă despre Scriptură, afirmând inspirația întregului Vechi Testament—a diferitelor cărți din Vechiul Testament, a cuvintelor și chiar a literelor—și indicând spre inspirația Noului Testament. Cu siguranță că cei ce susțin inspirația conceptuală sau alte variante ale acesteia, trebuie să reconsidere atitudinea lui Isus față de Scripturi. Nu ar trebui ca perspectiva Sa asupra Bibliei să fie perspectiva standard? Este legitimă susținerea unei viziuni asupra Scripturilor inferioare viziunii Sale?

[Paul Enns]

INSPIRAȚIA NOULUI TESTAMENT

❖ **F. H. Barackman**

Inspirația cărților Noului Testament se întemeiază pe autoritatea lui Cristos și pe cea dată de El apostolilor Săi (Io. 3:34-35; 12:49-50; Rom. 12:3; 15:15, 16; 1Cor. 14:37; 2Cor. 5:20; 13:10; Gal. 1:1, 11-12; 1Tes. 5:27; 2Pet. 3:1-2). Domnul nostru a mărturisit despre lucrarea Sa profetică (Io. 3:11, 34; 7:15-17; 8:28; 12:49-50; 14:10, 24). Apostolii și-au considerat mesajul ca fiind de la Dumnezeu (Gal. 1:11, 12; Fapte. 1:2-3), ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu (1Pet. 1:25; 1Tes. 2:13) și ca fiind egal cu cel al profeților Vechiului Testament (2Pet. 3:1-2). Având în vedere aceste lucruri, să analizăm mărturiile lui Isus și ale apostolilor cu privire la scrierile Noului Testament.

[F. H. Barackman]

1. MĂRTURIA DOMNULUI ISUS

❖ **F. H. Barackman**

Isus a anticipat descoperirea revelației Noului Testament când le-a spus ucenicilor că mai târziu le va comunica „multe lucruri” pe care, la vremea respectivă, ei nu le puteau înțelege (Io. 16:12-15). El a sugerat că Dumnezeu va face aceasta prin Duhul Sfânt, căruia Îi va încredința adevărul pe care Isus Însuși Îl va primi de la Tatăl. Faptul că Noul Testament își are originea în lucrarea profetică a Domnului nostru mai este indicat și în Faptele Apostolilor 1:1, Efeseni 4:20-21 și Apocalipsa 1:1-2. La întoarcerea Sa în cer, Isus a primit de la Tatăl această revelație și a comunicat-o prin inspirația Duhului Sfânt apostolilor Săi și ucenicilor lor.

[F. H. Barackman]

❖ **Paul Enns**

În discursul din odaia de sus Cristos a făcut o afirmație semnificativă care pare să indice spre consemnările finale, corecte ale scrierilor Noului Testament. În Ioan 14:26 Isus arăta că Duhul Sfânt avea să le aducă aminte apostolilor de toate lucrurile atunci când vor scrie Scripturile, garantând

astfel acuratețea acestora (vezi Ioan 16:12-15). Aceasta poate explica modul în care un om în vârstă ca Ioan, când s-a pus să scrie viața lui Cristos, a fost în stare să descrie atât de corect și detaliat evenimentele ce avuseseră loc cu mulți ani înainte. Duhul Sfânt i-a dat lui Ioan și celorlalți scriitori o memorie bună asupra evenimentelor. De aici vedem că Isus a afirmat nu doar inspirația Vechiului Testament ci și a Noului Testament.

[Paul Enns]

2. MĂRTURIA SCRIITORILOR NOULUI TESTAMENT

Ioan depune mărturie asupra inspirației scrierilor sale în Io. 21:24; 1Io. 5:6-13 și în Apocalipsa 1:1-2; 21:5; 22:9. Pavel aduce mărturie asupra scrierilor lui în 1Tesaloniceni 4:2, 15; 1Corinteni 2:13, 14:37 și 2Corinteni 2:17 și asupra scrierilor lui Luca în 1 Timotei 5:18 (cf. Lc. 10:7 cu Dt. 25:4). Petru vorbește despre inspirația scrierilor lui în 2Petru 3:1-2 și despre inspirația scrierilor lui Pavel în 2Petru 3:15-16. În fine, Iuda aduce mărturie pentru scrierile lui Petru în Iuda 17 și 18 (cf. 2Pet. 3:5).

Aceste mărturii despre inspirația divină a Bibliei s-ar putea să nu fie convingătoare pentru cei nemântuiți, a căror înțelegere este afectată de starea lor de păcat și de tendința de a-și apăra autonomia (cf. Rom. 1:18; 8:7; Io. 5:40; 3:19-20; 1Cor. 2:14). În schimb, pentru noi, cei mântuiți, mărturiile acestea sunt suficiente pentru credința și conduita noastră (Ps. 119:105; 2 Tim. 3:15-17).

[F. H. Barackman]

- **John MacArthur**

DOVEZI ALE INSPIRAȚIEI EXISTENTE ÎN NOUL TESTAMENT

Noul Testament oferă o mărturie clară și coerentă despre inspirația Vechiului Testament, aceste scrieri fiind considerate vorbirea lui Dumnezeu. Matei spune că cele scrise de Isaia cu privire la Mesia au fost vestite de Dumnezeu prin profet (Is. 7:14, Mt. 1:22-23). O comparație cu celelalte citate date de el ne arată că, din perspectiva lui Matei, ceea ce profeții au scris a fost echivalentul vorbirii lui Dumnezeu (vezi Mt. 2:15, 17-18; 4:14-16). Inspirația divină dată lui David de Duhul merge până la nivelul cuvintelor individuale (Ps. 110:1; Mt. 22:44-45; cf. Fapt. 2:29-31). Până și detaliile minore citate în textele profetice ale Vechiului Testament sunt văzute ca împlinindu-se în Cristos (Mica 5:2, Mt. 2:5).

Narațiunile istorice din Vechiul Testament sunt considerate, de către scriitorii Noului Testament, în mod universal, drept relatări ale unor întâmplări reale, atât evenimentele majore miraculoase (distrugerea Sodomei și a Gomorei, 2Pet. 2:6; Iuda 7, potopul global, Evr. 11:7, 1Pet. 3:20; 2Pet. 2:5), cât și detaliile minore (gestul lui David de a mânca pâinile sfințite pentru punerea înainte, Mt 12:3-4). Discursul lui Ștefan consemnat în Faptele Apostolilor 7 demonstrează cu claritate istoricitatea Scripturilor Vechiului Testament, de la Avram și până în ziua respectivă. Isus Și-a bazat întreaga pledoarie pentru lucrarea Sa de răscumpărare pe mărturia Vechiului Testament, de la Legea lui Moise și până la Profeți și Psalmi (Lc. 24:25-27,44-47). Practica universală a scriitorilor Noului Testament urmează cu precizie această mărturie, de la consemnarea predicării lor în Faptele Apostolilor și până la textele inspirate pe care ei le-au scris și care compun Noul Testament. Pe baza practicilor lui Isus (consemnate în evanghelii), a predicilor apostolilor (consemnate în Faptele

Apostolilor) și a scrierilor Noului Testament (epistolele), se poate afirma dincolo de orice îndoială că, pentru Cristos și apostolii Săi, cele treizeci și nouă de cărți ale Vechiului Testament (în forma actuală) au fost (1) inspirate de Dumnezeu și (2) constituiau textele scripturale existente până atunci.

De asemenea, Noul Testament mărturisește în mod limpede despre sine ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu. El prezintă câteva relatări în care găsim o vorbire directă din partea lui Dumnezeu, aici incluzându-se confirmarea audibilă a lui Cristos la botezul Său de către Dumnezeu (Mt. 3:16-17; Lc. 3:22) și schimbarea la față (Mt. 17:5-7, Mc. 9:7, Lc. 9.35). Ioan consemnează confirmarea credincioșiei dată de Dumnezeu Fiului Său într-un cadru public, chiar dacă cei mai mulți n-au reușit să deslușească decât că a fost un tunet sau că un înger I-a vorbit (Io. 12:27-30). Luca relatează adresarea directă, dialogul Domnului Isus cel înviat cu Saul, pe drumul Damascului (Fapt. 9:3-7). Deși însoțitorii lui nu L-au văzut pe Domnul, I-au auzit vocea. Imediat după aceea, el consemnează modul în care Domnul i-a vorbit lui Anania într-o vedenie, în care îl îndemna să-l primească pe Saul ca pe un ucenic (Fapt. 9:10-16). De asemenea, Isus I se arată lui Ioan într-o vedenie glorioasă și prin el li se adresează celor șapte biserici din Asia Mică, dându-i lui Ioan aprecieri și acuzări specifice care aveau legătură directă cu fiecare biserică în mod individual (Apocalipsa 1-3). Mai mult, Noul Testament echivalează cuvintele lui Isus anterioare înălțării Sale la cer cu cele ale lui Dumnezeu (Lc. 5:1; Ioan 3:34, 6:63, 68). Aceeași autoritate și aceeași împuternicire le-au fost atribuite apostolilor în ocazii speciale (Fapt. 4:29-31) – până acolo încât Pavel afirmă că, atunci când li se adresează bisericilor, de fapt Cristos vorbește prin el (2Cor. 13:2-3).

PERSPECTIVA LUI CRISTOS ASUPRA SCRIPTURILOR

Pentru a înțelege corect caracterul, natura și autoritatea Scripturii, pentru un creștin nu poate exista o mărturie mai bună decât cea a lui Cristos Însuși, Perspectiva Lui trebuie să fie perspectiva credinciosului. Pe măsură ce o persoană parcurge numeroasele referiri la Scriptură pe care le face Isus, se ivește o perspectivă clară. Isus a folosit Scriptura în toate chestiunile de doctrină și trăire. El Și-a bazat identitatea și misiunea pe aceasta. El a definit-o în mod personal ca fiind adevărul. Toate acestea confirmă că Isus a înțeles Scripturile ca fiind Cuvântul inspirat, inerant și cu autoritate al lui Dumnezeu, în ambele Testamente. Din Scripturi se poate arăta că Isus (1) a afirmat calitatea de Scriptură a Vechiului Testament (afirmând autoritatea, inspirația și istoricitatea lui) și (2) a preautentificat calitatea de Scriptură a Noului Testament.

Isus a afirmat autoritatea Vechiului Testament. Ori de câte ori a folosit Scripturile, Isus a declarat autoritatea și veridicitatea Vechiului Testament.

Isus a apelat la autoritatea Vechiului Testament împotriva lui Satan (Mat. 4:1-11; Lc. 4:1-13). Atunci când a fost provocat să transforme pietrele în pâini, Isus a răspuns astfel: „Omul nu va trăi numai cu pâine", citând din Deuteronom 8:3. Atunci când Satan a făcut referire la Psalmul 91 și la promisiunea protecției divine pentru cel care se încrede în Dumnezeu, Isus i-a răspuns prin porunca dată în Deuteronom 6:16 de a nu-L ispiti pe Dumnezeu. La final, Isus l-a izgonit pe Satan spunându-i: „Pleacă, Satano, căci este scris: Domnului, Dumnezeului tău să te închini, și numai Lui să-I slujești" (Mt. 4:10, citat din Dt. 6:13; 10:20). Recurgând la Vechiul Testament în fiecare caz, Isus face declarația finală adeverind că acesta este Cuvântul plin de autoritate al lui Dumnezeu.

Isus a apelat la autoritatea Vechiului Testament pentru rezolvarea tuturor disputelor privitoare la credință și practică. Atunci când ucenicii Lui au fost acuzați de încălcarea Sabatului, Isus

S-a referit la principiile derivate din legea mozaică, citând din 1Samuel 21:6, ca temei biblic al acțiunilor lor (Mt. 12:1-8). Atunci când a fost întrebat despre divorț, Isus a răspuns astfel: „Oare n-ați citit?" și apoi a invocat în răspunsul Său (Mt. 19:3-9) textele din Geneza 2:23-24 și din Deuteronom 24:1-4. În ambele cazuri, El a folosit Scriptura nu doar pentru a afirma principiul care era pus în discuție, ci și pentru a confirma autoritatea divină inerentă a textului Vechiului Testament. Atunci când Isus a curățit a doua oară templul, la finalul lucrării Sale pământești (Mt. 21:12-13), a elaborat un argument compus pe baza a două pasaje din Vechiul Testament spre a-Și justifica acțiunile și a osândi poporul (Is. 56:7; Ier. 7:11). Isus a citat din Vechiul Testament atât de frecvent, folosind expresii precum „Oare n-ați citit?", încât în felul acesta a afirmat nu doar că este în acord cu învățătura acestuia, ci și că îi recunoaște autoritatea divină. În toate aceste situații (și în multe altele), Isus n-a corectat nici măcar o dată vreo eroare factuală sau vreo învățătură practică, Isus a considerat Vechiul Testament ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu caracterizat de acuratețe factuală și autoritate divină.

Isus a apelat la autoritatea Vechiului Testament pentru a-I fi mărturisit identitatea. Atunci când conducătorii religioși I-au contestat lucrarea de vindecare din ziua Sabatului, El a pretins egalitate cu Dumnezeu (Ioan 5:17-18). Pe urmă, a adus câteva dovezi în sprijinul afirmației Sale. A început prin a menționa mărturia lui Ioan Botezătorul (5:33-35), însă, în contextul dat, a mers dincolo de aceasta, deoarece nu era în sine o mărturie divină. În continuare, a furnizat trei mărturii divine care atestă persoana Sa: (1) mărturia lucrărilor Lui (5:36); (2) mărturia Tatălui Său ceresc (5:37-38) și (3) mărturia Scripturilor Vechiului Testament, îndeosebi a cărților lui Moise (5:39-47). În felul acesta, Isus a spus că ceea ce Moise a scris este identice cu ceea ce Dumnezeu a afirmat. Este la fel de mult o mărturie divină pe cât sunt cuvintele lui Dumnezeu rostite audibil din cer, sau acțiunile miraculoase săvârșite de Dumnezeu pe pământ. De fapt, când Și-a concluzionat învățătura despre bogatul și Lazăr, a definit mărturia Vechiului Testament ca fiind una superioară față de cea a minunilor — ba chiar față de cea a minunii învierii (Lc. 16:27-31).

Isus S-a supus în mod personal autorității Vechiului Testament. În Predica de pe munte, El a afirmat că n-a venit să anuleze Legea sau Profeții (Scripturile Vechiului Testament), ci să le împlinească (Mt. 5:17). A continuat prin a spune că orice încălcare a Scripturilor sau instigarea altora să facă astfel va avea consecințe eterne (Mt. 5:18-19). Isus a mers chiar până acolo încât să definească Regula de Aur ca fiind adevărul esențial al Scripturilor (Mt. 7:12). Atunci când Și-a încheiat cuvântările, cei care L-au auzit au recunoscut că învățătura Lui era diferită de cea a cărturarilor. El îi învăța ca unul care avea autoritate (Mt. 7:28-29). Isus a vorbit cu autoritatea divină inerentă persoanei Lui ca Dumnezeu venit în trup uman, și, în același timp, a confirmat și S-a conformat în mod consecvent autorității Scripturilor. Chiar și în privința mărturiei despre identitatea Sa, El S-a supus principiilor și dispozițiilor Scripturilor Vechiului Testament. Astfel, în Ioan 5:31 a spus: „Dacă Eu mărturisesc despre Mine Însumi, mărturia Mea nu este adevărată." Isus nu nega veridicitatea propriei Sale mărturii (vezi Io. 8:14-20), ci Se supunea cerinței Vechiului Testament de a avea doi sau trei martori (Dt. 17:6, 19:15).

Isus Și-a păstrat aceeași perspectivă asupra Scripturilor Vechiului Testament înainte și după învierea Sa. Luca este cel care consemnează două ocazii în care Isus S-a întâlnit cu ucenicii Săi imediat după înviere. Prima a fost cu cei doi ucenici pe drumul care duce de la Ierusalim la Emaus (Lc. 24:13-35). A doua s-a petrecut în Ierusalim, într-o încăpere unde se adunaseră mulți dintre ucenici (Lc. 24:36-37). În ambele situații, Isus a dovedit că are aceleași convingeri despre autoritatea Scripturilor și despre necesitatea împlinirii lor. În prima împrejurare, a confirmat necesitatea împlinirii tuturor celor scrise în Vechiul Testament cu privire la El – tot așa cum s-a întâmplat cu cele scrise și împlinite despre moartea, îngroparea și învierea Lui (Lc. 24:26-27). În a doua împrejurare, n-

a afirmat doar aspectul anterior, ci și faptul că lucrarea ulterioară a ucenicilor Lui de mărturisire despre El și lucrarea Lui aveau la bază Scripturile Vechiului Testament (Lc. 24:44-47). Perspectiva lui Isus asupra Vechiului Testament, a inspirației, inerанței și autorității acestuia nu s-a schimbat în urma glorificării Lui. Faptul acesta are o greutate semnificativă în acțiunea de respingere a teoriilor eronate care vorbesc despre o adaptare.

Isus a afirmat inspirația Vechiului Testament. Din perspectiva lui Isus, autoritatea Vechiului Testament s-a bazat pe natura acestuia de Cuvânt inspirat al lui Dumnezeu.

Isus a afirmat paternitatea divină și umană a Bibliei. El i-a identificat în mod repetat pe cei care au scris Vechiul Testament. A vorbit direct despre Moise (Io. 5:45-47), David (Lc. 20:42), Isaia (Mt. 13:14), și chiar despre Daniel (Mt. 24:15-16) ca fiind autorii textelor la care a apelat. În același timp, nu le-a atribuit scrierile exclusiv lor, ci și lucrării Duhului Sfânt, ca autor divin. Isus i-a identificat deopotrivă pe David și pe Duhul Sfânt ca autori ai Psalmului 110 (Mc. 12:36). S-a referit interschimbabil la porțiuni din Vechiul Testament ca fiind cuvintele lui Dumnezeu și lucrarea unor scriitori umani, precum Moise și Isaia (Mt. 15:1-11). Atunci când sunt comparate toate modurile în care Cristos folosește Vechiul Testament, devine limpede că perspectiva lui este aceeași când vine vorba despre sintagmele „Dumnezeu spune”, „Scripturile spun” sau „David însuși, prin Duhul Sfânt, spune”. Prin faptul că îi citează pe autorii umani și divin ai Scripturii, Isus a confirmat ceea ce David a spus despre sine: „Duhul Domnului vorbește prin mine și cuvântul Lui este pe limba mea” (2Sam. 23:2).

Isus a afirmat veridicitatea Bibliei. Vechiul Testament conține peste 3.800 de afirmații directe potrivit cărora cele scrise sunt chiar cuvintele lui Dumnezeu. De asemenea, face câteva afirmații universale cu privire la natura sa veridică (Ps. 19:7, 9; 119:43, 160; 138:2; Pv. 30:5). Testul oferit pentru identificarea unui profet fals a fost direct legat de veridicitatea afirmațiilor lui și de conformarea deplină a cuvintelor lui la conținutul mereu actual al Scripturii (Dt. 13:1-5; 18:20-22). Astfel, dacă afirmațiile unui profet nu se împlineau, atunci era un profet fals. Dacă minunea pe care a prezis-o se înfăptuia, dar cuvintele lui erau contrare Scripturii, tot trebuia respins ca fiind un profet fals. Conform Vechiului Testament, ceea ce Scripturile spun, este adevărat și de o integritate și autoritate de o durabilitate absolută.

Mărturia lui Isus despre veridicitatea Vechiului Testament este identică celei depuse de el însuși despre sine. Isus a considerat că Scriptura reprezintă chiar cuvintele și poruncile lui Dumnezeu. Ca atare, trebuie recunoscută ca având autoritate deplină (Mt. 15:3-9). Mustrarea adresată cărturarilor și fariseilor în același pasaj este în acord cu mărturia Vechiului Testament, care-i identifică pe cei care neagă o astfel de credință ca fiind falși – și de aici provine etichetarea lor de către Isus drept „călăuze oarbe” (Mt. 15:14).

Spunând „Cuvântul Tău este adevărul” (Io. 17:17), Isus a identificat în mod personal Scriptura ca fiind adevărul obiectiv. Aceasta se potrivește întocmai cu mărturia Psalmului 119:160, întrucât mărturia Domnului și cea a Vechiului Testament sunt într-o armonie desăvârșită. Această integritate absolută, asociată cu apelul la autoritatea Vechiului Testament făcut deopotrivă de către Isus și de către scriitorii Noului Testament, adeverește faptul că Isus a considerat Vechiul Testament ca fiind Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu. Ca atare, El l-a considerat că este nu doar adevărat, ci adevărul însuși. A numit Cuvântul lui Dumnezeu „adevărul” (Io. 17:17). A tratat fiecare mărturie adusă de Vechiul Testament ca fiind un enunț faptic. Incluzând chiar și cele mai miraculoase evenimente. Isus a tratat Vechiul Testament ca fiind Cuvântul adevărat și autentic al lui Dumnezeu.

Isus a afirmat inspirația verbală și plenară a Bibliei. Așa cum s-a menționat anterior, termenii *verbal și plenar* se referă la *fiecare cuvânt*, respectiv la *toate* cuvintele Scripturii. Astfel, credința în inspirația verbală și plenară vorbește despre încuviințarea faptului că fiecare cuvânt din Scriptură și întregul ei sunt inspirate de Dumnezeu. Faptul că Isus a susținut o astfel de perspectivă este evident în două privințe. În primul rând, a citat sau a făcut aluzie la multe dintre cărțile Vechiului Testament, în numeroase moduri și contexte. A citat din toate cele cinci cărți ale lui Moise și din lucrările celorlalți profeți. A făcut cel puțin opt referiri directe la Psalmi. A menționat într-un anumit fel fiecare secțiune majoră a Bibliei ebraice (Legea, Profeții și Scrierile). Chiar și după ce a înviat, S-a referit la întreg Vechiul Testament ca fiind o mărturie de inspirație dumnezeiască și cu autoritate divină, privitoare la propria Sa viață și lucrare (Lc. 24:27). În al doilea rând, Isus Și-a bazat anumite argumente de mare importanță, precum cele în sprijinul divinității Sale, pe cuvinte, expresii și litere individuale din textul Vechiului Testament. Folosind în modul acesta Vechiul Testament, Domnul afirmă și demonstrează inspirația divină, verbală a Scripturii.

Isus afirmă în Matei 5:17-18 că nici măcar o literă, nici măcar o liniuță care face deosebirea între litere nu va trece până când Scriptura nu va fi împlinită. Fără îndoială că nu poate fi exprimată o perspectivă mai înaltă asupra celor mai mici detalii ale Scripturii decât aceasta. Există însă și alte exemple demne de remarcat.

La Praznicul Înnoirii, Isus Și-a afirmat divinitatea pretinzând o poziție de egalitate cu Tatăl (Io. 10:22-30). Evrei I-au răspuns luând pietre cu care să-L împroaște întrucât au considerat că declarația Lui era o blasfemie. În Ioan 10:34 35, Isus Și-a apărat afirmația prin a le îndrepta atenția oponenților Lui spre ceea ce ar fi părut o expresie obscură din Psalmul 82:6. Forța argumentului Său se bazează pe un singur cuvânt din text: „dumnezei”. Iată cuvintele Lui: „Nu este scris în Legea voastră: Eu am zis: Sunteți dumnezei? Dacă Legea a numit dumnezei pe aceia cărora le-a vorbit cuvântul lui Dumnezeu (și Scriptura nu poate fi desființată), cum ziceți voi despre Acela pe care Tatăl L-a sfințit și L-a trimis în lume: Spui blasfemii!, pentru că am zis: Sunt Fiul lui Dumnezeu (Io. 10:34-36). Cristos folosește trei termeni diferiți în aceste două versete pentru a descrie Psalmul 82. Se referă la el ca fiind „Legea”, „cuvântul lui Dumnezeu” și „Scriptura”. Această terminologie sinonimică demonstrează o afirmare a inspirației plenare a textului. Atunci când Cristos a spus, „Scriptura nu poate fi desființată” (Io. 10:35), declara unitatea ei, omogenitatea, evocând Matei 5:18, „Adevărat vă spun: câtă vreme nu vor trece cerul și pământul, nu va trece o iotă sau un semn de literă din Lege, până când toate se vor împlini”, În situația de față, Isus Și-a bazat tot argumentul pe un singur cuvânt: „dumnezei”. Dacă Dumnezeu poate folosi un astfel de cuvânt pentru a-i descrie pe judecătorii nedrepți, care vor fi condamnați de EI, oare nu-l poate folosi și cu referire la Fiul Său etern? Isus Cristos a prezentat un argument în favoarea divinității Sale doar din acest singur cuvânt al Vechiului Testament, arătându-ne că El considera ineranța celor mai mici amănunte din Vechiul Testament de o importanță majoră. Atunci când a fost provocat de saduchei cu privire la învierea din morți, Isus le-a combătut poziția bazându-Se pe timpul unui verb (Mt. 22:32). Saducheii au venit la Isus încercând să-L pună în încurcătură prin a-l prezenta o situație extremă. Era vorba despre o idee clară din legea Vechiului Testament care vorbea despre obligația unui bărbat de a se căsători cu soția văduvă și fără copii a unui frate de-al său. Întrebarea lor a fost chiar mai ridicolă decât ilustrația folosită, deoarece L-au întrebat a cui soție va fi femeia la înviere. Însă Isus a răspuns nu doar prin a afirma autoritatea și veridicitatea poruncii date de Dumnezeu prin Moise, ci și prin a identifica faptul că greșeala lor consta în neputința de a înțelege Scriptura. EI le-a spus: „Cât privește învierea morților, n-ați citit ce vi s-a spus de Dumnezeu, când zice: Eu sunt Dumnezeul lui Avraam și Dumnezeul lui Isaac și Dumnezeul lui Iacov? Dumnezeu nu este Dumnezeul celor morți, ci al celor vii” (Mt. 22:31-32). EL a vrut să spună că acei patriarhi sunt în viață, din moment ce după moartea lor, Dumnezeu declară: „Eu sunt” Dumnezeul lor, nu „Eu am fost” Dumnezeul lor. Din nou, expresia

„Oare n-ați citit?” este o referire la autoritatea pasajului din Exod 3:6 pe care-l citează. Mai mult, argumentul aici este în sprijinul unei doctrine de mare importanță precum învierea - și se bazează pe sensul derivat din verbul copulativ (sau verb de legătură) al propoziției nominale din textul ebraic. „Eu sunt” este o înțelegere literală și exactă a construcției ebraice.

În final, Isus Și a redus la tăcere ultimii Săi critici atunci când le a răspuns fariseilor prin a le pune o întrebare bazată pe înțelegerea corectă a unui cuvânt din Psalmul 110:1. Matei descrie situația astfel:

> Pe când erau fariseii adunați laolaltă, Isus i-a întrebat, zicând: Ce credeți voi despre Cristos? Al cui Fiu este El? Ei I-au zis: Al lui David. EI le-a zis: Cum atunci David, vorbind în Duhul, Îl numește Domn?, zicând: Domnul a zis Domnului Meu: Șezi la dreapta Mea până voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut sub picioarele Tale. Deci, dacă David Îl numește Domn, cum este El Fiul lui?”

În acest text, Isus face o afirmație teologică profundă cu privire la divinitatea Sa. EL S-a născut din genealogia lui David, ca fiu al acestuia, ceea ce înseamnă că singura posibilitate ca David să își poată numi fiul „Domn” este dacă fiul său îi este superior. Fiul lui îi poate fi superior doar dacă este în egală măsură Dumnezeu. Isus Și-a bazat întreaga argumentație pe cuvântul „Domn”. David își poate numi fiul „Domn” deoarece fiul său în virtutea nașterii naturale este nimeni altul decât Domnul, Fiul întrupat al lui Dumnezeu. Din nou, un singur cuvânt slujește drept parte esențială a fundamentului pentru o doctrină atât de crucială precum cea a divinității lui Cristos.

Isus a confirmat inspirația verbală a Vechiului Testament atunci când i-a mustrat pe farisei într-o altă împrejurare, cu următoarele cuvinte: „Este mai ușor să treacă cerul și pământul decât să cadă o iotă din Lege” (Lc. 16:17). Deși ideea subliniată aici este că Scriptura se va împlini până la ultima literă, aceasta nu neagă faptul că este în egală măsură esențial ca ea să fie precisă și credibilă până la literă. Aspectul acesta este reflectat în mod similar în Predica de pe munte, în care Isus a spus că fiecare literă este păstrată perfect în ceruri și se va împlini (Mt. 5:17-18). Isus a considerat că și cea mai neînsemnată porțiune din text este inspirată, că fiecare literă este esențială. EI a pretins că până și cea mai mică parte este eternă. Implicațiile pentru realitatea istorică sunt uriașe. Dacă Isus a confirmat că Vechiul Testament are un asemenea nivel de acuratețe, credibilitate și integritate, atunci Biblia trebuie privită ca fiind inspirată, inerantă și adevărată pentru eternitate — până la ultimul cuvânt. În final, modul în care Isus folosește Vechiul Testament demonstrează o încredere absolută în inspirația verbală și plenară a Scripturilor — la nivel de ansamblu, la nivelul părților, și chiar la nivelul fiecărei litere.

Isus a afirmat necesitatea împlinirii Scripturii. El a atestat în mod repetat necesitatea de a împlini personal tot ceea ce Scripturile Vechiului Testament au spus despre EI și lucrarea Lui (Mt. 26:31; Mc. 9:12-13; 14:27, 49; Lc. 20:17; 24:25-27, 44-46; Io. 5:39, 12:14, 13:18; 17:12). În contextul trădării de care a avut parte, El a citat Zaharia 13:7, afirmând că proprii Săi ucenici urmau să-L părăsească, deoarece Scriptura spusese deja că așa urma să se întâmple (Mt. 26:31). Această citare a stârnit obiecții mari din partea ucenicilor, dar Isus le-a explicat că era necesară, deoarece toate pasajele scripturale privitoare la EI urmau să se împlinească. Chiar și atunci când a atârnat pe cruce, Isus a împlinit în mod intenționat toate pasajele scripturale până la literă (Io. 19:28-30). Ioan merge până acolo încât afirmă că în timpul vieții lui Cristos, ucenicii n-au reușit sa înțeleagă cum anume s-a împlinit Scriptura. Însă, după ce Cristos a înviat, el și ceilalți apostoli și-au adus aminte de cele scrise în Vechiul Testament și au înțeles că Isus a făcut exact cum spuseseră Scripturile că va face (Io. 12:14-16). Isus a crezut că fiecare cuvânt din Scriptură trebuia să se împlinească. Exact despre

această certitudine au mărturisit apostolii vorbind despre ceea ce s-a petrecut în viața și lucrarea lui Isus Cristos.

Isus a afirmat istoricitatea Vechiului Testament. Pe lângă afirmarea autorității și inspirației Vechiului Testament, Isus Și-a declarat încrederea în veridicitatea relatărilor istorice pe care acesta le cuprinde.

Isus a afirmat istoricitatea persoanelor din Vechiul Testament. În toate referirile pe care le-a făcut la oamenii menționați în Vechiul Testament, Isus i-a tratat ca persoane reale. Atunci când a discutat despre subiectul divorțului, Isus a confirmat realitățile istorice nu doar ale relatării creației, ci și ale existenței lui Adam și a Evei. Mai mult, Și-a construit pledoaria pentru învățătura despre căsătorie pe veridicitatea istorică a Genezei (Mt. 19:4-5). A demonstrat o încredere fermă în caracterul factual al narațiunii din Geneza 4, incluzând nu doar existența lui Abel, ci și uciderea acestuia (Mt. 23:35). El a afirmat caracterul factual al consemnărilor istorice despre numeroase persoane din Vechiul Testament, inclusiv despre Avraam, Isaac și Iacov (Mt. 8:11; 22:32; Lc. 13:28; Io. 8:56); despre Lot și soția lui (Lc. 17:28, 32); despre Moise (Io. 3:14; 5:45; 7:19), despre David (Mt. 12:3, 22:43-45), despre Solomon (Mt. 6:29; Lc. 11:31); despre împărăteasa din Șeba (Mt. 12:42; Lc. 11:31); despre Ilie și văduva din Sidon (Lc. 4:25-26); despre Elisei și Naaman (Lc. 4:27); despre Iona (Mt. 12:3941; Lc. 11:29-32); despre Zaharia (Mt. 23:35; Lc. 11:51); și despre Daniel (Mt. 24:15). Isus a vorbit despre toate aceste persoane ca fiind reale și istorice, tratând detaliile pe care Scripturile le consemnează despre ele drept fapte istorice. De la Adam și Noe, până la Iona și Daniel, Isus a atestat fără ezitare istoricitatea nu doar a persoanelor, ci și a evenimentelor privitoare la ele care sunt consemnate pe parcursul Vechiului Testament. Faptul că Isus a făcut în mod obișnuit referire la aceste persoane pentru a sublinia un anumit adevăr doctrinar important demonstrează limpede că a acceptat acuratețea istorică a acestor texte.

Isus a afirmat istoricitatea locurilor și evenimentelor din Vechiul Testament. În învățăturile Sale, Isus S-a referit în mod frecvent la relatările din Vechiul Testament. Uneori, le-a folosit pentru a evidenția o anumită idee. Alteori, le-a folosit ca ilustrări sau confirmări ale învățăturii Sale. Iar în toate situațiile, a vorbit despre ele ca despre locuri și evenimente reale. Este remarcabil că a citat în mod obișnuit acele relatări care vorbeau în special despre evenimente miraculoase. El a atestat distrugerea Sodomei și Gomorei de către Dumnezeu, așa cum este consemnat în Geneza 19 (Mt. 11:20-24). A confirmat zilele petrecute de Iona în interiorul unui pește mare (Mt. 12:40) și pocăința celor din Ninive (Lc. 11:30-32). A afirmat existența unui potop literal, global, în zilele lui Noe (Mt. 24:38-39). A fost convins că, în mod supranatural, Dumnezeu i-a asigurat Israelului mană din cer în timpul pribegiei prin pustie timp de patruzeci de ani (Io. 6:49). Isus nu S-a referit la aceste evenimente doar în trecere; a folosit în mod special aceste narațiuni pentru a așeza temelia unor doctrine extrem de importante precum învierea Sa. De exemplu, a legat caracterul factual al învierii Lui de veridicitatea istorică a lui Iona 1:17 și de relatarea acestui verset despre perioada petrecută de Iona în interiorul acelui pește mare (Mt. 12:38-42). Isus i-a învățat pe alții că Scriptura nu este doar inspirată de Dumnezeu, ci și, drept consecință inevitabilă, exactă din punct de vedere istoric.

Isus a afirmat istoricitatea chiar și a autorilor Vechiului Testament. În mai multe rânduri, Isus a citat autorii cărților din Vechiul Testament pe nume. Aceasta demonstrează încrederea Lui în istoricitatea autorilor umani ai acestor lucrări, desconsiderând astfel afirmațiile contrare ale criticii superioare târzii. De pildă, Cristos a atribuit paternitatea Pentateuhului lui Moise (Mt. 8:4; Mc. 12:76; Io. 5:45-46), chiar susținând în Ioan 5 că scrierile lui Moise mărturisesc despre EI — Isus a pus în directă legătură afirmațiile Sale despre Propria persoană cu paternitatea mozaică a Pentateuhului.

În plus, Isus a afirmat că David a scris Psalmul 110 (Mt. 22:43-44), că Isaia însuși a scris cartea lui Isaia (Mt. 13:14-15) și că Daniel a scris cartea care îi poartă numele (Mt. 24:15). Pe baza modului în care a folosit Vechiul Testament, în mod evident Cristos l-a considerat ca fiind o consemnare cu acuratețe din punct de vedere istoric și compusă de oameni inspirați divin, care au produs niște scrieri cu autoritate divină.

Isus a preautentificat Noul Testament ca fiind Scriptură. În vreme ce Isus a afirmat autoritatea, inspirația și istoricitatea Vechiului Testament care fusese deja dat, El a preautentificat scrierile care urmau să fie compuse și adunate după înălțarea Sa la cer, spre a alcătui Noul Testament.

Isus a pretins despre cuvintele Sale că erau cuvintele Tatălui. Cristos a declarat în mod repetat în cuvântările Lui că vorbele Sale erau chiar cele pe care Tatăl I le-a dat să le spună. Și-a așezat cuvintele pe un nivel egal cu cele rostite de Dumnezeu și cu cele ale Scripturilor. Pe acest temei, se poate spune despre consemnarea apostolică a cuvintelor Lui că este un mesaj cu autoritate divină din partea lui Dumnezeu. Iată cuvintele lui Isus:

> Am multe de spus și de judecat în privința voastră, dar Cel ce M-a trimis este adevărat și Eu spun lumii ce am auzit de la El. Ei n-au înțeles că le vorbea despre Tatăl. Atunci Isus le-a zis: Când veți fi înălțat pe Fiul omului, atuncea veți cunoaște că Eu sunt și că nu fac nimic de la Mine Însumi, ci vorbesc după cum M-a învățat Tatăl (Io. 8:26-28).

Potrivit afirmațiilor lui Isus, răstignirea Lui urma să dovedească veridicitatea atât a identității Sale ca Fiul omului, cât și a sursei divine a mesajului Său pentru lume (cf. Io. 12:49-50).

În camera de sus, Isus Și-a înștiințat ucenicii că vorbele Lui erau parte din lucrările Tatălui, și că ele nu doar că-L revelau oamenilor pe Tatăl, ci le și confirmau unitatea dintre Tatăl și Fiul: „Nu crezi că Eu sunt în Tatăl și Tatăl este în mine? Cuvintele pe care vi le spun Eu, nu le spun de la Mine, ci Tatăl, care locuiește în Mine, El face lucrările" (Io. 14:10). În final, potrivit rugăciunii lui Cristos din noaptea în care a fost trădat, faptul că ucenicii au primit cuvintele Lui ca venind de la Tatăl este ceea ce-i deosebește de Iuda și de restul lumii necredincioase. Isus S-a rugat astfel: „Acum au cunoscut că toate pe care Mi le-ai dat sunt de la Tine. Căci lor le-am dat cuvintele pe care Mi le-ai dat Tu; și ei le-au primit și au știut cu adevărat că am ieșit de la Tine; și au crezut că Tu M-ai trimis" (Io. 17:7-8). Cuvintele pe care Isus le-a dat ucenicilor Lui și-au avut în mod limpede originea în Dumnezeu Tatăl, Care le-a dat celor unsprezece capacitatea de a înțelege adevărata natură a lui Isus și misiunea încredințată de Tatăl (vezi Io. 17:14, 17).

Isus a fost un profet „ca" Moise, dar mult mai mare decât Moise. Dumnezeu i-a vorbit lui Moise față în față revelându-i-Se (Ex. 33:11; Dt. 34:10). Isus Cristos este Cuvântul întrupat și, ca atare, este revelația lui Dumnezeu. Cuvintele Lui au fost în mod direct cuvintele Tatălui. A-L, vedea pe Isus echivala cu a-L vedea pe Tatăl. Însă Isus le-a promis ucenicilor Lui că le va da mai mult decât amintiri ale revelației divine care fusese întrupată de El și pe care le-o dăduse; le-a promis că li se va da revelație suplimentară prin Duhul Sfânt.

Isus le-a promis apostolilor revelație suplimentară. Încă de la mărturisirea făcută de Petru (Mt. 16:16), Isus Și-a pregătit ucenicii pentru plecarea Sa. În ultimele ceasuri ale vieții Sale pe pământ, Și-a adunat ucenicii în camera de sus ca să-i pregătească pentru momentul răstignirii Sale. Le spusese despre aceasta în multe ocazii anterioare — însă fără ca ei să înțeleagă. Chiar și în ultima

noapte, ucenicii Lui nu au putut pricepe și primi mărturia privitoare la evenimentele care urmau să se petreacă (Io. 13:12-38). Cu toate acestea, i-a pregătit pentru lucrarea lor viitoare făcându-le trei promisiuni importante.

În primul rând, le-a promis că Duhul îi va ajuta să-și aducă aminte cu acuratețe cuvintele Lui: „Dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe care ÎL va trimite Tatăl în Numele Meu, El vă va învăța toate lucrurile și vă va aduce aminte de tot ce v-am spus Eu” (Io. 14:26). Duhul Sfânt al lui Dumnezeu urma să le dăruiască o binecuvântare specială dublă celor unsprezece: (1) Urma să-i învețe toate lucrurile. Mai exact, Duhul Sfânt urma să-i instruiască privitor la adevărurile pe care Isus Însuși i-a învățat, astfel încât să ajungă să le înțeleagă. (2) Urma să le aducă aminte cu precizie de toate învățăturile lui Isus. Celor unsprezece bărbați li se promite că vor fi capabili să-și reamintească fiecare cuvânt spus de Isus. De aceea, aceasta este o preautentificare a veridicității și inspirației evangheliilor lui Matei, Marcu (pe baza mărturiei lui Petru) și Ioan.

În al doilea rând, Isus le-a promis că vor mărturisi despre EI, și că mărturia lor va fi prin inspirația Duhului Sfânt: „Dar când va veni Mângâietorul, pe care Eu vi-L voi trimite de la Tatăl, adică Duhul adevărului care iese de la Tatăl, Acela va mărturisi despre Mine. Și voi de asemenea veți mărturisi, pentru că sunteți cu Mine de la început” (Io. 15:26-27). Din acest text reies două observații adecvate discuției noastre: (1) Mărturia ucenicilor privitoare la Cristos urma să se bazeze deopotrivă pe consemnări oculare despre Cristos și pe revelația dată de Duhul adevărului. Semnificația acestei naturi duble a mărturiei este că, deși urma să fie o mărturie despre Domnul Isus Cristos și o mărturie de la Duhul Sfânt, ea urma să aibă totuși trăsăturile experienței lor oculare. (2) Mărturia lor urma să fie una adevărată, Isus subliniază în mod specific caracterul adevărat al acestei mărturii prin a-L descrie pe Mângâietor în acest context drept „Duhul adevărului”. Prin urmare, deși mărturia celor unsprezece urma să fie mărturia lor proprie, de asemenea urma să fie și mărturia inspirată a Duhului Sfânt al adevărului.

În al treilea rând, Isus le-a promis că vor primi revelație suplimentară dincolo de ceea ce EI Însuși le încredințase. Așa cum le-a spus ucenicilor Lui în camera de sus,

> Mai am să vă spun multe lucruri, dar acum nu le puteți purta. Dar când va veni EI, Duhul adevărului, vă va călăuzi în tot adevărul; căci El nu va vorbi de la EI Însuși, ci va vorbi tot ce va fi auzit și vă va descoperi lucrurile viitoare. El Mă va glorifica, pentru că va lua din ce este al Meu și vă va descoperi (Io. 16:12-14).

Pe baza acestui text pot fi făcute trei observații cruciale. În primul rând, Isus a evidențiat că EI personal avea revelație suplimentară pe care să le-o dăruiască, însă nu se putea din pricina incapacității lor a o primi la momentul respectiv. Fără îndoială, aici este inclus tot Noul Testament chiar și cartea Apocalipsa, întrucât, versetul 13 se referă la „lucrurile viitoare”. În al doilea rând, din nou spune că sursa acestei revelații va fi Duhul adevărului. Nu poate fi trecut cu vederea accentul pus pe *adevăr*. Prin preautentificarea Noului Testament, Isus arăta că acesta urma să fie caracterizat de aceeași veridicitate care-L caracterizează pe Cel care urma să inspire scrierea lui. În final, ca și Vechiul Testament, Noul Testament urma să-L glorifice pe Fiul. Isus a considerat Vechiul Testament drept o revelație ireproșabilă despre Sine Însuși și lucrarea Sa, chiar și după învierea Sa. Noul Testament urma să glorifice persoana și lucrarea Fiului într-o manieră superioară Scripturilor Vechiului Testament. Acesta urma să fie o revelație egală în autoritate, inspirație și ineranță de la Dumnezeu, însă urma să completeze mesajul divin al Scripturii. Asemenea Vechiului Testament, urma să fie cuvântul Trinității (Io. 16:14-15). Astfel, Isus a preautentificat Noul Testament ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu verbal, inspirat divin și plin de autoritate.

Isus a dat revelație suplimentară în mod personal. Noul Testament mai conține și o altă mărturie privitoare la Isus Cristos care este relevantă pentru discuția noastră. Apocalipsa sau Descoperirea lui Isus Cristos poartă un astfel de titlu deoarece este scrierea apostolului Ioan despre revelația primită direct de la Cristos Însuși, spre finalul primului secol. Cu toate că aceasta este neîndoielnic mărturia lui Ioan sub inspirația Duhului Sfânt privitoare la lucrurile care au să vină (adică, într-un acord perfect cu promisiunea din Ioan 16:13), nu este cu nimic mai puțin decât mărturia lui Isus Însuși (Io. 16:12, 14-15).

Isus a avut mai multe să le spună în mod personal ucenicilor Lui, și s-ar părea rezonabil să concluzionăm că El a considerat că mesajul personal dat lui Ioan în ultima carte a Noului Testament este o parte din revelația suplimentară pe care a promis-o. Aspectul acesta poate fi văzut în Apocalipsa 1:10-18, unde Ioan identifică sursa acestei revelații ca fiind Cel care a fost mort și care acum este viu, care nu poate fi altul decât Domnul Isus Însuși. Aceasta se referă la revelația inclusă în restul cărții și pe care Ioan a primit-o: mesajul personal către fiecare dintre cele șapte biserici (Apocalipsa 2-3) și revelația suplimentară privitoare la revărsarea viitoare a mâniei lui Dumnezeu (Apocalipsa 4-18), apogeul istoriei răscumpărării în a doua venire a lui Cristos (Apocalipsa 19), instituirea împărăției milenare (Apocalipsa 20) și așezarea finală a cerului nou și a pământului nou (Apocalipsa 21-22).

Scriitorii Noului Testament au afirmat perspectiva lui Cristos. Mărturia scriitorilor Noului Testament cu privire la propriile scrieri afirmă preautentificarea făcută de Isus Noului Testament. Aspectul acesta este limpede numaidecât atunci când se supune unei analize atât ceea ce ei au spus despre Vechiul Testament, cât și modul în care l-au folosit. Tot astfel, evidențierea câtorva texte cheie va demonstra că ei și au considerat propriile scrieri ca fiind Scriptură, într-o armonie desăvârșită cu gestul de preautentificare făcut de Isus.

Scriitorii Noului Testament au recunoscut autoritatea Vechiului Testament. Pavel și a bazat Evanghelia pe Scripturile Vechiului Testament. Sfinților din Corint le-a scris: „V-am învățat înainte de toate ceea ce am primit și eu: că Cristos a murit pentru păcatele noastre, după Scripturi; că a fost îngropat și că a înviat a treia zi, după Scripturi” (1Cor. 15:3-4). Scripturile la care se referă Pavel sunt Vechiul Testament. În felul acesta, el afirmă că viața, moartea și învierea lui Cristos au fost o împlinire a Scripturilor Vechiului Testament. Afirmațiile Vechiului Testament trebuie privite ca o revelație din partea lui Dumnezeu. Aspectul acesta capătă o susținere suplimentară prin modul în care Luca îi evaluează pe bereeni. El îi descrie ca fiind cu „o inimă mai bună” decât creștinii din Tesalonic, deoarece și ei au primit Cuvântul cu toată râvna atunci când Pavel l-a predicat. Dar, au și verificat ceea ce el predicase, confruntând zilnic cele auzite cu Scripturile Vechiului Testament ca să li se confirme că se potriveau cu mesajul acestuia (Fapt. 17:10-11). Această precizare are o relevanță aparte pentru această discuție despre Noul Testament, întrucât Pavel i-a lăudat pe tesaloniceni pentru că au primit mesajul său potrivit cu ceea ce era — Cuvântul lui Dumnezeu (1Tes, 2:13). Aceasta ne demonstrează că scriitorii Noului Testament au recunoscut autoritatea Vechiului Testament ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu și au crezut despre mesajul lor că era în egală măsură de la Dumnezeu și în conformitate cu Scripturile Vechiului Testament.

Scriitorii Noului Testament au recunoscut Vechiul Testament ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu. Pavel a descris Vechiul Testament prin sintagma „cuvintele lui Dumnezeu” (Rom. 3:2), una care identifică Scripturile ca mesaje transmise direct din partea lui Dumnezeu. Apostolii înșiși au declarat că Vechiul Testament trebuia să fie împlinit în toate punctele sale (Fapt. 1:16; 2:15-16; 3:18; 4:8-12), și toți scriitorii Noului Testament au urmat cu consecvență această abordare. Evangheliile și

epistolele includ numeroase citate din Vechiul Testament ca fundament al Evangheliei. Dincolo de aceasta, autorii biblici s-au referit în mod repetat la învățăturile lui Isus sau la Scripturile Vechiului Testament, așezându-le drept temeiuri ale doctrinelor sau practicilor Noului Testament, și demonstrând că ei afirmau o perspectivă asupra Vechiului Testament și autorității lui care era consecventă cu perspectiva lui Isus.

Fiecare scriitor al Noului Testament a dovedit reverență față de Scripturile Vechiului Testament. Uneori, ei au citat din Vechiul Testament spunând: „Scriptura zice”. Alteori, ei I-au atribuit lui Dumnezeu ceea ce afirmă Scripturile. Folosind interschimbabil formulările „Scriptura zice” și „Cuvântul lui Dumnezeu” scriitorii Noului Testament n-au văzut o distincție clară între ceea ce Dumnezeu spune și ceea ce Scripturile spun. Aceste două idei au fost, în esență, sinonime.

Așa că, atunci când scriitorii Noului Testament spun: „Scriptura zice”, este la fel de potrivit să înțelegi că ei afirmă „Dumnezeu zice”, indiferent cine a fost autorul uman. De pildă, în Romani 9:17, Pavel descrie mesajul transmis de Dumnezeu lui Faraon ca fiind o vorbire a Scripturii. Însă, textul inițial din Exod 9:16 arată în mod limpede că Dumnezeu Însuși a fost Cel care a vorbit. *Dumnezeu zice, Scriptura zice* sau *un autor biblic zice*, toate acestea sunt echivalente ale expresiei *Dumnezeu zice*.

Scriitorii Noului Testament au recunoscut scrierile lor ca fiind Scriptură. Matei, Petru și Ioan au fost cu toții martori oculari ai Domnului Isus cel înviat. Ei au fost incluși între apostolii aleși ai lui Cristos de la început. Scrierile lor au prezentat o relatare inspirată a vieții și lucrării lui Isus Cristos, și aceștia și-au bazat mărturia în mod frecvent pe citate sau referiri la Scripturile Vechiului Testament. Cu toate că evangheliile lor omit orice pretenții directe privitoare la inspirație, promisiunile de preautentificare făcute de Cristos, alături de selectarea acestora ca să fie apostoli, atestă autoritatea lor. De fapt, slujba apostolică și darul profeției au fost cele care au transmis autoritatea divină scriitorilor și apostolilor Noului Testament, așa cum au stat lucrurile cu profeții Vechiului Testament. Pavel, de pildă, a confirmat că predicarea lui origina în Dumnezeu (1Tes. 2:13), iar despre scrierile sale a afirmat că erau poruncile lui Dumnezeu. El i-a prevenit cu fermitate pe corinteni spunându-le: „Dacă crede cineva că este profet sau spiritual, să înțeleagă că lucrurile pe care vi le scriu eu sunt porunci ale Domnului. Dar dacă cineva nu înțelege, să nu înțeleagă!” (1Cor. 14:37-38). Nu doar Pavel a declarat despre scrierile sale că erau pline de autoritate; și Petru a recunoscut epistolele lui Pavel ca fiind Scriptură inspirată, atunci când a scris: „Să socotiți că îndelunga răbdare a Domnului nostru este mântuire, așa cum v-a scris și preaiubitul nostru frate Pavel, după înțelepciunea dată lui, ca și în toate epistolele lui, când vorbește în ele despre aceste lucruri. Printre ele sunt unele lucruri greu de înțeles, pe care cei neștiutori și nestatornici le răstălmăcesc, ca și pe celelalte Scripturi, spre pierzarea lor” (2Pet. 3:15-16). Petru nu doar că a identificat inspirația divină în ce privește epistolele lui Pavel, ci a și afirmat că la procesul de compunere a Noului Testament urmau să contribuie și alții în afară de apostoli.

Ce putem spune despre scriitorii Noului Testament care n-au fost apostoli? Unii profeți ai Noului Testament (credincioși care aveau darul profeției) doar au vorbit, pe când alții au scris cărți din Scriptură. După cum unii apostoli n-au scris cărți ale Scripturii, tot așa au stat lucrurile și cu unii dintre profeți. Pavel explică faptul că taina Evangheliei a fost „revelată... prin Duhul, sfinților Săi apostoli și profeți” (Ef. 3:5). Luca ne spune că în Ierusalim au fost niște profeți care s-au coborât în Antiohia, cum ar fi Agab, care a prezis prin Duhul foametea care urma să aibă loc (Fapt. 11:27-28). Adeverirea acesteia demonstrează că darul profeției era activ. Faptele Apostolilor 13:1 identifică în conducerea bisericii profeți și învățători, și îi include în lista respectivă pe Barnaba, Simon, Luciu, Manaen și Saul (apostolul Pavel). Deși textul este ambiguu în privința deținerii darului profeției de către toți sau doar de către unii dintre ei, se menționează o pluralitate la nivelul conducerii.

De asemenea, scrierile lui Luca au fost echivalate de Pavel cu Scriptura, atunci când a menționat: „Căci Scriptura zice: Să nu legi gura boului când treieră bucatele, și: Vrednic este lucrătorul de plata lui” (1Tim. 5:18). Aici, Pavel atribuie titulatura de „Scriptură” atât cărții Deuteronom (citând Dt. 25:4), cât și Evangheliei după Luca (citând Lc. 10:7). Cu toate că accentul textului nu cade pe inspirație, nu poate fi trecut cu vederea că Pavel utilizează termenul „Scriptură” pentru a vorbi deopotrivă despre Vechiul Testament și despre scrierea lui Luca, Implicația evidentă este că afirmația lui Pavel aplică acea calitate a paternității divine scrierilor lui Luca la un nivel egal cu cel al Vechiului Testament. Faptul acesta este într-o deplină armonie cu preautentificarea de către Isus a Noului Testament. Aceasta este astfel extinsă incluzând un scriitor neapostolic, așa cum Petru a extins-o incluzându-l pe Pavel.

Alături de Pavel și Luca, la lista scriitorilor neapostolici, dar inspirați ai Noului Testament pot fi adăugați Marcu, Iacov, autorul cărții Evrei și luda. Fiecare dintre ei a fost într-o colaborare strânsă cu Cristos și cu apostolii. Marcu a fost un colaborator al lui Pavel în primele sale călătorii (Fapt. 12:25; 13:5). Deși disputa cauzată de Marcu a condus la despărțirea dintre Pavel și Barnaba (Fapt. 15:37-39), Pavel însuși a confirmat ulterior maturitatea și progresul spiritual al lui Marcu (2Tim. 4:11). Evanghelia după Marcu a fost strâns legată de predicarea lui Petru, însă compunerea ei a fost rezultatul inspirației Duhului Sfânt prin intermediul darului profeției. La fel se poate spune despre epistolele scrise de Iacov și Iuda. Iacov a fost recunoscut drept stâlp al bisericii primare (Gal. 2:9), și a fost principalul reprezentant al bisericii din Ierusalim la conciliul din Faptele Apostolilor 15. El și luda au fost frați vitregi ai lui Isus, care au scris o parte din Scriptură sub inspirația Duhului Sfânt, prin intermediul darului profeției. La fel stau lucrurile și în privința autorului cărții Evrei. Deși identitatea lui rămâne obscură, darul profeție dat de Duhul Sfânt a reprezentat modalitatea prin care a fost compusă respectiva carte. Cele douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament își atestă ele însele inspirația.

[John MacArthur]

- **Paul Enns**

Concluzie. Cea mai puternică apărare în favoarea inspirației verbale plenare a Scripturilor este mărturia lui Isus Cristos. El a mărturisit în favoarea inspirației întregii Scripturi, a diferitelor cărți din Vechiul Testament și a cuvintelor concrete din diferitele pasaje, așa cum fuseseră ele consemnate în original. Faptul că El și-a bazat argumentul pe aranjarea precisă a cuvintelor Scripturii, mărturisește despre viziunea Sa înaltă despre Scripturi. În plus, Pavel a recunoscut că toate Scripturile erau insuflate de Dumnezeu; omul era un instrument pasiv, călăuzit de Dumnezeu în scrierea Scripturii. Afirmația lui Petru era asemănătoare cu cea a lui Pavel prin accentul pus pe faptul că, în pasivitatea lor, oamenii au fost conduși de Duhul Sfânt în scrierea Scripturii. Mărturia acestor autori atrage atenția asupra inspirației verbale plenare a Scripturii.

[Paul Enns]

AUTORITATEA BIBLIEI

❖ **F. H. Barackman**

Din adevărul despre inspirația Bibliei izvorăște adevărul despre autoritatea ei. Aceste două adevăruri se împletesc. Dacă Scriptura nu este Cuvântul lui Dumnezeu, înseamnă că ea nu are autoritatea lui Dumnezeu în materie de credință și conduită, Dar, fiindcă este Cuvântul Său, ea are o autoritate intrinsecă pentru că în ea vorbește Dumnezeu.

DEFINIȚIE

Autoritatea Bibliei a fost descrisă drept proprietatea prin care Scriptura pretinde credință în toate afirmațiile ei și supunere față de aceste afirmații. Fiind Cuvântul lui Dumnezeu, Scriptura are dreptul intrinsec de a porunci și impune oamenilor, atât celor mântuiți cât și celor nemântuiți, supunere față de voia lui Dumnezeu. Dreptul acesta reprezintă autoritatea Bibliei.

DOVEZI

Autoritatea Bibliei este evidentă din următoarele aspecte:

- **Caracterul divin al Bibliei**

Fiind Cuvântul lui Dumnezeu, Biblia are numeroase atribute divine (cf. Ps. 19:7-9; 119:39, 43, 62, 86, 89; Io. 17:17; Evr. 4:12; 1Pet. 1:25) și ia parte la lucrările lui Dumnezeu (Evr. 4:12; Io. 5:45; 12:48; 2Tim. 3:15; 1Pet. 1:23).

- **Inspirația divină a Bibliei**

Fiind Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu, Biblia reprezintă mesajul plin de autoritate transmis de Dumnezeu omului (2Tim. 3:16; Evr. 1:1-2). Această autoritate se manifestă în Vechiul Testament prin sintagma repetată ca un laitmotiv: „Așa vorbește Domnul”. În Noul Testament, autoritatea Bibliei este afirmată de cuvintele lui Cristos (Mt. 11:27; 7:28-29; Io. 12:49-50) și ale apostolilor Săi care au vorbit ca reprezentanții Lui oficiali (Io. 20;21-23; Mt. 28:18-20; 1Tes. 2:13; 2Pet. 3:2; Ap. 21:5).

- **Supunerea lui Isus față de Scripturi**

Cu toate că Domnul Isus a deținut autoritate deplină (Mt. 28:18), a exercitat autoritate (Lc. 4:33-36) și a învățat cu autoritate (Mt. 7:28-29), El a făcut apel la autoritatea scrierilor Vechiului Testament (Io. 5:45-47; Mt. 23:23). El însuși S-a Supus autorității lui în trăirea și activitatea Sa (Mt. 5:17; 26:52-56; Lc. 18:31-33).

- **Poziția apostolilor față de Scripturi**

Apostolii au recunoscut autoritatea Scripturii, atât a Vechiului Testament (2Tim. 3:16; Fapte. 2:14-36; Rom. 3:9-22) cât și a Noului Testament (1Tes. 2:13; 2Pet. 3:2).

SFERA DE APLICARE

Autoritatea Scripturilor se aplică în toate domeniile menționate de Biblie. Biblia reprezintă autoritatea supremă în materie de istorie și știință, precum și în materie de credință și conduită. Deoarece Scriptura exprimă cu autoritate adevărul și voia lu Dumnezeu, toți oamenii au responsabilitatea supunerii față de ea prin acceptarea și împlinirea Cuvântului lui Dumnezeu. O astfel de atitudine față de Cuvântul Său arată dragostea pe care I-o purtăm (Io. 14:15, 21, 23).

[F. H. Barackman]

- **John MacArthur**

AUTORITATEA SCRIPTURII

Surse secundare
Sursa primară

Doctrina autorității se reduce la o singură întrebare principală: Cum poate fi un om convins că Biblia este cu adevărat Cuvântul lui Dumnezeu?[70] Sau, cum devine o persoană sigură că Scriptura este adevărul lui Dumnezeu comunicat prin procesul inspirației, și, prin urmare, are dreptul să exercite autoritate peste viața cuiva?

Noțiunea corectă de autoritate a reprezentat întotdeauna un câmp de luptă. La începutul secolului douăzeci și unu, forme și expresii nelegitime de autoritate variau de la exercitarea ilegală și abuzivă a autoritarismului sau totalitarismului, până la autoritatea individuală care izvorăște dintr-o mentalitate postmodernă a egoismului.

Abordarea corespunzătoare a acestei discuții pornește de la o definiție de lucru a *autorității* în general, îndeosebi a autorității legitime exercitate într-o manieră cuvenită. O definiție reprezentativă din dicționar propune ideea că autoritatea este „puterea sau dreptul de a pretinde ascultare; supremație morală sau legală; dreptul de a porunci sau de a da o decizie finală."[71] Substantivul tradus cel mai adesea în Noul Testament prin „autoritate" (102 ori) — ***exousia*** — are o definiție similară: „putere exercitată de către conducători sau de către alții aflați în poziții înalte, în virtutea funcției lor."[72]

Concepțiile seculare despre lume oferă multe abordări cu privire la autoritate, cum ar fi următoarele:

---

[70] Această introducere este adaptată după Richard L. Mayhue, "The Authority of Scripture," *MSJ* 15, no. 2 (2004): 228-29. Folosită cu permisiune *MSJ*.
[71] *The New Shorter Oxford Dictionary*, 4th ed. (Oxford: Oxford University Press, 1993), s.v. "authority."
[72] 10 Walter Bauer, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, rev. and ed. Frederick W. Danker, 3rd ed., based on the previous English editions by W. F. Arndt, F. W. Gingrich, and F. W. Danker (Chicago: University of Chicago Press, 2000), 353.

- *Oligarhică*: autoritate exercitată de câțiva puternici
- *Democratică*: autoritate exercitată de popor
- *Ereditară*: autoritate exercitată de cei dintr-o anumită familie
- *Despotică*: autoritate exercitată de unul sau mai mulți într-o manieră abuzivă
- *Personală*: autoritate exercitată de o singură persoană

Însă, potrivit concepției biblice despre lume, autoritatea originală și finală Îi aparține lui Dumnezeu și doar lui Dumnezeu. Dumnezeu nu Și-a moștenit autoritatea — n-a fost nimeni care să I-o lase prin testament. Dumnezeu nu Și-a primit autoritatea — n-a fost nimeni care să I-o ofere. Autoritatea lui Dumnezeu n-a venit în urma unor alegeri — n-a fost nimeni care să voteze pentru El. Dumnezeu nu Și-a însușit autoritatea — n-a fost nimeni de la care să o fure. Dumnezeu nu Și-a câștigat autoritatea — era deja a Lui.

Autoritatea lui Dumnezeu devine evidentă și incontestabilă atunci când sunt luate în considerare trei aspecte. În primul rând, Dumnezeu a creat cerurile, pământul și tot ce există pe ele (Geneza 1-2). În al doilea rând, Dumnezeu este proprietarul pământului, al tuturor lucrurilor pe care le conține și al tuturor locuitorilor de pe el (Ps. 24:1). În al treilea rând, la final Dumnezeu le va mistui pe toate, așa cum a afirmat: „ziua Domnului va veni ca un hoț; în ea cerurile vor trece cu vuiet mare și elementele, arzând cu căldură, vor fi descompuse, și pământul și lucrările de pe el vor fi arse în întregime." (2Pet. 3:10 ***GBV***).

A înțelege și a accepta autoritatea lui Dumnezeu este atât de simplu pe cât a accepta realitatea existenței lui Dumnezeu Însuși. Cartea Romani exprimă cel mai bine acest adevăr: „Orice suflet să fie supus autorităților care sunt mai presus de el. Pentru că nu este autoritate decât de la Dumnezeu; și cele care există sunt rânduite de Dumnezeu." (Rom. 13:1 ***GBV***). Acest *locus classicus*[73] arată în mod limpede sursa oricărei autorități și articulează principiul *delegării divine* (vezi Iov 34:13; Io. 19:11).

Numeroase afirmații din Vechiul Testament mărturisesc explicit autoritatea lui Dumnezeu. De pildă, Psalmul 62:11 afirmă că „puterea este a lui Dumnezeu", iar în 2Cronici 20:6 se spune: „Doamne, Dumnezeul părinților noștri, nu ești Tu Dumnezeu în cer și nu stăpânești Tu peste toate împărățiile neamurilor? Și nu este în mâna Ta tăria și puterea, așa că nimeni nu Ți se poate împotrivi?"

Noul Testament Îi atribuie aceeași autoritate Domnului Isus, Care a declarat după învierea Sa că „Toată puterea Mi-a fost dată în cer și pe pământ." (Mat. 28:18). Pavel a afirmat că, la final, „în numele lui Isus să se plece orice genunchi, al celor din ceruri, și de pe pământ, și de sub pământ" (Fil. 2:10). Iuda a scris în felul următor: „singurului Dumnezeu, Mântuitorul nostru, prin Isus Cristos, Domnul nostru, să fie slavă, măreție, putere și stăpânire, mai înainte de toți vecii, și acum și în veci. Amin." (Iuda 25).

Surse secundare

Pe parcursul istoriei bisericii, oamenii au susținut că mai multe surse demonstrează autoritatea Scripturii. Printre cele mai proeminente se află (1) dovezile raționale, (2) autoritatea bisericii și (3) impactul existențial al Bibliei asupra cititorului. Odată ce fiecare dintre acestea va fi discutată succint, va deveni limpede că niciuna nu pledează satisfăcător în favoarea autorității Scripturii.

[73] *sursă clasică*: un pasaj citat în mod obișnuit pentru a ilustra sau explica un subiect sau un cuvânt.

DOVEZI RAȚIONALE

Dovezile raționale includ concluzii care pot fi trase de pe urma observațiilor făcute asupra textului Scripturii și asupra evenimentelor istoriei. Dovezile arheologice reprezintă un exemplu semnificativ. Biblia face multe referiri istorice la popoare, locuri și evenimente, și un număr considerabil dintre acestea sunt verificabile pe baza unor dovezi tangibile. Arheologii au descoperit totul, de la orașul Ierihon (având câteva dovezi că zidurile s-au prăbușit), până la stela Tel Dan (care-l menționează pe regele David cu numele). Aceste descoperiri includ artefacte care confirmă existența persoanelor istorice și derularea evenimentelor istorice menționate în Scripturi. Pe parcursul ultimelor câtorva secole, cele mai multe acuzații despre inexactitățile istorice ale Bibliei au fost respinse prin intermediul descoperirilor de felul acesta. Mai mult, nici măcar un singur eveniment sau personaj istoric din Biblie n-au fost dovedite ca fiind false. Chiar și aparentele inexactități au primit răspuns într-o manieră care confirmă veridicitatea istorică a Scripturilor.

Un alt argument rațional vizează împlinirea profețiilor. Isaia 53 oferă suficiente dovezi că Dumnezeu a revelat detalii despre răstignire pe care doar El putea să le descopere. Textul respectiv a fost scris cu aproximativ șapte sute de ani înainte de nașterea lui Cristos. Isaia 44:28 face de asemenea referire la Cir, împăratul Persiei, pe nume, și merge chiar până acolo încât afirmă că el va da ordinul de reconstruire a templului din Ierusalim. Textul acesta a fost scris cu peste o sută de ani înainte de distrugerea templului. Daniel consemnează ascensiunea și decăderea fiecărui imperiu major, de la Persia până la Roma, într-o asemenea manieră încât detaliile date pot fi explicate doar pe baza unei revelații divine pline de autoritate date de Dumnezeu oamenilor (Daniel 7-8). Adaugă la aceasta numeroasele profeții din Vechiul Testament împlinite pe parcursul istoriei răscumpărării, și pledoaria în favoarea inspirației și autorității Scripturii devine insurmontabilă. Argumentele raționale de mai sus și altele similare lor pot fi utilizate pentru a afirma în mod logic că Scriptura este Cuvântul plin de autoritate al lui Dumnezeu.

AUTORITATEA BISERICII

O a doua posibilă sursă pentru susținerea autorității Scripturii este autoritatea bisericii. Aici sunt incluse declarațiile făcute de conciliile bisericești, de părinții bisericii și de alte organisme ecleziale importante. Biserica Romano-Catolică este întemeiată pe acest principiu. Din perspectiva sa, Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu pentru că Biserica Romano-Catolică a dat acest decret. Problema principală cu argumentul de mai sus este următoarea: Cine a autorizat biserica să facă o astfel de declarație? Care este sursa autorității bisericii? Dacă Scripturile sunt fundamentul autorității supreme a bisericii (vezi Ef. 2:20), atunci o astfel de autoritate este invalidată deoarece se bazează pe un argument circular. Dacă autoritatea supremă rezidă într-o altă sursă, precum succesiunea apostolică, atunci trebuie oferită o dovadă pentru o astfel de autoritate; însă, în cazul Bisericii Romano-Catolice, nu există nicio dovadă reală în sprijinul succesiunii apostolice. Biserica poate afirma autoritatea Scripturii, însă nu poate fi martorul suprem în favoarea ei.

IMPACTUL EXISTENȚIAL

Un al treilea argument în favoarea autorității Scripturii este impactul ei existențial în viața unui credincios. Ideea aceasta include impactul tangibil asupra vieții unui credincios care întotdeauna însoțește credința mântuitoare autentică. Ideea precedentă a fost de asemenea folosită în cercurile liberale pentru a vorbi despre Scriptură ca nefiind Cuvântul lui Dumnezeu, ci mai degrabă

ca devenind Cuvântul lui Dumnezeu atunci când are un impact existențial asupra unui cititor. În oricare dintre situații, se ajunge la fundamentarea convingerii unui om că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, pe efectul practic sau emoțional pe care conținutul ei îl are asupra vieții acelei persoane.

Inconvenientul tuturor acestor argumente este că toate sunt subiective, Ele lasă la discreția individului să stabilească dacă Biblia este sau nu cu adevărat de la Dumnezeu, pe baza standardelor personale de evaluare. Deși aceste abordări oferă dovezi auxiliare pentru Scriptură în calitatea sa de Cuvânt al lui Dumnezeu, ele sunt inadecvate în postura de dovezi principale sau supreme. O astfel de dovadă trebuie să fie mărturia Scripturii înseși.

Sursa primară

Chestiunea autorității este menționată frecvent pe parcursul Scripturii. Descrierile făcute lui Dumnezeu și titlurile aplicate Lui demonstrează autoritatea Sa absolută asupra creației Sale. E este identificat încă de la început drept Creatorul tuturor lucrurilor (Gen. 1:1). Titlurile „Domnul" (Deut. 10:17) și „Dumnezeul Cel Atotputernic (Gen. 17:1) demonstrează autoritatea și puterea Sa peste toate lucrurile. Natura lui Dumnezeu, exprimată prin atributele Lui, afirmă în egală măsură autoritatea Lui. Biblia confirmă că Domnul este veșnicul, nemuritorul și unicul Dumnezeu (1Tim. 1:17). El este descris drept omniștient (Ps. 139:1-6), omnipotent (Ps. 135:5; Ier. 32:17) omniprezent (Ps. 139:7-12) și drept (Ps, 92:15). Înțelepciunea Lui este de nepătruns (Rom. 11:33-36). Suveranitatea Lui cuprinde toată creația Sa (Gen. 1:1; Ps. 89:11; 90:2), acum și pentru totdeauna (Ps. 104; 1 Cor. 15:24-28). Această autoritate este comunicată omului prin Cuvântul lui Dumnezeu, și acesta este un mesaj cu o autoritate invariabilă (Deut. 4:1-2; Pv. 30:5-6, Apoc. 22:18-19).

MĂRTURIA DUHULUI SFÂNT

Dată fiind natura lui Dumnezeu și a Cuvântului Său, El este singurul în măsură să stabilească și să ateste autoritatea divină a Scripturii. Tocmai aceasta face Dumnezeu prin mărturia lăuntrică dată de Duhul Sfânt unui credincios.

Potrivit Bibliei, Duhul Sfânt lucrează prin intermediul Scripturii ca să-i confirme credibilitatea, dăruindu-i credinciosului certitudinea că este Cuvântul lui Dumnezeu. Autoritatea este derivată din lucrarea spirituală a Duhului Sfânt — nu dintr-o determinare subiectivă a credinciosului.

Cum operează mărturia internă a Duhului? Ea pornește de la afirmațiile obiective făcute chiar de Scripturi. Biblia este o declarație presupozițională a lui Dumnezeu făcută omului. Chiar primul verset al Bibliei începe cu o expunere a realității: „La început Dumnezeu a creat" (Gen. 1:1). Scriptura nu încearcă să-și dovedească veridicitatea în fața cititorului. Nu oferă liste cu argumente raționale drept dovezi. Cuvântul lui Dumnezeu pur și simplu prezintă adevărul ca fiind adevăr, așteptând și pretinzând de la cititor să-l accepte ca atare. Aceasta nu înseamnă că nu există dovezi care să confirme că ceea ce Biblia spune este adevărat. Scripturile prezintă foarte multe informații istorice, geografice, științifice, profetice și chiar existențiale care pot fi confirmate. Mai mult, o mărturie compusă prin aportul a peste patruzeci de autori, pe parcursul unei perioade de o mie cinci sute de ani, care expun în mod coerent același mesaj, fără vreo contradicție sau eroare demonstrabile, este un temei convingător cu ajutorul căruia să dobândim încredere în ceea ce afirmă.

Totuși, în starea sa pervertită, omul se va răzvrăti întotdeauna împotriva Cuvântului lui Dumnezeu, acesta fiind adevărul care exprimă dreptul lui Dumnezeu de a exercita autoritatea absolută asupra acestuia. Așa cum Pavel atestă în scrierile sale, starea aceasta de răzvrătire este naturală, întrucât, din punct de vedere spiritual, omul se naște mort în păcatele lui (Ef. 2:1; Rom. 3:10-18; cf. Ps. 51:5), cu mintea întunecată (Ef. 4:18), incapabil să se supună din inimă legii lui Dumnezeu (Rom. 8:7) și nedispus să accepte lucrurile lui Dumnezeu deoarece ele pot fi pricepute doar spiritual (1 Cor. 2:14). Singura izbăvire glorioasă vine în urma regenerării. Atunci când Duhul Sfânt regenerează un păcătos pierdut, el este „adus la viață" într-un sens spiritual (Io. 3:3; Ef. 2:4-5). Împreună cu această înnoire a vieții vine iluminarea — adică, o capacitare dată de Duhul Sfânt pentru a discerne că Scripturile sunt, de fapt, Cuvântul lui Dumnezeu (1Io. 2:20, 27). Isus Însuși a afirmat că Biblia este adevărată (Io. 17:17). El a mai afirmat și că o convingere încrezătoare în acest sens depinde de o inimă dispusă să se supună voii lui Dumnezeu (Io. 7:17). Această dispoziție necesită o inimă nouă pe care doar Duhul Sfânt o poate da (Io. 3:5-8).

Mărturia internă a Duhului Sfânt îl iluminează pe credincios astfel încât știe că Scripturile sunt Cuvântul lui Dumnezeu. Temeiul biblic pentru această claritate este derivat din două surse.[74] ***În primul rând***, cuvintele Scripturii se autoatestă întrucât pretind că sunt de la Dumnezeu (2Tim. 3:16, 2Pet. 1:20-21). ***În al doilea rând***, puterea dinamică a Duhului Sfânt aplică adevărul Scripturii, rezultând o siguranță plină de încredere în acest Cuvânt (1Cor. 2:4-16). Această lucrare a Duhului Sfânt este declanșată prin citirea și proclamarea Scripturii (Rom. 10:14, 17). Aceasta nu înseamnă că toți cei care aud sau citesc ajung să creadă (Rom. 10:14-21), însă înseamnă că cei care cred o fac datorită lucrării de convingere și iluminare a Duhului Sfânt.

CLARITATEA ȘI SUFICIENȚA SCRIPTURII

Iluminarea nu este o lucrare a Duhului prin care Scripturile prind viață într-o manieră subiectivă pentru fiecare credincios. Nu oferă o revelație specială nouă credinciosului individual dincolo de ceea ce textul însuși spune. De asemenea, nu garantează că orice cuvânt va fi înțeles numaidecât. Acesta este punctul la care claritatea (sau limpezimea) Scripturii intră în discuție. Biblia articulează cu claritate adevărul lui Dumnezeu. Ea nu este o colecție de scrieri sau ziceri misterioase care necesită o cheie revelatorie care să le descuie adevăratul sens spiritual. Biblia revelează cu acuratețe și comunică cu claritate mesajul lui Dumnezeu. Cu toate acestea, cititorii trebuie să studieze ca să se asigure că înțeleg Cuvântul corect (2Tim. 2:15). Chiar și scriitorii biblici au avut nevoie de studiu pentru a discerne înțelesul Scripturii (Dan. 10:12; 1Pet. 1:10-12). Sunt unele taine care nu sunt revelate pe deplin în Scriptură (Deut. 29:29). Cu toate că mesajul în ansamblu este clar, Dumnezeu nu a revelat în Cuvântul Său tot ce ține de gândirea și planurile Sale pentru istoria răscumpărării. Ceea ce oferă lucrarea de iluminare a Duhului este ***(1)*** o receptivitate față de autoritatea Cuvântului lui Dumnezeu, ***(2)*** o convingere că acesta este Cuvântul adevărat al lui Dumnezeu și ***(3)*** o capacitate sprijinită de Duhul de a discerne adevăratul înțeles al Cuvântului lui Dumnezeu.

Biblia își atestă de asemenea suficiența (Ps. 19:7-11).[75] Învățătura ei este o lumină pe cărarea unui om (Ps. 119:105). Este mai demnă de încredere chiar și decât cele mai uimitoare experiențe spirituale (2 Pet. 1:19-20). Este în stare să conducă o persoană la credința mântuitoare (2 Tim. 3:15).

[74] Pentru o discuție extinsă despre fundamentul biblic, teologic și istoric al doctrinei despre claritatea Scripturii, vezi Larry D. Pettegrew, „The Perspicuity of Scripture," *MSJ* 15, no. 2 (2004): 209-25.
[75] Pentru o expunere extinsă a Ps. 19:7-14, vezi John MacArthur, "The Sufficiency of Scripture," *MSJ* 15, no. 2 (2004): 165—74.

Biblia dă învățătură elitei religioase, precum și credinciosului de rând (Deut. 6:4; Mc. 12:37; Fil. 1:1). A fost dată părinților de către Dumnezeu pentru a-și instrui copiii (Deut. 6:6-7) și este în stare să-l aducă până și pe un copil la credința mântuitoare (2Tim. 3:14-15). Pavel a scris că toată Scriptura a fost dată prin inspirație și că este folositoare pentru învățare, mustrare, îndreptare și instruire în dreptate (2Tim. 3:16-17 (***TBS***).

O privire mai atentă asupra fiecăreia dintre aceste patru trăsături scoate la iveală suficiența deplină a Scripturii pentru a-l echipa pe un credincios ca să trăiască viața creștină. Primul termen, ***„învățare”***, are sensul că Biblia îl învață pe credincios cum să trăiască, ce să creadă și ce așteaptă Dumnezeu de la el. Această instruire are de-a face cu conținutul și doctrina. Conceptul de mai sus se potrivește cu îndemnul lui Isus din Marea Trimitere, potrivit căruia noii ucenici trebuie învățați să păzească tot ce El a poruncit (Mat. 28:18-20). Scripturile îi instruiesc pe oamenii lui Dumnezeu cum să trăiască în ascultare de El.

Al doilea termen, ***„mustrare”***, prezintă scopul Scripturii de a dojeni. Aceasta are de-a face cu evidențierea punctului în care o persoană a greșit sau s-a îndepărtat de ceea ce Dumnezeu îi cere. Scriptura este în stare să judece inima atunci când un credincios s-a abătut, la nivelul doctrinei sau practicii, de la credința dată sfinților o dată pentru totdeauna (Evr. 4:12). Următorul termen, ***„îndreptare”***, însoțește mustrarea. Biblia nu se limitează la a-i arăta unei persoane unde greșește, ci identifică atitudinea, credința sau conduita corectă pe care ar trebui să le pună în loc (Ef. 4.20-24).

În final, ***„instruirea în dreptate”*** indică faptul că Biblia îi arată celui în cauză, prin ilustrații și exemple, cum să pună zilnic în practică învățăturile ei (Ef. 4:25-32). Având parte de Scripturi și de locuirea Duhului Sfânt în el, credinciosul nu mai are nevoie de revelație suplimentară pentru a fi înștiințat cum să trăiască viața creștină. În procesul de creștere spirituală către maturitate, sunt puși la dispoziție păstori și învățători (Ef. 4:11-12), deoarece chiar și slujirile acestora sunt întemeiate și alimentate cu atotsuficientul Cuvânt al lui Dumnezeu (2Pet. 1:2-3, cf. 1Pet. 5:2-3).

AMPRENTA AUTORITĂȚII LUI DUMNEZEU ASUPRA SCRIPTURII[76]

Acest principiu veridic poate fi exprimat sub forma unui silogism, folosindu-se următorul raționament:

1. Adevăruri știute
    a. Scriptura pretinde că este Cuvântul lui Dumnezeu.
    b. Dumnezeu are autoritate
2. Concluzie: Scriptura are autoritate

În Scriptură sunt afirmate atât fundamentul ontologic[77] (Dumnezeu există), cât și cel epistemologic (Dumnezeu vorbește numai adevărul) ale autorității Bibliei (Gen. 1:1; Ps. 119:142,

---

[76] Această secțiune este adaptată după Richard L. Mayhue, “The Authority of Scripture,” *MSJ* 15, no, 2 (2004): 232-34. Folosită cu permisiunea *MSJ*.

[77] Ontologia (din limba greacă: όντος, genitivul participiului trecut al verbului ειναι = a fi, și λογια = învățătură despre...), termen creat în secolul al XVII-lea de către Rudolf Goclenius, este o disciplină filozofică, ramură fundamentală a metafizicii, al cărei obiect de studiu este Ființa și Existența, și categoriile în care acestea se împart: lucruri, proprietăți, procese, fapte. În literatura filosofică de limbă engleză, ontologia este opusă teoriei cunoașterii, făcându-se deosebirea între lucruri (sau atributele lor), așa cum sunt în sine, și felul cum ele ne apar [https://ro.wikipedia.org/wiki/Ontologie]

151, 160). Astfel, însăși natura lui Dumnezeu și veridicitatea Cuvântului lui Dumnezeu sunt determinate nu inductiv, pe baza rațiunii umane, ci deductiv, din mărturia Scripturii (cf. Ps. 119:89, Is. 40:8).

Adesea este ridicată următoarea obiecție: „Dacă Scripturile au fost scrise de oameni, atunci este destul de probabil ca acestea să conțină anumite greșeli!" Obiecția aceasta este combătută prin următoarele observații:

1. Nu este negată participarea umană la procesul de inscripturare biblică.
2. Ideea dictării formale nu este cerută, deși uneori a avut loc.
3. Cadrul în care s-a format scriitorul biblic nu este eliminat.
4. Puterea, scopurile și lucrările lui Dumnezeu Tatăl prin Dumnezeu Duhul Sfânt nu sunt eliminate.
5. Există un echilibru perfect între inițiativa divină și participarea umană în scrierea autografelor Scripturii (sau a manuscriselor originale).

Însă, mai presus de orice, Scriptura este întâi de toate și prin excelență „Cuvântul lui Dumnezeu", nu „cuvântul oamenilor" (Ps. 19:7; 1Tes. 2:13).

Din moment ce originea Scripturii poate fi explicată în ultimă instanță pe baza inspirației divine (Zah. 7:12; 2Tim. 3:14-17, 2Pet. 1:20-21), așa cum ea a fost definită mai sus, autoritatea Scripturii este derivată în mod direct din autoritatea lui Dumnezeu. Cei care nu recunosc autoritatea lui Dumnezeu în Scriptură sunt condamnați (Ier. 8:8-9; Mc. 7:1-13). Pe de cealaltă parte, cei care, pe bună dreptate, onorează și se supun autorității lui Dumnezeu în Scriptură sunt lăudați (Nem. 8:5-6; Apoc. 3:8).

Astfel, omul lui Dumnezeu — adică heraldul lui Dumnezeu — trebuie să „predice Cuvântul" (2Tim. 4:2). Această declarație așază autoritatea nu în dreptul predicatorului, ci în dreptul lui Dumnezeu (vezi 2Tim. 3:16-17). Pavel îl îndeamnă pe Tit să proclame Cuvântul lui Dumnezeu cu toată autoritatea (gr. *epitages*, adică, ca și autoritatea unui comandant militar), astfel că nimeni nu este exceptat de la a asculta — nici măcar propovăduitorul (Tit 2:15).

Implicațiile autorității lui Dumnezeu din Scriptură pot fi sumarizate printr-o serie de enunțuri negative (ce nu este) și pozitive (ce este):

1. *Nu* este o autoritate derivată acordată de oameni, ci este autoritatea *originală* a lui Dumnezeu.
2. *Nu* se schimbă odată cu vremurile, cultura, națiunea sau contextul etnic, ci este autoritatea *nealterabilă* a lui Dumnezeu.
3. *Nu* este o autoritate între mai multe posibile autorități spirituale, ci este autoritatea spirituală *exclusivă* a lui Dumnezeu.
4. *Nu* este o autoritate care poate fi contestată cu succes sau respinsă justificat, ci este autoritatea *permanentă* a lui Dumnezeu.
5. *Nu* este o autoritate relativă sau subordonată, ci este autoritatea *supremă* a lui Dumnezeu.
6. *Nu* este doar o autoritate sugerată, ci este autoritatea, *obligatorie* a lui Dumnezeu.
7. *Nu* este o autoritate lipsită de gravitate în ce privește consecințele, ci este autoritatea *importantă* a lui Dumnezeu.

[John Mac Arthur]

❖ **M. J. Erickson**

Prin autoritatea Bibliei noi înțelegem că Biblia, ca expresie a voii lui Dumnezeu pentru noi, posedă dreptul suprem de a defini ce trebuie să credem și cum trebuie să ne comportăm.

Autoritatea este un subiect care iscă în prezent mari controverse în societatea noastră. Și aceasta nu numai în sfera autorității biblice sau religioase, ci și în domenii mai extinse. Chiar și societățile care din punct de vedere formal sunt încă organizate după un model bazat pe autoritate, admit că vechea structură piramidală, în care autoritatea era orientată de sus în jos, nu mai este caracteristică pentru ele, cel puțin sub forma lui tradițională. Oamenii se împotrivesc formelor dictatoriale sau arbitrare de exercitare a autorității. Autorității externe i se refuză adeseori recunoașterea și supunerea dându-se întâietatea propriei păreri ca judecată finală. În domeniul religiei există chiar o reacție puternică împotriva instituționalizării, în timp ce se insistă adesea asupra părerii individuale. De exemplu, mulți romano-catolici pun la îndoială concepția tradițională despre infailibilitatea autorității papale. Pe lângă aceasta, există mulțumea pretențiilor la autoritate aflate în competiție unele cu altele.

Prin autoritate noi înțelegem dreptul de a impune credința și/sau acțiunea. Termenul are o gamă largă de aplicații. Ne putem gândi la autoritate în domeniul guvernamental, jurisdicțional. Un exemplu aici ar fi un rege sau un împărat care are dreptul să impună o acțiune. Totuși, ea poate lua și forme mai puțin imperiale. Polițistul care dirijează circulația și proprietarul de pământ care pretinde ca oamenii să nu pătrundă pe proprietatea lui exercită o putere legitimă.

Cele descrise ar putea fi denumite autoritate imperială. Există de asemenea ceva ce am putea numi „autoritate în materie de adevăr“.[78] Cineva poate fi recunoscut de alții drept o „autoritate“ într-un anumit domeniu în virtutea cunoștințelor pe care le are. Fondul lui de cunoștințe în acel domeniu este mai mare decât cel al multor altora. Ca urmare a acestui fapt, el este capabil să prescrie o credință și/sau o acțiune potrivită. (Un document poate de asemenea prescrie, în virtutea informației pe care o conține, o credință și sau o acțiune.) Acest tip de autoritate nu este de obicei susținut sau exercitat. El este posedat, Este apoi recunoscut și acceptat de ceilalți. Poate că ar fi mai exact să se spună că o asemenea persoană *este* o autoritate, și nu că ea posedă autoritate. Autoritatea în materie de adevăr este o funcție a cunoașterii pe care o posedă cineva și prin urmare este intrinsecă, pe când autoritatea imperială este o funcție a poziției pe care o ocupă cineva și prin urmare este extrinsecă.

Ar trebui să fim atenți să nu confundăm autoritatea cu forța. Deși în mod ideal dreptul de a prescrie și capacitatea de a impune credință și acțiune ar trebui să coincidă, în practică nu se întâmplă întotdeauna așa. De exemplu, succesorul legal al unui tron sau o persoană oficială aleasă conform legilor statului respectiv pot fi alungați printr-o lovitură de stat. Un impostor sau un uzurpator poate funcționa în locul altcuiva. În cazul autorității în materie de adevăr nu există în realitate nici o forță în afară de un ultimatum implicit: „Urmați ceea ce vă spun eu și veți fi călăuziți în adevăr; nesocotiți ceea ce vă spun și va rezulta confuzie și eroare.“ Medicul care îi prescrie pacientului un tratament nu are în realitate nici o putere să-i impună prescripția. El spune de fapt: „Dacă vreți să fiți sănătos, atunci faceți următoarele.“

În legătură cu aceasta, este de asemenea important să se păstreze distincția dintre autoritate și autoritarism. O persoană, un document sau o instituție cu autoritate sunt cele care posedă autoritatea și în consecință au dreptul să definească o credință sau să prescrie o practică. Autoritaristul, pe de altă parte, este o persoană care încearcă să-și infiltreze opiniile sau să-și impună

[78] Bernard Ramm, *The Pattern of Authority*, Grand Rapids, Eerdmans, 1957, p. 10, 12.

preferințele într-un mod stăruitor, dogmatic sau chiar intolerant. Cei neinițiați sau ușor impresionabili sunt adeseori determinați cu ușurință să urmeze o persoană autoritaristă, uneori mult mai ușor decât pot fi convinși să urmeze pe cineva care dispune de o mai mare autoritate.

Este de asemenea important să se facă distincție între posedarea autorității și recunoașterea ei. Dacă cele două sunt prea strâns asociate, sau prima este măsurată prin cea de-a doua, problema autorității devine extrem de subiectivă. Există persoane care nu acceptă autoritatea legală, care nu țin seama de regulile de circulație, sau care resping opinia experților. Dintr-un anumit motiv ei preferă propria lor opinie. Însă faptul că nu reușesc să recunoască autoritatea nu abrogă această autoritate.

Autoritatea poate fi exercitată direct de cel care o posedă. Ea poate fi însă delegată, și în mod frecvent chiar este. Adeseori cel care posedă în mod legitim autoritatea nu o poate exercita direct. Astfel că este necesar să se delege acea autoritate unei persoane sau unei instituții care o poate exercita. De exemplu, cetățenii Statelor Unite aleg deputați care să îi reprezinte, acești deputați votează legi și creează instituții care să aplice acele legi. Acțiunile angajaților autorizați corespunzător de către asemenea instituții au aceeași greutate și autoritate ca și cea a cetățenilor înșiși. Este posibil ca un expert să nu fie în stare să-și prezinte ideile într-o manieră directă oricui este interesat de ele. El poate însă să-și expună cunoștințele într-o carte. Conținutul cărții — de vreme ce constă din învățăturile lui — va avea aceeași greutate pe care ar avea-o ideile lui prezentate personal.

Lipsa eficacității sau a succesului pe termen scurt nu trebuie să ne determine să ne îndoim de legitimitatea unei autorități. Adeseori ideile, mai ales dacă sunt inedite, sunt greu acceptate. Nici nu se dovedesc întotdeauna eficiente într-o perioadă scurtă. Pe termen lung însă, adevărata autoritate se va impune de la sine. Ideile lui Galileo Galilei au fost inițial considerate bizare și chiar periculoase. Teoria relativității a lui Einstein părea ciudată, iar aplicabilitatea ei îndoielnică. Totuși, timpul le-a demonstrat valoarea. Isus a avut la început relativ puțini convertiți, nu a fost respectat de conducătorii (autoritățile) din vremea Lui, și până la urmă a fost executat. În cele din urmă însă, orice genunchi se va pleca și orice limbă va mărturisi cine și ce este El (Filipeni 2:10-11).

Autoritatea religioasă

Când ne întoarcem la problema specifică a autorității religioase, întrebarea crucială este: Există oare vreo persoană, vreo instituție sau vreun document care să aibă dreptul de a prescrie crezul și practica în cazul unor probleme religioase? În sens absolut, dacă există o ființă supremă, superioară omului sau celorlalte ființe sau lucruri din ordinea creată, ea are dreptul să determine ce trebuie să credem și cum trebuie să trăim. Din perspectiva creștină Dumnezeu este autoritatea în aceste probleme, datorită a cine este El. El este cea mai importantă ființă, cea care a existat dintotdeauna, chiar înainte ca noi sau oricare altă ființă să fi venit în existență. El este singura ființă care are puterea propriei ei existențe în ea însăși. El nu depinde de nimeni sau de nimic în ceea ce privește existența Lui. Mai mult decât atât, El este autoritatea supremă și din cauza a ceea ce a făcut. El ne-a creat pe noi, precum și tot restul lumii, și ne-a răscumpărat. El mai este autoritatea legitimă — cea care are dreptul să prescrie ce trebuie să credem și cum trebuie să ne purtăm – și din pricina activității Lui continue în lume și în viețile noastre. El Își păstrează creația în ființă. El continuă să ne dea viață, îi pasă de noi și se îngrijește de nevoile noastre.

O altă întrebare se ridică în acest moment: Cum anume exercită Dumnezeu această autoritate? O exercită El în mod direct sau indirect? Unii vor susține că o face direct. Aici îi găsim pe

neoortodocși. Pentru ei autoritatea lui Dumnezeu este exercitată printr-un act direct de revelație, o manifestare de Sine care este de fapt o întâlnire nemijlocită dintre Dumnezeu și om. Biblia nu este Cuvântul lui Dumnezeu prin ea însăși, Ea este numai un instrument, un obiect, prin care Dumnezeu vorbește sau Se întâlnește cu oamenii. În aceste ocazii autoritatea nu este Biblia, ci Dumnezeul care Se revelează pe Sine. Bibliei nu i-a fost atribuită sau infiltrată nici o calitate permanentă. Nu a existat nici o delegare a autorității.

Există și alții care consideră că autoritatea lui Dumnezeu este exercitată într-un mod nemijlocit. Printre ei sunt diferite tipuri de „spiritiști", antici și moderni. Aceștia sunt persoane care așteaptă vreun cuvânt sau o anumită călăuzire direct de la Dumnezeu. După părerea lor Dumnezeu vorbește indivizilor. Acest lucru poate avea loc separat de Biblie sau în mare parte ca o adăugire la Biblie. Unii carismatici extremiști cred într-o revelație directă și specială de la Dumnezeu. Totuși, nu numai carismaticii fac parte din această categorie. Una dintre întrebările puse în 1979 într-un sondaj Gallup a fost: „Dacă dumneavoastră înșivă v-ați verifica propriile convingeri religioase, care ar fi UNA dintre aceste patru autorități religioase spre care v-ați îndrepta în primul rând?" Cele patru posibilități erau: ce spune Biserica, ce spun unii lideri religioși marcanți, ce-mi spune Duhul Sfânt mie personal, și ce spune Biblia. Dintre cei chestionați 27% au răspuns că ar recurge în primul rând la Duhul Sfânt; 40% au indicat Biblia. În orice caz, dintre persoanele între 18 și 29 de ani un procentaj mai mare (36%) decât cel care a indicat Biblia (31%) a ales Duhul Sfânt.[79] Deși mulți creștini ar considera fără îndoială că lucrarea directă a Duhului Sfânt este un mijloc de călăuzire, 27% din publicul general și 36% din adulții tineri cred că această lucrare este criteriul major de evaluare a convingerilor religioase.

Alții consideră că autoritatea divină a fost delegată unei (unor) persoane sau unei instituții. Un prim exemplu aici este Biserica romano-catolică. Biserica este văzută ca reprezentanta lui Dumnezeu pe pământ. Când vorbește Biserica, ea vorbește cu aceeași autoritate cu care ar vorbi Domnul Însuși. Potrivit acestei concepții, dreptul de a controla mijloacele harului și de a defini adevărul în problemele doctrinare a fost delegat apostolilor și succesorilor lor. Așadar, de la Biserică putem noi învăța care este intenția lui Dumnezeu pentru om. Deși Biserica nu descoperă adevăruri noi, ea face explicit ceea ce este implicit în tradiția revelatoare primită de la primii apostoli.[80]

Un interesant punct de vedere contemporan este că autoritatea religioasă aparține profeților prezenți în Biserică. De-a lungul istoriei, diverse mișcări au avut asemenea conducători profetici. Mahomed a crezut că este un profet special trimis de Dumnezeu. Printre anabaptiștii secolului al XVI-lea au existat profeți care au proclamat așa-zise mesaje primite de la Dumnezeu.[81] Se pare că în ultimii ani a avut loc o apariție masivă de asemenea persoane și mișcări. Au apărut diverse secte, conduse de lideri carismatici care pretind că au un mesaj special de la Dumnezeu. Sun Myung Moon și Biserica unificării, fondată de el, este un exemplu izbitor, însă sunt multe alte exemple care ne vin de asemenea în minte. Până și în cadrul mișcării evanghelice tradiționale mulți oameni consideră cuvântul anumitor vorbitori cu „nume sonore" de aproape aceeași valoare cu a Bibliei.

Acest volum susține că Dumnezeu Însuși este autoritatea ultimă în probleme religioase. El are dreptul — atât în virtutea a cine este El, cât și a ceea ce face El — să stabilească etalonul pentru

---

[79] Rezultate din *Christianity Today* – datele sondajului Gallup în legătură cu opinia religioasă americană — furnizate de Walter A Ewell, autor al lui „Belief and the Bible: A Crisis of Authority?", *Christranity Today*, 21 martie 1980, p. 20-23

[80] S.E. Donlon, „Authority, Ecclesiastical", în *New Catholic Encyclopedia*, New York, McGraw-Hill, 1967, vol. 1, p. 1115.

[81] Albert Henry Newman, *A History of Anti Pedobaptism*, Philadelphia, American Baptist Publication Society, 1897, p. 62-67.

credință și practică. Totuși, în problemele majore El nu-Și exercită autoritatea direct. Mai exact, El a delegat acea autoritate prin crearea unei cărți, Biblia. Pentru că transmite mesajul Lui, Biblia are aceeași autoritate pe care s-ar aștepta Dumnezeu să I-o recunoaștem în cazul în care ne-ar vorbi în persoană.

Stabilirea semnificației și a originii divine a Bibliei

Revelația este acea acțiune prin care Dumnezeu Îi face cunoscut omului adevărul Lui. Inspirația păstrează revelația, făcând-o accesibilă într-o măsură mai mare. Ea garantează faptul că ceea ce spune Biblia este exact ceea ce ar spune Dumnezeu dacă ar vorbi în mod direct. În acest lanț este totuși nevoie de încă un element. Pentru ca Biblia să funcționeze ca și cum ne-ar vorbi Dumnezeu, cititorul Bibliei trebuie să înțeleagă semnificația Scripturii, și trebuie să fie convins de originea și paternitatea ei divină. Există diverse idei cu privire la cum anume se realizează aceasta.

1. Poziția tradițională romano-catolică este că prin Biserică noi ajungem să înțelegem Biblia și să fim convinși de paternitatea ei divină. După cum am observat mai devreme, Toma d'Aquino a pretins că este în stare să stabilească prin dovezi raționale originea divină a Bisericii catolice. Avându-și originea divină stabilită, Biserica poate apoi să ne certifice originea divină a Scripturilor. Biserica, cea care a fost prezentă înaintea Bibliei, ne-a dat Biblia. Ea a decis care cărți să fie canonizate (adică incluse în Biblie). Ea atestă faptul că aceste cărți au originat de la Dumnezeu și prin urmare întruchipează mesajul Lui pentru noi. În plus, Biserica furnizează interpretarea corectă a Bibliei. Acest lucru este deosebit de important. La ce ne folosește să avem o revelație infailibilă, inerantă de la Dumnezeu, dacă nu avem o înțelegere inerantă a acelei revelații? De vreme ce toată înțelegerea omenească este limitată și din această cauză supusă greșeli, este nevoie de ceva mai mult. Biserica, și în ultimă instanță papa, ne dau adevăratul înțeles al Bibliei. Infailibilitatea papei este complementul logic al infailibilității Bibliei.

2. Un alt grup accentuează faptul că rațiunea umană este mijlocul de stabilire a semnificației și a originii divine a Bibliei. Sub o formă extremă acest punct de vedere este reprezentat de raționaliști. Certitudinea că Biblia este de inspirație divină vine în urma examinării dovezilor. Se pretinde că Biblia posedă anumite caracteristici ce vor convinge cu privire la inspirația ei divină pe oricine care o examinează. Una din dovezile majore este profeția împlinită — lucruri destul de improbabile, care au fost prezise în trecutul îndepărtat, ajung în cele din urmă să aibă loc. Aceste evenimente, spune argumentul, nu puteau fi prezise doar prin înțelegerea sau preștiința omenească În consecință, Dumnezeu trebuie să le fi revelat și să fi dirijat scrierea acestei cărți. Alte dovezi care certifică inspirația divină a Bibliei sunt caracterul supranatural al lui Isus și minunile.[82] Interpretarea este de asemenea o funcție a rațiunii omenești. Semnificația Bibliei este determinată prin examinarea manualelor de gramatică, a lexicoanelor, a contextului istoric și așa mai departe. Studiul critic științific este mijlocul de a stabili semnificația Bibliei.

3. A treia poziție, și pe aceasta o vom adopta noi, susține că există o lucrare lăuntrică a Duhului Sfânt, iluminând înțelegerea ascultătorului sau cititorului Bibliei, realizând comprehensiunea semnificației ei, și creând o certitudine legată de adevărul și originea ei divină.

---

[82] William Paley, *A View of the Evidences of Christianity* și *Horae Paulinae*, Londra, Longman, Brown, Green, and Longmans, 1850.

Lucrarea lăuntrică a Duhului Sfânt

Există câteva motive pentru care este necesară iluminarea sau mărturia Duhului Sfânt pentru ca omul să priceapă semnificația Bibliei și să fie sigur de adevărul ei. (Nici Biserica și nici rațiunea umană nu pot realiza acest lucru.) În primul rând, există diferența ontologică dintre Dumnezeu și om. Dumnezeu este transcendent; El trece dincolo de categoriile noastre de cunoaștere. El nu poate fi niciodată priceput pe deplin cu ajutorul conceptelor noastre limitate sau prin vocabularul nostru omenesc. El poate fi înțeles, însă nu pe deplin. Corelat cu transcendența lui Dumnezeu este caracterul limitat al omului. El este o ființă limitată atât în ceea ce privește momentul originii lui în timp, cât și în ceea ce privește măsura în care poate pricepe informația. În consecință, el nu poate formula concepte de amploarea naturii lui Dumnezeu. Aceste limitări sunt inerente condiției umane. Ele nu sunt un rezultat al căderii sau al păcatului omenesc individual, ci al relației Creator-creatură. Nici o conotație morală sau nici un stigmat moral nu le este atașat.

Totuși, dincolo de aceste limitări există și altele care rezultă din păcătoșenia omului și a rasei umane, Acestea nu sunt inerente naturii umane, ci mai degrabă rezultă din efectele păgubitoare ale păcatului asupra puterilor noetice ale omului. Biblia mărturisește în numeroase moduri și insistent despre acest obstacol în calea înțelegerii umane, mai ales acolo unde este vorba de probleme spirituale.

Motivul final pentru care este necesară lucrarea specială a Duhului Sfânt este faptul că omul are nevoie de siguranță în ceea ce privește problemele divine. Deoarece noi ne ocupăm aici de probleme de viață și moarte (spirituală și eternă), este necesar să avem mai mult decât o simplă probabilitate. Nevoia noastră de siguranță este direct proporțională cu importanța a ceea ce este în joc; în probleme de însemnătate eternă avem nevoie de o siguranță pe care raționamentul omenesc nu o poate da. Dacă cineva trebuie să decidă ce fel de mașină să-și cumpere, sau în ce fel să-și zugrăvească locuința, înșirarea avantajelor fiecărei opțiuni este de obicei suficientă. (Opțiunea cu cele mai multe avantaje se dovedește a fi de obicei cea mai bună.) Dacă însă se pune întrebarea pe cine să crezi sau ce să crezi cu privire la propriul tău destin etern, nevoia de a fi sigur este mult mai mare.

Pentru a înțelege ce face Duhul Sfânt trebuie acum să examinăm mai de aproape ce are de spus Biblia cu privire la condiția umană, îndeosebi despre lipsa capacității omului de a recunoaște și înțelege adevărul fără ajutorul Duhului. În Matei 13:13-15 și Marcu 8:18 Isus vorbește despre cei care aud dar nu înțeleg și despre cei care privesc dar nu văd. Starea lor este descrisă foarte realist de la un capăt la celălalt al Noului Testament. Inimile lor au devenit insensibile, ei sunt tari de urechi și umblă cu ochii închiși (Matei 13:15). Ei Îl cunosc pe Dumnezeu, dar nu Îl onorează ca Dumnezeu, și astfel devin superficiali în gândirea lor și mințile lor necugetate sunt întunecate (Rom. 1:21). Romani 11:8 pune starea lor pe seama lui Dumnezeu care „le-a dat un duh de adormire, ochi ca să nu vadă și urechi ca să n-audă“. În consecință „ochii lor sunt întunecați“ (v. 10). În 2 Corinteni 4:4 Pavel atribuie starea lor dumnezeului acestei lumi care „a orbit mințile necredincioșilor, ca să-i oprească să vadă lumina Evangheliei slavei lui Cristos“. Toate aceste texte, precum și numeroase alte aluzii, pledează în favoarea nevoii unei anumite lucrări speciale a Duhului pentru a mări percepția și înțelegerea omului.

În 1 Corinteni 2:14 Pavel ne spune că omul natural (omul care nici nu percepe, și nici nu înțelege) nu a primit darurile Duhului lui Dumnezeu. În original găsim cuvântul δέχομαι[G1209] (dechomai), care nu înseamnă doar a „primi“ ceva, ci mai degrabă a „accepta“ ceva, a considera

binevenit acest lucru, fie că este vorba de un dar sau de o idee.[83] Omul firesc nu acceptă darurile Duhului deoarece el găsește că înțelepciunea lui Dumnezeu este o nebunie. El nu este capabil să o înțeleagă (γνῶναι[G1097] - *gnōnai*) fiindcă trebuie să o discearnă sau să o investigheze (ἀνακρίνεται[G350] - *anakrinetai*) în mod spiritual (πνευματικῶς[G4153] - *pneumatikōs*). Prin urmare, problema nu este numai că omul firesc nu e doritor să accepte darurile și înțelepciunea lui Dumnezeu, ci și că fără ajutorul Duhului Sfânt, omul natural nu este în stare să le înțeleagă.

În contextul imediat al lui 1Corinteni 2:14 există dovezi care sprijină afirmația că omul nu poate înțelege fără ajutorul Duhului. În versetul 11 citim că numai Duhul lui Dumnezeu înțelege lucrurile lui Dumnezeu. Pavel arată și în 1:20-21 că lumea nu Îl poate cunoaște pe Dumnezeu prin intermediul înțelepciunii ei, întrucât Dumnezeu a prostit înțelepciunea acestei lumi. Într-adevăr, înțelepciunea lumii este o nebunie pentru Dumnezeu (3:19). Darurile Duhului sunt împărtășite în cuvinte învățate (διδακτοῖς[G1318] – didaktois -) nu de la înțelepciunea omenească, ci de la Duhul (2:13). În urma tuturor acestor considerente se pare că Pavel nu spune că persoanele neduhovnicești înțeleg, dar nu acceptă. Mai degrabă, ele nu acceptă, cel puțin în parte, fiindcă nu înțeleg.

Această stare este însă depășită când Duhul Sfânt începe să lucreze în om. Pavel vorbește despre a avea ochii inimii luminați (πεφωτισμένους[G5461] – pephōtismenous -), folosind un perfect pasiv participiu, sugerând că ceva a avut loc și rămâne în vigoare (Efes. 1:18). În 2Corinteni 3 el vorbește despre îndepărtarea vălului de pe minte (v. 16), astfel încât să poată fi privită gloria Domnului (v. 18). Deși inițial textul se referea la israeliți (v. 13), Pavel l-a extins acum asupra tuturor oamenilor (v. 16), întrucât în restul capitolului și în primele șase versete ale capitolului 4 cadrul este universal. Noul Testament se referă la această iluminare a omului în diferite alte moduri: ca la tăierea împrejur a inimii (Rom. 2:29), la a fi umplut cu înțelepciune și pricepere spirituală (Col. 1:9), a primi darul înțelegerii pentru a-L cunoaște pe Isus Cristos (1Ioan 5:20), a auzi glasul Fiului lui Dumnezeu (Ioan 10:3). Ceea ce în prealabil părea a fi o nebunie (1Cor. 1:18; 2:14) și o piatră de poticnire (1Cor. 1:23), îi apare acum credinciosului ca puterea lui Dumnezeu (1Cor. 1:18), o înțelepciune a lui Dumnezeu tainică și ținută ascunsă (1:24; 2:7), ca fiind gândul lui Cristos (2:16).

Cele descrise de noi aici reprezintă o lucrare a Duhului care are loc o singură dată — regenerarea. Ea creează o diferență absolută între credincios și necredincios. Mai există însă în viața credinciosului o lucrare a Duhului Sfânt care continuă, o lucrare descrisă și explicată amănunțit de Isus în mesajul Lui adresat ucenicilor din Ioan 14-16. Aici Isus promite venirea Duhului Sfânt (14:16, 26; 15:26; 16:7, 13). În unele locuri Isus afirmă că El Însuși Îl va trimite pe Duhul de la Tatăl (Ioan 15:26: 16:7). În prima parte a mesajului El a vorbit despre trimiterea Duhului de către Tatăl în numele lui Isus (14:16, 26). În declarația finală El vorbește pur și simplu despre venirea Duhului Sfânt (16:13). Prin urmare se poate vedea că Duhul a fost trimis atât de Tatăl, cât și de Fiul, și că a fost necesar ca Isus să plece întâi la Tatăl (observați folosirea abundentă, așadar accentuată, a lui ἐγὼ[G1473] - egō - din 16:7 și 14:12 — „Eu Mă duc la Tatăl").[84] Duhul Sfânt trebuia să ia locul lui Isus dar să-Și îndeplinească și propriile Lui funcții specifice.

Care sunt aceste funcții pe care le îndeplinește Duhul Sfânt?

1. Duhul Sfânt îi va învăța pe credincioși toate lucrurile și le va aduce aminte de tot ce i-a învățat Isus (14:26).

---

[83] Wilham E. Arnd și F. Wilbur Gingrich, editor, *A Greek-English Lexicon of the New Testament*, ediția a IV-a, Chicago, University of Chicago, 1957, p. 176.
[84] A.T. Robertson, *A Grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research*, ediția a V-a, Londra, Hodder and Stoughton, 1923, p. 676-77.

2. Duhul Sfânt Îl va mărturisi pe Isus. Ucenicii vor fi și ei martori ai lui Isus, deoarece ei au fost cu El de la început (15:26-27).
3. Duhul Sfânt va dovedi (ἐλέγξει[G1651] - elenxei -) lumea vinovată în ce privește păcatul, dreptatea și judecata (16:8). Spre deosebire de ἐπιτιμάω[G2008] (epitimaó), care poate sugera pur și simplu o mustrare nemeritată (Matei 16:22) sau fără efect (Luca 23:40), acest cuvânt specific implică o mustrare care aduce cu sine convingere.[85]
4. Duhul Sfânt îi va călăuzi pe credincioși în tot adevărul. El nu va vorbi de la El, ci va spune tot ce va fi auzit (Ioan 16:13). În cadrul acestui proces El Îl va glorifica de asemenea pe Isus (16:14).

Rețineți mai ales că Duhul Sfânt este denumit Duh al adevărului (14:17). În relatarea lui Ioan cu privire la afirmațiile lui Isus nu se vorbește despre Duhul adevărat (ἀληθὲς[G227] sau ἀληθινὸν[G228] – alēthes sau alēthinon), ci despre Duhul adevărului (τῆς[G3588] ἀληθείας[G225] – tēs alētheias). Aceasta s-ar putea să nu fie altceva decât traducerea literală a unei expresii aramaice în greacă, Totuși, ideea că însăși natura Duhului este adevărul, este probabil mai adecvată. Duhul este cel care comunică adevărul. Lumea nu este în stare să Îl primească (λαμβάνω[G2983] – lambanó -, simplă primire, spre deosebire de δέχομαι[G1209] – dechomai - , acceptare), deoarece ea nici nu-L vede și nici nu-L cunoaște. Credincioșii, pe de altă parte, Îl cunosc (γινώσκω[G1097] - ginóskó), pentru că El rămâne cu ei și va fi în ei, (Există o anumită discuție în jurul problemei dacă timpul verbului final din versetul 17 trebuie înțeles ca viitor sau prezent. ἔσται[G1510] [- estai - „va fi”] pare să aibă o bază textuală oarecum mai bună decât ἐστιν[G1510] [- estin - „este“]. Se poate ca ἔσται[G1510] să fi fost preschimbat în ἐστιν[G1510] în încercarea de a armoniza această formă verbală cu timpul prezent al lui μένω[G3303] – menó - .)

Să rezumăm rolul Duhului așa cum este el descris în Ioan 14-16. El călăuzește în adevăr, aducându-le aminte ucenicilor cuvintele lui Isus, fără să vorbească de la El, ci vorbind ceea ce aude, convingând, mărturisindu-L pe Isus. Astfel slujirea Lui este irevocabil îmbinată cu adevărul divin. Însă ce anume se înțelege prin aceasta? Se pare că nu este atât de mult o nouă slujire, sau adăugarea unui adevăr nou, necunoscut în prealabil, cât o acțiune a Duhului Sfânt în legătură cu adevărul deja revelat. Astfel, lucrarea Duhului Sfânt implică elucidarea adevărului, aducând credință și convingere, însă nu o revelație nouă.

Trebuie înțeles însă acest pasaj ca unul care se referă la întreaga Biserică de-a lungul tuturor perioadelor din viața ei, sau aceste învățături cu privire la lucrarea Duhului Sfânt li se aplică numai ucenicilor din zilele lui Isus? Dacă se adoptă acest al doilea punct de vedere, călăuzirea ucenicilor în adevăr de către Duhul se referă doar la rolul pe care l-au avut ei în redactarea Bibliei, și nu la vreo lucrare de mai târziu. Evident mesajul a fost dat inițial grupului care era adunat efectiv în jurul lui Isus. Există anumite texte care stabilesc cert acest lucru (de ex., 14:8-11). Totuși, în cazul majorității lor, lipsesc elementele care să reclame o interpretare restrictivă. Într-adevăr, mai multe învățături din Ioan 14-16 (de ex., 14:1-7; 15:1-17) sunt comunicate și în alte părți din Biblie. Evident, ele nu se limitau numai la primii ascultători, întrucât implică promisiuni revendicate și porunci acceptate de întreaga Biserică de-a lungul întregii ei istorii. Este logic să se conchidă că învățăturile referitoare la lucrarea Duhului sunt și pentru noi.

De fapt, ceea ce se învață în Ioan 14-16 cu privire la călăuzirea credincioșilor în adevăr de către Duhul se găsește și altundeva în Biblie. Pavel îndeosebi, menționează că mesajul Evangheliei a venit inițial la tesaloniceni prin Duhul Sfânt. El spune că acest mesaj nu a venit numai prin cuvinte; ci și „în

[85] Richard Trench, *Synonyms of the New Testament*, Grand Rapids, Eerdmans, 1953, p. 13-15.

putere și în Duhul Sfânt și cu deplină convingere" (1Tes. 1:5). Când tesalonicenii au primit (παραλαβόντες[G3880] – paralabontes -) cuvântul, ei l-au acceptat (ἐδέξασθε[G1209] - edexasthe -) nu ca pe cuvântul oamenilor, ci ca pe ceea ce este de fapt, Cuvântul lui Dumnezeu (2:13). Diferența dintre o primire indiferentă a mesajului și o acceptare reală și activă este înțeleasă ca o lucrare a Duhului Sfânt. Mai mult decât atât, Pavel se roagă ca efesenii (Efes. 3-14-19) să fie întăriți cu putere prin Duhul în omul dinlăuntru și să aibă puterea să priceapă (καταλαβέσθαι[G2638] - katalabesthai -) și să cunoască (γνῶναί[G1097] - gnōnai -) dragostea lui Cristos care depășește (ὑπερβάλλουσαν[G5235] - hyperballousan) cunoașterea (γνώσεως[G1108] - gnōseōs -). Implicația este că Duhul Sfânt va comunica efesenilor o cunoaștere a dragostei lui Cristos care depășește cunoașterea obișnuită.

Componentele obiective și subiective ale autorității

Există așadar ceea ce Bernard Ramm a numit un *tipar* al autorității. Cuvântul obiectiv, Scriptura scrisă, împreună cu acel cuvânt subiectiv, iluminarea și convingerea lăuntrică a Duhului Sfânt, constituie autoritatea pentru creștin.

Ortodoxia scolastică din secolul al XVII-lea a afirmat că autoritatea este Biblia singură. În unele cazuri aceasta a fost și poziția fundamentalismului american din secolul al XX-lea. Cei care susțin această poziție văd în Biblie o dimensiune obiectivă care aduce pe cineva automat în contact cu Dumnezeu; de aici poate rezulta o concepție sacramentală despre Biblie. Se consideră de asemenea că Biblia ca revelație și ca păstrare inspirată a acelei revelații are o eficacitate intrinsecă. O simplă prezentare a Bibliei sau expunere la influența Bibliei are o valoare în sine, deoarece cuvintele Bibliei au putere în ele însele. Se crede că citirea zilnică a Bibliei este ceva valoros prin sine și pentru sine. Vechea zicală „un măr zilnic îl ține la distanță pe medic" are o replică teologică: „un capitol zilnic îl ține la distanță pe Diavol." Un potențial pericol aici este că Biblia poate deveni aproape un fetiș.[86]

Pe de altă parte, există unele grupuri care consideră că Duhul Sfânt este autoritatea principală pentru creștin. Anumite grupuri carismatice, de exemplu, cred că profeția specială are loc în zilele noastre. Noi mesaje de la Dumnezeu sunt date de Duhul Sfânt. În majoritatea cazurilor se crede că ele explică adevărata semnificație a anumitor pasaje biblice. Așadar, argumentul acestor grupuri este că în timp ce Biblia este autoritară, în practică sensul ei va fi adeseori neclar fără acțiunea specială a Duhului Sfânt.[87]

În realitate îmbinarea acestor doi factori este cea care constituie autoritatea. Ambii sunt necesari. Cuvântul scris, interpretat corect, este baza obiectivă a autorității. Lucrarea lăuntrică de iluminare și convingere a Duhului Sfânt este dimensiunea subiectivă. Această dublă dimensiune preîntâmpină propovăduirea unui adevăr searbăd, rece și sec, pe de-o parte, și o hiperexcitabilitate și o înflăcărare necugetată, pe de altă parte. Împreună, cei doi factori produc acea maturitate care este atât de necesară vieții creștine — o minte rece, lucidă și o inimă caldă (nu o inimă rece și o minte înfierbântată). După cum s-a exprimat un păstor într-un mod cam tranșant: „Dacă ai Biblia fără

---

[86] A.C McGiffert, *Protestant Thought Before Kant*, New York, Harper, 1961, p. 146.
[87] Într-o anumită biserică era nevoie să se ia o decizie cu privire la două planuri ce au fost propuse în vederea construirii unui nou sanctuar. Unul dintre membri susținea că Domnul i-a spus că adunarea trebuie să adopte planul care ar fi dus la realizarea unei clădiri mai mari. El se baza pe faptul că raportul dintre numărul de locuri în cazul planului clădirii mari și numărul de locuri din planul clădirii mai mici era de cinci la trei, tocmai raportul dintre numărul care reprezenta ocaziile în care Ioas ar fi trebuit să lovească cu săgețile în pământ la îndemnul lui Elisei și numărul ocaziilor în care Ioas a lovit efectiv în pământ (2Împ. 13:18-19). Până la urmă adunarea s-a divizat din cauza neînțelegerilor cu privire la această problemă și la altele similare.

să ai Duhul, te vei usca. Dacă ai Duhul fără să ai Biblia, vei exploda. Însă dacă ai atât Biblia, cât și Duhul împreună, te vei maturiza.“

Cum se compară această concepție despre Scripturi cu concepția despre Biblie a neoortodoxiei? În aparență, cel puțin celor care privesc de pe o poziție ortodoxă scolastică, cele două li se par foarte asemănătoare. Experiența, pe care neoortodoxul o numește revelație este de fapt ceea ce înțelegem noi prin iluminare. În momentul în care cineva devine convins de adevăr, are loc iluminarea. Negreșit, iluminarea nu va avea întotdeauna loc într-un mod dramatic. Uneori convingerea apare într-un mod progresiv și mai liniștit. Totuși, făcând abstracție de drama care poate fi legată de situație, există alte diferențe semnificative între concepția neoortodoxă cu privire la revelație și concepția noastră cu privire la iluminare.

În primul rând, în concepția noastră ortodoxă conținutul Bibliei este în mod obiectiv Cuvântul lui Dumnezeu. Ceea ce spun aceste scrieri este într-adevăr ceea ce Dumnezeu ne spune nouă, indiferent dacă cineva le citește sau nu, le înțelege sau nu ori le acceptă sau nu. Neoortodoxul, pe de altă parte, nu consideră că revelația este în primul rând o comunicare a informației, ci mai degrabă prezența lui Dumnezeu Însuși. În consecință, Biblia nu este Cuvântul lui Dumnezeu într-un anumit mod obiectiv. Mai degrabă, ea devine Cuvântul lui Dumnezeu. Când revelația sub formă de întâlnire se sfârșește, Biblia redevine din nou cuvântul oamenilor care au scris-o. Însă, în concepția ortodoxă prezentată aici, Biblia este mesajul lui Dumnezeu; ce ne spune ea este ceea ce ne spune El, indiferent dacă cineva o citește sau nu, o aude sau nu, o înțelege sau nu, ori îi răspunde sau nu. Statutul ei de revelație nu depinde de răspunsul cuiva la ea. Ea este ceea ce este.

Aceasta înseamnă, în continuare, că Biblia are o semnificație definită și obiectivă care este (sau cel puțin ar trebui să fie) aceeași pentru fiecare. În concepția neoortodoxă, de vreme ce nu există adevăruri revelate, ci numai adevăruri ale revelației, felul în care o persoană interpretează o întâlnire cu Dumnezeu poate fi diferit de înțelegerea unei alte persoane. De fapt, nici interpretările pe care le-au dat evenimentelor autorii Scripturii nu au fost inspirate divin. Ceea ce au scris ei a reprezentat doar propria lor încercare de a relata cele experimentate de ei. Din această cauză, nu este posibilă împăcarea unor diferențe de înțelegere prin citarea cuvintelor Bibliei. În cel mai bun caz, cuvintele Scripturii pot doar să arate înspre evenimentul propriu-zis al revelație. Însă, în cadrul concepției prezentate aici — de vreme ce cuvintele Scripturii sunt în mod obiectiv revelația lui Dumnezeu - o persoană care caută să arate unei alte persoane care este înțelegerea corectă, poate arăta spre conținutul Bibliei. Semnificația de bază a unui pasaj va fi aceeași pentru fiecare, deși aplicația s-ar putea să fie diferită de la o persoană la alta.

În plus, deoarece Biblia are o semnificație obiectivă pe care ajungem să o înțelegem prin procesul iluminării, această iluminare trebuie să aibă un anumit efect permanent. O dată ce semnificația este înțeleasă, noi o deținem (în afară de cazul în care uităm) într-un mod mai mult sau mai puțin permanent. Ceea ce nu vrea să însemne că nu poate exista o iluminare mai profundă, care să ne dea o mai bună înțelegere a unui anumit pasaj, ci mai degrabă că nu trebuie să existe o reînnoire a iluminării, întrucât semnificația (la fel ca și revelația) este de o asemenea natură încât persistă și poate fi reținută.

Diferite concepții despre iluminare

Concepția lui Augustin

În istoria Bisericii au existat diferite concepții cu privire la iluminare. Pentru Augustin iluminarea a făcut parte din procesul general de dobândire a cunoștințelor. Augustin a fost un platonician, sau cel puțin un neo-platonician. Platon a învățat că realitatea constă din Forme sau Idei. Toate particulariile empirice existente își iau realitatea de la acestea. Astfel, toate lucrurile albe sunt albe deoarece participă la Forma sau Ideea de alb. Această Formă de alb nu este albă în sine, însă este, cum s-ar spune, formula albului. În mod similar, toate tipurile de sare sunt sare doar pentru că participă la Ideea de sărat sau sunt manifestări ale lui NaCl, formula sării. Singurul motiv pentru care suntem capabili să cunoaștem ceva este pentru că recunoaștem Idee sau Formele (unii ar spune universaliile) în particularii. Fără o cunoaștere a Ideilor noi nu am fi capabili să abstractizăm cele experimentate și să formulăm vreo concepție. În viziunea lui Platon sufletul cunoaște Formele pentru că a fost în contact cu ele înainte să fi intrat în această lume a experienței senzoriale și a particulariilor. Augustin, întrucât nu accepta preexistența sufletului, a adoptat un alt mod de abordare, Dumnezeu imprimă Formele asupra minții individului, făcând astfel posibilă recunoașterea acestor calități în particularii, și dând minții criterii în vederea abstractizării și a evaluării. În timp ce Platon credea că noi recunoaștem Formele datorită unei experiențe unice din trecut, Augustin credea că Dumnezeu imprimă în permanență aceste concepte asupra minții.[88]

Contrar opiniei curente, ei observă că există trei, și nu două, componente în procesul de dobândire a cunoașterii. Trebuie, desigur, să existe cel care cunoaște și obiectul cunoașterii. În plus, trebuie să existe mediul cunoașterii. Pentru ca să auzim, trebuie să existe un mediu (de ex., aerul) care să conducă undele sonore. Sunetul nu poate fi transmis în vid. În același mod, noi nu putem vedea decât prin intermediul luminii. În întuneric deplin nu există vedere, cu toate că poate fi prezentă o persoană capabilă să vadă și un obiect vizibil. La fel este și în ceea ce privește întreaga cunoaștere: pe lângă cel care cunoaște și obiectul cunoașterii trebuie să existe o anumită cale de acces la Idei sau Forme, altminteri nu va exista cunoaștere. Acest lucru este valabil pentru percepția senzorială, gândire și orice alt mod de a cunoaște. Astfel, Dumnezeu este cea de-a treia parte din procesul de dobândire a cunoașterii, deoarece EI iluminează întruna mintea prin imprimarea Formelor sau a Ideilor asupra ei. Cunoașterea Scripturii este la fel. Iluminarea cu privire la semnificația și adevărul Bibliei este pur și simplu un caz special de activitate a lui Dumnezeu în cadrul procesului general de achiziționare a cunoașterii de către om.[89]

Deși Augustin a explicat procesul prin care dobândim cunoașterea, el nu a făcut nici o diferențiere între creștin și necreștin. Două scurte observații vor scoate în relief problemele din această concepție: (1) epistemologia lui Augustin nu este compatibilă cu antropologia lui, potrivit căruia omul este de o totală păcătoșenie; și (2) el nu ia în considerare învățătura biblică ce afirmă că Duhul Sfânt înfăptuiește o lucrare specială în relația cu credincioșii.

[88] Augustin *Cetatea lut Dumnezeu* 9. 16.
[89] Augustin *Soliloqnia 1. 12, De libero arbitrio* 2. 12. 3A.

Concepția lui Daniel Fuller

Daniel Fuller a propus o concepție inedită cu privire la ce anume este implicat în lucrarea de iluminare a Duhului Sfânt. Această concepție pare să se bazeze în exclusivitate pe 1Corinteni 2:13-14, și mai ales pe propoziția: „omul firesc nu primește lucrurile Duhului lui Dumnezeu". Fuller susține că aici nu este vorba despre înțelegerea textului biblic, ci de acceptarea învățăturilor lui. El consideră că δέχομαι[G1209] (dechomai) este cuvântul crucial, întrucât nu denotă numai o recepționare a învățăturilor lui Dumnezeu, ci și o acceptare benevolă a lor. Astfel, problema omului firesc nu este că el nu înțelege ce spune Biblia, ci că nu dorește să-i urmeze învățăturile. Iluminarea, așadar, este procesul prin care Duhul Sfânt înduplecă voința omului ca să accepte învățăturile lui Dumnezeu.

Continuând interpretarea lui 1Corinteni 2:14, prin a-și exprima convingerea că problema de bază a necredinciosului este că nu dorește să accepte învățătura lui Dumnezeu, Fuller trage concluzia neîntemeiată că păcatul a afectat grav voința omului, însă nu și rațiunea lui. Aceasta înseamnă, spune Fuller, că un exponent al teologiei biblice descriptive, cât de cât obiectiv, va fi în stare să ajungă mai ușor la semnificația unui text decât cineva care consideră că Biblia este autoritară într-un fel sau altul. Primul nu va fi prea afectat de factorii subiectivi, deoarece pe el îl interesează doar să constate ce a învățat Isus sau Pavel. El nu este în nici un fel obligat să urmeze acele învățături sau să asculte de ele. Credinciosul, pe de altă parte, poate descoperi o coliziune între învățătura Bibliei și propriile lui presupuneri. El va fi tentat, probabil fără să-și dea seama, să introducă în text un anumit sens pe care se așteaptă să-l găsească acolo. Tocmai angajamentul lui față de Scriptură face mai probabilă o înțelegere greșită.[90]

Există câteva dificultăți legate de concepția lui Fuller cum că iluminarea este lucrarea pe care o face Duhul Sfânt cu voința omului (și numai cu voința lui). Pe lângă faptul că Fuller își bazează punctul de vedere pe o singură porțiune din Scriptură, el a presupus că numai voința omului, este afectată de păcat nu și rațiunea lui. Deoarece înțelegerea necredinciosului nu este distorsionată de păcat și deoarece, spre deosebire de creștin, acesta nu are vreun interes personal legat de ceea ce spune Scriptura, el poate fi imparțial și poate ajunge la înțelesul real al textului biblic. Este însă aceasta într-adevăr așa? Câți necredincioși sunt atât de imparțiali și de neimplicați? Cel care examinează învățăturile lui Isus trebuie să aibă un anumit interes față de ele. Oare acel interes în sine nu-l poate determina să găsească acolo un înțeles pe care el îl consideră mai acceptabil decât înțelesul real? Pe de altă parte, tocmai angajamentul credinciosului îi stârnește acestuia un interes și o preocupare mai serioasă față de Biblie. Acest angajament poate implica o dorință de a urma Scriptura oriunde ar duce ea. Seriozitatea convingerii creștinului că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu ar trebui să-l facă pe acesta mult mai sârguincios în încercarea de a determina cu credincioșie adevărata ei semnificație. Dacă cineva L-a acceptat pe Cristos ca Domn, nu va fi el dornic să stabilească în mod, precis ce anume a declarat Domnul? În final, textele biblice care arată că necredinciosul este reticent — cel puțin în parte — fiindcă nu înțelege, iar faptul că Duhul Sfânt deschide atât inima, cât și mintea, par greu de armonizat cu concepția lui Fuller cum că păcatul nu a afectat în mod serios rațiunea omului, ci numai voința lui.

[90] Daniel Fuller, „The Holy Spirit's Role in Biblical Interpretation", în *Scripture, Tradition, and Interpretation*, ed. W. Ward Gasque și Wilham Sanford LaSor, Grand Rapids, Eerdmans, 1978, p. 189-198.

Concepția lui Jean Calvin

Concepția lui Jean Calvin cu privire la iluminare este mai adecvată decât cea a lui Augustin sau Fuller. Calvin, firește, a crezut în depravarea totală a omului și a vorbit despre ea. Aceasta înseamnă că întreaga natură umană, inclusiv rațiunea, a fost afectată negativ de cădere. Omul în stare naturală nu este capabil să recunoască adevărul divin și să răspundă la el. Însă, atunci când are loc regenerarea, „ochelarii credinței" îmbunătățesc mult vederea spirituală a omului respectiv. Totuși, chiar și după regenerare mai este încă nevoie de o permanentă dezvoltare progresivă, pe care noi o numim de obicei sfințire. În plus, Duhul Sfânt lucrează în interiorul vieții credinciosului, mărturisind despre adevăr și contracarând efectele păcatului, astfel încât să poată fi văzut înțelesul inerent al Bibliei. Această concepție cu privire la iluminare pare să se armonizeze cel mai bine cu învățăturile biblice, și din acest motiv se pledează aici în favoarea ei.[91]

Biblia, rațiunea și Duhul

În acest moment se ridică întrebarea legată de relația dintre autoritatea biblică și rațiune. Nu există oare aici posibilitatea vreunui conflict? În aparență Biblia este autoritatea, însă sunt întrebuințate diverse mijloace de interpretare pentru a-i smulge înțelesul. Dacă rațiunea este mijlocul de interpretare, nu este oare rațiunea adevărata autoritate, mai degrabă decât Biblia, de vreme ce ea vine de fapt la Biblie de pe o poziție de superioritate?

Aici trebuie să se facă o distincție între autoritatea legislativă și autoritatea juridică. În cadrul guvernului federal Camerele Congresului produc legislația, însă sistemul judecătoresc (culminând cu Curtea Supremă) este cel care decide ce înseamnă legislația. Ele sunt ramuri separate ale puterii executive, fiecare având propria ei autoritate.

Acesta pare să fie un bun mod de a ne imagina relația dintre Scriptură și rațiune. Scriptura este autoritatea noastră legislativă supremă. Ea ne dă conținutul credinței noastre și al codului nostru comportamental și practic. Rațiunea nu ne spune conținutul credinței noastre. Ea nu descoperă adevărul. Chiar și ceea ce învățăm din revelația generală este tot o problemă de revelație, mai degrabă decât una de deducție logică mediată de teologia naturală. Desigur, setul de informații obținut din revelația generală acoperă inevitabil o arie largă și este ceva suplimentar pentru revelația specială.

Totuși, când ajungem să stabilim ce anume înseamnă mesajul și — într-o etapă ulterioară — dacă este adevărat, noi trebuie să ne folosim de capacitatea noastră de a raționa. Trebuie să întrebuințăm cele mai bune metode de interpretare sau hermeneutice. Și apoi, prin examinarea și evaluarea rațională a dovezilor, trebuie să decidem dacă crezul creștin este adevărat. Aceasta o numim apologetică. Deși există o dimensiune a autoexplicării în cadrul Scripturii, Scriptura singură nu ne va da înțelesul Scripturii. Prin urmare nu există nici o inconsecvență în a considera că Scriptura este autoritatea noastră supremă în sensul că ea ne spune ce să facem și ce să credem, și în a întrebuința diverse metode hermeneutice și exegetice pentru a i se determina înțelesul.

Am observat că iluminarea de către Duhul Sfânt îl ajută pe cel care citește sau aude Scriptura să o înțeleagă și dă convingerea că ea este adevărată și că este Cuvântul lui Dumnezeu. Acest lucru nu trebuie considerat însă ceva ce ne scutește de întrebuințarea metodelor hermeneutice. Aceste metode joacă un rol complementar, și nu unul competitiv. O concepție despre autoritate care

[91] Jean Calvin, *Învățătura religiei creștine*, cartea 1, capitolele 7 și 9.

accentuează componenta subiectivă se bazează aproape în exclusivitate pe mărturia lăuntrică a Duhului. O concepție care accentuează componenta obiectivă consideră că Biblia singură este autoritatea; această concepție se bazează exclusiv pe metodele de interpretare, minimalizând mărturia lăuntrică a Duhului. În orice caz, Duhul lui Dumnezeu lucrează adeseori într-un mod mijlocit mai degrabă decât într-unul direct. Prin faptul că furnizează dovezi pe care rațiunea le poate evalua El creează certitudinea că Scriptura este de natură divină. El duce de asemenea la o înțelegere a textului prin intermediul lucrării de interpretare a exegetului. Până și Calvin, cu puternicul său accent pus pe mărturia lăuntrică a Duhului Sfânt, a atras atenția asupra indiciilor în favoarea credibilității Scripturii[92] și în comentariile lui el a folosit tot ce fusese mai bun în erudiția clasică pentru a ajunge la semnificația Bibliei. Așadar, exegetul și apologetul vor întrebuința cele mai bune metode și informații, însă împreună cu o rugăciune continuă pentru ca Duhul Sfânt să lucreze prin aceste mijloace.

Tradiție și autoritate

Acum că am examinat relația dintre Biblie și rațiune, trebuie să ne întrebăm cum anume se raportează tradiția la problema autorității. Funcționează ea oare ca o autoritate legislativă, furnizând conținut credinței creștine? Sunt unii care cred că revelația a continuat în cursul istoriei Bisericii, astfel încât opiniile Părinților Bisericii au o considerabilă greutate. Alții consideră că rolul tradiției este mai puțin formal, dau însă un respect considerabil Părinților Bisericii, sau chiar îi venerează — dacă nu pentru alt motiv atunci pentru că au fost mai aproape de revelația inițială, și prin urmare au fost capabili să o înțeleagă și să o explice mai bine decât suntem noi cei care trăim la atâtea secole după acele evenimente. Unele grupuri, mai ales bisericile independente, repudiază fățiș orice folosire a tradiției, evitând-o în favoarea unei încrederi totale în Scriptură.

Ar trebui observat faptul că până și cei care nu cinstesc tradiția sunt frecvent afectați de tradiție, chiar dacă într-o formă întrucâtva diferită. Directorul unui seminar baptist a spus odată cu ironie: „Noi, baptiștii, nu urmăm tradiția. Suntem însă legați de poziția noastră baptistă istorică!“ Tradiția nu trebuie să fie neapărat veche, cu toate că trebuie să fie cel puțin atât de veche încât să poată fi înregistrată și transmisă, O anumită tradiție poate avea o origine recentă. De fapt, la un moment dat toate tradițiile au fost de origine recentă. Unii dintre vorbitorii și liderii cunoscuți ai cercurilor creștine își creează propria lor tradiție. La drept vorbind, anumite expresii cheie ale lor pot fi de-a dreptul canonizate printre adepții lor.

Tradiția are un rol pozitiv: ea ne poate ajuta să înțelegem Scriptura și aplicația ei. Părinții Bisericii au ceva de spus, însă scrierile lor trebuie privite ca niște comentarii asupra textului, nu ca text biblic în sine. Ar trebui să le consultăm așa cum consultăm alte comentarii. În acest fel ei funcționează ca autorități judiciare. Autoritatea lor vine din întrebuințarea și elucidarea de către ei a Scripturii. Lor nu trebuie să li se îngăduie niciodată să înlocuiască Scriptura. Ori de câte ori o tradiție, indiferent că este o învățătură străveche sau cea a unui recunoscut lider de astăzi, intră în conflict cu semnificația Bibliei, tradiția trebuie să facă loc Scripturii.

[92] *Ibid.*, cartea 1, capitolul 8.

Autoritatea istorică și cea normativă

Există și o altă distincție care trebuie făcută și dezvoltată. Ea are de-a face cu felul în care Biblia este autoritară pentru noi. Biblia are negreșit autoritatea să ne spună care a fost voia lui Dumnezeu pentru anumite persoane individuale sau grupuri care au trăit în vremurile biblice. Întrebarea asupra căreia ne concentrăm atenția aici este următoarea: Ceea ce a fost obligatoriu pentru acei oameni este oare obligatoriu și pentru noi?

Este necesar să se facă deosebirea între două tipuri de autoritate: cea istorică și cea normativă. Biblia ne informează cu privire la ce le-a poruncit Dumnezeu oamenilor din Biblie și ce așteaptă El de la noi. În măsura în care Biblia ne învață ce s-a întâmplat în vremurile biblice și ce li s-a poruncit oamenilor din acele vremuri, ea are autoritate pe plan istoric. Are ea însă și autoritate normativă? Suntem noi obligați să întreprindem aceleași acțiuni care le-au fost poruncite acelor oameni? Aici este nevoie de o atenție deosebită pentru ca să nu se identifice prea repede voia lui Dumnezeu pentru acei oameni cu voia lui Dumnezeu pentru noi. Va fi necesar să se determine care este esența permanentă a mesajului și care este forma temporară a expresiei lui. Cititorul își va reaminti că în capitolul despre actualizarea credinței (p. 110-112 din *Teologie Creștină*) au fost date unele linii directoare. Este foarte posibil ca ceva să aibă autoritate pe plan istoric fără să aibă și autoritate normativă.

❖ **Wayne Grudem**

Cele patru caracteristici ale Scripturii: (1) Autoritatea

Cum putem ști ca Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu?

În capitolul anterior, scopul nostru principal a fost să determinăm care sunt scrierile care trebuie incluse în Biblie și care nu trebuie incluse în Biblie. După ce am văzut din ce se compune Biblia, pasul următor presupune sa ne întrebăm ce fel de Biblie este aceasta. Ce ne învață Biblia despre ea însăși?

Învățăturile majore ale Bibliei despre ea însăși întrunesc patru caracteristici (uneori numite atribute): (1) autoritatea Scripturii; (2) claritatea Scripturii; (3) necesitatea Scripturii; (4) suficiența Scripturii.

În privința primei caracteristici, cei mai mulți creștini vor fi de acord că, într-un anume sens, Biblia este autoritatea noastră. Dar mai precis, în ce sens pretinde Biblia că este autoritatea noastră? Și cum ajungem să fim convinși că pretențiile Scripturii de a fi Cuvântul lui Dumnezeu sunt adevărate? Acestea sunt întrebările la care ne vom referi în acest capitol.

EXPLICAȚIE ȘI BAZE BIBLICE

Autoritatea Scripturii înseamnă că toate cuvintele din Scriptură sunt cuvintele lui Dumnezeu și, prin urmare, a nu crede sau a nu asculta de oricare cuvânt din Scriptura înseamnă să nu crezi și să nu asculți de Dumnezeu.

A. Toate cuvintele din Scriptură sunt cuvintele lui Dumnezeu

1. **Însăși Biblia susține acest lucru**. Foarte frecvent, Biblia spune că toate cuvintele Scripturii sunt ale lui Dumnezeu (dar în același timp, cuvinte scrise pentru noi de oameni).[93] În Vechiul Testament, lucrul acesta este în mod deosebit evidențiat prin expresia introductivă: „Așa vorbește Domnul" care apare de sute de ori. În lumea Vechiului Testament, această expresie era recunoscută ca fiind identică în forma cu expresia „Așa vorbește regele ...", folosită pentru a prefața un edict dat de rege pentru supușii lui, un edict care nu putea fi supus întrebărilor sau contestat, ci numai ascultat.[94] În felul acesta, când profeții spuneau: „Așa vorbește Domnul", ei pretindeau ca sunt mesageri din partea Regelui lui Israel, Dumnezeu Însuși, și că acele cuvinte pe care le rosteau ei, erau cuvintele lui Dumnezeu înzestrate cu autoritate absoluta. Când un profet vorbea în felul acesta în Numele lui Dumnezeu, fiecare cuvânt pe care îl rostea trebuia să vină de la Dumnezeu, pentru că, altfel, ar fi fost considerat un fals profet (compara Numeri 22:38; Deuteronomul 18:18-20; Ieremia 1:9; 14:14, 23:16-22; 29:31 32; Ezechiel 2:7, 13:1 16).

Pe lângă aceasta, se spune de multe ori că Dumnezeu vorbea „prin" acel profet (1Împ. 14:18; 16:12, 34; 2Împ. 9:36, 14:25; Ier. 37:2; Zah. 7:7, 12). Astfel, ceea ce spunea profetul în Numele lui Dumnezeu, Dumnezeu Însuși spunea (1Împ. 13:26 cu v. 21; 1Împ. 21:19 cu 2Împ. 9:25 26; Hag. 1:12; compară 1Sam. 15:3, 8). În aceste exemple cât și în altele din Vechiul Testament, cuvintele pe care le-au rostit profeții puteau fi considerate în egală măsură a fi fost cuvintele pe care le-a rostit Dumnezeu Însuși. De aceea, să nu fi crezut și să nu fi ascultat de ceea ce zicea profetul însemna să nu fi crezut și să nu fi ascultat de Dumnezeu Însuși (Dt. 18:19; 1Sam. 10:8, 13:13-14; 15:3, 19, 23; 1Împ. 20:35, 36).

Versetele acestea nu pretind, desigur, ca *toate* cuvintele Vechiului Testament sunt cuvintele lui Dumnezeu, pentru că înseși aceste versete se referă numai la secțiuni specifice de cuvinte vorbite sau scrise în Vechiul Testament. Dar forța cumulativă a acestor pasaje, inclusiv sutele de pasaje care încep cu „Așa vorbește Domnul" au menirea de a dovedi că în Vechiul Testament avem relatări scrise referitoare la cuvinte despre care se spune că sunt cuvintele lui Dumnezeu Însuși. Când aceste cuvinte sunt scrise, ele constituie secțiuni mari ale Vechiului Testament.

Un număr de pasaje din Noul Testament ne arată că toate scrierile Vechiului Testament sunt considerate a fi cuvintele lui Dumnezeu. A doua epistolă către Timotei 3:16 spune: „Toată Scriptura este însuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în

[93] Bineînțeles că nu spun prin aceasta că fiecare cuvânt din Scriptură a fost rostit de gura lui Dumnezeu, din moment cc Biblia înregistrează cuvintele a sute de oameni diferiți, cum ar fi Regele David și Petru, și chiar Satan. Vreau însă să spun ca până și ceea ce au spus alți oameni sunt relatările *lui Dumnezeu* despre ceea ce au spus acei oameni și, interpretate corect în contextul lor, ele ne sunt transmise cu autoritatea lui Dumnezeu.
[94] Vezi Wayne Grudem, *The Gift of Prophecy în 1Corinthians* (Lanham, Md.: University Press of America, 1982), pp. 12-13: de asemenea Weyne Grudem, „Scripture's Self Attestation", în *Scripture and Truth*. cd. D. A. Carson și J. Woodbridge, pp. 21-22,

neprihănire".[95] În locul acesta, termenul „Scriptură" (*graphē*[G1124]) trebuie sa se refere la scrierile Vechiului Testament, pentru că la aceasta se referă cuvântul *graphē*[G1124] în fiecare dintre cele cincizeci și una de apariții ale acestui cuvânt în Noul Testament.[96] În plus, „Sfintele Scripturi" ale Vechiului Testament sunt cele la care Pavel[97] tocmai s-a referit în versetul 15.

Aici, Pavel afirmă că toate scrierile Vechiului Testament sunt *theopneustos*, „respirate de Dumnezeu". Din moment ce se spune despre scrieri că sunt „respirate", această respirație trebuie înțeleasă ca o metaforă pentru rostirea cuvintelor Scripturii. Acest verset stabilește într-o formă foarte concisă ceea ce a reieșit cu claritate din multe pasaje ale Vechiului Testament: scrierile Vechiului Testament sunt considerate Cuvântul lui Dumnezeu în formă scrisa. În cazul fiecărui cuvânt din Vechiul Testament, Dumnezeu este Cel care l-a rostit (și continua să-l rostească) chiar dacă Dumnezeu S-a folosit de agenți umani pentru a scrie aceste cuvinte.[98]

O indicație similara a caracterului tuturor scrierilor Vechiului Testament ca fiind cuvintele lui Dumnezeu poate fi găsită în 2Petru 1:21. Vorbind despre profețiile Scripturii (v. 20), și referindu-se cel puțin la Scripturile Vechiului Testament, cărora cititorii lui erau sfătuiți să le acorde atenție sporită (v. 19), Petru susține ca nici una dintre acele profeții n-a ajuns la noi „prin voia omului; ci oamenii au vorbit de la Dumnezeu, mânați de Duhul Sfânt". Nu este deloc intenția lui Petru de a nega complet volițiunea sau personalitatea umană în procesul de scriere a Scripturii (el afirmă ca oamenii au „vorbit"), ci mai degrabă să spună că sursa ultimă a fiecărei profeții n-a constat în decizia lui de a scrie ceva, ci în acțiunea Duhului Sfânt în viața profetului, îndeplinită în moduri nespecificate aici (sau în altă parte în Scriptură). Aceasta indică o convingere că toate profețiile Vechiului Testament (iar, în lumina versetelor 19-20, aceasta probabil include toată Scriptura scrisă a Vechiului Testament) sunt rostite „de la Dumnezeu": asta înseamnă că ele sunt înseși cuvintele lui Dumnezeu.

Multe alte pasaje ale Noului Testament vorbesc în termeni asemănători despre anumite secțiuni ale Vechiului Testament. În Matei 1:22, sunt citate cuvintele lui Isaia din Isaia 7:14, în felul următor: „*ce vestise Domnul* prin prorocul". În Matei 4:4, Isus îi zice diavolului: „Omul nu trăiește numai cu pâine, ci cu *orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu*". În contextul citatelor preluate

---

[95] Cineva a venit cu o traducere alternativă, și anume: „Fiecare scriptură însuflată de Dumnezeu este de asemenea de folos ca să învețe... ". Dar această traducere are foarte puțină credibilitate, pentru că îl face pe *kai*[G3532] (de asemenea" ") extrem de nepotrivit în propoziția din limba greaca. În vorbirea coerenta, omul trebuie să spună ca un anumit lucru are o caracteristică și numai după aceea să spună că acel lucru mai are de asemenea o alta caracteristică. Acest „de asemenea" trebuie să arate o adăugare la ceva ce a fost categorisit anterior. Astfel, *theopneustos*[G2315] („insuflata de Dumnezeu") și *ōphelimos*[G5624] („de folos") sunt ambele cel mai bine înțelese ca adjective predicative, iar cea mai bună traducere este: „Toată Scriptura este însuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe..."

[96] În cel puțin două cazuri, 1 Timotei 5:18 și 2 Petru 3:16. *graphē*[G1124] mai include împreună cu scrierile V.T., la care se referă, și anumite scrieri ale N.T. (observați comentariul de mai jos)

[97] În toată cartea aceasta, eu îl recunosc pe Pavel ca autor al 1 și 2 Timotei și Tit. Pentru argumentări recente în apărarea dreptului de autor al lui Pavel, vezi George W. Knight, *The Pastoral Epistles*, NIGTC (Grand Rapids: Eerdmans, and Cartisle: Paternoster, 1992). pp. 4-54.

[98] Teologiile sistematice mai vechi au folosit termenii *inspirat* și *inspirație* ca să se refere la faptul că prin cuvintele Scripturii vorbește Dumnezeu. Această terminologie s-a bazat în mod deosebit pe o traducere mai veche a lui 2Timotei 3:16, care spunea. „Toată Scriptura este dată prin inspirație de către Dumnezeu..." (KJV). Dar pentru că termenul *inspirație* are un sens atât de șters în întrebuințarea lui obișnuită de astăzi (fiecare poet sau compozitor pretinde că este „inspirat" ca să scrie, și chiar despre atleți se spune că au evoluții „inspirate") nu l-am folosit în acest text. Am preferat traducerea NIV pentru 2Timotei 3.16 „Dumnezeu a insuflat" și am folosit alte expresii ca să spun că toate cuvintele Scripturi sunt înseși cuvintele lui Dumnezeu. Expresia mai veche „inspirație *plenară*" însemna că toate cuvintele Scripturii sunt cuvintele lui Dumnezeu (cuvântul *plenar* înseamnă „deplin"), un fapt pe care îl afirm în acest capitol fără să folosesc acest mod de exprimare.

de Isus din Deuteronomul ca să răspundă fiecărei ispitiri, cuvintele care au ieșit „din gura lui Dumnezeu” sunt scrierile Vechiului Testament.

În Matei 19:5, cuvintele autorului din Geneza 2:24, neatribuite lui Dumnezeu în rezumatul din Geneza, sunt citate de Isus ca și cuvinte pe care le-a „spus” Dumnezeu. În Marcu 7:9-13, același pasaj vechi testamental poate fi numit reciproc „porunca lui Dumnezeu” sau ceea ce „a spus Moise” sau „Cuvântul lui Dumnezeu”. În Fapte 1:16, cuvintele Psalmilor 69 și 109 sunt arătate a fi cuvinte pe care „Duhul Sfânt le-a spus mai înainte prin gura lui David”. Astfel, cuvintele Scripturii sunt cuvinte vorbite de Duhul Sfânt. În Fapte 2:16-17, citându-se „ce a fost spus prin prorocul Ioel”, în Ioel 2:28-32, Petru introduce expresia „*Dumnezeu zice*” atribuind astfel lui Dumnezeu cuvintele scrise de Ioel, și pretinzând că Dumnezeu le rostește în momentul de față.

S-ar putea cita multe alte pasaje (vezi Luca 1:70; 24:25; Ioan 5:45-47; Fapte 3:18, 21; 4:25, 13:47; 28:25, Romani 1:2; 3:2: 9:17; 1Corinteni 9:8-10; Evrei 1:1-2, 6-7), dar metoda prin care Îi sunt atribuite lui Dumnezeu cuvintele Scripturii Vechiului Testament trebuie sa fie clar observată. Mai mult, în câteva locuri se spune că ceea ce îndeamnă la credință sau vine de la Dumnezeu sunt *toate* cuvintele profeților sau cuvintele Vechiului Testament (vezi Luca 24:25, 27, 44; Fapte 3:18; 24:14; Romani 15:4).

Dar dacă Pavel s a referit numai la scrierile Vechiului Testament când a vorbit de „Scripturi” în 2Timotei 3:16, cum poate fi aplicat acest verset și la scrierile Noului Testament? Ne spune acest verset ceva și despre caracterul scrierilor Noului Testament? Ca să răspundem la această întrebare, trebuie să ne dăm seama că termenul grecesc *graphē*[G1124] („scriptura”), era pentru scriitorii Noului Testament, un termen tehnic și avea un înțeles restrâns. Chiar dacă este folosit de cincizeci și unu de ori în Noul Testament, fiecare dintre acele exemple folosește acest cuvânt ca să se refere la scrierile Vechiului Testament, nu la un alt cuvânt sau scriere din afara Canonului Scripturii. De aceea, tot ce aparținea categoriei „Scripturi” avea caracteristica de a fi „insuflat de Dumnezeu”: cuvintele acelea erau exact cuvintele lui Dumnezeu.

Dar în doua locuri din Noul Testament vedem că și scrierile Noului Testament sunt numite „Scriptură” împreună cu scrierile Vechiului Testament. Așa cum am observat în capitolul 3, în 2 Petru 3:16, Petru demonstrează nu numai ca știe de existența unor epistole scrise de Pavel, dar își manifestă dorința clară de a clasifica „toate epistolele lui [ale lui Pavel]” împreuna cu „celelalte Scripturi”. Aceasta este o indicație clară că, foarte devreme în istoria bisericii, toate epistolele lui Pavel au fost considerate a fi cuvintele scrise ale lui Dumnezeu în aceeași măsură ca și textele Vechiului Testament. În mod asemănător, în 1Timotei 5:18, Pavel citează cuvintele lui Isus așa cum sunt ele în Luca 10:7 și le numește „Scriptură”.

Aceste două texte luate împreună ne arată că, în timpul scrierii documentelor Noului Testament, se știa că se făceau adăugiri la aceasta categorie specială de scrieri numită „Scriptură”, scrieri care aveau caracterul de a fi cuvintele lui Dumnezeu. În acest fel, de îndată ce stabilim că o scriere a Noului Testament aparține categoriei speciale a „Scripturii”, procedăm corect aplicând cele spuse în 2Timotei 3:16 și acelei scrieri precizând că și acea scriere are caracteristica pe care Pavel o atribuie „întregii Scripturi”: este „insuflată de Dumnezeu” Și toate cuvintele ei sunt însăși cuvintele lui Dumnezeu.

Mai există și alte dovezi că scriitorii Noului Testament și-au considerat scrierile (nu numai pe cele ale Vechiului Testament) ca pe niște cuvinte ale lui Dumnezeu? Există, în câteva cazuri. În 1Corinteni 14:37, Pavel zice: „Dacă crede cineva că este proroc sau insuflat de Dumnezeu, să înțeleagă că *ce vă scriu eu este o porunca a Domnului*”. În situația respectivă, Pavel instituise o serie

de reguli de închinare în biserica din Corint și pentru regulile acestea a pretins statut de „porunci ale Domnului”, pentru că în greacă expresia tradusă „ce vă scriu eu” conține pronumele relativ la plural (*ha*) și mai concret s-ar traduce „*lucrurile* pe care vi le scriu constituie o poruncă a Domnului”.

Împotrivirea de a vedea scrierile Noului Testament ca fiind cuvinte ale lui Dumnezeu este uneori susținută pe baza celor spuse în 1Corinteni 7:12, unde Pavel face deosebire între cuvintele lui și cele ale Domnului: „Celorlalți le zic eu, nu Domnul ...”. Vom putea înțelege corect aceste precizări cu ajutorul versetelor 25 și 40. În versetul 25, Pavel zice că n-are nici o poruncă de la Domnul în ce-i privește pe cei necăsătoriți, dar își va spune propria lui opinie. Aceasta trebuie să însemne că Pavel nu cunoștea *nici o învățătura pe care s-o fi dat Isus pe marginea acestui subiect, cât timp a fost pe pământ* și că, probabil, Pavel n-a primit de la Isus o descoperire ulterioară în privința aceasta. Nu așa stau lucrurile însă în versetul 10, unde Pavel are posibilitatea de a repeta pur și simplu conținutul învățăturii lui Isus care spune că „nevasta să nu se despartă de bărbat” și „bărbatul să nu-și lase nevasta”. Prin urmare, versetul 12 trebuie să însemne că Pavel n-a avut în posesia *lui nici un rezumat al învățăturii pământești a lui Isus* cu privire la credinciosul care este căsătorit cu o necredincioasă și invers. De aceea, Pavel vine cu propriile lui învățături: „Celorlalți le zic eu, nu Domnul: Dacă un frate are o nevastă necredincioasă, și ea voiește să trăiască înainte cu el, să nu se despartă de ea” (1Corinteni 7:12).

Așadar, este remarcabil că Pavel poate să stabilească în versetele 12 - 15 câteva standarde etice specifice pentru corinteni. Ce i-a dat dreptul să dea aceste porunci morale? El spune că a vorbit ca unul „care am căpătat de la Domnul harul să fiu vrednic de crezare” (1Corinteni 7:25). Aici, Pavel pare să spună că părerile lui atent formulate pot fi plasate pe același nivel de autoritate cu învățăturile lui Isus. Astfel, 1Corinteni 7:12: „Celorlalți le zic eu, nu Dumnezeu” afirmă extrem de puternic autoritatea lui Pavel: dacă Pavel n-a avut nici un cuvânt al lui Isus, pe care să-l aplice într-o anumită situație, el a folosit cuvintele proprii, pentru că și cuvintele lui aveau o autoritate la fel de mare ca și cuvintele lui Isus!

Aceeași atitudine față de scrierile Noului Testament pare să fie susținută și de Ioan 14:26 și 16:13, unde Isus promite că Duhul Sfânt le va aduce aminte ucenicilor de tot ce a vorbit El și îi va călăuzi în tot adevărul. Acest lucru face referire la lucrarea de supraveghere a Duhului Sfânt prin care ucenicii vor putea să-și aducă aminte și să înregistreze fără greșeală tot ceea ce a spus Isus. Indicații asemănătoare se găsesc și în 2Petru 3:2; 1Corinteni 2:13; 1Tesaloniceni 4:15; și Apocalipsa 22:18-19.

2. Devenim convinși că Biblia conține Cuvântul lui Dumnezeu pe măsură ce o citim. Una este să afirmi că Biblia *pretinde* că este Cuvântul lui Dumnezeu, și este cu totul altceva sa fii convins că acele pretenții sunt adevărate. Convingerea noastră finală că toate cuvintele Bibliei sunt cuvintele lui Dumnezeu se consolidează numai când Duhul Sfânt vorbește *în* și *prin* cuvintele Bibliei inimilor noastre și ne dă o siguranța interioara că cele care ne vorbesc sunt cuvintele Creatorului nostru. Imediat după ce Pavel lămurește că vorbirea lui apostolică se concretizează în cuvinte învățate de la Duhul Sfânt (1Corinteni 2:13), el zice: „Dar omul firesc nu primește lucrurile[99] Duhului lui Dumnezeu, căci, pentru el, sunt o nebunie; și nici nu le poate înțelege, pentru ca trebuie judecate duhovnicește” (1 Corinteni 2:14). Fără o lucrare a Duhului lui Dumnezeu, omul nu va primi adevărurile spirituale și

[99] “Am tradus „lucrurile Duhului lui Dumnezeu” pentru că textul grecesc conține numai articolul hotărât neutru și plural (*ta*[G3588]) întrebuințat ca substantiv, și nu se dă nici un substantiv specific. De aceea, traducerea RSV „the gifts of the Spirit of God” este mult mai restrictivă în cazul subiectului de față decât pot îndreptăți cuvintele existente iar contextul nu cere așa ceva în mod sigur.

în mod deosebit nu va primi, nici nu va accepta adevărul că toate cuvintele Scripturii sunt, de fapt, cuvintele iui Dumnezeu.

Dar cei în care lucrează Duhul lui Dumnezeu recunosc că toate cuvintele Bibliei sunt înseși cuvintele lui Dumnezeu. Acest proces este o analogie apropiată situației în care cei care au crezut în Isus au fost convinși că toate cuvintele Lui erau adevărate. Isus a zis: „Oile Mele ascultă glasul Meu; Eu le cunosc și ele vin după Mine" (Ioan 10:27). Cei ce sunt oile lui Cristos aud cuvintele marelui lor Păstor atunci când citesc Scriptura, și sunt convinși că aceste cuvinte sunt, de fapt, cuvintele Stăpânului lor.

Este important să ne amintim că certitudinea că aceste cuvinte ale Scripturii sunt cuvintele lui Dumnezeu nu vine separat de cuvintele Scripturii sau pe lângă cuvintele Scripturii. Nu este ca și cum într-o zi Duhul Sfânt ne ar șopti la ureche: „Vezi tu Biblia de pe birou? Vreau să știi ca toate cuvintele acelei Biblii sunt cuvintele lui Dumnezeu". Realitatea este că în timp ce oamenii citesc Scriptura, ei aud vocea Creatorului care le vorbește în cuvintele Scripturii și își dau seama că acea carte nu se poate asemăna cu nici o altă carte și că este, într adevăr, o carte a cuvintelor lui Dumnezeu, care vorbesc inimii lor.

3. Dovada noastră este utilă, dar nu convinge în mod definitiv. Secțiunea anterioară nu are ca scop să nege validitatea altor genuri de argumente ce pot fi folosite pentru a sprijini afirmația că Biblia conține cuvintele lui Dumnezeu. Ne este de folos să știm că Biblia este precisă din punct de vedere istoric, este intrinsec consecventă, ea conține profeții care s-au împlinit sute de ani mai târziu, a influențat cursul istoriei umane mai mult decât oricare altă carte, a continuat să schimbe viața a milioane de oameni de-a lungul istoriei ei, prin ea oamenii au ajuns la mântuirea finală, are o frumusețe maiestuoasă și o învățătură de o profunzime nemaiatinsă de nici o alta carte și ca Biblia pretinde de sute și de mii de ori în conținutul ei că ea cuprinde înseși cuvintele lui Dumnezeu. Toate aceste argumente, plus altele, ne sunt utile în îndepărtarea obstacolelor care ne-ar putea sta în cale împiedicându-ne să credem Scriptura. Dar toate aceste argumente luate în mod individual sau împreună nu pot fi în cele din urmă convingătoare. Mărturisirea de Credință de la Westminster spunea în anii 1643-1646, următoarele:

> E posibil să fim mișcați și provocați de mărturia bisericii la o stimă intensă și la reverență față de Sfintele Scripturi. Natura cerească a lucrurilor prezentate, eficiența doctrinelor, măreția stilului, consimțământul tuturor părților, scopul întregului (anume să glorifice pe Dumnezeu), prezentarea completă pe care o face singurei metode de mântuire a omului, alte multe calități distinse pe care le are și întreaga ei perfecțiune, sunt argumente prin care se dovedește peste măsură de mult că este Cuvântul lui Dumnezeu: cu toate acestea, convingerea și certitudinea noastră despre infailibilitatea adevărului și autoritatea lui divină vine în urma lucrării lăuntrice pe care o face Duhul Sfânt care vorbește inimilor noastre în și prin Cuvânt, (cap. 1, paragraf 5)

4. Cuvintele Scripturii se autoatestă. În consecință, cuvintele Scripturii se „autoatestă". Ele nu pot fi „dovedite" că sunt cuvintele lui Dumnezeu făcând apel la o autoritate mai înaltă. Dacă am face apel la o autoritate mai înaltă (să zicem, acuratețe istorică sau consecvență logică) pentru a dovedi că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, atunci Biblia însăși n-ar mai fi autoritatea noastră cea mai înaltă și absolută: ea s-ar subordona în autoritatea ei lucrului la care am apelat ca să dovedim că este Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă, în cele din urmă, facem apel la rațiunea umană, la logică, la acuratețea

istorică sau la adevărul științific ca autorități prin care se arată că Scriptura este Cuvântul lui Dumnezeu, atunci am considerat că lucrul la care am apelat are o autoritate mai înaltă decât cuvintele lui Dumnezeu și este mai adevărat și mai de nădejde.

5. Obiecție: acesta este un argument circular. Cineva ar putea obiecta spunând că a susține că Scriptura se dovedește singură a fi cuvântul lui Dumnezeu înseamnă a folosi un argument circular: noi credem că Scriptura este Cuvântul lui Dumnezeu pentru că ea spune că este așa ceva. Și noi credem cele spuse de ea pentru că Scriptura este Cuvântul lui Dumnezeu. Și noi credem ca ea este Cuvântul lui Dumnezeu pentru că ea însăși pretinde că este acest lucru, și așa mai departe.

Trebuie admis că aceste afirmații alcătuiesc un fel de argument circular. Totuși, asta nu face ca întrebuințarea lui sa nu fie valabila, pentru că toate argumentele care pledează pentru o autoritate absolută trebuie, în cele din urmă, să facă apel la acea autoritate pentru a putea dovedi; altfel, autoritatea respectivă n-ar fi o autoritate absolută sau cea mai înaltă dintre autorități. Problema aceasta nu este unică pentru creștinul care argumentează în favoarea autorității Bibliei. Toată lumea, implicit sau explicit se folosește de un anumit fel de argument circular ori de câte ori își apără autoritatea sa ultima pentru credința. Deși aceste argumente circulare nu sunt întotdeauna afirmate explicit, iar uneori sunt ascunse sub discuții extinse și sunt pur și simplu asumate fără dovezi, argumentele în favoarea unei autorități finale, în forma lor cea mai de baza, fac un astfel de apei circular la acea autoritate, după cum ne arată și următoarele exemple:

> „Rațiunea mea este autoritatea mea finală, pentru că mi se pare rezonabil să fac din ea acest lucru."
>
> „Consecvența logică este autoritatea mea finală, pentru că este logic sa fac acest lucru,"
>
> „Descoperirile experiențelor umane senzoriale sunt autoritatea finală pentru descoperirea a ceea ce este și a ceea ce nu este real, pentru că simțurile noastre umane n-au descoperit niciodată altceva: astfel, experiența senzorială umană îmi spune că principiul meu este adevărat."
>
> „Știu că nu poate exista autoritate finală pentru că nu cunosc nici o astfel de autoritate finală.

În toate aceste argumente în favoarea unui standard al adevărului, în favoarea unei autorități absolute care să decidă ce să credem, există implicat un element de circularitate.[100]

Ca atare, cum vor alege creștinii sau oricine altcineva, între diferitele pretenții de a fi autorități absolute? În cele din urmă, veridicitatea Bibliei se va recomanda prin ea însăși ca fiind cu mult mai convingătoare decât alte cărți religioase (cum ar fi *Cartea Mormonilor* sau *Qur'an*), sau decât orice alte elaborări savante ale minții umane (cum ar fi logica, raționamentul uman, experiența senzorială, metodologia științifică, etc.). Biblia va fi mult mai convingătoare pentru că în experiențele adevărate ale vieții, toți ceilalți candidați la autoritatea finala sunt descoperiți ca fiind inconsecvenți

---

[100] Ideea aceasta a fost bine dezvoltată de John M. Frame, „God and Biblical Language: Transcendence and Immanence", în *God's Inerrant Word*, ed. John Warwick Montgomery (Minneapolis: Bethany Fellowship, 1974). pp 159 177. Vezi de asemenea J. P. Moreland, „The Rationality of Belief in Inerrancy), *TrinJ* 7-1 (1986), 75-86, pentru o discuție utilă asupra modului în care ajungem la convingeri legate de probleme cu semnificație majoră în viața noastră.

sau au slăbiciuni care îi descalifică, în timp ce Biblia este pe deplin în acord cu tot ceea ce cunoaștem despre lumea care ne înconjoară, despre noi înșine și despre Dumnezeu.

Biblia se va recomanda pe sine însăși ca fiind convingătoare în acest fel, și anume atunci când judecăm corect natura înconjurătoare, modul în care o percepem, ne percepem pe noi înșine și pe Dumnezeu, Necazul e ca datorită păcatului, percepția noastră și analiza pe care o facem adevărurilor privitoare la Dumnezeu și creație sunt defectuoase. Păcatul este irațional, în cele din urmă, iar păcatul ne face să gândim incorect despre Dumnezeu și despre creație. Astfel, într-o lume fără păcat, Biblia s-ar recomanda pe sine însăși cu efect convingător pentru toți oamenii ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu. Dar pentru că păcatul distorsionează percepția oamenilor despre realitate, ei nu recunosc Scriptura ca fiind ceea ce este cu adevărat. De aceea e nevoie de lucrarea Duhului Sfânt, care anihilează efectele păcatului, pentru ca să ne ajute să ne lăsam convinși că Biblia este, într-adevăr, Cuvântul lui Dumnezeu și că pretențiile pe care le are în legătură cu sine însăși sunt adevărate.

În felul acesta, într un alt sens, argumentul în favoarea Bibliei ca și Cuvânt al lui Dumnezeu și autoritatea finală de care avem nevoie nu este un argument circular tipic. Procesul de convingere ar putea fi, probabil, mai bine asemănat cu o spirală în care cunoașterea crescătoare a Scripturii și înțelegerea corectă și crescătoare a lui Dumnezeu și a creației tind să se suplimenteze una pe cealaltă într un mod armonios, fiecare tinzând să confirme exactitatea celeilalte. Asta nu înseamnă să zicem că tot ce cunoaștem despre lumea care ne înconjoară ne va servi ca o autoritate mai înaltă decât Scriptura, ci mai degrabă că o astfel de cunoaștere, dacă este corectă, continuă să dea o siguranță tot mai mare și o convingere tot mai profundă că Biblia este singura și adevărata autoritate finală, iar celelalte pretenții care intră în competiție cu ea pentru o autoritate finală sunt false.

6. Aceasta nu implică dictare de la Dumnezeu ca singurul mijloc de comunicare. Întreaga parte precedentă a acestui capitol a argumentat că toate cuvintele din Biblie aparțin lui Dumnezeu. În momentul de față, e nevoie de un cuvânt de atenționare. Faptul că toate cuvintele Scripturii sunt ale lui Dumnezeu n-ar trebui să ne determine să credem că Dumnezeu ar fi dictat fiecare cuvânt din Scriptură scriitorilor acesteia.

Când afirmăm că toate cuvintele din Biblie sunt cuvintele lui Dumnezeu, vorbim despre ***rezultatul*** acelui proces prin care a luat ființă Scriptura. A aduce vorba despre dictare înseamnă să evoci ***procesul*** care a produs acel rezultat sau modul în care Dumnezeu a acționat ca să producă rezultatul pe care EI l-a intenționat.[101] Trebuie să subliniem faptul că Biblia nu vorbește despre un singur tip de proces sau despre un singur mod prin care Dumnezeu a comunicat autorilor biblici ce a intenționat EI să spună. De fapt, se indica o largă varietate de procese pe care Dumnezeu le-a folosit ca să obțină rezultatul dorit.

Există câteva exemple de dictare menționate explicit în Scriptură. Când apostolul Ioan L-a văzut pe Domnul înviat într-o viziune pe insula Patmos, Isus i-a vorbit în felul următor: „Îngerului Bisericii din Efes *scrie-i*...” (Apocalipsa 2:1); „Îngerului Bisericii din Smirna *scrie-i*...” (Apocalipsa 2:8); „Îngerului Bisericii din Pergam *scrie-i* ...” (Apocalipsa 2:12). Acestea sunt exemple simple și clare de

[101] În unele teologii sistematice, procesul prin care Dumnezeu a folosit pământenii ca să scrie cuvintele Sale este numit „metoda inspirației”. În cartea de față. n-am folosit această terminologie pentru că, în prezent, nu pare a fi o expresie ușor înțeleasă

dictare. Domnul cel înviat îi spune lui Ioan ce să scrie, iar Ioan scrie cuvintele pe care le aude de la Isus.

Ceva asemănător acestui proces a avut loc, ocazional, și în situația profeților Vechiului Testament. În Isaia citim: „Atunci Cuvântul Domnului a vorbit lui Isaia astfel: „Du-te și spune lui Ezechia: „Așa vorbește Domnul, Dumnezeul tatălui tău David: „Am auzit rugăciunea ta și am văzut lacrimile tale, Iată că voi mai adăuga încă cincisprezece ani la zilele vieții tale. Te voi izbăvi pe tine și cetatea aceasta din mâna împăratului Asiriei, voi ocroti cetatea aceasta” (Isaia 38:4-6), Această narațiune arată că Isaia a auzit (fie cu propriile-i urechi, fie printr-o impresie puternică asupra minții lui, e greu de spus) cuvintele pe care Dumnezeu i le-a transmis pentru ca el să i le spună lui Ezechia, iar Isaia, acționând în calitate de mesager al lui Dumnezeu, a dus acele cuvinte și le-a rostit așa cum a fost instruit.

Dar în multe alte secțiuni ale Scripturii, nu dictarea este modalitatea prin care au luat ființa cuvintele Scripturii. Autorul Epistolei către Evrei afirmă că Dumnezeu a vorbit părinților noștri prin profeți „în multe rânduri și în multe chipuri” (Evrei 1:1). La celălalt capăt al spectrului, de exemplu, ajungem la obișnuita investigare istorică făcuta de Luca pentru a-și scrie Evanghelia. El zice:

> Fiindcă mulți au încercat să alcătuiască o istorisire amănunțită despre lucrurile care s-au petrecut printre noi, după cum ni le-au încredințat cei ce le-au văzut cu ochii lor de la început, și au ajuns slujitori ai Cuvântului, am găsit și eu cu cale, prea alesule Teofile, după ce am făcut cercetări cu de-amănuntul asupra tuturor acestor lucruri de la obârșia lor, să ți le scriu în șir, unele după altele ... . (Luca 1:1-3)

În mod sigur acesta nu este un proces de dictare. Luca a folosit metode obișnuite Printre care discuțiile cu martorii oculari și colectări de date istorice care să i permită să scrie un rezumat exact al vieții și învățăturilor lui Isus. Cercetarea istorică la care a recurs a fost minuțioasă; el asculta relatările multor martori oculari și evalua dovezile cu atenție. Evanghelia pe care a scris-o pune accentul pe ceea ce a considerat el a fi i important de subliniat și reflectă stilul său caracteristic.

Între aceste două extreme, cea a dictării pur și simplu pe de o parte, și cea a cercetării istorice obișnuite pe de altă parte, există multe alte modalități prin care Dumnezeu a comunicat cu autorii umani ai Scripturii. În unele cazuri, Scriptura face aluzii la aceste alte diferite procese: ea vorbește despre vise, viziuni, despre auzirea vocii Domnului sau despre participarea în sfatul Domnului; ea vorbește și despre acei bărbați care au fost cu Isus, care i-au văzut viața și au ascultat învățătura Lui, bărbați în a căror memorie s-au păstrat cu exactitate aceste cuvinte și fapte, prin lucrarea Duhului Sfânt care le-a adus aminte de anumite lucruri (Ioan 14:26). Totuși, în multe alte cazuri, metoda folosită de Dumnezeu prin care s-a ajuns la rezultatul că toate cuvintele Scripturii sunt ale Lui nu ne este pur și simplu descoperită. Se pare că multe alte metode au fost folosite, însă nu e important ca noi să descoperim exact care au fost aceste metode, în fiecare caz.

În cazurile în care au fost implicate cu proeminență personalitatea umană obișnuită și stilul personal al autorului, după cum pare sa fie cazul unei parți majore din Scriptură, tot ce putem noi spune e că grija providențiala a lui Dumnezeu și călăuzirea vieții fiecărui autor au fost de o așa natură încât personalitățile lor, educația și mediul din care au provenit ei, capacitățile lor de a evalua evenimentele din lumea care îi înconjura, accesul lor la diferite date istorice, judecata lor cu privire la exactitatea informațiilor și circumstanțele individuale în care a scris[102] fiecare, au fost toate exact așa cum a vrut Dumnezeu să fie, astfel încât, în momentul când au ajuns să pună pana pe hârtie,

[102] Aceasta va include chiar și influenta unui secretar (tehnic numit un copist) asupra cuvintelor unei cărți: vezi salutarea din partea lui Terțiu, în Romani 16:22.

cuvintele lor au fost în întregime ale lor, dar erau concomitent și pe deplin și cuvintele pe care Dumnezeu a vrut ca ei să le scrie, cuvinte despre care Dumnezeu va putea să spună că sunt ale Lui.

B. A nu crede sau a nu asculta de oricare cuvânt al Scripturii înseamnă a nu crede și a nu asculta de Dumnezeu

Secțiunea precedenta a accentuat ideea că toate cuvintele din Scriptură sunt cuvintele lui Dumnezeu, În consecința, a nu crede sau a nu asculta de oricare cuvânt al Scripturii înseamnă a nu crede sau a nu-L asculta pe Dumnezeu Însuși. De aceea, Isus Si a mustrat ucenicii pentru că nu au crezut Scripturile Vechiului Testament (Luca 24:25). Credincioșii trebuie sa păzească și să asculte de cuvintele ucenicilor (Ioan 15:20: „Dacă au păzit cuvântul Meu, și pe al vostru îl vor păzi"). Creștinii sunt încurajați să și aducă aminte de „porunca Domnului și Mântuitorului nostru, dată prin apostolii voștri" (2Petru 3:2). A nu asculta învățăturile scrise de Pavel înseamnă să devii pasibil de disciplina bisericii, cum ar fi excomunicarea (2 Tesaloniceni 3: 14) și pedeapsa spirituală (2 Corinteni 13:2 3), inclusiv pedeapsa de la Dumnezeu (se pare că acesta este sensul verbului la pasiv „să nu înțeleagă" din 1Corinteni 14:38). În contrast, Dumnezeu își găsește plăcerea în toți cei care „tremură" la Cuvântul Său (Isaia 66:2).

De a lungul istoriei Bisericii, cei mai mari predicatori au fost cei care au recunoscut că n-aveau nici o autoritate prin ei înșiși ei și-au văzut sarcina ca fiind aceea de a explica ascultătorilor cuvintele Scripturii și de a le aplica la viețile acestora. Predicarea lor și-a obținut puterea nu din proclamarea propriilor lor experiențe creștine sau a experiențelor altora, nu din propriile lor opinii, idei creative sau îndemânări retorice, ci din cuvintele pline de putere ale lui Dumnezeu.[103] În esența, aceștia s-au ridicat în amvon, au arătat spre textul Scripturii și au zis adunării: „Așa ceva vrea sa spună acest verset. Înțelegeți voi acest lucru? Daca da, trebuie să-l credeți și să ascultați de el cu toată inima pentru că Dumnezeu Însuși, Creatorul și Domnul vostru, vă spune acest lucru în ziua de astăzi!" Numai cuvintele scrise ale Scripturii pot da predicării Scripturii acest fel de autoritate.

C. Veridicitatea Scripturii

1. Dumnezeu nu poate minți sau vorbi eronat. Esența autorității Scripturii consta în abilitatea ei de a ne convinge s-o credem și s-o ascultăm, iar apoi să facem dintr-o asemenea credință și ascultare echivalentul credinței în Dumnezeu și al ascultării de EL Însuși. Pentru că așa stau lucrurile și din moment ce a crede toate cuvintele Scripturii implică încredere în veridicitatea completă a Scripturii pe care o credem, e nevoie sa luăm în studiu veridicitatea Scripturii. Pentru că de acest subiect ne vom ocupa mai în detaliu când vom studia infailibilitatea Scripturii (vezi capitolul 5), aici ne vom limita la o analiză mai restrânsă.

Deoarece scriitorii Bibliei afirma în mod repetat că toate cuvintele Bibliei, deși sunt scrise de oameni, aparțin lui Dumnezeu Însuși este potrivit să ne uităm la câteva texte biblice care vorbesc despre caracterul cuvintelor lui Dumnezeu și să le aplicăm la caracterul cuvintelor Scripturii. În mod deosebit, există un număr de pasaje biblice unde se vorbește despre veridicitatea celor spuse de Dumnezeu. Tit 1:2 vorbește despre „Dumnezeu, care nu poate să mintă" sau (într o traducere mai

[103] Nu contest că abilitatea de a vorbi bine, creativitatea sau expunerea unor experiențe personale nu au loc în predicare, pentru că o bună predicare le va include pe toate acestea (vezi Proverbe 16:21, 23). Spun însă că puterea de a schimba vieți trebuie să vină din Cuvânt, și acest lucru va deveni evident ascultătorilor atunci când predicatorul crede cu adevărat acest lucru.

literală), "Dumnezeul care nu minte”. Pentru că Dumnezeu este un Dumnezeu care nu poate rosti nici „o minciună” în cuvintele Lui, poți întotdeauna să te încrezi în El. Din moment ce toată Scriptura este vorbită de Dumnezeu, toată Scriptura trebuie să fie „fără minciună” așa cum este și Dumnezeu: În Scriptură nu poate exista nimic mincinos, nimic lipsit de veridicitate.[104]

Evrei 6:18 menționează două lucruri care nu se pot schimba (jurământul lui Dumnezeu și promisiunea Lui), „în care *este cu neputință ca Dumnezeu să mintă*”. În locul acesta, autorul Scripturii ne spune nu numai că Dumnezeu nu minte, dar și că este imposibil pentru El să mintă. Cu toate că referința imediata este numai la jurăminte și promisiuni, dacă în aceste feluri de rostiri este imposibil ca Dumnezeu să mintă, atunci cu siguranță este imposibil ca Dumnezeu să mintă vreodată (căci Isus îi mustră cu asprime chiar și pe cei care spun adevărul doar atunci când sunt sub jurământ: Matei 5:33-37; 23:16-22). În mod asemănător, David recunoaște în fața lui Dumnezeu: „Tu ești Dumnezeu și *cuvintele Tale sunt adevăr*” (2Samuel 7:28).

2. De aceea, toate cuvintele Scripturii sunt complet adevărate și lipsite de orice eroare. Din moment ce cuvintele Bibliei sunt ale lui Dumnezeu și pentru că Dumnezeu nu poate să mintă, nici să vorbească eronat, putem concluziona că nu există lipsă de veridicitate sau vreo eroare în oricare dintre cuvintele Scripturii. Această idee este confirmată în câteva locuri din Biblie. „Cuvintele Domnului sunt *cuvinte curate*, un argint lămurit în cuptor de pământ, și curățit de șapte ori” (Psalmul 12:6). În acest loc, psalmistul întrebuințează o ilustrație cât se poate de concretă ca să vorbească despre puritatea absolută a cuvintelor lui Dumnezeu: nu există imperfecțiune în ele. De asemenea, în Proverbe 30:5 citim: „Orice cuvânt al lui Dumnezeu este încercat. El este un scut pentru cei ce se încred în El”. Nu ni se spune ca doar anumite cuvinte ale Scripturii sunt adevărate, ci fiecare cuvânt, oricare cuvânt. De fapt, Cuvântul lui Dumnezeu dăinuie în cer pentru toată veșnicia: „Cuvântul Tău, Doamne, dăinuiește în veci în ceruri” (Psalmul 119:89). Isus este îndreptățit să vorbească despre natura veșnică a cuvintelor Sale: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Matei 24:35). Vorbirea lui Dumnezeu este pusă în contrast clar cu orice vorbire omenească, pentru că „Dumnezeu nu este un om, ca să mintă, nici un fiu al omului, ca să i pară rău” (Numeri 23:19). Aceste versete afirma explicit ceea ce există implicit în cerința ca noi să credem toate cuvintele Scripturii, și anume că nu există ceva neadevărat sau erori afirmate în nici una dintre afirmațiile Bibliei.

3. Cuvintele lui Dumnezeu reprezintă standardul ultim al adevărului. În Ioan 17, Isus Se roagă Tatălui: „Sfințește-i prin adevărul Tău: Cuvântul Tău este adevărul” (Ioan 17:17). Acest verset e interesant pentru că Isus nu folosește adjectivele *alēthinos* sau *alēthēs* („adevărat”), la care ne-am fi așteptat, ca să zică: „Cuvântul Tău este adevărat”. În loc să spună astfel, El folosește substantivul *alētheia*[G225] („adevăr”), ca să afirme despre Cuvântul lui Dumnezeu că mai mult decât a fi „adevărat”, el este însuși adevărul.

---

[104] Unii oameni de știință obiectează spunând că este „prea simplist” să argumentezi în felul următor: „Biblia conține cuvintele lui Dumnezeu. Dumnezeu nu minte niciodată. De aceea, nici Biblia nu minte niciodată.” Cu toate acestea, exact acesta este și argumentul întrebuințat de Pavel în Tit 1:2. El se referă la promisiunile vieții veșnice făcute „mai înainte de veșnicii” în Scriptură și spune că promisiunile au fost făcute de Dumnezeu „care nu minte niciodată”. În felul acesta, Pavel face apel la veridicitatea celor spuse de Dumnezeu ca să dovedească veridicitatea cuvintelor Scripturii. S-ar puica să fie un argument „simplist”, dar este biblic și este adevărat, De aceea, n-ar trebui să ezităm să-l acceptăm și să-l folosim.

Diferența este semnificativă, pentru că această afirmație ne încurajează să ne gândim la Biblie nu doar ca la ceva care este „adevărat”, în sensul că ea se conformează unui standard înalt al adevărului, ci să ne gândim la Biblie ca la ceva care este însuși standardul final al adevărului. Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, iar Cuvântul lui Dumnezeu este definiția ultimă a adevărului: Cuvântul lui Dumnezeu este el însuși *adevărul*. Astfel, trebuie să privim Biblia ca pe standardul definitiv al adevărului, punctul de referință după care orice alta afirmație care pretinde veridicitate trebuie măsurată. Acele afirmații care se conformează Scripturii sunt „adevărate”, dar cele care nu sunt conforme acesteia nu sunt adevărate.

Atunci ce este adevărul? Adevărul este ceea ce spune Dumnezeu, iar în Biblie avem ceea ce spune Dumnezeu (exact, dar nu exhaustiv).

4. S-ar putea ca anumite descoperiri noi să contrazică Biblia? Ar putea fi posibil să se descopere un nou fapt științific sau istoric care să contrazică Biblia? Aici putem spune cu încredere că acest lucru nu se va întâmpla niciodată – așa ceva este imposibil. Dacă s-ar descoperi vreodată vreun așa zis „fapt” care să contrazică Scriptura, atunci (dacă am înțeles Scriptura corect) acel „fapt” trebuie să fie fals, pentru că Dumnezeu, autorul Scripturii, cunoaște toate faptele adevărate (trecute, prezente și viitoare). Nici un fapt nu va ieși la iveală despre care Dumnezeu să nu fi știut cu veacuri în urmă și să nu-l fi luat în considerare când a proiectat scrierea Bibliei. Fiecare fapt a fost cunoscut de Dumnezeu din veșnicie și, prin urmare, nu poate contrazice Cuvântul lui Dumnezeu din Scriptură.

Cu toate acestea, trebuie amintit că studiul științific sau cel istoric (cât și alte feluri de studii consacrate creației) ne pot determina să reexaminăm Scriptura ca să vedem dacă într-adevăr ne învață ceea ce credeam că ne învață. În mod sigur, Biblia nu ne învață că pământul a fost creat în anul 4004 î.Cr. așa cum alții credeau cândva (pentru că listele genealogice din Scriptura conțin anumite discontinuități). Totuși, în parte, studiile istorice, arheologice, astronomice și geologice au fost cele care i-au determinat pe creștini să reexamineze Scriptura ca să vadă dacă într-adevăr ea fixează o origine atât de recentă pentru Pământ. O analiza atentă a textului biblic a arătat ca ea n-a sprijinit o astfel de învățătură.

În mod asemănător, Biblia nu ne învață că Soarele se învârte în jurul Pământului, pentru că ea întrebuințează numai descrierile unor fenomene pe care noi le observăm de pe pozițiile în care ne aflam și nici nu dă impresia că ar descrie funcționarea universului ca și cum ar observa-o dintr-un anumit punct arbitrar „fix”, undeva afară în spațiu. Totuși, până în momentul în care studiul astronomiei a avansat suficient ca să poată demonstra rotația Pământului în jurul axei sale, oamenii au presupus că Biblia ne învață că Soarele se învârte în jurui Pământului. Atunci, studiul informațiilor științifice a încurajat o reexaminare a textelor biblice relevante. Astfel, ori de câte ori suntem confruntați cu anumite „fapte” despre care se spune că ar contrazice Scriptura, trebuie să examinăm informațiile prezentate pentru a vedea dacă demonstrează faptul în cauză; trebuie, de asemenea, să reexaminăm textele biblice relevante ca sa vedem dacă Biblia învață cu adevărat ceea ce am crezut noi că învață.

Nu trebuie sa ne temem de asemenea provocări, ci să privim cu interes noile descoperiri din orice domeniu legitim de cercetare sau studiu. De exemplu, descoperirile făcute de arheologii care lucrează în Siria au scos ia lumină Tablete Ebla. Aceste extinse înregistrări scrise în perioada aproximativă a anilor 2000 î.Cr. vor aduce o lumină importantă care ne va ajuta să înțelegem mai bine lumea patriarhilor si a evenimentelor cu care au venit în contact Avraam, Isaac și Iacov. Oare e permis ca noi, creștinii, să credem că publicarea unor astfel de informații va dovedi că anumite fapte

din Geneza sunt incorecte? Categoric nu! Noi trebuie să așteptam cu nerăbdare publicarea unor astfel de date având încrederea absolută că, dacă sunt corect înțelese, ele vor fi consecvente cu Scriptura și vor confirma exactitatea Scripturii. Nici un fapt adevărat nu va contrazice vreodată Cuvântul lui Dumnezeu care cunoaște toate faptele și care nu minte niciodată.

D. Scriptura scrisă este autoritatea noastră finală

E important să conștientizăm că forma finală în care Scriptura rămâne autoritativă este forma ei *scrisă*. Moise a depozitat în Chivotul Legământului cuvintele lui Dumnezeu scrise pe table de piatră. Mai târziu, Dumnezeu a poruncit lui Moise și celorlalți profeți după el să-și scrie cuvintele într-o carte. Iar Pavel a zis că numai Scriptura scrisă (*graphē*[G1124]) este „insuflată de Dumnezeu" (2Timotei 3:16). În mod asemănător scrierile lui Pavel sunt „o poruncă de la Domnul" (1Corinteni 14:37) și pot fi clasificate împreună cu „celelalte Scripturi" (2Petru 3:16).

Acest lucru e important pentru că uneori, oamenii (intenționat sau neintenționat) încearcă să înlocuiască Scriptura cu un alt standard final. De exemplu, oamenii vorbesc uneori despre „ce a zis Isus cu adevărat" și pretind că dacă am traduce cuvintele grecești ale Evangheliilor în limba aramaica vorbită de Isus, am putea înțelege mult mai bine cuvintele lui Isus decât le înțelegem din Evanghelii. De fapt, uneori se spune că lucrarea de reconstituire a cuvintelor lui Isus în aramaică ne ajută să corectam greșelile de traducere făcute de autorii Evangheliei. În alte cazuri, oamenii pretind că știu „ce învățătura a dat Pavel în realitate" chiar și când aceasta diferă de înțelesul cuvintelor scrise de el. Uneori, acești oameni vorbesc despre „ceea ce ar fi trebuit să spună Pavel daca ar fi fost consecvent cu restul teologiei sale", În mod asemănător, alți au vorbit despre „situația bisericii căreia i-a scris Matei" și au încercat sa acorde putere normativă, fie acelei situații, fie soluției pe care credeau ei că Matei a încercat s-o dea acelei situații. În toate aceste exemple trebuie să admitem că încercând să aflăm cât mai multe despre cuvintele sau situațiile existente „în spatele" textului Scripturii putem înțelege mai bine ce vrea sa spună textul. Cu toate acestea, reconstituirile ipotetice ale acestor cuvinte sau situații nu pot niciodată înlocui sau intra în competiție cu Scriptura însăși ca și autoritate finală, și nici n-ar trebui să le permitem vreodată să contrazică sau să supună întrebării fidelitatea oricăror cuvinte din Scriptura. Trebuie să ne aducem aminte tot timpul că în Biblie se găsesc înseși cuvintele lui Dumnezeu și de aceea nu avem voie să încercăm să le „îmbunătățim în vreun fel, pentru că lucrul acesta nu se poate face. În loc de așa ceva, ar trebui sa căutam sa le înțelegem și apoi să ne punem încrederea în ele și să le ascultăm cu toată inima.

ÎNTREBĂRI PENTRU APLICAȚIE PERSONALĂ

1. Daca ai vrea sa convingi pe cineva că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, ce i-ai recomanda acelei persoane să citească înaintea oricărei alte lucrări literare?

2. Cine ar încerca să-i determine pe oameni să nu creadă în Scriptură? Să nu asculte de ceva din Scriptura? Exista ceva în Biblie ce nu vrei să crezi? Sau ceva de care n-ai vrea să asculți? Dacă răspunsurile tale la vreuna dintre întrebări sunt pozitive, care ar fi cel mai bun mod de abordare și rezolvare a dorințelor tale legate de această problemă?

3. Cunoști în întreaga istorie vreun fapt dovedit care să fi arătat că în Biblie ar exista ceva lipsit de autenticitate? Se poate spune același lucru și despre alte scrieri religioase cum ar fi *Cartea Mormonilor* sau *Qur'an*? Dacă ai citit alte cărți ca acestea, poți descrie efectul spiritual pe care l-au avut asupra ta? Compară acel efect cu efectul spiritual pe care l-a avut asupra ta citirea Bibliei. Poți tu spune că atunci când citești Biblia, auzi glasul Creatorului tău care îți vorbește într-un mod unic, inexistent în alte cărți?

4. Te ai trezit vreodată crezând ceva pentru care nu ai dovezi externe, dar acordându-i încredere numai pentru că este scris în Scriptură? Este aceasta credința corectă, potrivit cu ce se spune în Evrei 11:1? Dacă într-adevăr crezi anumite lucruri numai pentru că sunt scrise în Scriptura, ce crezi că îți va spune credința corectă, potrivit cu ce se spune în Evrei 11:1? Dacă într-adevăr crezi anumite lucruri numai pentru că sunt scrise în Scriptură, ce crezi că îți va spune Cristos când vei sta înaintea tronului Său de judecată? Crezi tu că, punându-ți încrederea și ascultând de tot ce afirmă Scriptura, vei fi dus spre păcat sau departe de binecuvântarea lui Dumnezeu în viața ta?

TERMENI SPECIALI

autoritate absolută	inspirație
autoritate	inspirație plenară
argument circular	Scriptură
dictare	autoatestare
insuflat de Dumnezeu	

CANONICITATEA BIBLIEI

- **F. H. Barackman**

Canonicitatea se referă la dreptul oricărei cărți de a fi acceptată ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu. Cuvântul *canon*[105] se referă:

- unu, la *standardul* la care trebuie să se ridice o carte anume pentru a putea fi recunoscută de credincioși drept parte a Scripturii și
- doi, la *colecția* de cărți ce se ridică la acest standard. Să studiem aceste două aspecte legate de canon.

[F. H. Barackman]

- **J. MacArthur**

PĂSTRAREA SCRIPTURII

Explicarea păstrării
Canonicitate și păstrare
Critica textuală și păstrarea

Când vine vorba despre Cuvântul revelat și inspirat al lui Dumnezeu, care a fost scris, și pe care biserica primară l-a recunoscut drept canonic, se pune următoarea întrebare: cum poate fi cineva sigur că acesta a fost transmis până în prezent fără ca vreo parte a conținutului să se fi pierdut?[106] Mai mult, întrucât una dintre preocupările principale ale Diavolului este subminarea Bibliei, oare Scripturile au supraviețuit acestui asalt necontenit? La început, Satan a tăgăduit Cuvântul lui Dumnezeu înaintea Evei (Gen. 3:4). Ulterior a încercat să distorsioneze Scriptura în întâlnirea din pustie cu Cristos (Mat. 4:6-7). Prin intermediul regelui Ioiachim, a încercat să distrugă efectiv Scripturile în formă materială (Ier. 36:23). A fost dezlănțuită o bătălie pentru Biblie, însă Cuvântul lui Dumnezeu a supraviețuit și va continua să reziste, tuturor atacurilor din partea inamicului ei principal și din partea tuturor celorlalți.

Dumnezeu a anticipat acțiunile vătămătoare ale omului, ale lui Satan și ale demonilor față de Scriptură prin a formula promisiunii divine despre păstrarea Cuvântului Său. Existența continuă a Scripturii este garantată în Isaia 40:8: „Iarba se usucă, floarea cade, dar cuvântul Dumnezeului nostru rămâne în veci” (cf. 1Pet. 1:24-25). Aceasta înseamnă chiar și că nicio parte din Scriptura inspirată nu s-a pierdut în trecut care să aștepte a fi descoperită.

Conținutul actual al Scripturii va dăinui, atât pe pământ (Is. 59:21), cât și în cer (Ps. 119:89). Astfel, scopurile lui Dumnezeu, așa cum au fost proclamate în scrierile sacre, se vor împlini, până în cele mai mici detalii (cf. Mat. 5:18; 24:35; Mc. 13:31; Luca 16:17).

---

[105] Cuvântul canon, un derivat din termenul ebraic *qaneh* și cel grecesc *kanon*, înseamnă trestie care era deseori folosită la măsurarea distanței: deci *canon* se referă la un standard (Gal. 6:16) sau o limită (2Cor. 10:13-16).
[106] Această introducere este adaptată după MacArthur, *MacArthur Study Bible: English Standard Version*, xx. Folosit cu permisiunea editurii Thomas Nelson.

Explicarea păstrării

DEFINIȚIA PĂSTRĂRII

Ca doctrină, păstrarea se referă la acțiunile lui Dumnezeu prin care El a întreținut și a transmis de-a lungul secolelor consemnarea scrisă a revelației Sale speciale pentru cei din poporul Său. Aceasta începe de la instrucțiunile specifice date lor ca să păstreze revelația. De asemenea include modalitatea providențială în care Dumnezeu Și-a ținut în siguranță Cuvântul prin eforturile sârguincioase ale factorilor umani, de-a lungul mileniilor. Punctul de început a coincis a scrierea originală, și a continuat pe parcursul timpului cu strângerea textelor în colecțiile scrierilor canonice existente în prezent.

Mărturisirea de credință de la Westminster (1646) descrie doctrina păstrării în felul următor: „Vechiul "Testament în limba ebraică... și Noul Testament în limba greacă..., fiind numaidecât inspirate de Dumnezeu, și păstrate nealterate prin grija și providența Sa specială, sunt astfel autentice; de aceea, în toate disputele privitoare la credință, Biserica trebuie să apeleze în ultimă instanță la ele (1.8). Cu alte cuvinte, Dumnezeu i-a inspirat deopotrivă pe scriitori în timpul alcătuirii textului și a lucrat providențial de-a lungul secolelor în vederea păstrării acelor scrieri. lată fundamentul pe baza căruia aceste texte au autoritate și, în limbile lor originale, pot fi invocate drept cuvântul final în toate chestiunile de credință și practică.

Apare însă o întrebare inevitabilă: Oare Biblia afirmă această doctrină? Dacă da, această păstrare este una miraculoasă sau providențială? Păstrarea este promisă într-un manuscris, sau într-un set de manuscrise, într-o ediție grecească sau într-una evreiască? Ce rol joacă în acest proces versiunile Bibliei (i.e., traduceri în alte limbi)? Ce se poate spune despre impactul mijloacelor păstrării asupra stabilirii canonului?

ÎNVĂȚĂTURA BIBLICĂ DESPRE PĂSTRARE

Oare Scriptura afirmă ceva despre propria păstrare pe parcursul procesului de transmitere (de la o generație la alta) și a celui de traducere (dintr-o limbă în alta)? O analiză concentrată pe afirmațiile Bibliei indică faptul că Dumnezeu a promis să-i păstreze Cuvântul pentru veci în ceruri (Ps. 119:160). Această precizare consolidează și imprimă siguranță încrederii noastre că Dumnezeu este cel care păstrează nealterate Scripturile. Promisiunile scripturale vizează o păstrare providențială divină a textului pe pământ, mai degrabă decât una miraculoasă.

Pledoaria pentru păstrarea perfectă, eternă. Biblia face o promisiune directă privitoare la păstrarea Cuvântului lui Dumnezeu în ceruri. Psalmul 119:89 afirmă „Cuvântul Tău, Doamne, dăinuie în veci în ceruri”. În original, termenul „dăinuie înseamnă literal a fi așezat sau pus într-un loc într-o manieră permanentă. Est similar unui stâlp care este așezat într-un mod durabil în interiorul unei clădiri atunci când aceasta este construită. Tot așa, Cuvântul lui Dumnezeu este așezat pentru totdeauna. Însă aici cheia este precizarea conform căruia Cuvântul hui Dumnezeu este așezat în ceruri, nu pe pământ. Aceasta subliniază că Dumnezeu deține o consemnare permanentă și perfectă a revelației Sale inspirate și scris date omului, însă o păstrează în ceruri. Psalmistul continuă spunând: „De multă vreme am aflat din învățăturile Tale, pe care le-ai întemeiat pentru totdeauna” (Ps. 119:152). Așadar, Cuvântul lui Dumnezeu este invariabil, neschimbător și etern, însă forma sa păstrată perfect se găsește în ceruri. Isaia contrastează natura trecătoare a omului cu perfecțiunea eternă a Cuvântului lui Dumnezeu atunci când scrie: „Iarba se usucă, floarea cade, dar cuvântul

Dumnezeului nostru rămâne în veci” (Is. 40:8). Cuvântul lui Dumnezeu este etern, însă acest text nu indică direct că această natură eternă include o promisiune a unei copii păstrate perfect aici pe pământ. Petru, de asemenea, se referă în mod direct la acest verset și spune: „Și acesta este cuvântul care v-a fost vestit prin Evanghelie” (1Pet. 1:25). Această afirmație echivalează mesajul Evangheliei din Noul Testament cu mesajul Vechiului Testament în calitate de Cuvânt al lui Dumnezeu. De asemenea, face din păstrarea eternă o certitudine prin implicație. Însă tot nu găsim că Dumnezeu ar face o promisiune directă în Scriptură potrivit căreia Își va păstra Cuvântul Său aici pe pământ sub forma unei copii ireproșabile sau a unei ediții inspirate alta decât autografele.

Scriptura afirmă nu doar certitudinea păstrării Cuvântului lui Dumnezeu, ci și înfăptuirea ei. Isus vorbește despre natura permanentă a Cuvântului lui Dumnezeu în felul următor: „Căci adevărat vă spun: câtă vreme nu vor trece cerul și pământul, nu va trece o iotă sau un semn de literă din Lege, până când toate se vor împlini” (Mat. 5:18). Aici trebuie subliniate două aspecte. Primul are de-a face cu termenii „iotă” și „semn de literă”. „Iota” se referă la *yodh*), care este cea mai mică literă din alfabetul evreiesc. „Semn de literă” este de fapt echivalentul pentru „un cârlig”, care aici descrie chiar cea mai mică atingere a unei penițe care ar deosebi o literă de alta. Ar fi asemenea liniuței încovoiate pusă literei R care o deosebește de litera P în cadrul alfabetului. Ideea pe care o evidențiază Isus este limpede: ceea ce Dumnezeu a spus, El tratează cu seriozitate. Nimic nu-L va împiedica pe Dumnezeu să înfăptuiască în întregime cele scrise — chiar până la cel mai mic punct.

Textul de mai sus este citat adesea ca dovadă că Dumnezeu a promis că Își va păstra Cuvântului Său scris aici pe pământ. Totuși, la o analiză mai atentă, textul evidențiază că sensul cuvintelor lui Cristos nu este neapărat păstrarea aici a Cuvântului într-o formă tipărită, ci împlinirea acestuia în întregime, înfăptuirea lui. Cu toate acestea, această afirmație pare a presupune în mod inerent că Dumnezeu Își va păstra revelația Sa scrisă. Cum poate fi ea o mărturie pentru omenire dacă nu este păstrată în formă tipărită, așa încât omul să o poată citi înainte, în timpul și după împlinirea acelor cuvinte? Dar promisiunea se referă la împlinire, nu la păstrare. Isus continuă făcând aceeași afirmație cu privire la Propriile Sale cuvinte, atunci când spune: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele cu niciun chip nu vor trece” (Mat. 24:35). Din nou, implicația este clară: atunci când Isus vorbește, cuvintele Lui sunt sigure și obligatorii pentru veșnicie așa cum se întâmplă și când Dumnezeu Însuși vorbește. Însă, din punct de vedere contextual, Isus vorbea despre împlinirea tuturor celor spuse de EI cu privire la evenimentele care urmau să aibă loc în acea generație și în veacul viitor. Nu era o promisiune care să aibă de-a face în mod direct cu consemnarea cuvintelor Lui sau a învățăturilor din Noul Testament.

Așadar, Biblia afirmă că Dumnezeu S-a angajat să împlinească fiecare cuvânt și fiecare promisiune dată în Scriptură. De asemenea, ea confirmă că Dumnezeu Își va păstra Cuvântul pentru veșnicie, neschimbat, în ceruri. Însă nu avem nicio afirmație sau garanție directă privitoare la o păstrare absolut perfectă a unei copii sau a unor copii ale Cuvântului Său aici pe pământ. Aceasta nu înseamnă că El n-a păstrat-o într-o manieră pe deplin demnă de încredere. Înseamnă însă că El a decis să păstreze consemnarea pământească a revelației Sale într-un mod providențial, prin intermediul unor eforturi umane asidue. Întrucât au fost descoperite și comparate cu atenție mii de manuscrise ale Vechiului și Noului Testament, cei mai buni erudiți creștini au concluzionat că, în mod esențial, textul biblic original a fost recuperat și reconstituit.[107] Astfel, Cuvântul lui Dumnezeu a fost păstrat în mod perfect în ceruri și în mod fidel pe pământ.

[107] Wegner, *A Student Guide,* 301.

Chemarea la păstrarea pământească sârguincioasă. În ce privește tărâmul ceresc, Dumnezeu a promis să-Și păstreze Cuvântul Său într-un mod ireproșabil și pentru totdeauna. În ce privește tărâmul pământesc, El l-a păstrat într-un mod providențial prin poporul Său, a cărui responsabilitate este să-l protejeze și să-l transmită altora. Lucrul acesta este evidențiat întâi de toate prin poruncile repetate date de Dumnezeu poporului Său ca să nu adauge, nici să nu scoată nimic din Cuvântul Său (Deut. 4:2; 12:32; Pv. 30:6; Ier. 26:2; Apoc. 22:18-19). Aceste solicitări repetate arată clar că ceea ce Dumnezeu a comunicat prin penița autorilor umani a fost exact ceea ce a vrut să comunice. Poporul Său a fost răspunzător nu doar pentru ascultarea de slava acestuia, ci și pentru păstrarea lui până la ultima literă. Atunci când aceste afirmații sunt puse alături de cuvintele lui Isus din Matei 5:18, este evident că standardul final după care va fi judecat orice om sunt autografele date prin inspirație. Astfel, este esențial ca poporul lui Dumnezeu să dea dovadă de o atenție maximă față de copierea, traducerea și publicarea Cuvântului Său, ca să nu mai menționăm sârguința în interpretarea acestuia. Dumnezeu Și-a așezat Cuvântul în ceruri, însă aici îi conduce pe credincioși pe calea responsabilităţi care vizează păstrarea și apărarea integrității acestuia.

Cea mai bună dovadă că Dumnezeu Și-a păstrat Cuvântul ireproșabil în ceruri, în vreme ce i-a încredințat poporului Său responsabilitatea documentului pământesc, se găsește chiar în Scriptură. În Exod se spune că, atunci când Dumnezeu a terminat de vorbit, i-a dat lui Moise „cele două table ale mărturiei, table de piatră, scrise cu degetul lui Dumnezeu" (Ex. 31:18). Așadar, Dumnezeu Însuși a scris în piatră această porțiune din Scriptură și i-a dat-o lui Moise. Însă când Moise s-a coborât de pe Muntele Sinai cu acele table în mână, a văzut păcatul poporului și, la mânie, le-a zdrobit (Ex. 32:19). Dumnezeu i-a îngăduit efectiv lui Moise să distrugă singura copie a acelor porunci — chiar înainte ca poporul să le vadă sau să le audă. La momentul respectiv, și apoi pentru o scurtă perioadă, n-a existat nicio altă copie pământească a acestor porunci. Cu toate acestea, Dumnezeu a putut reface pe deplin și cuvânt cu cuvânt ceea ce se pierduse prin acțiunile oamenilor. El i-a poruncit lui Moise să taie două table asemenea celor dintâi și să se înfățișeze din nou pe Muntele Sinai. După aceea, pe parcursul următoarelor patruzeci de zile, l-a pus pe Moise să scrie pe acele table aceleași porunci pe care i le dăduse inițial (Ex. 34:1-2, 27-28). Remarcăm că Dumnezeu îi încredințează poporului Său responsabilitatea de a avea grijă de Cuvântul Său.

În cazul pierderii Cuvântului, Dumnezeu poate să-l restaureze până la ultima literă. Cel mai detaliat exemplu al disponibilității lui Dumnezeu de a-Și lăsa Cuvântul să fie distrus și al abilității Lui de a-l restaura se găsește în Ieremia 36. Contextul este anul al patrulea al domniei lui Ioiachim, regele lui Iuda. Dumnezeu i-a spus lui Ieremia să ia un sul și să-și scrie profeția sub forma unui mesaj care urma să-i fie înmânat regelui, mesaj care-l chema la pocăință. Textul spune: „Atunci Ieremia l-a chemat pe Baruc, fiul lui Neriia; și Baruc a scris pe un sul de carte toate cuvintele Domnului pe care îi le spusese prin gura lui Ieremia" (36:4). Pe urmă, Baruc a dat slujbașilor sulul, pe care l-au dus înaintea regelui. Atunci când un slujitor l-a citit în fața regelui, răspunsul dat de acesta chemării lui Dumnezeu la pocăință a fost clar: „După ce Iehudi a citit trei sau patru pagini, regele a tăiat sulul de carte cu cuțitul scribului și l-a aruncat în focul din cămin, și tot sulul de carte a ars în focul din cămin" (36:23). Acest sul a fost prima ediție a cărții lui Ieremia. Din nou, Dumnezeu a îngăduit unui om să Îi distrugă Cuvântul. În situația aceasta, cauza n-a fost indignarea față de păcat (ca și în cazul lui Moise), ci o respingere fățișă și mânată de răzvrătire față de Cuvântul lui Dumnezeu! Cele întâmplate ulterior dovedesc că acest Cuvânt al lui Dumnezeu nu a fost distrus. Încă o dată, Dumnezeu l-a restaurat cuvânt cu cuvânt:

> După ce regele a ars sulul de carte, care cuprindea cuvintele pe care le scrisese Baruc după spusele lui Ieremia, Cuvântul Domnului a venit la Ieremia, zicând: Ia din nou un alt sul de carte și scrie în el toate cuvintele care erau în primul sul de carte, pe care l-a ars Ioiachim,

> regele lui Iuda.”... Atunci Ieremia a luat un alt sul de carte și l-a dat lui Baruc, fiul lui Neriia, scribul, care a scris în el, așa cum a dictat Ieremia, toate cuvintele din sulul de carte pe care îl arsese în foc Ioiachim, regele lui Iuda. Și multe alte cuvinte de felul acesta au mai fost adăugate în el. (36:27-28, 32)

Cartea lui Ieremia, așa cum o găsim în Biblia actuală, este textul original care a fost distrus de rege, la care au fost alipite revelații și judecăți suplimentare, Forma acestui document include consemnarea respingerii lui Ioiachim și distrugerea textului original. Cuvântul lui Dumnezeu dăinuiește în ceruri, și El este în stare să i-l reamintească unui profet și să-l inspire pe acesta să-l scrie încă o dată cu acuratețe.

Deși este adevărat că, uneori, Dumnezeu a acționat în mod direct restaurând porțiuni din Cuvântul Său care s-au pierdut sau au fost distruse pe pământ, El l-a și tăinuit făcând astfel o formă de judecată. A îngăduit ca preoții de la templu să rătăcească peste cincizeci de ani cartea Legii (2Regi 22:8-10; 2Cron. 34:14-16). Mai bine de o generație, poporul lui Dumnezeu a fost lipsit de Cuvântul Său ca urmare a necredincioșiei lor. Și chiar dacă o generație de oameni a fost neștiutoare în ce privește Cuvântul lui Dumnezeu, El tot i-a tras la răspundere, pedepsind națiunea pentru nelegiuirile săvârșite în timpul stării lor de nepăsare.

Dacă abordăm subiectul de față dintr-un unghi diferit, vom constata că excepția întărește regula. De exemplu, lipsesc cel puțin două cuvinte din orice copie existentă a cărții lui Samuel datată la o distanță de cel puțin două mii de ani (vezi 1Sam. 13:1). Semnificația acestor omiteri este minimă. Cele două cuvinte care lipsesc sunt cifrele privitoare la vârsta lui Saul din vremea când a devenit rege și numărul de ani cât a domnit ca rege. Este destul de simplu să faci calculele și vei ajunge la un număr restrâns de posibile redări care au noimă în ce privește acel text. Cu toate acestea, porțiunea care lipsește dovedește că păstrarea pământească a Scripturii nu este o acțiune perpetuă, miraculoasă a lui Dumnezeu. În schimb, El i-a încredințat poporului Său responsabilitatea de a ține în siguranță Cuvântul Său prin eforturi umane sârguincioase. Practicile scribilor din Vechiul și Noul Testament dovedesc tocmai acest tip de minuțiozitate și grijă față de copiile existente și față de procesul de copiere.

Dacă Dumnezeu nu Și-a păstrat Cuvântul Său pe pământ într-o formă ireproșabilă — ci l-a lăsat în seama eforturilor oamenilor — oare mai putem considera copiile ca fiind Scriptură? Biblia consideră copiile Scripturii drept Cuvântul lui Dumnezeu. De pildă, Dumnezeu i-a dat instrucțiuni lui Moise cu privire la practicile care trebuiau urmate de viitorii regi ai lui Israel:

> Când se va așeza pe tronul regatului lui, să scrie pentru el, într-o carte, o copie a acestei legi, care este înaintea preoților leviți. Și pe aceasta să o aibă cu el și s-o citească în toate zilele vieții lui, ca să învețe să se teamă de Domnul Dumnezeul lui, să păzească și să împlinească toate cuvintele din legea aceasta și poruncile acestea, pentru ca inima lui să nu se înalțe mai presus de frații lui; și să nu se abată de la poruncă nici la dreapta, nici la stânga, așa încât să aibă multe zile în regatul lui, el și fiii, în mijlocul lui Israel (Deut. 17:18-20).

Din acest pasaj pot fi extrase două idei. În primul rând, copierea trebuia făcută sub privirea atentă a preoților, ceea ce sugerează că respectivele copii trebuiau realizate cu o grijă extremă și cu o precizie minuțioasă. Regele era învățat să realizeze o copie pe cât de exactă posibil, care după aceea era certificată de către preoți ca fiind de o acuratețe ireproșabilă. Dumnezeu așteaptă de la poporul Lui să fie zelos în păstrarea Cuvântului Său — chiar și în procesul de copiere. În al doilea rând, acea învățătură trebuia ascultată, iar ascultarea era însoțită de promisiuni la fel cum era

urmarea învățăturilor din chiar documentul original. În felul acesta, Dumnezeu a legat copiile Scripturii de autografele Scripturii. O copie a Cuvântului lui Dumnezeu este Cuvântul lui Dumnezeu în măsura în care corespunde originalului.

Așa cum s-a afirmat, lucrarea de păstrare a textului Scripturii este o acțiune providențială, nu una miraculoasă. Deși, uneori, Dumnezeu a acționat în mod direct în vederea restaurării unei porțiuni distruse din Cuvântul Său, nu aceasta a fost practica standard. În schimb, El a așezat pe umerii poporului Său credincios responsabilitatea de a recunoaște, păstra și transmite Cuvântul Său. Astfel, păstrarea include două elemente distincte — canonicitate și critică textuală.

Canonicitate și păstrare[108]

Biblia este de fapt o singură carte care provine de la un singur autor, deși a fost scrisă de-a lungul unei perioade de o mie cinci sute de ani, prin penița a peste patruzeci de bărbați. De la relatarea despre creație din Geneza 1-2, scrisă de Moise în jurul anului 1405 î.Cr., și până la relatarea privind veșnicia viitoare din Apocalipsa 21-22, scrisă de apostolul Ioan în jurul anului 95 d.Cr, Dumnezeu Și-a revelat în mod progresiv persoana și scopurile în Scripturile inspirate.

Toate acestea ridică o întrebare importantă: Cum putem ști care au fost acele pretinse scrieri sacre care trebuiau incluse în canonul Scripturii, și care trebuiau excluse? De-a lungul secolelor, au fost folosite trei principii larg acceptate pentru a valida scrierile care au constituit revelația divină, inspirată. În primul rând, o scriere trebuia să fi fost compusă de un profet sau apostol recunoscut, sau de către cineva asociat cu unul dintre aceștia, așa cum a fost cazul cărților Marcu, Luca, Evrei, Iacov și Iuda. În al doilea rând, o scriere nu putea fi în dezacord sau în contradicție cu un text scriptural anterior. În al treilea rând, biserica trebuia să dispună de un consens general potrivit căreia acea scriere era o carte inspirată. Astfel, atunci când s-au întrunit diferite concilii în istoria bisericii ca să discute despre canon, nu s-a organizat niciun fel de vot pentru canonicitatea unei Cărți, ci mai degrabă s-a recunoscut în mod universal — ulterior faptului — că a fost scrisă de Dumnezeu și că locul ei era în Biblie.

În ce privește Vechiul Testament, pe vremea lui Cristos, acesta fusese scris și recunoscut de comunitatea iudaică. Ultima carte, Maleahi, fusese finalizată aproximativ prin anul 430 î.Cr. Canonul Vechiului Testament din vremea lui Cristos nu doar că este în conformitate cu Vechiul Testament din versiunile Bibliei protestante de astăzi, ci este și fără secțiunea lipsită de inspirație numită Apocrifa, grupul de paisprezece scrieri extrabiblice compuse după Maleahi și atașate Vechiului Testament în traducerea grecească a Vechiului Testament ebraic numită Septuaginta (ca. 200-150 î.Cr.). Deși au fost respinse, aceste scrieri nelegitime sunt incluse în unele versiuni ale Bibliei. Însă, nici măcar un singur pasaj din Apocrifa nu este citat de vreun scriitor al Noului Testament, și nici Isus n-a afirmat vreunul din aceste scrieri când a recunoscut canonul Vechiului Testament din acele timpuri (cf. Luca 24:27, 44).

În vremea lui Cristos, canonul Vechiului Testament fusese deja împărțit în două liste de câte douăzeci și două sau douăzeci și patru de cărți, fiecare conținând același material cu cele treizeci și nouă de cărți din versiunile moderne ale Bibliei protestante. În canonul cu douăzeci și două de cărți, unele au fost considerate ca fiind o singură carte — de exemplu, Cartea celor Doisprezece (care îi

[108] Această secțiune este adaptată după MacArthur, *MacArthur Study Bible: English Standard Version*, xix—xx. Folosită cu permisiunea editurii Thomas Nelson.

includea pe cei doisprezece așa-ziși Profeți Mici), Ieremia și Plângerile lui Ieremia, Judecători și Rut, și 1 și 2 Samuel.

Aceleași trei teste cheie ale canonicității, care au fost aplicate Vechiului Testament, au fost aplicate și Noului Testament. În cazul lui Marcu și cărților Luca - Faptele Apostolilor, s-a considerat că autorii lor neapostolici au scris pentru Petru, respectiv Pavel. Cărțile lui Iacov și luda au fost scrise de frații vitregi ai lui Cristos. Deși cartea Evrei este singura din Noul Testament a cărei paternitate este fără dubii necunoscută, conținutul ei se armonizează atât de mult deopotrivă cu Vechiul și cu Noul Testament, încât biserica primară a conchis că fost în mod cert scrisă de colaboratorul unui apostol. Începând de prin anii 350-400 d. Cr, cele douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament au fost acceptate universal ca fiind inspirate de Dumnezeu.

DEFINIREA CANONICITĂȚII

Canonicitatea se referă recunoașterea și acceptarea de către biserică a cărților Scripturii ca fiind Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu. Termenul provine de la cuvântul grecesc *kanōn*, care inițial însemna „trestie” sau „nuia”, Întrucât o nuia era folosită în mod frecvent ca instrument de măsurat, cuvântul a început să denote ideea unui „standard” sau a unei „reguli”. Termenul *kanōn* este folosit de patru ori în Noul Testament, întotdeauna într-un sens figurat. Pavel îl utilizează de trei ori în 2Corinteni 10 (v13, 15-16) ca să facă referire la o graniță geografică. În Galateni 6:16, el îl întrebuințează pentru a desemna un standard moral sau o regulă la care trebuie să se raporteze trăirea credincioșilor. Toate acestea arată lămurit că, deja la finalul epocii apostolice, termenul era în mare parte cunoscut ca unul ce făcea referire în mod figurat la o regulă, o măsură, o limită sau un standard.

Doar pe la jumătatea secolului al IV-lea d.Cr., termenul a fost utilizat spre a desemna o colecție de cărți cu autoritate, recunoscută ca produs al inspirației divine. De fapt, Atanasie (295-373) a aplicat cel dintâi termenul canon la Scriptură în lucrarea *Despre decretele Conciliului de la Niceea*, publicată la scurt timp după anul 350 d.Cr. În aceste scrieri, el a făcut referire la *Păstorul lui Herma* ca nefiind parte din canon. Puțin mai târziu, Conciliul de la Laodiceea a folosit termenii „canonic” și „necanonic” pentru a face referire la cărți individuale care, fie au fost acceptate ca parte din Biblie, fie au fost respinse ca nefiind inspirate de Dumnezeu. Acesta este sensul în care termenul a fost înțeles în raportarea la Scripturi.

Din perspectivă istorică, există două modalități principale în care canonul a fost definit. Perspectiva tradițională a romano-catolicismului susține că Biblia este o colecție de scrieri cu autoritate. Cu alte cuvinte, Biblia conține cărțile pe care biserica le-a adunat și pe care, cu autoritate, le-a stabilit și le-a declarat ca fiind Scriptură. Potrivit acestei perspective, biserica decide care cărți aparțin Bibliei.

Perspectiva biblică înțelege canonul ca fiind o colecție de scrieri divine și cu autoritate. Nu biserica (sau poporul lui Dumnezeu) stabilește care cărți sunt inspirate de Dumnezeu și, în consecință, sunt Scriptură. Scrierile însele sunt învestite cu autoritatea lui Dumnezeu, pe baza inspirației divine. Ele sunt Cuvântul lui Dumnezeu deoarece au fost scrise sub inspirația Duhului. Poporul lui Dumnezeu (biserica, pentru Noul Testament, respectiv Israelul, pentru Vechiul Testament) doar recunosc autoritatea prezentă în acele scrieri. Canonicitatea se bazează pe realitatea inspirației, nu pe procesul sau pe factorul care a realizat strângerea cărților.

NECESITATEA UNUI CANON

Încă de la alcătuirea Torei este dată o poruncă divină clară de a recunoaște și a păstra revelația scrisă a lui Dumnezeu. Deja în vremea lui Cristos, cele treizeci și nouă de cărți ale Vechiului Testament (probabil cuprinzând de fapt douăzeci și două în ebraică, unele cărți precum 1 și 2 Samuel fiind combinate pe un singur sul) au fost universal recunoscute ca fiind Scriptură. Nevoia unui canon al Noului Testament, care să corespundă celui al Vechiului Testament, este de asemenea evidentă. Apostolii au fost reprezentanții formali și autorizați ai lui Cristos (Luca 24:44-49, Ioan 20:19-23, Fapt. 1:4-8, 15-26, 2:42). Pe măsură ce au început să iasă din scenă (fie din cauza morții, fie a martirajului), a devenit tot mai necesar ca învățăturile lor să fie păstrate. Chiar și apostolii au fost preocupați de această chestiune (1Cor. 11:2; 2Tes. 2:15). Păstrarea mărturiei scrise a apostolilor a devenit chiar mai importantă pe măsură ce primul secol se apropia de final. Acest proces providențial de păstrare a început cu copierea, colectarea și distribuirea acestor scrieri de către diferite biserici individuale. Ulterior, biserica în ansamblu a recunoscut în mod categoric cele douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament ca fiind Scriptură. Acest proces de recunoaștere n-a stabilit canonul, ci a afirmat în mod formal ceea ce fusese deja stabilit pe baza inspirației.

[John MacArthur]

- **Canonul Vechiului Testament**

❖ **F. H. Barackman**

Pe măsura scrierii lor, aceste cărți au fost imediat recunoscute ca fiind inspirate de Dumnezeu și puse alături de chivotul legământului, întâi în cort iar mai apoi în templu, împreună cu celelalte scrieri sfinte (Dt. 17:18; 31:9, 24-26; 1Sam. 10:25; 2Împ. 22:8; 2Cron. 34:14). Preoții lui Israel se îngrijeau de aceste scrieri sacre și, atunci când era necesar, făceau noi copii ale acestora (Dt. 17:18).

Când templul din Ierusalim a fost distrus în 587 î.Cr., aceste scrieri sfinte au fost duse în Babilon (cf. Dan. 9:2). Ele au fost ulterior readuse la locul lor în cel de-al doilea templu (cf. Ezra 7:6; Nem. 8:1; Ier. 27:21-22). Canonul Vechiului Testament s-a încheiat în jurul anului 430 î.Cr. cu scrierile lui Neemia și Maleahi. Din acest moment nu a mai fost nici un profet în Israel până la Ioan Botezătorul, cca. 26 d.Cr. (Lc. 3:1-2).

[F. H. Barackman]

❖ **John MacArthur**

Vechiul Testament a fost scris pe parcursul unei perioade de aproximativ o mie de ani. Pentateuhul a fost compus de Moise chiar înainte de moartea sa în 1405 î.Cr., excepție făcând Deuteronom 34:5-12, care consemnează moartea lui Moise, un pasaj scris probabil de Iosua. Aceste prime cinci cărți au fost acceptate fără ezitare de Iosua și de bătrânii lui Israel drept Cuvântul cu autoritate divină al lui Dumnezeu și a fost așezat în chivot (Deut. 31:24-26). Canonul Vechiului Testament a fost stabilit din punct de vedere funcțional de către Ezra în al cincilea secol î.Cr. după întoarcerea din captivitate. În ce privește canonul Vechiului Testament, în general se recunoaște că acesta a fost stabilit prin prisma unei evaluări bazate pe trei principii. ***În primul rând***, cartea respectivă a fost scrisă în urma procesului de inspirație — un fapt de regulă afirmat chiar de autor (2Sam. 23:1-2; Is. 1:1; Ier. 1:1-2). ***În al doilea rând***, contemporanii profetului au recunoscut în mod

frecvent lucrarea respectivă (Ex. 24:3; Ios. 1:8; Ier. 26:18; Dan. 9:2). ***În al treilea rând***, contemporanii profetului au decis să păstreze respectiva carte ca parte din Cuvântul lui Dumnezeu (Deut. 31:26; 1 Sam. 10:25; Pv. 25:1; 2 Regi 23:24, Dan. 9:2). Pe lângă aceste considerații esențiale, conducătorii evrei erau obligați să verifice orice revelație nouă cu Scripturile existente, așa cum cerea legea lui Dumnezeu (Deut. 12:32; 13:1-5).

Deja, în vremea lui Cristos exista o colecție de cărți universal acceptată și definitivă, recunoscută drept Vechiul Testament canonic. Aceste cărți coincid cu cele treizeci și nouă conținute în Vechiul Testament protestant; Israelul n-a acceptat niciodată Apocrifa drept canonică. Mărturiile lui Isus și ale apostolilor demonstrează că acesta a acceptat canonul evreiesc drept Scriptură. Isus citează din fiecare dintre secțiunile majore ale Vechiului Testament — incluzând Moise și Pentateuhul (Mat. 4:1-11, Ioan 3:14; 5:45-47), David și Psalmii (Luca 20:41-44), Isaia (Mat. 13:13-15) și Iona (Mat. 12:39-40) dintre Profeți. El confirmă că fiecare este o parte din Scriptura plină de autoritate a lui Dumnezeu prin faptul că fundamentează deopotrivă doctrina și practica pe ceea ce ea afirmă. Mărturia apostolilor o oglindește pe cea a lui Isus. Ei citează din Vechiul Testament în predicile lor (Fapt. 2:17-21, 25-28, 31, 34-35; 3:22, 25; 4:25-26). În mod frecvent își construiesc pledoaria pentru Evanghelia Noului Testament pe citate din Vechiul Testament (Mat. 1:22-23; 4:14-16; 8:17, 12:17-21, 13:35, 22:4-5, Ioan 12:38-41; 19:24, Rom. 1:16-17; 3:9-20; 4:1-12, 9:6-13, 15-17, 25-26, 27-29, 33). Chiar și practica evanghelistică a lui Pavel de a merge întâi la evrei, în sinagogi, și a argumenta pe baza Scripturilor Vechiului Testament atestă acceptarea fără rezerve a canonului evreiesc (Fapt. 17:2-3).

O deosebire vizibila între Vechiul Testament evreiesc și versiunile moderne ale Bibliei în limba engleză și în alte limbi este aranjarea cărților. În general, Isus și scriitorii Noului Testament au recunoscut o aranjare dublă sau întreită a cărților Vechiului Testament — Legea și Profeții sau Legea, Profeții și Scrierile (Luca 24:44). S-ar părea că Isus a recunoscut o aranjare a cărților Vechiului Testament care începea cu Geneza și se încheia cu Cronici, fundamentată în mare măsură pe referirea Sa (Luca 11:50-51) la sângele profeților de la Abel (Gen. 4:1-6) la Zaharia (2Cron. 24:20-22). Ordinea aceasta este în mare parte ca și cea găsită în ediția definitivă a Vechiului Testament ebraic, bazată pe textul Masoretic. Chiar dacă aranjarea din Biblia englezească este derivată în principal de la Vulgata și apoi de la Septuaginta, diferențele dintre Biblia în limba engleză și Vechiul Testament ebraic se rezumă doar la amplasare, la poziționare, deoarece prima conține aceleași cărți specifice care sunt recunoscute drept canonice în Biblia evreiască — ordinea este secundară.

[John MacArthur]

- **Canonul Noului Testament**

❖ **F. H. Barackman**

Fiindcă nu exista un loc anume de păstrare a acestor cărți, dimensiunea colecției lor varia de la o localitate la alta. Canonul Noului Testament s-a încheiat cu scrierile Apostolului Ioan la finele primului secol, dar el a fost acceptat universal de către Biserici abia în sec. al V-lea. Acest fapt s-a datorat în parte circulației încete a acestor cărți, dar și marii împrăștieri a Bisericilor creștine. În Apus, canonicitatea epistolei către Evrei a fost pusă la îndoială din cauza incertitudinii legate de scriitor. În Răsărit, Apocalipsa a întâmpinat opoziții, punându-se sub semnul îndoielii scriitorul și învățătura privitoare la împărăția de o mie de ani cuprinsă în ea. În Apus, Sinoadele de la Hippo (393 d.Cr.) și Cartagina (397 d.Cr.) au recunoscut canonicitatea celor 27 de cărți ale Noului Testament. În Răsărit, aceste cărți au fost recunoscute ca fiind canonice ceva mai târziu.

La formarea Canonului Noului Testament au contribuit mai mulți factori:

- unu — influența canonului incomplet al ereticului Marcion, un locuitor din Asia Mică care în 140 d.Cr. s-a dus la Roma;
- doi – apariția unui număr de scrieri necanonice (cf. Apendicele S), dar considerate de mulți drept canonice; și
- trei — edictul dat de împăratul roman Dioclețian (303 d.Cr.) prin care ordona distrugerea Scripturilor. Toți acești factori au condus la o filtrare a cărților ce trebuiau păstrate.

Influențați de factorii menționați, primii creștini au fost nevoiți să stabilească care scrieri erau cu adevărat inspirate de Dumnezeu.

[F. H. Barackman]

❖ **John MacArthur**

Noul Testament a fost scris pe parcursul unei perioade de cincizeci de ani. El cuprinde din douăzeci și șapte de cărți compuse de opt sau nouă autori umani diferiți și include patru evanghelii, cartea Faptele Apostolilor (volumul care însoțește Evanghelia după Luca), douăzeci și una de epistole și cartea Apocalipsa. Prima carte scrisă a fost Epistola lui Iacov, în anul 45 d. Cr. Ultima a fost Apocalipsa, scrisă de Ioan aproximativ în anul 95 d. Cr. Înainte de aceste cărți ale Noului Testament, biserica nu dispunea de nici o carte cu autoritate cu excepția Vechiului Testament, pe care Isus și apostolii l-au recunoscut ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu. La vremea la care au fost scrise, cărțile Noului Testament au fost recunoscute ca fiind inspirate divin și cu autoritate, exact ca în cazul Vechiului Testament. Petru atestă epistolele lui Pavel ca fiind Scriptură (2Pet. 3:14-16). Pavel a citat din Deuteronom și Luca, declarându-le pe ambele drept Scriptură (1Tim. 5:18). Ioan a mărturisit că a scris Apocalipsa în urma solicitării directe a lui Cristos Însuși, ca o revelație din partea lui Dumnezeu pentru biserica Sa (Apoc. 1:11, 19; 4:1; 22:8-13). Cărțile Noului Testament au fost adăugate la Scriptură prin prisma inspirației și paternității lor originale. Ele au fost canonice chiar la momentul scrierii - nu atunci când biserica le-a acceptat ca atare. Cu toate acestea, a existat un proces îndelungat în urma căruia cele douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament au fost recunoscute individual și colectiv de către poporul lui Dumnezeu drept Scriptură. Acest proces al canonizării Noului Testament a inclus trei etape istorice: răspândirea, strângerea și recunoașterea.

Perioada de răspândire. Pentru biserica primară, recunoașterea celor treizeci și nouă de cărți ale Vechiului Testament drept Scriptură a fost un adevăr invariabil. Autoritatea divină a acestor cărți era incontestabilă. Acest angajament a fost demonstrat prin practica neschimbată a lui Cristos și a apostolilor de a cita din Vechiul Testament și a-l identifica drept adevăratul Cuvânt al lui Dumnezeu. La vremea când cărțile Noului Testament au fost scrise, bisericile care le-au primit inițial le-au recunoscut ca fiind Scriptură, și curând după aceea acele biserici au început să citească respectivele texte în adunările lor alături de Scripturile Vechiului Testament (1Tes. 5:27; 1Tim. 4:13; Apoc. 1:3). Practicile de copiere și împărtășire ale acestor texte cu alte biserici a însoțit recunoașterea acestor cărți ca fiind Scriptură, dat fiind faptul că unele cărți chiar cereau așa ceva (Col. 4:16) Procesul timpuriu de răspândire și strângere a generat o conștientizare amplă la nivelul întregii biserici a majorității celor douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament până în prima parte a secolului al doilea d.Cr. Însă, începuturile acestui proces au presupus în primă fază răspândirea acestor texte în mod individual.

Perioada de strângere. Slujbele comunitare de închinare ale bisericii primare au urmat tiparele stabilite în sinagogă. Acestea includeau citirea publică a Scripturi și expuneri sau omilii (predici) derivate adesea din respectivele texte (Luca 4:16-21; Fapt. 17:2-3; 1Tim. 4:19). În decursul timpului, bisericile au copiat, au răspândit și au strâns tot mai multe cărți ale Noului Testament ca să poată fi citite și incluse în slujbele de închinare. Începând cu secolul al doilea d.Cr, aceste colecții au avut parte de o acceptare crescândă până la una universală în rândul bisericilor, ceea ce a dus la împărtășirea tot mai frecventă a acestor texte în postura de colecții, nu de cărți individuale.

Jumătatea secolului al doilea a cunoscut cea dintâi controversă bisericească semnificativă privitoare la identificarea canonului. Marcion, ereticul din secolul al doilea (cca. 85-160 d.Cr.) a publicat o listă formală personală a ceea ce el considera ca fiind scrierile cu autoritate ale Noului Testament. Canonul lui includea o formă scurtă a Evangheliei după Luca și zece dintre epistolele lui Pavel (excluzându-le pe cele pastorale). Probabil mai mult decât orice alt eveniment, gestul acesta făcut de un eretic a determinat biserica în care se promova învățătură sănătoasă să înceapă să răspundă în mod formal la întrebarea: Care cărți aparțin canonului Noului Testament?

Primul răspuns important dat de bisericile cu învățătură sănătoasă este reflectat de Fragmentul Muratorian. Uneori, acesta este numit Canonul Muratorian (cca 170) deoarece enumeră atât cărțile Noului Testament care trebuie acceptate ca având autoritate, cât și alte cărți care trebuie excluse. Foarte probabil că acest document oglindește un răspuns formal dat lui Marcion. Cu toate că starea documentului îl face incomplet ca martor absolut cu privire la cărțile care au fost acceptate, el identifică douăzeci și una sau douăzeci și două de cărți dintre cele douăzeci și șapte ale Noului Testament de astăzi. Între cele care lipsesc se numără Evrei, Iacov și 1 și 2 Petru. Epistolele lui Ioan sunt incluse, dar este neclar dacă referirea la ele se face ca la o singură epistolă, sau dacă una sau mai multe sunt excluse. În pofida conținutului incomplet al acestui document, este limpede că apariția controversei și considerațiile practice i-au determinat pe Părinții bisericii timpurii să ajungă la un consens în identificarea cărților Noului Testament care aveau autoritate divină și al căror loc era alături de canonul Vechiului Testament.

Perioada de recunoaștere. Începutul secolului al patrulea d.Cr. a adus cu sine deopotrivă finalul persecutării bisericii și așezarea creștinismului ca religie de stat. Această perioadă a concluzionat aproape trei secole de eforturi sporadice și concentrate de exterminare a bisericii în întreg Imperiul Roman. În ultima dintre marile persecuții, Dioclețian (245-311 d.Cr.), prin edictul său din 303 d.Cr, a cerut arderea premeditată a nenumărate lucrări creștine sacre, inclusiv copii ale Scripturilor Noului Testament. Atunci când Constantin (272-337 d.Cr.) a devenit împărat, nu s-a limitat la a legaliza creștinismul în 313 d.Cr., dar l-a și mandatat pe Eusebiu (cca. 260-cca. 340 d.Cr.) să supravegheze producerea a cincizeci de copii ale Noului Testament. Decretul acesta a dat proeminență numaidecât chestiunii de a recunoaște formal cărțile specifice care alcătuiesc canonul Noului Testament.

Eusebiu, care a îndurat mare parte din prigoana stârnită de Dioclețian, a devenit probabil cel mai important istoric al bisericii din primele secole. În istoria pe care o scrie, el consemnează nu doar multe dintre lucrurile ce țin de evenimentele istorice, ci și o parte consistentă privitoare la provocările legate de recunoașterea canonul Noului Testament. Eusebiu a împărțit scrierile bisericii primare în trei categorii: cărțile recunoscute, cărțile disputate și cărțile eretice. Așa cum sugerează această împărțire, lista lui a început prin identificarea acelor cărți acceptate universal drept canonice (i.e., cu autoritate divină). Acestea sunt toate acele cărți a căror autoritate este incontestabilă. Standardul normal includea aspectul paternității aprobate divin — adică era scrisă de un apostol sau cineva care deținea o autoritate derivată de la apostoli (e.g., Luca). Dintre cele douăzeci și șapte de cărți din Noul Testament, lista lui Eusebiu le includea pe toate la categoria celor nedisputate, cu excepția lui Iacov, 2Petru, 2 și 3Ioan și Iuda. De asemenea, a inclus și cartea Apocalipsa ca fiind poate

îndoielnică din pricina lipsei sale de răspândire între bisericile răsăritene. În Anal, toate cele douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament au fost incluse în prima categorie.

Finalizarea procesului formal de recunoaștere a canonului Noului Testament a fost realizată în mare măsură de Atanasie (295-373 d.Cr.). În Scrisoarea Pascală din 365 d.Cr. el a afirmat dimensiunea canonului Noului Testament ca fiind redus la cele douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament de astăzi, De asemenea, a interzis strict folosirea oricăror altor cărți ca fiind canonice — incluzând aici *Didahia* și *Păstorul lui Herma* (ambele fiind disputate). Aceste decizii au fost ulterior ratificate de Conciliul de la Hippo din 393 d.Cr. De atunci încoace, creștinismul conservator a acceptat în mod universal cele douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament ca fiind canonice.

CRITERIILE CANONICITĂȚII

Așa cum s-a menționat, canonicitatea tuturor celor șaizeci și șase de cărți ale Bibliei a fost stabilită prin prisma paternității inspirate. Numai Dumnezeu Duhul Sfânt poate mărturisi despre autoritatea Cuvântului Său. Aceasta este realitatea auto-atestării Scripturii. Dintr-o perspectivă creștină, recunoașterea canonului Vechiului Testament a fosta stabilită de către Isus și apostoli pentru cele treizeci și nouă de cărți ale canonului evreiesc. În cazul Noului Testament, deși primii credincioși au trăit timp de secole pe baza adevărurilor cărților inspirate, recunoașterea istorică s-a înfăptuit treptat. Totuși, aceasta nu sugerează că n-a existat niciun canon. Înseamnă doar că un consens privitor la limitele colecției trebuia să triumfe în detrimentul altor sugestii și opțiuni.

Criteriile exterioare pentru acceptarea unei cărți ca fiind canonice au inclus calificările esențiale originale ale (1) paternității apostolice ori profetice care dovedeau inspirație, (2) armonizării doctrinare consecvente cu Scriptura existentă și (3) acceptării universale de către poporul lui Dumnezeu.

Calificările paternității umane reprezintă un criteriu valid al canonicității. Dumnezeu Și-a produs Cuvântul prin aportul unor scriitori umani autentificați în mod divin. În Vechiul Testament, acești autori și-au autentificat în mod frecvent mesajul prin înfăptuirea unor semne miraculoase sau prin enunțarea unor declarații profetice care le-au validat chemarea divină. În Noul Testament, Dumnezeu Și-a produs Cuvântul prin aportul sau autoritatea unui apostol deja autentificat (1Cor. 14:37-38; Gal. 1:9; 1Tes. 2:13).

În al doilea rând, Dumnezeu a afirmat clar de la început că orice revelație ulterioară trebuia examinată în lumina Scripturii deja existente, înainte de a fi acceptată drept autentică (Deut. 13:1-5). Dumnezeu S-a revelat pe Sine în mod consecvent pe parcursul cărților canonice astfel încât toate sunt în armonie între ele, dar și ca întreg (Fapt. 17:11). Alături de aceasta, Dumnezeu a pus limite în mod direct ambelor canoane atunci când le-a anunțat încheierea. Pentru a încheia canonul Vechiului Testament, Dumnezeu a anunțat că următorul profet va fi Ilie, care avea să vină (Mal. 4:4-6). În cazul Noului Testament, Isus i-a comunicat în mod definitiv lui Ioan încheierea canonului (Apoc. 22:18-19). Așa că, odată cu moartea ultimului apostol, s-a produs și oprirea unor revelații suplimentare până la revenirea Domnului.

În al treilea rând, dovezile inspirației pot fi împărțite în două categorii: (1) cartea respectivă trebuie să fie adevărată și veridică în ceea ce afirmă și (2) însăși citirea Cuvântului trebuie să demonstreze deopotrivă că este în stare să comunice adevăr și să convingă inima omului de păcat (Evr. 4:12). Dincolo de acestea, Cuvântul lui Dumnezeu ar trebui să fie în stare să convingă poporul lui Dumnezeu să recunoască și să afirme comunitar autenticitatea oricărei cărți date. Din moment ce

Duhul lui Dumnezeu l-a inspirat pe autor să producă o scriere cu autoritate divină, același Duh a atestat-o în auzul poporului lui Dumnezeu.

În final, numai Dumnezeu este în stare să ofere o dovadă îndestulătoare despre Sine Însuși și despre ceea ce a inspirat (Ioan 5:33-47; Evr. 6:13). Cuvântul lui Dumnezeu se atestă singur. Este vital ca poporul lui Dumnezeu să discearnă de pe paginile Scripturii felul în care să recunoască lucrările inspirate ale lui Dumnezeu. În ceea ce privește deopotrivă canoanele Vechiului și Noului Testament, există o afirmare uluitoare, definitivă și unanimă că cele șaizeci și șase de cărți ale Bibliei protestante, și nu altele, sunt inspirate de Dumnezeu.

[John MacArthur]

❖ **F. H. Barackman**

Atât în timpul scrierii cărților canonice ale Bibliei, cât și după aceea, au apărut diverse alte scrieri care aveau pretenția de a fi Cuvântul lui Dumnezeu (cf. Lc. 1:1-3; 2Tes. 2:1-5; Apendicele S). Acest fapt i-a determinat pe credincioșii spirituali să dezvolte anumite teste, întemeiate pe cărțile canonice ale Bibliei, prin care să stabilească validitatea pretențiilor ridicate de celelalte scrieri. Aplicarea testelor respective nu acordă canonicitate, întrucât canonicitatea oricărei cărți este stabilită de Dumnezeu. Totuși testele ne ajută să recunoaștem dacă o scriere este sau nu canonică. Iată care sunt aceste teste.

- **Testul de stabilire a inspirației divine**

Pretinde cartea a fi inspirată divin? Este ea inspirată?

- **Testul de stabilire a scriitorului uman**

Este cartea scrisă, editată sau confirmată de un agent acreditat al lui Dumnezeu, cum ar fi un profet, Domnul Isus Cristos sau unul dintre apostolii Săi? Dacă nu, atunci scriitorul a avut darul profeției (e.g. David, Daniel) sau este vorba de o revelație făcută unui profet sau apostol (e.g. Marcu, Luca), fapt care ridică acea carte la nivelul scrierilor acestora?

- **Testul de stabilire a autenticității**

Existența cărții poate fi urmărită până la momentul sau scriitorul de la care pretinde a proveni? Ne referim la producerea manuscrisului respectivei cărți.

Conținutul cărții este în armonie cu perioada istorică descrisă sau cu cea în timpul căreia este scrisă? Ne referim la istoricitatea cărții. Descoperirile arheologice au făcut posibilă cunoașterea culturilor și evenimentelor istorice din timpurile biblice și au arătat în repetate rânduri ca acestea sunt în armonie cu relatările Bibliei.

- **Testul de stabilire a veridicității**

Faptele prezentate în carte sunt adevărate? Este de remarcat că scriitorii Bibliei nu au recurs la opiniile filozofice și științifice false ale vremii lor, dar au folosit uneori expresii populare universal înțelese (cf. Is. 11:12).

- **Testul mărturiei**

Au recunoscut evreii și/sau Biserica creștină cartea drept Cuvântul lui Dumnezeu? Aduce Duhul Sfânt mărturie cititorului născut din nou că respectiva carte este Cuvântul Lui?

- **Testul de stabilire a autorității**

Cere respectiva scriere cu autoritate credință și ascultare față de declarațiile ei? Sintagma „așa vorbește Domnul” și alte expresii asemănătoare apar de cca. 3800 ori în Vechiul Testament.

- **Testul armonizării**

Din punct de vedere doctrinar, se armonizează cartea cu învățăturile cuprinse în cărțile canonice? Deși în Biblie se remarcă o progresie în revelarea doctrinei, totuși nu există contradicții.

- **Testul împlinirii**

Există în istorie sau în cărțile canonice cunoscute vreo dovadă în sensul împlinirii promisiunilor sau predicțiilor respectivei cărții?

- **Testul perenității**

Redă respectiva carte mesajul lui Dumnezeu pentru fiecare generație a poporului lui Dumnezeu într-o manieră vie și plină de prospețime (cf. 1Pet. 1:23-25)?

- **Testul spiritualității**

Este conținutul cărții de o așa natură spirituală încât să fie în armonie cu demnitatea și maiestatea lui Dumnezeu?

Îngăduiți-mi să repet că testele menționate se bazează pe ceea ce se cunoaște despre cele șaizeci și șase de cărți canonice ale Bibliei. Când ele sunt aplicate literaturii necanonice antice sau prezente cu pretenții de revelație divină, se observă cu ușurință falsitatea acestor pretenții. Aceste teste arată că literatura necanonică nu se ridică la standardului stabilit de Biblie. Orice piesă literară care nu se ridică la acest standard nu reprezintă Cuvântul lui Dumnezeu.

Aducem laudă lui Dumnezeu pentru faptul că S-a revelat pe Sine prin Cuvântul scris. Asemenea psalmistului din vechime, să căutăm să medităm zi și noapte asupra lui (Ps. 1:1-3). Cei care procedează așa sunt binecuvântați de Dumnezeu și duc o viață fericită și rodnică.

Acuzația liberalilor că noi, cei ce credem că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, suntem „bibliolatri” (închinători la Biblie) este neadevărată. Noi ne închinăm Dumnezeului care a rostit acest Cuvânt. „Bibliolatria” nu este o problemă a credincioșilor, așa cum își imaginează cei care Îl neagă pe Dumnezeul Bibliei și Cuvântul Său. Adevărata problema este a celor care Îl numesc pe Dumnezeu mincinos (1 Io. 5:10).

[F. H. Barackman]

FINALIZAREA CANONICITĂȚII[109]

- **John MacArthur**

Cum știe biserica de astăzi că Dumnezeu nu va modifica Biblia actuală adăugând o a șaizeci și șaptea carte inspirată? Cu alte cuvinte, s-a închis canonul?

Textele Scripturii ne avertizează că nimeni n-ar trebui să șteargă sau să adauge ceva conținutului lor (Deut. 4:2; 12:32; Pv. 30:6). Conștientizând că au apărut cărți canonice suplimentare după aceste cuvinte de avertizare, cineva ar putea concluziona că, deși aceste avertizări n-au îngăduit vreo ștergere, de fapt au permis adăugarea unor scrieri autorizate, inspirate spre a se completa canonul protejat de aceste pasaje.

Câteva observații importante care, luate împreună, au convins biserica de-a lungul secolelor de încheierea efectivă a canonului Scripturii, fără a mai fi redeschis vreodată. În primul rând, cartea Apocalipsa este unică în Scriptură prin faptul că descrie de o manieră amănunțită inegalabilă evenimente finale care precedă eternitatea viitoare. După cum Geneza a deschis Scriptura prin așezarea unui pod între eternitatea trecută și existența actuală în timp și spațiu, oferind singura relatare detaliată despre creație (Geneza 1-2), tot așa Apocalipsa face tranziția dinspre timp și spațiu înspre eternitatea viitoare (Apocalipsa 20-22). Astfel, Geneza și Apocalipsa, prin conținutul lor, constituie limitele perfect stabilite ale Scripturii.

În al doilea rând, după cum a existat o tăcere profetică după Maleahi care a încheiat canonul Vechiului Testament, tot astfel a existat o tăcere paralelă de când Ioan și-a prezentat cartea Apocalipsa. Aceasta ne conduce la concluzia că, la rândul lui, și canonul Noului Testament s-a încheiat.

În al treilea rând, întrucât n-au existat, și nici nu există în prezent profeți sau apostoli autorizați în sensul Vechiului Testament sau al Noului Testament, nu există autori potențiali ai unor altor scrieri inspirate, canonice. Cuvântul lui Dumnezeu, „dat sfinților o dată pentru totdeauna”, nu trebuie niciodată completat, ci trebuie luptat cu înflăcărare pentru integritatea lui (Iuda 3).

În al patrulea rând, dintre toate cele patru avertizări biblice ca omul să nu modifice Scriptura, numai cea din Apocalipsa 22:18-19 conține atenționări ale judecății divine severe pentru neascultare. Mai mult, Apocalipsa este singura carte din Noul Testament care se încheie cu acest tip de avertizare și a fost ultima carte scrisă a Noului Testament. În consecință, aceste realități

[109] Această secțiune este adaptată după MacArthur, *MacArthur Study Bible: English Standard Version*, xxi—xxii. Folosită cu permisiunea editurii Thomas Nelson.

sugerează ferm că Apocalipsa a fost ultima carte a canonului și că Biblia este completă; a-i adăuga sau a șterge ceva va atrage dizgrația dură a lui Dumnezeu.

În final, biserica primară, avându-i pe credincioșii cei mai apropiați de apostoli, a crezut că Apocalipsa a concluzionat scrierile inspirate ale lui Dumnezeu, Scripturile. Prin urmare, pe baza unor raționamente biblice solide, putem concluziona despre canon că este închis și că va rămâne închis. Nu va exista a șaizeci și șaptea carte a Bibliei.

Critica textuală și păstrarea[110]

Întrucât Biblia a fost în mod frecvent tradusă în mai multe limbi și a fost distribuită în toată lumea, cum putem fi siguri că nu s-au strecurat în ea greșeli, chiar și neintenționate? Este adevărat că, pe măsură ce creștinismul s-a răspândit, oamenii au dorit să aibă Biblia în propriile limbi, ceea ce a necesitat efectuarea traducerilor din limbile originale, ebraica și aramaica pentru Vechiul Testament, și greaca pentru Noul Testament. Nu doar că munca traducătorilor a adus prilejuri de greșeli, ci și publicarea a facilitat posibilități necontenite de greșeli întrucât, până la apariția presei tipografice de prin 1450 d.Cr., copiile erau făcute de mână. De-a lungul secolelor, practicanții criticii textuale, o știință precisă a manuscriselor, au descoperit, conservat, catalogat, evaluat și publicat o mulțime uluitoare de copii biblice deopotrivă din Vechiul și Noul Testament. De fapt, numărul manuscriselor biblice existente îl întrece de o manieră dramatică pe cel al fragmentelor existente în cazul oricărei alte lucrări antice. Prin compararea textelor, criticul textual poate stabili cu încredere ce anume conținea scrierea originală profetică/apostolică.

Deși copiile existente ale textului evreiesc antic principal (masoretic) datează doar din secolul al zecelea d.Cr., două alte linii importante de dovezi textuale consolidează încrederea criticilor textuali că au redobândit manuscrisele originale.[111] În primul rând, putem compara textele masoretice din secolul al zecelea d.Cr. cu Septuaginta, versiunea greacă tradusă cam între 200-150 î.Cr., cu cele mai vechi manuscrise existente care datează de prin 325 d.Cr. În general, între cele două există o corespondență uimitoare, care vorbește despre acuratețea copierii textului evreiesc timp de secole. În al doilea rând, descoperirea Manuscriselor de la Marea Moartă din 1947-1956 (manuscrise datate cca. între 200-100 î.Cr.) s-a dovedit de o importanță monumentală. După compararea textelor evreiești timpurii cu cele târzii s-au descoperit doar câteva deosebiri mărunte, niciuna dintre ele nemodificând înțelesul vreunui pasaj. Deși unii au argumentat în favoarea dezvoltării unei pluralități de texte cu autoritate pentru Vechiul Testament ca urmare a diferențelor periodice semnificative între Septuaginta și textul masoretic, pare mult mai probabil că o singură bază textuală masoretică timpurie, cu autoritate a fost păstrată de scribi în urma exilului babilonean. Chiar dacă în Manuscrisele de la Marea Moartă sunt vizibile variante și versiuni diferite, consemnările existente arată o conformitate consecventă față de textul masoretic. Deși Vechiul Testament a fost tradus și copiat timp de secole, cea din urmă versiune (textul masoretic) este numaidecât recunoscută drept o reprezentare autentică și cu autoritate a documentelor autografe.

Descoperirile privitoare la Noul Testament sunt chiar mai decisive deoarece este disponibilă pentru studiu o cantitate mult mai mare de materiale. Sunt peste cinci mii de manuscrise grecești disponibile care variază în dimensiune, de la Noul Testament în întregime până la fragmente de papirus care conțin doar o parte dintr-un singur verset. Câteva fragmente datează dintr-o perioadă

---

[110] Această secțiune este adaptată după MacArthur, *MacArthur Study Bible: English Standard Version*, xix—xx. Folosită cu permisiunea editurii Thomas Nelson.
[111] Wegner, *A Student's Guide*, 298-301.

cuprinsă între douăzeci și cinci și cincizeci de ani de la scrierea originală. În general, erudiții Noului Testament au concluzionat (1) că peste 99 de procente din scrierile originale au fost recuperate și (2) că, dintre posibilele lecțiuni alternative rămase, nu există nicio variantă care să afecteze substanțial vreo doctrină creștină. Ba chiar s-a afirmat că dacă ar fi acceptate toate variantele posibile, mesajul fiecărui capitol al Bibliei care ar suferi modificări s-ar citi în esență la fel.

Datorită abundenței de dovezi privitoare la manuscrisele biblice din limbile originale și datorită activității disciplinate a criticilor textuali pentru a stabili cu o acuratețe aproape de perfecțiune conținutul autografelor, multe erori care au fost introduse ori perpetuate prin miile de traduceri de-a lungul secolelor pot fi identificate și corectate comparând traducerea sau copia respectivă cu forma reasamblată a originalului. Prin aceste mijloace providențiale, Dumnezeu Și-a împlinit promisiunea de a păstra Scripturile.

EXPLICAREA CRITICII TEXTUALE

Deși protestanții sunt în mod universal de acord în privința identificării cărților Bibliei, rămân câteva chestiuni legate de conținut care necesită atenție. Aceasta se datorează faptul că niciuna dintre lucrările originale ale autorilor biblici nu s-a păstrat până astăzi. Singura modalitate prin care cărțile biblice au fost păstrate și date mai departe a fost copierea lor de mână până prin 1450 d.Cr., când presele tipografice au început să producă în masă copii ale Bibliei, Inevitabil, acest proces de copiere manuală a introdus erori de scriere în textul biblic, ceea ce explică unele dintre chestiunile referitoare la redactarea unor pasaje individuale și chiar referitoare la unele dintre aspectele textuale cele mai controversate (e.g., Mc. 16:9-20; Ioan 7:53-8:11).

La punctul acesta, ne vine în ajutor procesul criticii textuale. Critica textuală este definită cel mai bine drept examinarea atentă a copiilor antice existente ale Scripturii cu scopul de a stabili care sunt cele mai acurate copii ale textului original. Procesul în sine este o știință, dar deciziile fundamentale de apreciere intră în discuție atunci când este aleasă o lecțiune în detrimentul alteia, iar acestea presupun un raționament uman. Procesul de bază începe cu o examinare atentă a fiecărei copii existente, credibile a textului biblic pus în discuție. Criticul textual ia în considerare diferite lecțiuni alternative și o identifică pe cea care este atestată de cele mai solide dovezi textuale ca fiind scrisă inițial de autorul biblic. Dacă mai mult de o lecțiune are în sprijinul ei dovezi solide, cele secundare sunt enumerate ca lecțiuni marginale (adesea, în majoritatea versiunilor Bibliei, incluse într-o coloană de note sau ca notă de subsol). Printre factorii tipici cu greutate în critica textuală se numără cea mai veche lecțiune, cea mai scurtă lecțiune, cea mai amplu atestată lecțiune din punct de vedere geografic și lecțiunea care explică cel mai bine varianta (variantele). Atunci când acești factori sunt puși laolaltă, criticul textual poate lua o decizie calificată în vederea prezentării lecțiunii care oglindește cel mai probabil ce anume a scris inițial autorul biblic.

Procesul criticii textuale implică aspecte cu grade diferite de complexitate în cazul celor două Testamente. Există o cantitate masivă de dovezi textuale pentru Noul Testament. Așa cum s-a menționat, unele manuscrise grecești datează dintr-o perioadă aflată la o generație distanță de scrierea propriu-zisă a textului. De asemenea, aceste dovezi acoperă o zonă geografică vastă și sunt confirmate pe tot parcursul perioadei cuprinse între 100 d.Cr. și aproximativ 1450 d.Cr, când primele prese tipografice au început să publice colecții complete ale Noului Testament grecesc. Prin comparație, Vechiul Testament a fost scris de-a lungul unei perioade de aproximativ o mie de ani, din 1400 î.Cr. până în 400 î.Cr. Există mult mai puține dovezi existente în privința textului Vechiului Testament decât pentru Noul Testament. Majoritatea dovezilor textuale datează de la o distanță de

peste o mie de ani de scrierile originale. Chiar și temeinicia unora dintre dovezile cele mai timpurii (precum sulurile găsite la Marea Moartă) este contestată. În cazul textului Vechiului Testament, acești factori contribuie împreună la o dependență mai mare de dovezile din alte versiuni.

Cu toate acestea, după evaluarea tuturor dovezilor textuale pentru ambele Testamente, majoritatea eruditilor afirmă că Biblia, în esență, se armonizează cuvânt cu cuvânt cu textul original de la Geneza la Apocalipsa.[112] Ba mai mult, după examinarea tuturor variantelor, cele mai multe pot fi identificate rapid și soluționate ușor. Acestea includ chestiuni evidente și totodată neimportante precum erori de scriere, omiteri accidentale de cuvinte, inversare de cuvinte sau de litere într-un cuvânt, și altele asemănătoare. Alte variante sunt în mod evident inserții explicative ale unui copist sau modificări intenționate din diferite motive. Atunci când sunt luate în calcul aceste considerații suplimentare, Biblia se dovedește credibilă, fiind o copie păstrată fidel a ceea ce au scris autorii originali. Cele rămase nu conțin lecțiuni importante aflate sub semnul îndoielii, și niciuna nu modifică și nici măcar nu aruncă îndoială asupra vreunei doctrine biblice. Dumnezeu a inspirat scrierea Cuvântului Său. De asemenea, El L-a păstrat în mod providențial prin procesul copierii.

Dacă Biblia este cu adevărat Cuvântul lui Dumnezeu, atunci de ce nu există niciun manuscris original pentru niciuna dintre cele șaizeci și șase de cărți ale Bibliei de care dispunem astăzi? Oare o privire fugitivă la epistola originală scrisă de Pavel sfinților din Roma sau la sulurile propriu-zise pe care a scris Moise cartea (Geneza n-ar soluționa numaidecât orice întrebări privitoare la ce spunea inițial Biblia? De ce nu s-a păstrat niciun document autograf al niciunei cărți a Bibliei? Motivul primordial este că pergamentul, pergamentul subțire și alte materiale nu rezistă mii de ani. Să adăugăm uzura normală care vine odată cu utilizarea repetată, cu neglijența, cu transportarea, cu dezastrele naturale, și chiar cu distrugerea intenționată în vremuri de persecuție. Astfel este ușor să înțelegem de ce originalele nu rezistă. Însă, este posibil ca în spatele pierderii tuturor autografelor să stea și o motivație divină. Pierderea lor elimină posibilitatea unei reverențe exagerate și a unei venerări religioase acordate documentelor în sine, și nu Dumnezeului care le-a inspirat. Această tendință umană l-a determinat pe Ezechia să distrugă șarpele de aramă deoarece oamenii au început să-l venereze în loc să se închine Dumnezeului care S-a folosit de el (2Regi 184).

TRADUCERI ALE BIBLIEI

Așa cum s-a discutat anterior, Dumnezeu a legat în mod providențial copiile Scripturii de autografele Scripturii. O copie a Scripturilor în limbile originale este Cuvântul lui Dumnezeu în măsura în care corespunde originalului. În același fel, o versiune (i.e., o traducere) poate fi considerată Cuvântul lui Dumnezeu în măsura în care corespunde sensului Cuvântului exprimat în limbile originale. Iată de ce trebuie să fie acordată o grijă la fel de mare (dacă nu chiar mai mare procesului de traducere. Ceea ce comunică o traducere într-o altă limbă trebuie să se potrivească pe cât de mult posibil cu sensul exprimat în original. Dacă se așteaptă ca procesul de copiere să fie exact (și acela este doar procesul de copiere cuvânt cu cuvânt a ceea ce spune originalul), oare nu așteaptă Dumnezeu mult mai mult de la cei care Îl redau într-o altă limbă?

Iată de ce trebuie exercitată o atenție sporită în alegerea unei versiuni a Bibliei. Lizibilitatea este importantă în alegerea unei versiuni. Dumnezeu vrea ca poporul Lui să înțeleagă cuvintele Sale și tot ce vrea să comunice prin ceea ce spune. În același timp, dacă o versiune traduce deficitar sau reprezintă eronat ceea ce afirmă Cuvântul lui Dumnezeu în limbile originale, atunci îi duce în eroare pe copiii lui Dumnezeu. Dumnezeu nu-Și va schimba standardele ca să corespundă greșelilor umane.

[112] Wegner, *A Student's Guide*, 301

Astfel, cu cât o traducere este mai literală și cu cât comunică mai precis ce spun limbile originale, cu atât este un martor mai credibil pentru poporul lui Dumnezeu. O traducere bună a Scripturilor în orice limbă este Cuvântul lui Dumnezeu doar dacă reflectă cu acuratețe sensul transmis în limbile originale. Traducerile formale, cuvânt cu cuvânt sunt cele mai bune. Însă, din punct de vedere biblic sau istoric, nu există nimic care să demonstreze că Dumnezeu a înzestrat în mod miraculos o anumită traducere conferindu-i inspirație. O traducere este o mărturie derivată a Cuvântului lui Dumnezeu. Nu este o corectare și nici o versiune actualizată a originalului.

De asemenea, traducerile antice pot juca un rol cheie în a confirma lecțiunea corectă dintr-un manuscris în limba originală. Motivul este că versiunile antice consemnează ceea ce traducătorul a înțeles a fi sensul comunicat de textul din limba originală aflat înaintea lui. Întrucât, în unele cazuri, aceste versiuni au fost scrise cu multe secole înaintea celor mai vechi consemnări din limba originală existente astăzi, ele au fost traduse pe baza unor texte care sunt mai vechi decât cele existente astăzi. Astfel, ele pot fi utile în a confirma o lecțiune alternativă preferată.

Cele mai importante versiuni antice sunt Septuaginta grecească, Vulgata latină și Peshita siriană. Septuaginta este cea mai remarcabilă dintre acestea deoarece este o traducere grecească a Vechiului Testament din care părinții bisericii au citat adesea. Uneori se citează din ea chiar și în Noul Testament. Datarea ei precedă nașterea lui Cristos cu aproximativ două secole. Vulgata a început ca O revizuire făcută de Ieronim vechii versiuni în latină. Datează din vremea părinților bisericii timpurii, de la începutul secolului al cincilea d.Cr. Cea mai importantă trăsătură a acesteia este că majoritatea conținutului Vechiului Testament s-a bazat pe examinarea textelor ebraice (mai degrabă decât pe o versiune grecească). Astfel, s-ar putea ca în unele cazuri să fie mai aproape de original decât Septuaginta. Peshita este o traducere a Bibliei în limba siriană. Este prima și cea mai veche versiune a întregii Biblii (Vechiul Testament cca. 150 d.Cr. și Noul Testament cca. 425 d.Cr.). Este uimitor că toate aceste versiuni, în esență, sunt în armonie (în majoritatea cazurilor, aproape cuvânt cu cuvânt) cu mărturia generală a copiilor manuscriselor din limbile originale existente astăzi. Chiar și atunci când apar variante, peste 90 % dintre ele sunt nesemnificative sau ușor de soluționat (incluzând aspecte ce țin de scriere sau de ordinea cuvintelor). Cu adevărat, Dumnezeu Și-a păstrat Cuvântul prin eforturile sârguincioase ale celor din poporul Său.

În ce privește Cuvântul Său, Dumnezeu a intenționat ca acesta să dăinuiască veșnic (păstrare)[113]. De aceea, descoperirea de Sine (revelația) scrisă, la nivelul fiecărei propoziții a fost ferită de eroare în procesul original de scriere (inspirație) și adunată în cele șaizeci și șase de cărți ale Vechiului și Noului Testament (canonicitate).

Pe parcursul secolelor, mii de copii și de traduceri au fost făcute (transmitere) care au introdus anumite erori. Dar, întrucât au rămas până astăzi o mulțime de manuscrise antice ale Vechiului și Noului Testament, știința captivantă a criticii textuale a reușit să recupereze conținutul scrierilor originale (revelație și inspirație) într-o măsură covârșitoare.

Cartea sacră pe care astăzi creștinii o citesc, o studiază, o ascultă și o predică merită să fie numită fără rezerve Biblia sau Cuvântul lui Dumnezeu întrucât autorul ei este Dumnezeu și dovedește calitățile veridicității totale și credibilității depline, acestea caracterizează sursa ei divină.

[John MacArthur]

---

[113] Următoarele trei paragrafe sunt adaptate după John MacArthur, *The MacArthur Study Bible: English Standard Version*, xxi. Folosită cu permisiunea editurii Thomas Nelson.

APENDICELE S

Categorii de cărți din perioada biblică

Listele care urmează sunt clasificări ale cărților aparținând literaturii canonice și necanonice din perioada Vechiului și Noului Testament.

PERIOADA VECHIULUI TESTAMENT

CĂRȚILE CANONICE

1. Cărțile canonice necontestate (homologoumena — cele mărturisite)

Acestea sunt cărți din Vechiul Testament care au fost acceptate fără discuție de la bun început ca fiind canonice și al căror loc în canonul V.T. nu a fost niciodată atacat ulterior de evrei sau de Biserică. Acest grup cuprinde toate cărțile canonului V.T. afară de cele din grupul imediat următor.

2. Cărțile canonice contestate (antilegomena — cele negate/combătute)

Inițial aceste cărți au fost recunoscute ca fiind canonice, dar ulterior au fost atacate de unii rabini la Sinodul de la Jamnia (cca. 90 d.Cr.). Rezultatul dezbaterilor a fost recunoașterea fermă a canonicității lor. Cărțile canonice contestate sunt:

Estera, în care nu apare numele lui Dumnezeu. Cartea arată grija providențială și suveranitatea lui Dumnezeu.

Eclesiastul, care pare a contrazice dreapta învățătură (3:19-20). Totuși, contextul arată că Solomon se referea la moarte și la întoarcerea trupurilor oamenilor și animalelor în țărână. El face distincție între locul spre care se îndreaptă duhul omului și cel al animalelor la moarte (v.21).

Proverbele, care cuprind o aparentă contradicție (26:4-5). În mod normal, este mai bine să îl ignori pe nebun, dar uneori trebuie să i se dea un răspuns pe măsură ca să nu uite că este nebun.

Cântarea cântărilor, pentru pasajele erotice (cap. 4, 7). Această cântare a dragostei conjugale descrie relația spirituală a Domnului cu poporul Său.

Ezechiel, care pare să se îndepărteze de ritualul levitic al Legii mozaice (cap. 40-48). Aceste capitole par să descrie templul din împărăție de o mie de ani, și ritualul său, în perioada Împărăției.

CĂRȚILE NECANONICE

Aceste cărți sunt creații religioase, scrise între anii 300 î.Cr. și 100 d.Cr., care au circulat sub denumiri false sau ale căror autori nu au putut fi dovediți cu certitudine, fără să fi fost vreodată recunoscută ca fiind de inspirație sau autoritate divină, literatura necanonică pare a fi fost scrisă de evrei pioși (toți necunoscuți, cu o singură excepție), referitor la persoane și evenimente din Vechiul

Testament și din perioada intertestamentară. Scopul ei pare să fie acela de a completa ceea ce lipsește în istoria evreilor, de a-i stimula pe evrei să se împotrivească influenței păgânismului și de a preamări demnitatea și gloria Israelului.

Valoarea literaturii necanonice: Sub aspect istoric, aduce informații despre perioada intertestamentară. Sub aspect religios, scoate la iveală viața spirituală, filozofică și intelectuală a iudeilor din perioada respectivă, mai ales în ceea ce privește persoana și lucrarea lui Mesia, viața dincolo de moarte și realitatea și activitatea îngerilor și a demonilor.

1. Cărțile ascunse (Apocrypha)

Primii creștini au inclus în traducerile în greacă și latină ale Vechiului Testament cincisprezece cărți necanonice. Acestea erau I Ezdra, II Ezdra, Tobit, Iudita, Adăugirile la Estera, Înțelepciunea lui Solomon, Ecclesiasticul (Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah), Baruh, Scrisoarea lui Ieremia, Rugăciunea lui Azaria și cântarea celor trei tineri, Susana, Bel și balaurul, Rugăciunea lui Manase, 1 Macabei și II Macabei.

La Conciliul de la Trent (1546), Biserica romano-catolică a declarat aceste scrieri ca fiind canonice, cu excepția lui I Ezdra (III Ezdra în Vulgata latină), II Ezdra (IV Ezdra în Vulgata) și Rugăciunea lui Manase. Alte cărți apocrife au fost Epistola lui Ieremia și III Macabei.

2. Scrierile false (Pseudepigrapha)

Acest grup de cărți cuprinde restul literaturii necanonice din această perioadă care a circulat sub titluri false. Aici se includ Cartea jubileelor, Scrisoarea lui Aristeas, Cartea lui Adam și Eva, Martiriul lui Isaia, Cartea lui Enoh, Testamentele celor doisprezece patriarhi, Oracolele profetice, Adormirea lui Moise, Cartea secretelor lui Enoh, Baruh, Ezra, Psalmii lui Solomon, IV Macabei, Pirke Aboth și Povestea lui Ahicar.

PERIOADA NOULUI TESTAMENT

CĂRȚILE CANONICE

1. Cărțile canonice necontestate (Homologoumena)

Aici intră cărțile Noului Testament care au fost universal acceptate de la început ca fiind canonice. Ele includ cele patru evanghelii, Faptele Apostolilor, epistolele apostolului Pavel, 1 Petru și 1Ioan.

2. Cărțile canonice contestate (Antilegomena)

La început, ele nu au fost acceptate de toți ca fiind canonice.

Evrei. Autorul a fost pus sub semnul întrebării în Apus.

Iacov a fost considerată a intra în conflict cu doctrina lui Pavel despre îndreptățire (2:14-26; cf. Gal. 2:16; Efes. 2:8-9). Iacov nu neagă îndreptățirea prin credință, ci subliniază că adevărata credință se manifestă prin fapte bune, adică prin împlinirea voii lui Dumnezeu.

2Petru a fost pusă la îndoială din cauza deosebirilor de vocabular și stil față de 1 Petru. Este posibil ca apostolul Petru să fi folosit un alt secretar (cf. 1Pet. 5:12) sau să fi scris el însuși epistola. Totodată, 2 Petru are alt subiect.

2 Ioan și 3 Ioan. A fost contestat autorul.

Iuda a fost contestată din cauza posibilei referiri la scrierea pseudepigrafică intitulată Cartea lui Enoh (1:9; 5:4) în Iuda 14-15. Chiar dacă ar fi așa, Iuda nu susține această carte, după cum apostolul Pavel nu susține scrierile păgâne ale lui Aratus (Fapte. 17:28), Epimenide (Fapte. 17:28; Tit 1:12) și Menander (1Cor. 15:33).

Apocalipsa a fost contestată în privința autorului.

În Apus, canonicitatea celor douăzeci și șapte de cărți ale Noului Testament a fost recunoscută la Sinoadele de la Hippo (393 d.Cr.) și de la Cartagina (397 d.Cr.). Canonul Noului Testament a fost recunoscut în Răsărit pe la finele sec. al V-lea.

CĂRȚILE NECANONICE

1. Scrierile părinților apostolici

Acestea sunt scrieri necanonice, ale unor creștini succesori imediați ai apostolilor Domnului. Conținutul scrierilor nu era fals, ca în cazul Apocrifelor N.T., însă le lipsea autoritatea apostolică, ele nefiind inspirate divin. Scrise între anii 80-180 d.Cr., aceste cărți urmăreau edificarea credincioșilor. O vreme, o parte dintre aceste cărți au fost considerate de unele biserici a fi canonice, pentru ca ulterior să fie totuși respinse.

Între aceste scrieri se numără Epistola către corinteni, a lui Clement (Episcop de Roma); Epistola către magnezieni, Epistola către tralieni, Epistola către efeseni, Epistola către romani, Epistola către filadelfieni și Epistola către smireani, ale lui Ignațius (Episcop de Antiohia); Epistola către filipeni a lui Policarp (Episcop de Smirna); Epistola lui Barnaba scrisă de Barnaba (din Alexandria?); Păstorul, scrisă de Hermas; și Învățăturile apostolilor (de un autor necunoscut).

2. Scrierile false (Pseudepigrapha)

Numite uneori Apocrifele N.T., acestea sunt ficțiuni care au circulat sub denumirea falsă a unor personalități din N.T. Luând ca model cărțile canonice, ele sunt absurde și ireverențioase. Au fost scrise între anii 100-800 d.Cr. de autori, probabil creștini, necunoscuți.

Printre aceste scrieri se numără Protoevanghelia lui Iacov, Evanghelia lui Toma, Evanghelia lui Petru, Evanghelia lui Filip, Faptele lui Ioan, Faptele lui Petru, Faptele lui Pavel, Faptele lui Andrei, Faptele lui Toma, Epistola către laodiceni, Epistola apostolilor, Apocalipsa lui Petru, Apocalipsa lui Pavel și Apocalipsa lui Toma.

Valoarea cărților necanonice constă în faptul că ele reflectă credința autorilor și gusturile cititorilor lor. În plus, ele expun anumite idei despre viața creștină și concepte ale credinței creștine larg răspândite în secolul al doilea și după aceea.

Subiecte ajutătoare

❖ Cartea = gr. Βίβλος, biblos, bib'-los

I. I. *biblos*, Biblia, partea din interior sau substanța celulară a papirusului. A ajuns să denote hârtia, apoi carte scrisă. Se folosește referitor la cărțile Scripturii, Mt.1:1; Mc.12:26; Fap.1:20.

II. II. *Biblion*, diminutiv al lui *‚biblos'* denotă sul, Lc.4:17 sau carte mică, Ap.13:8 (Cartea vieții). În Mt.19:7, despre un certificat de divorț. NT CLV

- Gen.5:1; Ex.32:33; 1Cron. cap.1-9; 9:1; 21:5; 2Cron.12:15; 20:34; 24:27; 25:26; 27:7 28:26; 32:32; 35:27; 36:8; Neem.7:5,64; Estera 10:2; Ps.69:28; Ezec.13:9; Dan.12:1; Filip.4:3; Apoc.4:3; 13:8; 17:8; 20:12, 15; 12:27

Strong's Greek 976
de 10 ori în NT

ΒΙΒΛΟΣ — 1
βίβλῳ — 7
βίβλου — 1
βίβλους — 1

ΒΙΒΛΟΣ (BIBLOS) — 1
Mat. 1:1
GRK: ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ
KJV: *The book* of the generation of Jesus
INT: *[the] book* of [the] generation of Jesus
VDC: Cartea neamului lui Isus

βίβλῳ (biblō) — 7
Mc. 12:26
GRK: ἐν τῇ βίβλῳ Μωυσέως ἐπὶ
NAS: have you not read *in the book* of Moses,
KJV: read in *the book* of Moses, how
INT: in the *book* of Moses [in the part] on
VDC: oare n-ați citit în cartea lui Moise

Lc 3:4
GRK: γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου
NAS: as it is written *in the book* of the words
KJV: in *the book* of the words
INT: it has been written in *[the] book* of [the] words of Isaiah
VDC: după cum este scris în cartea cuvintelor proorocului Isaia

Lc. 20:42
GRK: λέγει ἐν Βίβλῳ Ψαλμῶν Εἶπεν
NAS: says *in the book* of Psalms,
KJV: saith in *the book* of Psalms, The LORD
INT: says in *[the] book* of Psalms said
VDC: zice în Cartea Psalmilor

Fapte. 1:20
GRK: γὰρ ἐν Βίβλῳ Ψαλμῶν Γενηθήτω
NAS: For it is written *in the book* of Psalms,
KJV: in *the book* of Psalms,
INT: indeed in [the] *book* of Psalms Let become
VDC: În adevăr, în cartea Psalmilor este scris

Fapte 7:42
GRK: γέγραπται ἐν Βίβλῳ τῶν προφητῶν
NAS: as it is written *in the book* of the prophets,
KJV: in *the book* of the prophets,
INT: it has been written in [the] *book* of the prophets
VDC: după cum este scris în cartea proorocilor

Filip. 4:3
GRK: ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς
NAS: whose names *are in the book* of life.
KJV: names [are] in *the book* of life.
INT: names [are] in *[the] book* of life
VDC: ale căror nume sunt scrise în cartea vieții

Apoc. 20:15 N-DFS
GRK: ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς
NAS: written *in the book* of life,
KJV: written in *the book* of life was cast
INT: in the *book* of life
VDC: scris în cartea vieții

βίβλου (biblou) — 1
Apoc. 3:5
GRK: ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς
NAS: his name *from the book* of life,
KJV: name out of *the book* of life, but
INT: from the *book* of life
VDC: numele din cartea vieții

βίβλους (biblous) — 1
Fapte. 19:19
GRK: συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον
NAS: brought *their books* together
KJV: brought *their books* together,
INT: having brought the *books* burnt [them] before
VDC: și-au adus cărțile, și le-au ars

Concordanță

- **De 16 ori -**

carte, 15
Mt.1:1, Mc. 12:26, Lc. 3:4; 20:42, Fapte. 1:20, ;7:42, Filip. 4:3, Apoc. 3:5; 17:8 (2); 20:12 (2); 20:15; 22:19 (2)

cărți, 1
Fapte. 19:19 (2)

- **McGee**

”Cartea Neamului” este o frază obișnuită în Evanghelia după Matei. Este o expresie unică și nu o vom mai găsi în Noul Testament și de fapt nici în Vechiul Testament nu este foarte des întâlnită. Abia în capitolul 5 din Geneza găsim cuvinte asemănătoare:

v.1 *„Iată cartea neamurilor lui Adam. În ziua când a făcut Dumnezeu pe om, l-a făcut după asemănarea lui Dumnezeu.”* Deci ceea ce avem aici sunt două cărți ale neamurilor. Cartea neamurilor lui Adam și cartea neamurilor lui Isus. Toți oamenii fac parte din cartea neamului lui Adam. El este primul pe care l-a creat Dumnezeu și prin naștere toți facem parte din cartea neamurilor lui. Nu este la fel cu cartea neamului lui Isus. Dacă în cartea lui Adam intrăm prin nașterea noastră biologică, atunci în cartea neamului Domnului nostru ISUS vom intra numai prin naștere spirituală, prin nașterea din nou, așa cum El Însuși o numește. Toți urmașii lui Adam mor, noi toți vom avea parte de o moarte biologică. Cartea lui Adam este o carte a morții. Cartea Domnului Isus este în schimb o carte a vieții. Prin nașterea din nou căpătăm și dreptul de a avea o nouă viață. În felul acesta vom avea numele scris în cartea vieții Mielului.

[McGee]

- **Dicționarul de imagini și simboluri biblice**

Termenul ebraic tradus prin „carte” se referă, de fapt, la orice este scris, fie o scrisoare, un certificat de divorț, o acuzație, un registru genealogic sau un pergament. Câteva tipuri de materiale erau folosite în scrierea antică. Tăblițele din lut au constituit primele materiale pentru scriere. De asemenea, pieile de animale au fost folosite de timpuriu. Acestea erau cusute una de cealaltă pentru a forma un rulou care era, apoi, înfășurat în jurul unui sau a două bețe pentru a forma un sul. Sulurile din papirus erau folosite în Egipt prin anul 3000 î.H. și erau folosite de evrei pentru a consemna

Legea lui Moise. În cele din urmă, codicele sau formatul de carte au înlocuit sulurile, însă acest lucru nu s-a întâmplat până cel puțin în secolul al doilea d.H.

Referirile la „carte" sau la „cărți" în versiunile Bibliei numără mai mult de o sută. Majoritatea acestor referiri sunt fie la Cartea Legii (numită și Cartea Legământului), fie la cronicile din V.T. de la curțile împărătești. Pe lângă aceste referiri, două dintre cele mai importante și mai evocatoare „cărți" din Biblie sunt cărți metaforice. Una este registrul ceresc cu faptele fiecărei persoane care a trăit vreodată. Cealaltă este lista cu numele celor care vor locui în cetatea eternă. În Apocalipsa, această carte este numită cartea vieții (Apoc. 20:15). La bază stă obiceiul din timpurile biblice de a păstra un registru oficial cu numele cetățenilor unui anumit oraș sau a unei anumite împărății. Dacă se pierdea cetățenia, numele era șters din registru.

Cărțile cu rapoartele lui Dumnezeu referitoare la faptele unei persoane și registrul Lui de cetățenie cerească se împletesc, deoarece acțiunile unei persoane constituie baza judecății. Această combinație poate fi observată chiar în Ex. 32:32, unde Moise cere ca numele lui să fie șters din cartea lui Dumnezeu dacă El nu va ierta păcatul lui Israel. În ziua judecății finale, cartea faptelor va fi deschisă și fiecare persoană va fi judecată după acțiunile sale. Însă o altă carte, cartea vieții scrisă de la întemeierea lumii, va fi, de asemenea, deschisă în acel moment (Apoc. 17:8; Apoc. 20:12). Isus îi va recunoaște în fața Tatălui și a îngerilor pe cei ale căror nume sunt scrise acolo (Apoc. 3:5). Toată lumea va fi judecată după cartea faptelor, dar cei ale căror nume apar în cartea vieții vor intra în cetatea eternă (Apoc. 21:27). Cei ale căror nume nu sunt scrise în cartea vieții „Mielului vor fi aruncați în lacul de foc (Apoc. 20:15).

O variație a cărții vieții unei persoane apare în Ps. 139:16, unde se spune despre evenimentele predestinate să aibă loc în viața unei persoane că sunt scrise în cartea lui Dumnezeu „mai înainte să existe vreuna din ele".

Imaginea „sulurilor este uneori folosită în profeții ca un simbol al revelării lui Dumnezeu față de profet. În Ez. 2:9-3:3, profetul primește un sul de la Dumnezeu, scris pe ambele părți. I se spune să mănânce sulul, ca pe un simbol al acceptării chemării și al revelării lui Dumnezeu față de el. „L-am mâncat și, în gura mea, sulul a fost dulce ca mierea" (Ez. 3:3). În mod asemănător, Ioan primește un sul în Apocalipsa (Apoc. 10:8-11). „Ia-l și mănâncă-l", i se spune. „Îți va amărî stomacul, dar în gură îți va fi dulce ca mierea" (Apoc. 10:9). Aici, profeția este o veste bună pentru sfinți, însă odată cu ea vine suferința, de aceea stomacul lui Ioan se va amărî. Un alt sul apare în Apocalipsa, acesta fiind scris pe ambele părți. Aici, doar Mielul care a fost jertfit este vrednic să îi rupă cele șapte sigilii. Fiecare sigiliu aduce mânie, iar sulul este deschis, dezvăluind judecata lui Dumnezeu.

Cu siguranță, pentru evreu, cea mai importantă carte a fost Scriptura, deși aceasta este rar numită astfel în Biblie. Fiind păzite ca ochii din cap de către scribi (cei care au transcris V.T.), păstrarea scrupuloasă și atentă a scrierilor sfinte este uimitoare în comparație cu alte scrieri umane ale vremii care s-au pierdut.

- **Dicționarul Stephanus**

Inscripțiile pe argilă, gravurile pe piatră au servit, ca documente, foarte timpuriu. Într-o epocă foarte îndepărtată, erau cunoscute deja pergamentul (o piele pregătită într-un mod special pentru a se putea scrie pe ea) și papyrusul (o hârtie fabricată de egipteni, sub forma unor foițe subțiri, dintr-o tulpină membranoasă numită papyrus). Documentele importante se scriau pe o parte sau pe ambele părți ale pergamentului care era apoi strâns sul. Cuvântul latin *volumen* al cărui sens propriu este *sul* sau *rulou* amintește acest gen de carte (Ps. 40:8; Ier. 36:2; Ez. 2:9). Mențiuni referitoare la primele cărți ebraice survin după șederea israeliților în Egipt, țară în care o literatură scrisă exista de multe veacuri (Ex. 17:14). Cele 39 de cărți ale V.T. și cele 27 ale N.T., deci canonul Scripturilor, nu reprezintă, desigur, toată activitatea literară a evreilor în cursul perioadei îmbrățișate de canon. De ex., Apocrifele au luat naștere tot în această perioadă. Mai târziu, au fost redactate istorisirile referitoare la *„viața"* Lui Isus (Lc. 1:1). Cel puțin două cărți poetice necanonice aparțin

perioadei V.T.: Cartea Războaielor Domnului și Cartea Dreptului (Cartea lui Iașar) (Num. 21:14; Ios. 10:13). Evenimentele petrecute în timpul domniei lui David și a lui Solomon au fost relatate în cărțile lui Samuel văzătorul, a proorocului Natan și a proorocului Gad (1Cr. 29:29; 2Cr. 9:29) și în Cronicile împăratului David care marchează, desigur, primele încercări de redactare a unor anale regale (1Cr. 27:24). Analele domniilor lui Solomon și Ieroboam au figurat în *„Descoperirile proorocului Ieedo”* (2Cr. 9:29). Istoria domniei lui Roboam a fost consemnată în cărțile proorocului Semaia și a proorocului Ido (2Cr. 12:15). *„Cronicile împăraților lui Israel”* și *„Cronicile împăraților lui Iuda”* raportează istoria celor două împărății din timpul lui Roboam și al lui Ieroboam și până la sfârșitul domniei lui Ioiachim (1Împ. 14:19, 29;2Împ. 24:5; 2Cr. 36:8) (v. *Regi).* Când au fost redactate cărțile Cronicilor, exista o întreagă colecție de scrieri, majoritatea lor fiind monografii. Multe din titlurile lucrărilor respective sunt citate (2Cr. 9:29; 2Cr. 13:22; 2Cr. 20:34; 2Cr. 24:27; 2Cr. 26:22; 2Cr. 32:32; 2Cr. 33:18, 19; 2Cr. 35:25; vezi și Pv. 25:1;1Împ. 4:32, 33). În sens figurat, *a mânca o carte* (Ez. 2:9; Ez. 3:2; Ap. 10:9) însemna: *a asimila conținutul ei, a primi cuvintele lui Dumnezeu în adâncul inimii.* O carte scrisă pe dinăuntru și pe dinafară (Ap. 5:1) este un sul scris pe ambele fețe.

Cartea vieții. Cum iudeii aveau niște registre genealogice și diferite tabele cu cetățenii (Nem. 7:5, 64; Nem. 12:22, 23; Ier. 22:30; Ez. 13:9), V.T. vorbește, într-un stil figurat, de o carte în care Dumnezeu păstrează numele tuturor creaturilor Sale și, în special, ale credincioșilor. A fi *„șters din cartea vieții”* înseamnă a nu te mai bucura de bunăvoința divină (Ex. 32:32-33; Ps. 69:28). A fi *„găsit scris în carte”* nu-i altceva decât a avea parte de mântuirea veșnică (Dan. 12:1). În N.T., cartea vieții este lista celor aleși (Fil. 4:3; Evr. 12:23; Ap. 13:8; Ap. 17:8; Ap. 20:15; Ap. 21:27). Niciunui biruitor nu i se va șterge numele din cartea vieții (Ap. 3:5). În fața marelui Tron alb, la judecata de apoi, vor fi deschise și alte cărți în care sunt trecute exact faptele oamenilor. Pe baza aceasta, toți oamenii sunt declarați păcătoși și pierduți (20:11-15). Însă ferice de cei ce se pot bucura că numele lor sunt scrise în ceruri (Lc. 10:20)!

Index tematic

CARTE

A. În Vechiul Testament

1. Cărți ale Legii și prorociei
- Cartea (cărțile) lui Dumnezeu - Ex.32:32-33; Ps. 139:16; Dan. 7:10
- Cartea Legământului - Ex.24:7
- Cartea Legii - Deut.28.61; Neem. 8:1,3,8,18
- Cartea lui Moise - Ezra 6:18
- Cartea proorociilor lui Ieremia - ler. 25:13; 30:2-3
- Cartea proorociei lui Naum - Naum 1:1
- Cartea Adevărului - Dan. 10:21 2.

2. Cărțile istorice și poetice
- Cartea Războaielor Domnului - Num. 21:14
- Cartea lui lsahar - Iosua 10:12-13
- Cartea Cronicilor Regelui David - 1Cron. 27:24
- Cartea Cronicilor lui Solomon - 1Împ. 11:41
- Cartea Cronicilor Regilor - 1Împ. 14:19,29
- Cartea Plângerilor lui Ieremia - 2Cron. 35:25
- Cartea Cronicilor regilor Persani - Estera 2:23 2.
- Facerea cărților nu are sfârșit - Ecl. 12:12

B. În Noul Testament

1. Referiri la pasaje din Vechiul Testament
- Cartea lui Moise - Marcu 12:26

- Cartea Legii - Gal. 3:10
- Cartea profeților - Fapte 7:42
- Cartea lui Isaia - Luca 3:4; Fapte.8:28
- Cartea Psalmilor - Luca 20:42; Fapte 1:20

2. Referiri la pasaje din Noul Testament

- Evanghelia după - Luca Fapte 1:1
- Evanghelia după Ioan - Ioan 20:30
- Apocalipsa lui Ioan - Apoc. 22:7,18-19

3. Cărțile speciale ale lui Dumnezeu

- Sulul (cartea) istoriei - Apoc. 5:1-5
- Cartea vieții - Filip. 4:3; Apoc. 35; 21:27
- Cărțile deschise în ziua judecății - Apoc. 20:12

C. Cartea judecății lui Dumnezeu

- În viziunile lui Daniel și ale lui Ioan - Dan.7:10; Apoc. 20:12

D. Cartea legii

- Numită „legea lui Moise” - Ios. 8:31,32
- Copiată - Deut. 17:18
- Așezată în chivot - Deut.31:26
- Stă la baza religie lui Israel - Deut. 28:58
- S-a pierdut, dar a fost găsită ulterior – 2Regi 22:8
- Găsirea ei a dus la inaugurarea unei reforme – 2Regi 23:2-14
- Produce trezire – Neem. 8:2, 8-18
- Citată - 2Regi 14:6
- Trebuie amintită – Ios. 1:7,8
- Conține un mesaj profetic despre Cristos – Lc.24:27,44

E. Cartea vieții

1. Cuprinde:

- Numele celor mântuiți – Filip. 4:3
- Faptele celor neprihăniți – Mal. 3:16-18

2. Exclude:

- Pe cei renegați – Ex. 32:33; Ps.69:28
- Pe cei apostați – Apoc. 13:8; 17:8

3. Asigură temelia pentru:

- Bucurie – Lc. 10:20
- Nădejde – Evr. 12:23
- Judecată – Dan.7:10; Apoc. 20:12-15

❖ Scriptură = graphé

Cuvântul original: γραφή, ῆς, ἡ
Partea de vorbire: substantiv, nominativ, singular, feminin
Transliterarea: graphé
Ortografiere fonetică: (graf-ay')
Definiție: o scriere, scriptură

Strong's Greek 1124
de 51 ori în N.T

γραφαὶ — 3
γραφαῖς — 4
γραφὰς — 9
γραφὴ — 24
γραφὴν — 4
γραφῆς — 3
γραφῶν — 4

❖ Thayer's Greek Lexicon

γραφή, γραφῆς, ἡ (γράφω, cf. γλυφή and γλύφω);

a. **o scriere, lucru scris** (de la Sofocle): πᾶσα[G3956] γραφή[G1124] fiecare scriptură și anume, din V.T., 2Timotei 3:16; plural γραφαί[G1124] ἅγιαι[G40], sfintele scripturi, cărțile sacre (ale V. T.), Romani 1:2; προφητικαι, Romani 16:26; αἱ γραφαί τῶν προφητῶν, Matei 26:56.

b. ἡ γραφή, Scriptura κατ' ἐξοχήν, sfânta Scriptură (a V.T.) – și folosită pentru a desemna fie cartea în sine, fie conținutul ei (unii ar restrânge singularul γραφή întotdeauna **la un anumit pasaj**; vezi Lightfoot despre Gal. 3:22): Io. 7:38; 10:35; Fapte. 8:32; Rom. 4:3; Gal. 3:22; 4:30; Iac. 2:8; 1Pet. 2:6; 2Pet. 1:20; de asemenea la plural αἱ γραφαί: Mt. 21:42; 26:54; Mc. 14:49; Lc. 24:27; Io. 5:39; Fapte. 17:2, 11; 18:24, 28; 1Cor. 15:3; odată αἱ γραφαί se înțelege și cărțile din N. T. care au început deja să fie adunate într-un canon, 2Petru 3:16; prin metonimie[114], ἡ γραφή este folosit pentru că Dumnezeu vorbește în ea: Rom. 9:17; Gal. 4:30; ἡ γραφή este personificată și se distinge de Dumnezeu în Gal. 3:8. είδέναι[G1492] τάς[G3588] γραφάς[G1124], Mt. 22:29; Mc. 12:24; συνιέναι[G4920], Lc. 24:45.

c. **o anumită porțiune sau secțiune din sfânta Scriptură**: Mc. 12:10; Lc. 4:21; Io. 19:37; Fapte. 1:16.

[Thayer's Greek Lexicon]

---

[114] ***metonimie*** *sf* [At: VALIAN, V. / Pl: *~ii* / E: fr ***métonymie***] Figură de stil care constă în denumirea întregului prin parte, a cauzei prin efect, a abstractului prin concret etc. [sursa: MDA2 (2010)]

❖ Legământ, Testament – diathéké

Cuvântul original: διαθήκη, ης, ἡ
Partea de vorbire: substantiv, genitiv, singular, feminin
Transliterarea: diathéké
Ortografiere fonetică: (dee-ath-ay'-kay)
Definiție: testament, voință, legământ

(a) un legământ între două părți, (b) (sensul obișnuit, de zi cu zi [găsit de nenumărate ori în papirusuri]) un testament.

Strong's Greek 1242
de 33 de ori în N.T.

διαθῆκαι — 2
διαθήκη — 9
διαθήκην — 5
διαθήκης — 16
διαθηκῶν — 1

Thayer's Greek Lexicon

1. o dispoziție, aranjament, de orice fel, care se dorește a fi valabil (German Verordnung, Willensverfugung): Gal. 3:15, unde sub numele de **dispoziția unui om** se înțelege în mod specific **un testament**, în măsura în care este un exemplar și un exemplu al acestei dispoziții (cf. Meyer sau Lightfoot la pasaj); mai ales **ultima dispoziție** pe care o dă cineva cu privire la posesiunile sale pământești după moartea sa, un **testament** sau **voia** sa (așa cum găsim în scrierile grecești din (Aristofan), Platon, legg. 11, p. 922 c. urmând): Evr. 9:16.

2. un pact, legământ (Aristofan av. 440), foarte des în Scripturile pentru [G1285]בְּרִית (Vulg. testamentum). Cuvântul **legământ** este folosit pentru a desemna relația strânsă în care a intrat Dumnezeu, mai întâi cu Noe (Gen. 6:18; 9:9 (cf. Sir. 44:18)), apoi cu Avraam, Isaac și Iacov și urmașii lor (Lev. 26:42 (cf. 2Mac. 1: 2)), dar mai ales cu Avraam (Gen. 15 și cap. 17), iar mai apoi prin Moise cu poporul lui Israel (Ex. 24; Dt. 5:2; 29:1). Prin acest ultim legământ, israeliții sunt obligați să asculte voia lui Dumnezeu așa cum este exprimată și promulgată solemn în legea Mozaică; și le promite protecția și binecuvântările sale atotputernice de orice fel din această lume, dar îi amenință pe cei care vor încălca condițiile legământului cu cele mai severe pedepse. Prin urmare, în N. T. găsim menționarea lui αἱ[G3588] πλάκες[G4109] τῆς[G3588] διαθήκης[G1242] ([H1285]הַבְּרִית [H3871] לוּחוֹת, Dt. 9:9, 15), **tabelele legii**, pe care erau înscrise **îndatoririle legământului** (Ex. 20); din ἡ[G3588] κιβωτός[G2787] τῆς[G3588] διαθήκης[G1242] ([H1285]הַבְּרִית [H853]אֲרוֹן, Dt. 10:8; 31:9; Ios. 3:6, etc.), **chivotul legământului** sau **legea**, în care erau depuse acele table, Evr. 9:4; Ap. 11:19; din ἡ διαθήκη[G1242] περιτομῆς[G4061], **legământul tăierii împrejur**, făcut cu Avraam, al cărui semn și sigiliu era tăierea împrejur (Gen. 17:10), Fapte. 7:8; din τό[G3588] αἷμα[G129] τῆς[G3588] διαθήκης[G1242], sângele jertfelor, prin vărsarea și stropirea cărora a fost ratificat legământul mozaic, Evr. 9:20 din Ex. 24:8; din αἱ[G3588] διαθῆκαι[G1242], **legămintele**, unul făcut cu Avraam, celălalt prin Moise cu israeliții, Rom. 9:4 (L text Tr lectură marginală ἡ διαθήκη) (Sap). 18:22; Sir. 44:11; 2Mac. 8:15; Epistola lui Barnaba 9 [ET]; (cf. Winer's Grammar, 177 (166))); din αἱ διαθῆκαι[G1242] τῆς[G3588] ἐπαγγελίας[G1860], legămintele la care a fost anexată promisiunea mântuirii

prin Mesia, Ef. 2:12 (συνθηκαι ἀγαθῶν ὑποσχέσεων, Înțelepciunea lui Solomon. 12:21); căci mântuirea creștină este împlinirea promisiunilor divine anexate la aceste legăminte, în special la cele făcute cu Avraam: Lc. 1:72; Fapte. 3:25; Rom. 11:27; Gal. 3:17 (unde διαθήκη[G1242] este o **reglementare** a lui Dumnezeu, adică **promisiunea** făcută lui Avraam). Așa cum se numește legătura de prietenie nouă și mult mai excelentă pe care Dumnezeu, pe vremea lui Mesia, ar intra în legătură cu poporul lui Israel, [H2319]חֲדָשָׁה [H1285] בְּרִית, καινή[G2537] διαθήκη[G1242] (Ier. 31:31) - promisiunea divină pe care Cristos a făcut-o bună (Evr. 8: 8-10; 10:16) - găsim în NT două legăminte distincte despre care se vorbește, δύο[G1417] διαθῆκαι[G1242] (Gal. 4:24), și anume legea Mozaică și creștinismul, cu primul dintre care (τῇ[G3588] πρώτῃ[G4413] διαθήκῃ[G1242], Evr. 9:15, 18, cf. 8: 9), acesta din urmă este contrastat, ca καινή[G2537] διαθήκη[G1242], Mt. 26:28; Mc. 14:24 (în ambele pasaje din R G L (și în Matei în Tr)); Lc. 22:20 (WH respinge pasajul); 1Cor. 11:25; 2Cor. 3:6; Evr. 8:8; κρείττων[G2909] διαθήκη[G1242], Evr. 7:22; αἰώνιος[G166] διαθήκη[G1242], Evr. 13:20; iar Cristos este numit κρείττονος[G2909] sau καινῆς[G2537] sau νέας[G3501] διαθήκης[G1242] μεσίτης[G3316]: Evr. 8: 6; 9:15; 12:24. Acest nou legământ îi leagă pe oameni să-și exercite credința în Cristos și Dumnezeu le promite harul și mântuirea veșnică. Acest legământ Cristos l-a instituit și l-a ratificat prin moarte; prin urmare, sintagmele τό[G3588] αἷμα[G129] τῆς[G3588] καινῆς[G2537] διαθήκης[G1242], τό[G3588] αἷμα[G129] τῆς[G3588] διαθήκης[G1242] (vezi αἷμα[G129] sub la sfârșit) (Evr. 10:29); τό[G3588] αἷμα[G129] μου[G1473] τῆς[G3588] διαθήκης[G1242], sângele meu prin vărsarea căruia este stabilit legământul, Mt. 26:28 T WH și Mc. 14:24 T Tr WH (on two genitives after one noun cf. Matthiae, § 380, Anm. 1; Kühner, ii., p. 288f; (Jelf, § 543, 1, cf § 466; Winers Grammar, § 30, 3 Note 3; Buttmann, 155 (136))). Prin metonimia conținutului pentru Scriptură, ἡ[G3588] παλαιά[G3820] διαθήκη[G1242] este folosit în 2Cor. 3:14 cu privire la **cărțile sacre ale V.T.** deoarece în ele au fost consemnate condițiile și principiile vechiului legământ. În sfârșit, trebuie remarcată utilizarea ambiguității sau utilizării duble (cf. Philo de mut. Nom. § 6) prin care scriitorul către evrei, în Evr. 9:16, înlocuiește semnificația legământului pe care διαθήκη[G1242] îl poartă în altă parte în Epistolă, acela al **testamentului** (vezi 1 de mai sus), și îl compară pe Cristos cu un testator - nu numai pentru că autorul consideră binecuvântarea eternă ca o moștenire legată de Cristos, ci și pentru că se străduiește să arate atât că realizarea mântuirii eterne este posibilă pentru ucenici lui Cristos prin **moartea** sa (Evr. 9:15) și că până și legământul mozaic fusese sfințit prin sânge (Evr. 9:18). Acest lucru, aparent, a condus traducerea latină a Bibliei Vulgata prin a reda διαθήκη[G1242] oriunde apare în Biblie (adică în Noul Testament, nu întotdeauna în Vechiul Testament; vezi B. D. sub cuvânt și B. D. ediția americană sub cuvânt) prin cuvântul *testamentum*.